

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200227

UNIVERSAL
LIBRARY

**PRINTED AT
THE B. B. D. POWER PRESS, BANGALORE CITY.**

ಮಾಡಿ ದ್ವು ಶ್ಲೋಕ
ಮಹಾರಾಯ

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಬುಕ್‌ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್ಸ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಪ್ರೆಸ್.

ಬೆಂಗಳೂರು

೧೯೧೫.

(All Rights Reserved.)

PREFACE.

Most of the works in Kannada (Kanarese), whether poetry or prose, are either expansions or contractions of our two great epics, Ramayana and Mahabharata. Almost every work has for its theme some incident from either of these two immortal works. The object in having the same field for the choice of subjects may be to sing the praises of the ideal and popular heroes in so many different forms, for the edification equally of the learned and the unlearned. While this repetition is laudable on the one hand, it has, on the other, all the short comings of mere imitation without originality, dryness without curiosity, and a mental cramp without intellectual liberty. The question is whether such pitfalls cannot be avoided by transferring the attention from those ideal heroes and heroines to a conception of characters of our daily life, which in their nature and in their deeds, more

or less approach the ideal Rama and Seetha, Yudhistira and Droupadi. Deification is a personification of all virtues minus all vices; and the vicissitudes of human life in their case are beyond conception and border on the ludicrous. If on the other hand human beings are invested with a character which approaches the heroes and heroines of the great epics, the effect is very great and the nearer such approach, the greater will be our admiration. The deified heroes should be our rules of Grammar and ordinary human beings with an elevated conduct should be the examples.

In this view I tried my best to conceive certain persons who lived at a time much nearer to ours. From a central grain of an incident which is reported to have been actual, the story is expanded and great attention is paid to the development of characters in different stages. What appear to be digressions are not loose events which mar the unity, but are mere collateral incidents of the main plot.

Official corruption and its momentous consequences, village faction and its evils, the Court of His Highness Krishnaraja Wodeyar III the late Maharaja of Mysore and his fabulous generosity, the court jester, the credulous villagers, the story of a chaste woman, Suttee, insanitary condition of villages in olden times, treatment of a daughter-in-law by a mother-in-law, of a mother-in-law by a daughter-in-law, the Village Schoolmaster and his cruelty, his treatment by the pupils, his horrid ingratitude, a philosophic view of corporal punishment, its effect on the education of the rising generation, hypocrisy and its secret misdeeds, a sincere and distorted description of genuine beauty, the meanest and the most reprehensible attempt to seduce ideal chastity, a nefarious practice of electrobiology, the indiscreet levity of a mad cap and the ludicrous portion of his conversation, the autobiography of a burglar, an awe inspiring incident on a cremation ground, a miracle worked

by a wonderful sorcerer, and his unselfishness, other minor matters, and the moral tone intended to pervade from the beginning to the end: have all been treated of in their proper places.

Here I stop leaving the public to form their own opinion about this performance. I have to thank my friends Messrs. K Lakshminarainaiya B.A., Sub Judge, Bangalore; R. Raghunatha Rao B.A., Dist. School Head Master (Retired); B. Basavaradhya B.A., B.L., Town Magistrate, Mysore; and M. Ramaswamayya B.A., Assistant, Office of the Inspector General of Education, Bangalore; for kindly hearing the work read out to them. I shall not be doing my duty if I forget to thank publicly M. Shama Rao Esqr. M.A., Rao Bahadur for all his earnest endeavours to further the cause of Education and for the wholesome influence he has been exercising and the encouragement he has been giving to create a healthy literature in Kannada for the improvement of the masses.

Basavanagudi,
BANGALORE.
31st January 1915

M. S. PUTTANNA.

ಬೀರಿಕೆ.

ತೀರಿಕೆದನು ಫಣಿರಾಯರಾಮಾಯಣದ ಕವಿಗಳ ಭಾರದಲಿ ತಿಂ
ಧನಿಯ ರಘುವರ ಚರಿತೆಯಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆರಸಿಲ್ಲ |

ಹೀಗೆಂದು ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನು ರಾಮಾಯಣದ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ, ಈ ಎರಡು
ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು. ಯಾವ ಗ್ರಂಥಕರ್ತ
ಯಾವ ಕವಿ ಏನ ಬರೆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
ಹಾಗೆ ರಾಮಚಂದ್ರಚರಿತೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತೆ, ಇವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ತುಂಬಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೇ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮನೂ, ಶ್ರೀ
ಕೃಷ್ಣನೂ, ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ
ಇವರು ದೋಷರಹಿತರಾಗಿಯೂ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿಯೂ ಇರು
ವುದನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಾಥಾರಣ ಮರ್ತ್ಯ
ರಂತೆ ಇವರೂ ಲೋಕದ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ
ರೆಂದು ಹೇಳುವನಾತು ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ದೈವಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲೆಂದು
ತೆಗೆದ ಸುಲಭವಾದ ದಾರಿಯೇ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ
ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಧಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗದು. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗುಣ
ದಲ್ಲಿ ದೋಷವಿದೆ ಎಂದರೆ ಆಭಾಸ ತೋರದೇ ಇರಲಾರದು.
ಇಂಥಾ ನಿರ್ಮಲ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯು ಎಷ್ಟು ಅನಂದ
ವನ್ನೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದಾಗ್ಯೂ, ಕಾಲಾನು ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿ ಜಿಡ್ಡುಕಟ್ಟೆ ಕಥೆಯ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಆಗಬಹುದು. “ ದುಃಖ ಬೆರೆಸದ ಸುಖವದಾರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ? ” ಎಂಬ ಮಾತು ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ದೋಷರಹಿತವಾದ್ದೆಂದು ಎಷ್ಟುಸಾರಿ ಎಷ್ಟುಷ್ಟು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಬುದ್ಧಿಯು ರಾಟಿಯ ಒಂದೇ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಹಗ್ಗದಂತಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರವರ್ತಿ ಯುಂಟಾದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ ; ಆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕೂಪ ಕೂರ್ಮದ ಸ್ವಭಾವ ಶಾಶ್ವಿತವಾಗುವುದು.

ಇಂಥಾ ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದರೆ, ಬುದ್ಧಿಯ ಜೋವು ಬಿಟ್ಟಂತಾಗುವುದು. ಅಂಥಾ ನಿರ್ಮಲ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾದೇವಿ, ಯುದ್ಧಿಷ್ಟಿರ ದ್ರೌಪದಿ, ಇವರುಗಳ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಲೋಕದ ಲತಾಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದರೂ, ತಮ್ಮ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಡದೇ ಇರತಕ್ಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವರಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡೋ ಉಹಿಸಿಕೊಂಡೋ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಆಕರ್ಷಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ವ್ಯಾಕರಣದ ಸೂತ್ರಗಳಾಗಿದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಧೀರರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿದಾರೆ.

ಈ ಛಾಂದಸವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿ ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಾಕ್ಯಗಳ ಗುಣದೋಷಗಳು ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆನೋರಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಅಸಂಬದ್ಧವೆಂದು ತೋರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಥೆಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಲಂಚ ಕೋರರು ಆನಂದಿಂತಾಗುವ ಪ್ರಮಾದಗಳು ; ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಕ್ಷೆ ಅದರ ದೋಷಗಳು ; ಮೈಸೂರ ಮುಮ್ಮಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಪ್ರಭುವಿನ ಆಸ್ಥಾನ, ಆವರ ಮಹತ್ತರವಾದ ಲೇವಾರ್ಯ ; ಆಸ್ಥಾನದ ನಕಲಿ ; ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬುವ ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳು ; ಪತಿವ್ರತಾ ಚರಿತ್ರೆ ; ಸಹಗಮನ ; ಗ್ರಾಮಗಳ ಕೊಳಚೆ ; ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರ ಪರಸ್ಪರ ಕಿರಕುಳ ; ಮರದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಆವನ ಕ್ರೂರ, ಬಾಲಕರಿಗೆ ಅವಕೊಡುವಶಿಕ್ಷೆ, ಆವನ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೃತಸ್ನುತೆ, ಬಿದಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರೂರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ, ಅದರ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ; ಕಾಪಟ್ಯ, ಅದರ ನೀಚಕೃತ್ಯಗಳು ; ನಿಜವಾದ ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭವಲ್ಲವೆಂದು ಮಾಡುವ ವರ್ಣನೆ ; ವಾತಿವ್ರತವನ್ನು ಭಂಗಮಾಡಲು ನಡೆಸಿದ ಆತಿಹೇಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ; ಶಾಬರ ಪ್ರಯೋಗದ ನೀಚಕೃತ್ಯ ; ಒಬ್ಬ ಐಲು ಮನುಷ್ಯನ ಹರಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಹಾಸ್ಯ ; ಒಬ್ಬ ಹುಟ್ಟುಕಳ್ಳ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವವಿಚಾರವಕಥೆ ; ಸ್ತುಶಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷಯ ; ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಮಾಡಿದ ಅದ್ಭುತವಾದಕಾರ್ಯ ; ಮತ್ತು ಆವನ ವಾರವಾರ್ಹಿಕತೆ ; ಆದ್ಯಂ

ತವಾಗಿರುವ ನೀತಿಯು ಸಾರಾಂಶ ; ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿದ ಸಹನಕ್ಕಾಗಿ ಮ|| ಸಬ್‌ಜಿಡ್ಜಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣೈಯ್ಯನವರು, ಮೈಸೂರ ಸಿಟಿ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟು ಮ|| ಬಸವರಾಧ್ಯರು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖಾ ಆ. ಅ. ಮ|| ರಾಮಸ್ವಾಮೈಯ್ಯನವರು, ಡಿ || ಸ್ಕೂಲ್ ಹೆ. ಮಾ. ಮ|| ರಘುನಾಥರಾಯರು, ಇವರುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನುಮಾಡಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖಾ ಇ. ಜ. ರಾವ್‌ಬಹಾದೂರ್ ಮ|| ಶ್ಯಾಮರಾವ್ ಎಂ. ಎ. ಯವರಿಗೆ ಈ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಸವನಗುಡಿ,
ಆನಂದ ಸಂ|| ಮಾಘ ಶು|| ೧೫ } ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣಿ.
ಭಾನುವಾರ.

ಶ್ರೀರಾಮ.

ಮಾಡಿದ್ದು ಕೊಲ್ಲೆ ಮಹಾರಾಯ.

ಶುಭಮಸ್ತು - ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಸ್ತು

ಕಿಟ್ಟಜೋಯಿಸರು — ಶುಭಮಸ್ತು, ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ |
ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ || ಪ್ರಸನ್ನ ವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇ |
ತ್ಸ ರ್ಷವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ||

ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕಾದಿ
ಯಾಗಿ ಸಂದ ವರ್ಷಗಳೊಳು ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಪ್ತ ಸಂವ
ತ್ಸರಣೊಳು ಪ್ರಮಾದ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಗೀಶ್ವರ
ಶುಕ್ಲ ೪ ಮಂಗಳವಾರ ೬೪-೮೨; ಧನಿಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರ ೫-೦;
ವೈಷ್ಣವಿ ೬೦-೬೬; ಬಾಲಕರಣ ೬೩-೪; ದಿನದಲ್ಲಿ ನಾ
ಮಾನ್ಯ, ರಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಗಟ್ಟಲೆ, ಮಸಣಕಮ್ಮನ ರಘೋ
ತ್ಸವ, ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿರಥ, ಎನಾಳವ್ವ
ರು ತಿರುನಕ್ಷತ್ರಂ. ಇವತ್ತೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ
ವ್ಯತೀನಾತ ವಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದು, ನಾಳೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ತ
ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ವೈಷ್ಣವಿಯಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದು, ಇವತ್ತು ನಾಳೆ
ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದು. ನಾಳೆ
ಯಿಂದ ಧನಿಷ್ಠಾಪಂಚಕ ಮೊದಲಾಗುವಂಥಾದ್ದು, ವಿಷ್ಣು
ಪಂಚಕ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ವಾಗಿರುವಂಥಾದ್ದು.

ಸ್ವಸ್ತಿ ಸ್ವರ್ವೇ ಗ್ರಹಾ ಸ್ವನಕ್ಷತ್ರಾ ಶ್ರುಭವಕಾವಶ ಸ್ಥಾನ
 ನಲಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು || ರಾಜದ್ವಾರೇ ದಿಗ್ವಿಜಯಮಸ್ತು || ಸಮ
 ಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಲಾನಿ ಭವಂತು || ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು—
 ಈದಿವಸ ನಾಳೆ ದಿನಶುಭ್ನ ಹೀಗೆ ಇದೆ.

ಮಾರಮುಣರಾಯರು ಈ ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣವಾಗುವಾಗ್ಗೆ
 ಅವಕ್ಕೆ ಗಮನಕೊಡದೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು “ರಾಜದ್ವಾರೇ ದಿಗ್ವಿಜ
 ಯಮಸ್ತು” ಎಂದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ್ದ
 ರಿಂದ ಸಾಹೇಬರ ದಯ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದೆಂದು
 ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಅವರಲ್ಲಿ “ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ
 ರಸ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಲೋಯಿಸರ ತುಟಿಯಿಂದ
 ಈಚೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವನೇದಾರ ವಿರನಾಯಕ ಬಂದು
 —ಬುದ್ಧಿ ಪಟ್ಟಿಲ ಸಂಗೇಗೊಡ ಬಂದಿದಾನೆ, ಎಂದನು.

ಮಾರಮುಣರಾಯ ತೋರಿಸ್ಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯನಾಳೆ ಅಮೃತ
 ವಿರಾಮ, ನೀವು ಧನಧಾನ್ಯ ಅಂಬೋವೇಳೆಗೆ ಆದು
 ನಿಜವಾಗಿ ಬಂಧಾಂಗಾಯಿತು. ಏನೈಯ್ಯೆ, ಬಂದಿ, ಸಂ
 ಗಣ್ಣೆ ?

ಸಂಗೇಗೊಡ—ಬಂದಿ ಬುದ್ಧಿ, ವಾದ್ದಲ್ಲಿ.

ಮಾರಮು—ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಬಂತಾ?

ಸಂಗೇ—“ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು” ಎಂದು ೧೦೦ ರೂವಾಯಿಯನ್ನು ತಂದು
 ಎಣಿಸಿ ಸುಬೇದಾರರ ಮೇಲಿನಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದನು.

ಮಾರಮು—(ಹಣ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೋಷಿಯಾಗಿ, ಮು
 ಬದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಂಟು ಹಾಕಿದ ಹುಬ್ಬಿನಿಂದ ಕೋಪ
 ವನ್ನು ಲೋರಿಸುವನಹಾಗೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ) ಬಾಕಿ ಏನತ್ತು

ರೂನಾ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ, ನಿಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಪುತ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆಮೆ ಬರೋವರೆಗೆ ಧೈಸಲ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೋದಾ? ಹೇಳಿದ್ದು ೨೦೦, ತಂದದ್ದು ೧೦೦, ಒಂದೊಂದೂ ಹೀಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡ್ತೀ, ಹೀಗೆ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚಕ್ಕೆ ಏನಾಗೋದು, ಇವಕ್ಕೂ ನಾವು ದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದೇವು? ಏನ ಕಣೋ?

ಸಂಗೇ—ನಾಳೆ ಬತ್ತದ ಬುದ್ಧಿ.

ಮಾರಮ—ಯೋಸ್ಯರೆ, ನಮ್ಮಕಡಿ ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲ, ಮಾತು ಒಂದು ಕೆಲಸ ಒಂದು, ಇರಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ದಾವುದೂ ನಿಜ ಇಲ್ಲ, ಈ ಸೀಮೆ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಹಾಗೆ ಧರ್ಮ ಸೀಮೆ ಇಲ್ಲ, ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ.

ಯೋಯಸ—ಆಹ, ಆಪ್ತನೆಯಾವ್ದು ಸರಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಉಂಟು? ಶಾಸ್ತ್ರ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ತ್ರೇರ ಸಮುದ್ರ ರಾಜತನಯಾಂ ಏಂದು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಪೂರ್ಣಾಭಿಕಾರ, ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು! ಅನೇಕ ಸುಭೇದಾರರು ಬಂದರು, ಈ ಸಂಪತ್ತು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಾರಮ—ಸಂಗಣ್ಣ, ಕೇಳೋ ಕಣೋ ಯೋಸ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕೊಡೇನು?

ಸಂಗ—ಏನೂ ತನಿಲ್ಲ ಏಳಿ.

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಂಗಣ್ಣನು ತನ್ನ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ದೇಲಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಹುಡುಕಿ ಮೂರುಕಾಸಿನ ಬಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೋಯಿಸರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಕಿಟ್ಟನು ಬಂದಷ್ಟೇ ಲಾಭವೆಂದು

ಅಗ್ಗೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಸುಬೇದಾರರ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಅದು ಸಮಕಲ ಕಾಸಾಗಿತ್ತು. ಲಭ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಎದುಕೊಂಡು ಅವನು ಪೇಟೀಕಡೆ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು, ಸುಬೇದಾರರ ದಿವಾನಖಾನೆಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಬಂದ ಸಂಗಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಒಳಗಿವ್ವ ಅವನು ಅವರು—ಗ್ಯವಡ, ಬೇಳಿ ಇಲ್ಲ, ಹತ್ತು ಪಲ್ಲ ಬೇಳಿ ತರಬಾರದಾ? ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗಾದರೆ ಆಗದು. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಗಂಡನಾದ ಸುಬೇದಾರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ—ಅವನು ಬರೀ ಕೈ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಬಾರದು, ಎಂಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿಯಾಗಲಿ ಬೇಳಿ ಸಾರು ಬೇಡವ?

ಸಂಗೇ—ನಮ್ಮ ದಿಕ್ಕು ತುಗರಿ ಒಂದು ಕಾಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಕಣವ್ವ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಬೇದಾರರ ಮಗಳು ಓಡಿಬಂದು ಸಂಗಣ್ಣನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು—ಏನಕಣಾ ಗ್ಯವಡ, ಕಾಶು ಕೊಡಾದಿಲ್ಲವಾ? ಎಂದಳು. ಆಗ ಸಂಗಣ್ಣನು ವಟ್ಟದ ಬೇಲದಿಂದ ಒಂದು ಪಾವಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಆ ತರುಣಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುಬೇದಾರರ ಅಡಿಗೇ ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ನಾಯಿ ಬೊಗಳುತ್ತಾ ಗಾಡನನ್ನು ಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸದ್ಯ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪಲು ಸಮಯ ದೊರೆಯಿತು. ಸಂಗಣ್ಣನು ಆಚೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಕಾಲನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಆಗ ಸುಬೇದಾರರು ದಿವಾನಖಾನೆಯ ಕಿಟಕಿಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮನೇ ಅಡಿಗಿಯವನಾದ ಸುಬ್ಬ

ಯ್ಯನು — ಸಂಗೇಗೌಡ, ಒಂದು ಮಣು ಹಸುವಿನ ಬೆಂಕೇ ಕಳುಹಿಸು. ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ತುಪ್ಪ ಯಾವುದೂ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದನು. ಆಗಲಿ ಕಣಪ್ಪ, ಸುಬ್ಬಪ್ಪ, ಎಂದು ಸಂಗಂಣ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ದಫೇದಾರನು— ಗವುಡ, ಎನೋ ನೂರು ಇನ್ನೂರು ಆವರೂ ತೆರುತಿಯೆ, ಏರಡು ಕಂಡಗರಾಗಿ ಕೊಡಯ್ಯ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಗೌಡ—ಅಯ್ಯ, ಈಗ ಮಾರಿಹಬ್ಬದ ಗಜಾಲಲ್ಲವ ? ಎಲ್ಲಾ ತೀರಲಿ ಕಳಗಸುತೇನೆ. ಓ ಮರತಿ,

ಎಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಸುಬೇದಾರರನ್ನು ಕಂಡು ಬುದ್ಧಿ, ಹೊತಾರೆ ನಮ್ಮೂರ ಮಾರಿಹಬ್ಬ. ಅದಕೆ ಲೇಸಣ್ ಬೇಕಾ ?

ಮಾರಮಣ—ಲೇಸಣ್ ಇಲ್ಲಾದೆ ಹಬ್ಬ ಉಂಟಾ ?

ಸಂಗೇ—ಏನ ಕೊಪಬೇಕೋ ಬುದ್ಧಿ ?

ಮಾರಮಣ—ಟಾಂಪು ಲ ಆಣ, ನಮ್ಮಕ್ಕೀನು ೫೦ ರೂವಾ.

ಆಗ ಗೌಡನು—ಆಗಲಿ ಬುದ್ಧಿ, ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇದಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟ ಲೋಯಿಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಈ ಸಂಗೇಗೌಡ ಸುಬೇದಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಬಲನಾಗಿದಾನೆ. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಇವನ ಮಾತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ಇವನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಪಟೀಲನಾದ ಇವನನ್ನು ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸಂಗಂಣ ನೇನೋ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವನೇ. ನಾವು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಕುಲಪುರೋ

ಹಿತರಲ್ಲವೆ ? ಹೀಗಾದರೂ ಇವನು ಸುಬೇದಾರನ ಮಗಳಿಗೆ ವಾವಲಿಕೊಟ್ಟು, ನನಗೆ ಸಮಕಲಕಾಸಕೊಟ್ಟು. ಈಗ ಹೋಗಲಿ. ಇವರ ಅಪ್ಪನ ತಿತಿ ಹತ್ತರವಾಯಿತು. ಆಗ ತರ್ಪಣ ಬಿಡಿಸುವಾಗ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಹೆಸರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಾಸನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಅರ್ಧಜಾಣತನ ಅರ್ಧಬೆಪ್ಪುತನ ಎರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕಿಟ್ಟುತೋಯಿ ಸನು ಕಾಲನ್ನು ಚುರುಕುಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಿರುವಾಗ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಸಂಗೇಗಾಡನನ್ನು ನೋಡಿ — ಎಲೋ ಸಂಗಂಣ, ಏನೋ ಓಡುತ್ತೀಯೆ ? ನಿನಗೇ ಕಾಲಿಡೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲವೇನೋ ? ಮಾತ ಕೂಡ ಆಡದೆ ಓಡುತ್ತೀಯೆ ? ಎಂದನು. ಸಂಗ—ಜಂಭ್ರೈತೆ ಕಣಪ್ಪ, ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ.

ಕಿಟ್ಟ—ನಿಂತುಕೊಳ್ಳೋ, ಬಲ್ಲೆ, ನೆಶ್ಯಾಕೊಡೋ, ಹಳೇಕಾಸ ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲೋ.

ಸಂಗಂಣ—ಎಲ್ಲಿ ತರಲಿ, ಏನು ಸುಲಿದು ತಿಂತೀ, ಹಾರವೈಯ್ಯ ನೀನು ?

ಕಿಟ್ಟ—ಓಹೋ ! ಸುಬೇದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಟ್ಟರೇನೋ ? ಮನೆಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅವರ ಮಗಳು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಬಿಡದೆ ಕಾಸ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನನಗೆ ವಸಿ ನೆಶ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟರ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗಂಟು ಹೋಗುತ್ತೆ !

ಸಂಗ—ಈ ಮಾತ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬುಟ್ಟುಬುಡು. ಏನೈಯ್ಯ ಹರಟಿ ಹೊಡೆದೀಯೆ, ಸರ್ಕಾರದಮಾತು ನಿನಗೇಕೆಲೆ ?

ಕೆಟ್ಟ—ಹಾಗಾದರೆ, ಕಳ್ಳೆ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಮೂರುಕಾಸ
 ಕೊಡೋ, ಒಂದು ಕಾಸಕೊಡೋ ಹೋಗಲಿ, ಉಪ್ಪುಕಳ್ಳಿಗೆ.
 ಸಂಗ—ನಾಳೆ ಚಿನಕುರಳಿಕೊಡುತಿವಿನಿ, ಸುಮ್ಮನಿರು ಕಿಟ್ಟಪ್ಪ.
 ನಿಮ್ಮ ಬಾವನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡ.

ಹಾಗೇ ಆಗಲೆಂದು ಕಿಟ್ಟಜೋಯಿಸನು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ಸಂಗಂನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಈ ಜೋಯಿಸರ ಹುಡುಗನ ಎದುರಿಗೆ ಸುಬೇದಾರನನ್ನು ಕಾಣಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಇವನೆದುರಿಗೆ ಗಂ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಸುಬೇದಾರನ ಮಗಳು ಆ ಚಂದುಳ್ಳಿ ಚೆಲುವೇ ಕೈಗೆ ಸಾವಲಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ವೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಈ ವೆದ್ದನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಬಿತ್ತಿ ಯಾನೋ? ಒಂದುವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೂ, ಸುಬೇದಾರರು ನಮ್ಮ ಮಾತಕ್ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ನಮಗೆ ಕೆಟ್ಟದೂ ಎನ್ನಕೂಡದು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇತರರು ಹೆದರಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತೆ. ಹೀಗೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು.

೨ ನೇ ಆ ದ್ಯಾಯ.

ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ಕಡೆಯಿಂದ ವಲಸೆಹೋದ ಒಂದುಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸಾರವಿತ್ತು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಹಿರೀ ಹೆಂಡತಿಯು ಒಂದು ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದು ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಆಗ ಮಗುವಿಗೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಈತನಿಗೆ ಮೃದ್ಧಳಾದ ಒಬ್ಬ ತಾಯಿವಿನಾ ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕಾ

ಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು, ಕಿವಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾಗಿತ್ತು, ಮನೇ ಕೆಲಸ ಯಾವುದೂ ಇವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಮುದುಕಿಯು ಈ ಎಳೇಮಗುವನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೇ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಕೂಲಿಹಾಲನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಹಾಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಮರಿಯು ಮಗುವಿಗೂ ಮನೆಯವರಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಿರಕುಳ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿ ೧೦ ಘಂಟೆ ವರೆಗೂ ಮರಿಯು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವಿನ ರೋದನ ಬಲವಾಯಿತು. ಯಾವಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅದು ಕೈಬಿಡದೇ ಹೋಯಿತು. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಮಗುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲಾ ಊದಿಹೋಯಿತು. ಯಾರೂ ಸುದಾರಿಸಿದರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗದೇ ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಮರಿ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಅಮ್ಮಾ, ಮಗು ಹೀಗೆ ಅಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆ, ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ದೇಶಾಂತರ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಮಗುವನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣ, ಎಂದು ದುಃಖಪಟ್ಟನು. ಪಾರ್ವತಮ್ಮನೂ ಅಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿ ೧೦ ಘಂಟೆಯಮೇಲೆ ದಾದಿಯು ಬಂದಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮುದುಕಮ್ಮನು ಮನಸ್ಸುರೋಸಿ,—ಎಲೆ ಪಾಪಿ, ನಮ್ಮ ಗೋಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಹುಯಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ? ಈ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಂದಾಡರೂಬಿಡು, ಎಂದು ಮಗುವನ್ನು ಪಾರ್ವತಮ್ಮ

ಏತ್ತಿತಂದು ನಿಂತನಿಲುವಿಗೂ ಅವಳ ಕಾಲವೇಲೆ ಏತ್ತಿಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಮಗುವಿಗೆ ಮೂರ್ಛಬಂತು. ಆಗ ದಾದಿಯು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೇ ಮಗುವನ್ನು ಏತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿ ಬಾಯಬಿಡಿಸಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆವಳು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಬಂತು. ಅಂಥಾ ಹೊಡೆಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಕಳೆಯುವುದು ಒಂದು ಯುಗವಾಗಿತ್ತು.

ಹೆಂಡತಿಸಾಯುವಾಗ್ಗೆ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ೩೦ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಈತನು ಕೆಂಪಗೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಋಗ್ವೇದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿತ್ತು. ಚಾತಕವನ್ನೂ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನೂ ಗುಣಿಸುವಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷ ಬರುತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾರಮನೆಗೂ ಪಂಚಾಂಗಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಕೌವ್ಯ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಯಾರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೆ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾವೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಟ್ಟಿಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ್ದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಾಪರಪ್ರಯೋಗವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಿಕ್ಕಿದಕಡೆ ಅನುಶ್ರದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬರೀ ಒಣವೇದಾಂತಿಯಾಗಿ ಪುರಾಣ ಮೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈತನಿಗೆ ಲೌಕಿಕಪ್ರವರ್ತನೆಯೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಗಳಗಂಟರಿಗೆ ಅರ್ಜಿಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ರಾಜಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮ

ವಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಈತನ ಸೋದರಮಾವನು ಅರಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮುಖದ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದನು. ಪಶುಪತಿನಾಂಬಶಾ ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದು ಆತನ ಹೆಸರು. ಜನನಿಗೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂ ಸರ ಸಂಬಳವೆಂತ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೫ ವರಹ ಬರುತ್ತಾಇತ್ತು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಭಾರೀ ಸಂಬಳವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಸೋ ದರಮಾವನ ಮೂಲಕ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅರಮನೆ ಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಮಾವನಸಂಗಡ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳು ತಲೂ ಬದ್ಧನು. ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕೆಚ್ಚು ನುಮ್ಮನೇ ಬರಗೊಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನೂ ಬಾಯಹಾಕಿ ಚರ್ಚೆ ಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಂದಾನೊಂದುದಿವಸ ಅರಮನೆಯ ನಾಮ ತೀರ್ಥದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಋನಾ ಶಿವಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವಿಚಾರ ಬಂತು. ಆಗ ಸದಾ ಶಿವದೀಕ್ಷಿತ ಮಾಡಿದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪ್ರ ಭುವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—ಇವನು ಯಾರೈಯ್ಯ ಸಿಡಿಲಮರಿಯಾ ಗಿದಾನೆ, ಎಂದುಹೇಳಿ ಅದಿನವೇ ೨ ವರಹ ಸಂಬಳವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದೆಯೆಂದರೆ ನಾಕು. ಯಾರ ಒತ್ತಾ ಸೆಯೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಭುವು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವಾತವನ್ನಿಟ್ಟು ಪುರಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ರಾಜಪೂಜ್ಯತೆಯೂ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಲೂ ತಾಯಿ ಮುದುಕಿ, ಮಗು ಬನ್ನೂ ಎಳೇದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೇ ಹೆಣ್ಣು ದಿಕ್ಕಾಕಲಿ ಗಂಡುದಿಕ್ಕಾಕಲಿ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಸೋದರಮಾವನ

ಬಲವಂತಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮಾತೃವಾಕ್ಯಪರಿವಾಲನೆಗಾಗಿಯೂ ಸದಾ ಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮನಸೊಲ್ಲನು. ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ್ಗೆ ಸಂಜವಾಡಿಯ ಜೋಯಿಸರ ಮಗಳು ಬಂದು ಕನ್ನ ಬದೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಎಂಟನೇವರುಷವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಜೋಯಿಸನು ಮಗಳಿಗೆ ಎಂಟುವರುಷ ಮೀರಿ ಮದುವೆ ಮಯಸ್ಸು ಮಿಂಚಿಹೋಗುತ್ತೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ, ಯೋಗ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡನೇ ವರವಾದಾಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ತೊಳೆದಕಾಲನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮೂಳಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಜೋಯಿಸನು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರಾನುಕೂಲ್ಯವನು, ನೋಡಲಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದುಕೊಟ ಸರಿಬಂತು. ಆಗ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಮಾಘಾದಿಪಂಚಕದಲಿಯೇ ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಮದುವೆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಭುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿ ಹಂಣು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನೂ ಅಗ್ನಿಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿ, ೨೦೦ ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಅದಕ್ಕೆತಕ್ಕ ಸೋಬಕ್ಕರ, ಒಂದು ಪೀತಾಂಬರದ ಪಟ್ಟೀಸೇರೆ, ಒಂದು ಬಣ್ಣದಸೇರೆ, ಎರಡುಚೊತೆ ಧೋತ್ರ, ನಗದು ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುವಂತೆ ದೊರೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಏನು? ದೇವರು ವರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬರೀಬಾಯಿಮಾತಾಯಿತು. ಪೂಜಾರಿಯ

ವರವೇ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದ್ದು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಂಬವರು ರಾಜರಲ್ಲಿ ಆಪ್ತರಾಗಿ ನಿಂತು ಅರಿಯದವರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂವಾದಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅರಮನೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಮೆಮಾಡಿ ದೊರೆಗೆ ಉರಟೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಟಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಆಪ್ತನೆಯಾಗಿದ್ದ ಬನಾರಸಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದನು. ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಸಂಜವಾಡಿ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೂಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದ್ದು ಇತ್ತು. ಕಾಲಕ್ಕೆ ೨೦೦ ಕಂಡಗ ದವಸ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ೫೦೦ ರೂವಾಯಿ ರೊಕ್ಕವಾಗಿ ಬರುವ ಒಂದು ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಿತ್ತು. ಬೆಟೆ ನಾಟಗಳು ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂವಾಯಿಬಾಳುವಮಟ್ಟಿಗೂ ಇತ್ತು. ಚಾತಕ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಭಾಗದಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕು ಗಾವುಸ ಸುತ್ತಲೂ ಈತನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವನವರೆಗೂ ಈತನ ಹೆಸರು ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಚಾಮರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸಂಜವಾಡಿಯ ನೀಲಕಂಠಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಚಾತಕವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಹೀಗೆ ರಾಜರು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಚಾತಕ ಭಾಗವನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಸ್ವಯಂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಪುಡಿಜೋಯಿಸರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವರೆದುರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹೆವರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದೇ ಪದೇ ರಾಜರು ಕರೆಯಿಸಿ ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿಚಾರವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕಾದರೆ, ನೀಲಕಂಠಜೋಯಿಸನ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಸಾಧಾರಣ ಯೋಗ್ಯತೆ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಜೋಯಿಸನಿಗೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಇದ್ದಳು. ಇವಳನ್ನೇ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಬೆಳೆ ದಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮಗನಿದ್ದನು. ಇವನು ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಲ್ಲ. ಐಶಾಖವನ್ನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಲೆ ಯುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠಜೋಯಿಸನಿಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಿ ಯುಂಟಾಗಿ ಅವಸಾನಕಾಲ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗ ಅಳಿಯನಾದ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನನ್ನು ಬಂಡಿರವಾಗಿ ಕರೆದು ತರುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ಅಳನ್ನು ಮೈಕೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆಳು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಗವದಲ್ಲಿ

ಬೆರಂಜೀದಿ ನಮ್ಮ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತರಿಗೆ ಅನೇಕಾಶೀರ್ವಾದ.

ಈ ಬಹುಳ ೧೧ ಶುಕ್ರವಾರವವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಯರೂ ಕ್ಷೇಮ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಬರಿಸಬೇಕು. ಆದಾಗಿ,

ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಈಗ ತಿಂಗಳಿಂದ ಕೇವಲವಾಗಿ ಅಲಸಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಜ್ವರಬಂದು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿತ್ರಾಣವಾಡಿತು. ಶೋಭಿಕಾಣಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ದೇಹ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಬಹುದು ಭರವಸವು ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಮುದುಕಿ, ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆದ ವರುಷದಿಂದಲೂ ಚಿ|| ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಥಿತಿ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ಕಾಗವ ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಪಶುವಿನಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನೀವು

ಹೊರಟುಬರಬೇಕು. ಕಾಗದ ಗೊತ್ತಾಗಿ ತಲಪಲೆಂದು ಆಳಿನಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಇತ್ಯಾಶಿಷಃ. ನೀಲಕಂಠಬೋಯಿಸ.

ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಣಿಸಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಎಂಟು ದಿವಸಗಳ ಪಾಚ್ಚಿಗೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಣೇಪಡೆದು ಆ ದಿವಸವೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಸಾಯಂಕಾಲವೇ ಸಂಜವಾಡಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಆಗ ಬೋಯಿಸನು ಎಮ್ಮ ಕೂತುಕೊಂಡು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ—ನಿಮಗೆ ಊಟವಾಗಲಿ, ಆಮೇಲೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮಾತನಾಡತಕ್ಕದ್ದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಬೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಆ ರಾತ್ರಿ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು.

ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೋಯಿಸನು ಆಳಿಯನನ್ನು ಕೂಗಿ ಎಚ್ಚಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಭಾಷಣಾಕ್ರಮಹೇಗೆಂದರೆ: ಬೋಯಿಸ—ಆಯಾಸಪಟ್ಟು ಬಂದ ನಿಮಗೆ ನನ್ನಿಂದ ನಿರೂಪಂಗಳೂ ಆಗಬೇಕಾಯಿತು. ನನಗೆ ಉಪದ್ರವ ಹೆಚ್ಚು ತಾಳಿದೆ. ನೀವು ಬರಲೆಂದು ನಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆ, ನೀವು ಬಂದಿರಿ, ನನಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ದಿಕ್ಕು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನ ಐಲುತನ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕೊನೆಗಾಲ ಪಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಷ್ಕೊಡನೆ ಹೇಳಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಆಸ್ತಿಯು ಬಲವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬೀಗದಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ,

ನನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದೇನೆ. ನನ್ನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಬೇಕಾದ ಆದಾಯವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ನಡಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಯಾರಿಗೂ ಲೆಕ್ಕ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಯಾರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಯೋಗ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಜಾತಕವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನನ್ನ ತಲೆಗೇ ನನ್ನ ಮನೆಯು ಹೋಯಿತು ಎನ್ನಿಸದೆ, ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ತಿಮ್ಮವನ್ನೂ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ನನಗೆ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ಉಸಿರು ಹತ್ತಿರಬರು ತಿದೆ. ಈ ಊರು ಸಾಧಾರಣವಾದ್ದಲ್ಲ. ಪಟೀಲನಾದರೂ ಶುದ್ಧ ಹಗಲುಗಾಳು, ಶಾನುಭೋಗನಾದರೂ ಶುದ್ಧ ಘಟಿಂಗ, ಪರಸ್ಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತಾಲೋಕು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೋ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ತಂಟಿಗೂ ಹೋಗದೆ ತಕ್ಕನುಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಳುತಾ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ದಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದೆ. ನಾನು ಸತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಕಾದಿದಾರೆ. ಈಶ್ವರನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಾಗಾಗಲಿ. ಆದರೆ ಪುರಾಷ್ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾ

ದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ದೇನೆ, ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಾರೆ.

ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತ—ಮಾಪ್ಪೆಯ್ಯ, ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆ, ಅಷ್ಟು ದೂರ ಯೋಚನೇನೂ ಡಬೇಕಾದ ನಂದರ್ಭವೇನೂ ಈಗ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸುಮಾರು ಸರಿಹೊತ್ತಾಗಿವೆ. ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದರೆ ಆರೋಗ್ಯ. ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸೋಣ.

ಚೋಯಿ—ನಿದ್ರೆಯೂ ಬಲ್ಲ ಗಿದ್ರೆಯೂ ಬಲ್ಲ. ಸುಸ್ತು ಹೆಚ್ಚು ತಾ ಇದೆ. ಮಾತನಾಡಲಾರೆ.

ಹೀಗೆನ್ನುತಾ ಚೋಯಿಸನು ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡನು. ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿಹೋದ ಸೂಚನೆ ಕಂಡಿತು. ದೀನಾತಂ ದುನೋಡುವಾಗೆ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಹೋಗಿತ್ತು. ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಪುಡುಗರು ಮೊದಲಾಗಿ ಮನೇ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದರು. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಊದಿದರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಗೊರ್‌ಗೊರ್ ಎಂದು ಶ್ವಾಸ ಎಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಗಾಬರಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಬೀದೀಬಾಗಿಲ ಸಮೀಪದ ಕಿರುಮನೆಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡಲಾಗಿ ತ್ರಿವಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಕಿಟ್ಟನು—ಅಪ್ಪು ಗೊರ ಕೇಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಭಾವ. ತಿಮ್ಮು, ಎದುರುಮನೇ ಪಾಪಯ್ಯನವರ ಪಾತಕ್ಕೆ ಪುಳ್ಯಂಗಾಯಿ ಉಂಡೇ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳಲ್ಲಾ, ಅದ

ನನ್ನ ಇರಿಸಿದ್ದೀಯೋ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆಯೋ? ನನಗೆ ಒಂದು ಚೂರೂ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಮಡಿಯುತ್ತೆ, ಎಂದನು. ಇವನ ಬೆಳ್ಳುತನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪೇಚಾಡುತ್ತಾ, ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು — ಕಿಟ್ಟ, ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಎರಡುನಾಡಿ ದೀಕ್ಷಿತರ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕು ಎಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ವ್ರಾಣಹೋಯಿತು.

ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಾಯವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು. ಕೂಡಲೆ ನೀಲಕಂಠಜೋಯಿಸರ ಅಕ್ಕನಾದ ವೆಂಕಮನನ್ನು ಕುರಿತು,

ಸದಾಶಿವ—ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಏಕಾವಿಧಿ ನಾನು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಮೈಸೂರಿಗೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ವಾಪಂದಿರಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸೇಮಾಡಿ ಎಂಟು ದಿವಸದೊಳಗಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ವೆಂಕಮ್ಮ — ಇಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಈ ಹಾಳ ಊರಲ್ಲಿ ತುಂಬರು ಹೆಚ್ಚು, ಯಾವ ಗಳಿಗೆಗೆ ಎನೋ?

ಸದಾಶಿವ—ನೀವು ಯೋಚಿಸಬೇಡಿ, ನಾನು ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಕೂಡಲೆ ಬಂದೂಬರುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆಂದು ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಸೋದರಮಾವನಾದ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಂಜವಾಡಿಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆ ದಿವಸ ಸಾಯಂಕಾಲ

ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೂ ಪಶುಪತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಕೂಡಿ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಂಬಾವಿಲಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ದೊರೆ—ಏನು, ಸಿಡಲಮರಿ, ಯಾವಾಗಬಂದೆ?

ಸದಾಶಿವ—ಈದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದೆ. ನಮ್ಮ ಮಾವಂದಿ ರಾವ ಜೋಯಿಸರು ದೈವಾಧೀನರಾದರು. ನಾನು ಹೋದಾಗ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅನರ ರೋಗದ ಸ್ಥಿತಿ ಇಂಥಾದ್ದೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿತ್ರಾಣವಿತ್ತು. ನಾನು ಹೋದ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಸರಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿ ತಮ್ಮ ಆದಾಯವೆಚ್ಚ ವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ “ನನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ನೀನು ಉಳಿಸಬೇಕು, ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಇದ್ದು ಗೃಹಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೋ, ಇನ್ನು ಯಾರೂ ನನಗೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಅವರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಶ್ವಾಸತುಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಹೋಯಿತು.

ದೊರೆ—ಅಯ್ಯೋ, ನೀಲಕಂಠಜೋಯಿಸರು ದೈವಾಧೀನರಾದರೆ? ಅನೇಕಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಜ್ಯೋತಿಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಒಳ್ಳೆಯೋ ಗ್ಯರು. ಅರಮನೇ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ಚಾಮರಾಜನ

ಗರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಜ್ಞಾಪಕಬರುವುದು, ಮೈಸೂರಿಗೆ ನಾನು ಬಂದಾಗ ಮರೆತಹೋಗುವುದು, ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತಾಬಂತು. ನನ್ನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಕಾರವೂ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ನನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಇಡ್ಡು ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಭುಣಭುಣೇಭಾವವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೇನೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ. ಮಗ ಬೆಪ್ಪು, ಹೇಪ, ಇನ್ನು ಯಾರೂ ವಕ್ಷರಾದವರು ಇಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಅವರ ಮನೆಯೇ ಹಾಳಾದಹಾಗಾಯಿತು. ಶಿಡಿಲಮರಿ, ನೀನು ಅಲ್ಲಿಹೋಗಿ ನಿಂತು, ಮನೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಆಗತ್ಯವಾದಾಗ ಬಾ, ಬೇಕಾದಾಗ ನಿನ್ನ ಸಂಬಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊ. ನನಗೂ ಜೋಯಿಸರಿಗೂ ಇದ್ದ ಸ್ನೇಹದಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ಈ ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಳ್ಳಿಗಾಡನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ, ನಿನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೂ ಲೋಪವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸದಾಶಿವ—ನಾನು ಅರಿಕೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲಾ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಮೇಲೆ ಅದರಂತೆ ಶಿರಸಃ ವಹಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಈಪ್ರಕಾರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೂ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ದೀಕ್ಷಿತನು

ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಅಮ್ಮಾ, ಮಾವನವರು ತೀರಿಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಭಾರಿ ಸ್ವತ್ತು ಕಾಡುಪಾಲಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವಂತೂ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಮುದುಕಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಅಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗು ಸಣ್ಣದು, ಅದರ ಪೋಷಣೆಯೂ ಆಗಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಏನೂ ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದು, ಸಂಬಕ್ಕೆನೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶವನ್ನೂ ಪರತ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನೀನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹಾಗೆ. ಮಾವನಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನೆಂಬ ಒಂದು ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಉಂಟು, ಎಂದನು. ಆಗ

ಪಶುವತಿ— ಅಕ್ಕ, ಯಾವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗೂ ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ವೇಲೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇನ್ನೇನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೆಲಸನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ಪೋಷಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೇ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಒರೀ ಬಾಯಿಮಾತಲ್ಲ.

ಕಾರ್ವತಮ್ಮ—ನೀವೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿ, ನನಗೆನು ತಿಳಿಯುತ್ತೆ? ಸಾಯುವ ಮುದುಕಿ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಲೋಚನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷೆ ತನು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನೂ ಭೂಮಿಕಾಣಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊ

ಳ್ಳಲೂ ಸೋದರಮಾವನ ನಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು.

೩ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಚಾಮರಾಜೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಕಟ್ಟುತಾ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆಯೇ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯು ಹೊರವ್ರಾಕಾರ, ಒಳಕ್ಕೆನಾಲೆ ಹೊರಕ್ಕೆನಾಲೆ, ಶಿವಕೂಟದ ಭೋಜನಶಾಲೆ, ಹೊರಗಡೆ ಮಹಾದ್ವಾರದಮೇಲೆ ಏಳು ರಣ್ಣಿನ ಗೋಪುರ, ಈ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಕೆಲಸವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇಪ್ರಕಾರ ಚಾಮುಂಡೀ ಕಟ್ಟಡಮೇಲೆ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ಅಮ್ಮನವರ ಗುಡಿಯು ಹೊರವ್ರಾಕಾರ, ಮಹಾದ್ವಾರದ ಧೊಡ್ಡ ಗೋಪುರ, ಈ ಕಟ್ಟಡವೂ ಜರುಗುತಾ ಇತ್ತು. ಮೇಲುಕೋಟಿಯ ಜಲುವರಾಯನಾಸಮಿತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಲಯಾದ ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುತಾ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಲಯಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುತಾ ಇದ್ದವು. ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ರೈಷ್ಟರಾಜಪ್ರಭುವು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸುತಾ ಆ ಕೆಲಸ ಜರುಗುತಾಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತಾ ಇದ್ದರು. ಈಶ್ವರಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತು. ದೇಹಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡುತಾಇರಲಿಲ್ಲ.

ಹಣವನ್ನು ಮುಖನೋಡನೆ ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು ನಡೆಯಿಸಿದ್ದು ಅನೇಕ ಅಕ್ಷರೂಪಾಯಿನ ಕಾಮಗಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಚಾಪುರಾಜೇಶ್ವರ, ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಮೈಸೂರ ಪ್ರಸನ್ನ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ, ಮೇಲುಕೋಟೇ ಚೆಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಅಮ್ಮನವರುಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ಅಕ್ಷರೂಪಾಯಿ ಬಾಳುವ ರತ್ನಪಡಿ ಒಡವೆಗಳು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಸಾಮಾನುಗಳು ಪಾತ್ರೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಕೆಲಸಗಳನ್ನೇಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದಾರೆ. ಇಂಥಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಕೈಗೆ ತಡೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಅನ್ನಸತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಆಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಧಾರೇ ಎರೆದು ಜನರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದರು. ಲೆಕ್ಕಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ಈ ಸತ್ರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇವುಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೇಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಂಥಾ ಭಾರಿ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರಾಗ್ಯೂ ಕಟ್ಟಿದ ಕೆಲವು ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಆದು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಿದ್ದು ಹೋದರೆ—ಎರಡು ಎಸೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬಿರಕು

ಬೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು, ಇಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಇತ್ತು, ಅದು ಬೇಯಲಿಲ್ಲ. ಸುಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಒಂದಿ ಏತ್ತು ಆದು ಅಂಟಲಿಲ್ಲ, ಮರದಲ್ಲಿ ಟೊಳ್ಳು ಇತ್ತು, ಆದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಎಂದು ತಿಪ್ಪೇ ಗೂರಿಸಿ, ಭಾರೀಹಣಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಅಂದಾಜಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಸ್ತಿ ದರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ತಾವೂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರೂ ಸಹಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬದಕುವ ಮಾತನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹುಡುಕುತಾ ಇದ್ದ ಶಿಲ್ಪಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆಗ ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇನಾಥಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಕಟ್ಟಿದೆಯೆಲ್ಲಾ ಭದ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಹೀಗೆ ಇತ್ತು. ತುರ್ರದಲ್ಲಿ ಆದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈಗ ಬಡೆಯಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿನ್ನಗೂಲಿ ಹಿಂಗೂಲಿ ಜನರು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಮೇಲುವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸನ್ನಿವಾಲರು ಎಂದು ನೇಮಕವಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಜರಗುತ್ತಾ ಬುಜುಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಒಡೆಯರೇ ಸ್ವತಃಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ನಂಜನಗೂಡಲ್ಲಿ ಚಾಚುರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಇದ್ದ ದೇವಾಲಯಗಳ ಮೇಲುವಿಚಾರಣೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಖಾಸಸವಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆಗಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಡುಕುದುರೇ ಸಾರ್ವೋಚ್ಚೇ ಅತಿವೇಗವಾದ ಚಲನಯಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಮೊರೆತನ ಮಾಡತಕ್ಕವರೇ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವತಃ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆ ಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶ್ರಮವು ಅಲ್ಪವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಾರ್ಗಾಯವಾಸ, ಅವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ದೇಹಾ
ಲಸ್ಯ, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅವಾಯಗಳು, ಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಗೇ
ಬೇಸರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಸುಕುವಣರರಾಗಿ ಪದಸಿಯಲ್ಲಿ
ರುವವರಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಆದರೂ ನಮ್ಮ ದೊರೆಯು
ಇದು ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವೆಡೆ ತಾವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳು
ತ್ತಿದ್ದರು

ಹೀಗೆ ತಿರಗಾಡುವಾಗ್ಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಸಾರಿ ಒಂದು
ಹೆಚ್ಚಿನಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಕುದುರೇ ಟವಾಲನ್ನು ಇಡಿಸಿ
ಸಾರೋಟಿಸಲ್ಲಿ ಸವಾಲೆಯು ಜಾಮುರಾಬನಗರದಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ
ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಆರುಮೈಲಿ ದೂರವಲ್ಲದವ ಕಡ
ಕೊಳದ ಕನಿವಾವದಲ್ಲಿ ಛತ್ಯನೆ ಸಮಾಯಿತು. ಏನ
ಸವಾಲೆಯು ಸಾರೋಟಿಸ್ಸು ಮೊರಲಿನಿಂದಲೂ ಬೊಡೆಯು
ತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಎಂಬ ಚಿಟಗಾರನು ಆದಿವಸ
ಗಾಡೀ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಬಿಟ್ಟನು. ಆದೇನು ನದ್ದು? ಎಂದು
ದೊರೆ ಕೇಳಿದರು. ಬಾವಿಂದ್, ಪಿಶ್(ಷವೆ(ನೂ ಜಲ್ಲ, ಎಂದು
ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪೇಳಿದನು. ಸಾರೋಟು ಮೈಸೂರ ಆರನುನೇ
ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತರ ಬಂತು. ಅದು ನಿಲ್ಲುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾ
ನನು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಧೂಮ್ನಿಕ್ತಿ ಸಾರೋಟಿನ ಮುಂಭಾಗದ
ಒಂದು ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ದೊರೆಯು
ಗಾಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದರು. ಕೊಡತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ,
ದೊರೆ—ಯಾಕೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡೆ ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ—ಜಿಹವರವರ್, ಪಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಚಕ್ರಮುರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಇದೆ. ಗಾಡಿ ಬಿದ್ದು ಹೋದೀತೆಂದು ಖಾವಂದರ ಪಾದ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ.

ದೊರೆ—ಯಾವಾಗ ಚಕ್ರದ ಪಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ—ಕಡಕೊಳದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದಾದ್ದು ಇದೆ.

ದೊರೆ—ಚಕ್ರ ಇಷ್ಟು ಮುರಿದು ಹೋಗಿರುವಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಬೀಳದೇ ಹೋದ್ದು ಅಶ್ಚರ್ಯ. ಗಾಡಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೈಕಾಲಾ ಮುರಿಯುವುದೋ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುವುದೋ, ಏನೋ ಅಪಾಯವಾಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು !

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ—ಖಾವಿಂದ್, ಚಕ್ರ ಹೋದರೂ ಅಪಾಯವಾಗದೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯತಕ್ಕ ಚಮತ್ಕೃತಿಯ ಫಲವಾಗಿದೆ.

ದೊರೆ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತೈಯ್ಯ. ಗಾಡಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿ ಅಪಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಏನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ? ಗಾಡಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಗಾಡಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೆ ಅಪಾಯವಾಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಮತ್ತು ಸವಾರಿಗೆ ಬೇರೆ ಗಾಡಿ ಬರುವತನಕ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಖಾವಂದರು ನಿಂತಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಕತ್ತ

ಲೇಕಾಲ, ಮೋಡವೂ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿ ಪಾದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅವಾಯವೂ ತೊಂದರೆಯೂ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ, ಮಾಘ ಮಾಡಬೇಕು.

ದೊರೆ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಬಿ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಏನ ಕೊಟ್ಟರೂ ತೀರದು. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು?

ದೊರೆಯು ಹೀಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಬಿಗೆ ಭಾರಿಯಾದ ಇನಾಮನ್ನು ಕೊಟ್ಟು—ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಬಿಯು ಇನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಚಾಕರಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಖಾಸ ತಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲುವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಸಂಬಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರಲಿ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ನಡೆಯತಾ ಇದ್ದ ಗುಡಿಯ ಕಾಮಗಾರಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಜರಗಲು ಸ್ಥಳದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಆಮಿಾಲನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಅವಶ್ಯಕವಷ್ಟೆ. ಇದರಂತೆ ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಿನ್ನವತ್ತಲೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಆಮಿಾಲ ಮಾರಮಣರಾಯನಿಗೆ ದೊರೆಯು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಮಿಾಲನು ಯಾವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ಬಿಟ್ಟು ಗುಡೀ ಕಟ್ಟಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಆಮಿಾಲನಲ್ಲಿ

ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಚಾಮರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಸವಾರಿ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಯಾವುದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ರಮಣೈಯ್ಯನನ್ನು ಕರೆ ಎಂದು ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೊರೆ ಕರೆಯಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ ರುಮಾಲನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು, ಅಂಗಿಯನ್ನು ತಳಮೇಲಾಗಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸೊಂಟವನ್ನು ಹರಹರಕಲಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮುಖವನ್ನು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಹಾಗೆ ಸೊಟ್ಟಸೊಟ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೋಕೆಯನ್ನು ಅರಿಯದವನಹಾಗೆ ನಟಿಸುವುದು, ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಬಹಳ ಅವಸರವಾಗಿ ಬಂದವನ ಹಾಗೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿ ದಾಸದಂಡವನ್ನು ಹಾಕುವುದು, ಯಾವ ಮಾತು ರಾಜರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟರೂ—ಮಹಾನ್ಯಾಮಿ, ಅಪ್ಪಣೆ ಆದಂತ ತಯಾರುಮಾಡಿದ್ದೇನು, ಏನು ಇದ್ದರೂ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಾಗ ಮಾಡಿಸುಂಥೇನು, ಆಹಾ! ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಏನದ? ಆಹ, ಆಗಬಹುದು, ಛಲೋ ಅಪ್ಪಣೆ, ” ಎಂದು ಸಮಯಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೊಗಳುವುದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಟಿಸತಾ ಇದ್ದ ಕಾರಣ, ಈ ರಮಣೈಯ್ಯನು ಏನೂ ಅರಿತವನಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆಯವನು, ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ಎಂದು ದೊರೆಯು ಇವನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇವನನ್ನು ಬಹಳ ದಿವಸ ಆ ತಾಲೋಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿಸಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ರಾಜಪೂಜ್ಯತೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಯೇನ ಮಾಡಿದಾಗ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತೆಂದು ಈ ಆಮಿಾಲನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇವನಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರು ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಮೂಲಕ ಒಂದೊಂದು ವೊಕದ್ದ ಮೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಲಂಚೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಣಗಾರರಾದ ಜನರು ಕಷ್ಟಗಾರರಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಮುಬೇದಾರರ ಜಾಳಿಗೆಯು ನೂರಾರು ಕಟ್ಟಳೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಈ ಆದಾಯವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು. ಕೊಟಾರದ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಜವಾನರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಟೀಲರ ಮುಖಾಂತರ ಒಕ್ಕಲುತನದವರಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದವಸವನ್ನೂ ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಮುಬೇದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗಿ ಬಂದ ಹಣ ಮುಬೇದಾರರ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆ ಆಮಿಾಲರು ಯಾರನ್ನು ಕಂಡಾಗ್ಲೂ—ಎನಕಣೋ ಗ್ಯವಡ, ನಾಳಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿತಿ ಬರಾದಾ, ತರಕಾರಿ ಬಾಳಿಯಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ತಂದುಕೊಡೇನು? ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾನರು ಮಾರಿ ದುಡ್ಡನ್ನು ತಂದು ಅಮ್ಮನವರಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮಿಾಲರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಸೋಬಸ್ಯರವನ್ನು ರೈತರ ಮನೆಯಿಂದ

ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಉರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೂಅಲ್ಲದೆ ಆಮಿಾಲನು ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಬೇಕಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರ ಕ್ರಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ವರ್ತಕರು ಭಯಪಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮಿಾಲರು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಿಗೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯವಾಗಿ ಇವರು ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚರ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಜನರಿಂದ ಕೂತರೆ ನಿಂತರೆ ಒಳಲಂಚವನ್ನು ವಸೂಲುವಾಡುತಾ ಧನಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಆಮಿಾಲನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಜರಾಧಾಯದಷ್ಟು ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಮೇಲೆ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದ್ವೇಷವು ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ತುಂಬಿತ್ತು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ದೊರೆಗಳದಯಕ್ಕೆ ಆಮಿಾಲನು ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವನಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಒಳದಾಖವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೂದಿಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡದಹಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಕೆಂಡವು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಉರಿಯಾಗಿ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಮಯಬಂತು. ಆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರು ಅಥವಾ ಮೇಲುಸಕ್ಕರೆಯವರು, ಪರಿವಾರದವರು ಅಥವಾ ತೊರೇರು, ಏಂದು ಎರಡು ಜಾತಿಯ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಇದಾರೆ. ಈ ಜಾತಿಯವರ ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಬೀದಿಮೆರವಣಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಕುರಿತು ಇವರಿವರಿಗೆ ಬಹುದಿವಸದಿಂದಲೂ ವಿವಾಧನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಹೀಗಿರಲು, ಹಣಗಾರನಾದ ಒಬ್ಬ

ತೊರೆಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಯಿತು. ಪುಣ್ಯವಂತನಾದ ಇವನ ಮನೆಯ ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಆ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ತೊರೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮದುವೆಯು ಅಟ್ಟಹಾಸವಾಗಿಯೇ ಜರಗಿತು. ಇವನು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದಿದ್ದನು. ಆಮಿಾಲರೂ ಶಿಲ್ಪೇದಾರರೂ ಸಿರಸ್ತೇದಾರರೂ ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಔತನ ಉಡುಗರೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಆ ಮದುವೆಯಾದ ಮದಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಸ್ತಮಾಡಿದ ಯಜಮಾನನು ಆಮಿಾಲರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದನು. ಆ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿಯೇ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಗಾರರು ಒಂದು ಮಾತನಾಡಿ ಆಮಿಾಲರ ಕುಟುಂಬವಾದ ಅಮ್ಮನವರ ಕೈಗೆ ನೂರು ಇಕ್ಕೇರೀ ವರಹಗಳನ್ನು ತಂದು ಎಣಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಒಳಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರು ಎದುರು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತಂದು ಆಮಿಾಲರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು. ತೊರೆಯರು ಒಂಭತ್ತುಪಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು, ಪಲ್ಲಕ್ಕೇ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪ್ಪಲಿಗರೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಪಣದವರು ಇರುವ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ, ತೊರೆಯರಿಗೆ ಲೈಸೆನ್ಸನ್ನು ಕೊಡಕೊಡದು, ಎಂದು ಆ ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು. ಈತಕರಾರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಮಿಾಲರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಗಾರರು ಆಮಿಾಲರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಟೀ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಮಜ್ಜೆ ನಮೇಲೆ ಮಾ

ತು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಅಮ್ಮನವರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಒಂದುನೂರು ವರಹ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಕಡೆಯವರು ಹೇಳಿದರು.

ಆಮೀಲ—ಅದು ಹ್ಯಾಂಗ ಆಗಾದು ? ತೊರೆಯರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಮೂಲು ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ವೇಳೆಗೆ ಉಪ್ಪಲಿಗರು ತಕರಾರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಮೂಲು ಉಂಟ ?

ಉಪ್ಪಲಿಗರು—ಬುದ್ಧಿ, ಹಾಗಲ್ಲ. ತೊರೆಯರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿದ್ದರೆ, ನಾವೂ ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆವು. ಆಗ ತಕರಾರೂ ಮಾಮೂಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಮೀಲ—ನೀವು ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತೀರೆಂಬ ಸಂಗತಿ ತೊರೆಯರಿಗ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಲೈಸೆನ್ಸಿಗೆ ಅರ್ಜಿಕೊಡಬಹೊಂದು, ನಿಮ್ಮ ತಕರಾರು ಹೀಗೆ ಎಂದು ಅವರು ಅರಿಯರು. ಹವುದೋ ? ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅರ್ಜಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜಿಕೊಟ್ಟ ಮಾಮೂಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಉಪ್ಪ—ತೊರೆಯರ ಅರ್ಜಿಯ ಮಾಮೂಲಿನ ವಿಚಾರವಲ್ಲ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಮೂಲಿನ ವಿಚಾರ.

ಆಮೀಲ—ಇದು ಸರ್ಕಾರದ ಮಾತು. ಕಾನೂನೇಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟ ?

ಉಪ್ಪ—ಅದೆಲ್ಲಾ ನಮಗೇನುಗೊತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ? ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಮಾನವನ್ನು ಕಾಪಾ

ಡಬೇಕು. ಒಂದುನೂರು ವರಹವನ್ನು ಪಾದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಮ್ಮನವರು—೧೨೦ ವರಹ ತೊರೆಯರು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರ. ನೀವು ೧೫೦ ವರಹ ಕೊಟ್ಟರ ಲೇಸಕ ದೊರೆಯೋದ.

ಉಪ್ಪು—ನನುಗೆ ಲೇಸಕ ಬೇಡಿತಾಯಿ, ತೊರೆಯರಿಗೆ ಲೇಸಕ ಕೊಡಕೊಡದು. ಇಷ್ಟೇತಾಯಿ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅದೇ ೧೨೦ವರಹ ನಾವು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಆಮಿಾ—ಆ ಲೈಸಕಸಿನ ತೂಕ ನಿಮಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾಗಾದು? ಎನೋ ನೀವು ಹೇಳಿದಹಾಂಗೇ ಆಗಲಿ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪ್ಪುಲಿಗರ ಕಡೆಯವರು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ, ಅಮ್ಮನವರು ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು—ನಾನು ಹೇಳಿದಹಾಂಗೇ ೧೫೦ ವರಹ ಕೊಡಾರು? ನೀವು ೧೨೦ಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕೆಡಿಸಿಟ್ಟಿರಿ. ಒಂದೊಂದೂ ಹೀಗ ಮಾಡಿದರ ನಾನು ಏನ ಹೊಡಕ್ಕೊಳ್ಳಿ? ಎಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಆ ಹ್ಲೇಸಿಸಿ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಡಾವಣೆಯಿಂದ ಹೊರಟಳು. ಆಗ ಆಮಿಾಲನು,—ಇರಲಿ, ಇನ್ನೊಂದುವೇಳೆ ಸೆಳೆದುಹಾಕಬೇನು, ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು.

ಮಾಮೂಲಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗದಹಾಗೆ ನೀವು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಬರೆದು ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ಲೈಸಕ ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಬಂದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾ

ರಮಣರಾಯನಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಜಾಣತನವೂ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಮೇಲಿನ ಲೈಸೆನ್ಸನ್ನು ಒಕ್ಕಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುನಷಿಗಳು ಗುಪಾಸ್ತರು ಇವರ ಕೈವಾಡವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿವಾರದವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಚಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಕೂತರೆ ನಿಂತರೆ ಪಂಚವ್ರಾಣವನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವ್ರಾಢರಾಗಿದ್ದ ಮುನಷಿ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿವಾರಗಳಿಗೂ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಮೀರಿ ಚಿನ್ನದ ಹಣಗಳನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಣಗಳನ್ನೂ ತೆತ್ತರು.

ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಕಡೆಯವರು ಒಳಸಂಚು ಇಟ್ಟು ಈ ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ತೊರೆಯರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟರೆ ತಾವು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದ ಮುಸ್ತೈದುಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ರಾತ್ರೀ ಹೊತ್ತು ಒಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಹಾಗೆ ಗುಂಪು ಸೇರಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಪರಿವಾರದವರಾದರೋ, ಸುಬೇದಾರರ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ನೆರವೇರಿತೆಂದು ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗುಡಿಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಮುಖ್ಯವಾದ ರಾಜಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ರಾತ್ರಿ ೧೨ ಗಂಟೆಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆಸೇರಿ,

ಮದಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಆರತಿಅಕ್ಷತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದು ತಾನೇ ಅನಾಥ್ಯ? ಸುಬೇದಾರರು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದಾರೆ, ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಿಸ್ಥರಲ್ಲಾ ಕೈವಶರಾಗಿದಾರೆ, ಕಿಲ್ಲೇದಾರರಂತು ತೊರೆಯರೆಂಬ ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದಗಜವಾಗಿ ಆಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ತೊರೇರ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮಹಾಸವಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಲೋಲರಾಗಿರುವಾಗ್ಗೆ ತೊರೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದು ಅನಾಥ್ಯ?

ಸುಬೇದಾರರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಕಿಲ್ಲೇದಾರರು ತಮ್ಮ ಕಂದಾಚಾರದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಯಾವಗಜಾಲೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡಿಸಲು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ತೊರೇರ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಾ ಆದಿವಸ ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ನಿಂತಿತು. ಮುಂದೆ ಕೊಂಬು, ತಮಟೆ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ರಣಭೀರಿ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಓಲಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಎರಡು ಗುಂಪಿನ ಓಲಗದವರು, ಅವರ ಹಿಂದೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಒಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಂಡಸರ ಗುಂಪು, ಅದರಹಿಂದೆ ಕಂದಾಚಾರದ ಜವಾನರಿಂದ ಆವ್ರತರಾಗಿ ಕುದುರೇ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಿಲ್ಲೇದಾರ್ ಸಾಲಾರ್ಖಾನಾ ಹೇಬರು, ಇವರ ಹಿಂದೆ ಮದಮಕ್ಕಳು ಕೂತಿರುವ ಹೂವಿನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಇದರ ಹಿಂದೆ ಬೇಕಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬಗೆಬಗೆಗೆ ಸೀರೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಬೇಕಬೇಕಾದ ಸಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕನ್ನಡಿ ಕಳಶ, ಮತ್ತು ವೀಳಯ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬಾಳೇಹಣ್ಣು

ಈಬಗೆ ತಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬರುವ ತೊರತಿಯರ ಸಂಘ, ಇವರ ಹಿಂದೆ ಸಾಧಾರಣ ಬಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನೂ ಹೊದ್ದು ಬರುತ್ತಾ ಇರುವ ಗಂಡಸರ ಹೆಚ್ಚಾದ ಗುಂಪು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒರಟುಒರಟಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಮುಡಿದಿರುವ ಚೆಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ವಾಸನೆ, ಕೈಯಣ್ಣೆಯ ಮಣಕು ವಾಸನೆ, ನೀರುಳ್ಳಿ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ವ್ಯಗಟು ವಾಸನೆ, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾ ಇರುವ ಬೆವರ ವಾಸನೆ, ಇವುಗಳು ತುಂಬಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇಂಥಾಗವಲನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಅರಿಯದವರ ಮೂಗು ಆಗಾಗೆ ನೊಟ್ಟು ನೊಟ್ಟನಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಸುಬೇದಾರರ ಮನೆ ತಟಹಾದು ವೇಟಿಯವರೆಗೂ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಗುಂಪಿನೊಳಕ್ಕೆ ೧೦—೧೨ ಕಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಜನ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಕಲ್ಲು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೋ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಕಂಡಾಚಾರದ ಜವಾನರು ಓಡಿ ಹೋದರು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಮಧ್ಯಮಧ್ಯೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿದ್ದವು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಹಣೆಮಟ್ಟದ ಮೊಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರತಕ್ಕ ಮಂಡಾಳುಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ನುಗ್ಗಿದವು. ಕಿಲ್ಲೇದಾರರ ಕುದುರೆಗೆ ಬಲವಾದ ಏಟು ಬಿದ್ದು ಅವರ ಕಾಲು ಮುರಿದು ಹೋಯಿತು. ಸಾಲಾರ ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬರು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು. ಕೂಡಲೆ ಅವರಿಗೆ ಮೊಣ್ಣೆಗೆ ಬೆಟ್ಟುಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಕಾಲು ಮುರಿದುಹೋ

ಯಿತು. ಮುಖ ಜಜ್ಜಿಹೋಗಿ ಠಾಮರಕ್ಕೆ ಸುರಿಯಿತು. ಗುಂಪಿ ನಲ್ಲಿ ಇವನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಾರೋ ಬಚ್ಚಲಿಗೆ ಎಳೆದು ಹಾಕಿದರು. ಸಾಬರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಜವಾನರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಉಪ್ಪಲಿಗರು ಕೆಲವರು ತೊರೆಯರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ತಂತಮ್ಮ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಕಾಯುವವರೇ ಕೊಲ್ಲುವವರಾದರು. ತೊರೇರ ಗುಂಪಿನವರಿಗೆ ಬಲವಾದ ಏಟು ಬಿತ್ತು, ಕೆಲವರು ಸತ್ತುಹೋದರು. ಕೆಲವರು ಜ್ಞಾನತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದರು. ಮದಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಡೀ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಜನರೆಲ್ಲಾ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಈ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಸುಬೇದಾರರ ಸವಾರಿಯು ಬೀದೀಬಾಗಿಲ ಜಗಲೀಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಬಲವಾದ ಒಂದು ಗುಂಪು ಇವರ ಮನೇಮುಂದೆ ಬಂದು—ಏನು ಸ್ವಾಮಿ, ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ನೀವು ಲೇಸನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಚ್ಚಿರಿ? ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿತು. ಆಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಗ್ರಹ ದಿಂದ—ಸರ್ಕಾರದ ರಸ್ತೆ, ಬೇಕಾದವರು ಹೋಗಬಹುದು, ನಿಮ್ಮ ಅಡ್ಡಿ ಏನು? ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕತ್ತಲೇಮನೆಗೆ ಕೂಡಿ ಪಹರೆಯಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಆಮಿಾಲರು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಉಪ್ಪಲಿಗರು—ನಾವೇ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ, ನೀವೇನು ಕೂಡುವುದು? ಆದ್ದೆಲ್ಲಾ ಆಗಲಿ! ಎಂದು ರೋಷಾವೇಶದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಕತ್ತಲೇಕೊಠಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಕತ್ತಲೇ ಕೊಠಡಿ, ಸೊಳ್ಳೆ ಮನೆ, ನೆಲಮಾಳಿಗೆ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉಪ್ಪಲಿಗರು ತಾವಾಗಿಯೇ

ನುಗ್ಗಿದರು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಯೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಜನ ನುಗ್ಗುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಕಚೇರೀ ತಲಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗಹಾಕಿದರು. ಉಳಿದ ಗುಂಪೆಲ್ಲಾ ಸುಬೇದಾರನ ಮನೇಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಸುಬೇದಾರರು ಹೆಂಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಎಲ್ಲಾ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮಜ್ಜಿನಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಗುಂಪಿನ ಜನರು ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಕಲ್ಲು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಹಳೇ ಪಾಪಾಸು, ಏಕೈಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಮೀಲನ ಮನೇಮೇಲೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಎಸೆದರು. ಗೂಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚದರಿಹೋದ ಬಡಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾರಾಡುವ ಹಾಗೆ ಜೋಡು ಹಾರಾಡಿತು. ಮಜ್ಜಿನಮೇಲಿನ ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು, ಸಗಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಕೆಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಒಳಕ್ಕೆ ಆಮೀಲರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿದ್ದವು. ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಹೆಂಗಸರು ಗುಂಪುಸೇರಿಕೊಂಡು, ಅಮೀಲನ ಮನೇಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಉಪ್ಪು ಸೀರೆಯ ನೆರಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೂ ಕೆಳಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ಆಭಾಸವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಊರೆಲ್ಲಾ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಮೂರು ದಿವಸದವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಮನೇಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಬಾರು ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ಸಿಲೇದಾರರ ಕುದುರೆಯವರೂ ಬಂದು ಈ ದೊಂಬಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನವೂಡಿದರು. ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕರ ಅವಿವೇಕದಿಂದಲೂ ಅವರ ದುರಾಶೆಯಿಂದಲೂ ಇಂಥಾ ಅನಾಹುತ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಎದುರೆದುರಿಗೆ

ಜನರೆಲ್ಲಾ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಾಳು ಅಚ್ಚೆಯಾಯಿತು. ಈ ಅವಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಮಿಾಲನ ತಲೆ ಹೋಗುತ್ತೆಂದು ಜನರೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿದ್ದರು.

ಈ ದೊಂಬೀ ವಿಚಾರವು ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರೆಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಈ ಆಮಿಾಲನು ರಾಜಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೆದರಿ ಆಮಿಾಲನಿಂವ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದರು. “ರಮಣೈಯ್ಯ ಏನನ್ನೂ ಅರಿತ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ. ಈ ದೊಂಬಿಯನ್ನು ಅವನು ಎಬ್ಬಿಸಿರಲಾರ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಕೆಲವು ಪುಂಡುಜನರ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ,” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತಂತೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃತ್ರಿಮ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕೆಲವರ ಮುಖೇನ ಈ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗಿನಿಂದ ವಾರಮಣರಾಯನ ಡೊಂಕುನಡತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಇನ್ನೂ ಇತರ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇದರ ಫಲ ಮುಂದೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

೪ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅತ್ತ ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು ತನ್ನ ತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮಹಾದೇವ ಇವರೊಡನೆ ವಲಶೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಮಾವಂದಿರಾದ ನೀಲಕಂಠಜೋಯಿಸರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ರೂಡಿಸಿ ಗೌರವದಿಂದ ಜೀವನಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ದೊಡ್ಡವಳಾದಳು. ಈಕೆಗೆ ಮಹಾ

ಜೀವನಮೇಲೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಲತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಅಸೂಯೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗನು ಕೆಂಪಗೆ ಬಹಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದನು. ಅಂಗಾಂಗಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಮುಖ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು. ಜುಟ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾರು ನೋಡಿದರೂ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ, ಒಳ್ಳೇ ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗಿ ಬದುಕುವ ಲಕ್ಷಣವೆಲ್ಲಾ ಇದೆ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಂಥ ವರಿಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಈ ಮಗುವನ್ನು ತಿರುಗಿನೋಡೋಣವೆನ್ನುವಹಾಗೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಇತ್ತು. ಗುಣವೂ ರೂಪಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಕೇಳುವುದು, ಎಷ್ಟು ತಿಂಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿ, ಹೋರಾಟವಿಲ್ಲ, ಸುಕ್ಕಳ ಚೀಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಬೇಡವೆಂದರೆ ಬಿಡುವುದು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಹಾದೇವನ ಗುಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಹುಡುಗನಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಎತ್ತುವುದು, ಆಡಿಸುವುದು, ಬೇಕಾದ ತಿಂಡಿ ಕೊಡುವುದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಆದರಿಸುವುದು, ಇದೆಲ್ಲಾ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ತಾನು ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೆಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಅತ್ತರೆ, ಇವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಮಾಡುವವರೆಗೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಳವಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನುರಾಗವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೂ, ಲಕ್ಷಣ

ವಾಗಿ ಇದ್ದದರಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೇ ಸ್ವಭಾವದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದಲೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಅಭಿಮಾನವನ್ನುವುದಕ್ಕೂ, ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಮತೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿತ್ತು. ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಡದೇ ತಾನು ಯಾವ ತಿಂಡಿಯನ್ನೂ ತಿನ್ನುತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗು ಊಟ ಮಾಡುವವರೆಗೂ ತಾನು ಊಟಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲಾಲಿಸಿದರೆ ಮಕ್ಕಳು, ಪೂಜಿಸಿದರೆ ದೇವರು, ಹೂಡಿದರೆ ಒಲೆ, ಕೂಡಿದರೆ ಗಂಡ, ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಸಾರ, ಎಂಬ ಗಾಂಧಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಮ್ಮಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಲಾಲನೆಯಿಂದ ಆ ಹುಡುಗನಿಗೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತು. ಮಗುವು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅವಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿಯಾಡುತಾ ಇತ್ತು.

ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಆವೂರಲ್ಲಿಯೇ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಈ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಹೇಗೋ, ಆಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ಹಿಂದವಿಯು ಹಾಗೆ, ರಾಜಭಾಷೆ ಎನ್ನುವಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಹಿಂದವಿಬಲ್ಲವರಿಗೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಪುನಹೆ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಬಾಜೀರಾಯರು ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅನೇಕ 'ರಾಜ್ಯ

ಗಳನ್ನು ಜೈಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಾಣ್ಯವನ್ನು ಇರಿಸಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದರು; ದೊಡ್ಡ ನವಾಬನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದ ಹೈದರಲ್ಲಿಯು ಕೆಲವು ಮರಾಟೇ ಸೀಮೆಗಳನ್ನು ಜೈಸಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಡೇ ಕರಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೂ, ಮರಾಟಿಯವರು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದದರಿಂದಲೂ, ಈ ಸೀಮೆಯ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ತಂದನು. ಅವರು ಹಿಂದವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾಬಂದರು. ಈ ಭಾಷೆಯು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನ ದಿನಸದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೂ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಂತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ರಾಜಭಾಷೆ ಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಉವಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಪಂತೋಜಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇತರ ಕನ್ನಡ ಉವಾಧ್ಯಾಯರಿಗಿಂತಲೂ ಇವರಿಗೆ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗರೂ ಸಹಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಂತೋಜಿಗಳ ವರಮಾನವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಈ ಮಠಗಳಿಗೆ ಸಾಲೆ ಏಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರಲು, ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ತಾರಾಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ಒಳ್ಳೇ ದಿವಸ ಎಣ್ಣೆಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಎರೆದು ಹತ್ತುಗಂಟೀಮೇಲೆ ಲಗ್ನುಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದನೇಕಡೆ ಗುರು ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೂ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಆರತಿ ಅಕ್ಷತೆ ಮಾಡಿ

ಉಂಡೆಚಕ್ಕುಲಿ ಬಾಗಿನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಮಹಾದೇವನು ದಿನ ಚರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮದ್ಯಾಹ್ನ ಸಹಾ ಮಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಎಟುಮುಂಚು ಮಾತು ಹಿಂಚು, ಎಂದುಕೊಂಡು ಹುಡುಗರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊಡೆದು ಹೆದರಿಸುತ್ತಾ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಈ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಕೈಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವೆಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಪಂತ್ಯೋಜಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗ ಮಹಾದೇವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನೀರು ಬರುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇತರ ಹುಡುಗರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಅವರು ದುಃಖಪಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾದೇವನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸದಾಶಿವ—ಯಾಕೆ ಮಗು, ಮಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಮಹಾದೇವ—ವಂತರು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸದಾ—ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ? ಯಾವಾಗ? ಯಾಕೆ?

ಮಹಾ—ಭಾವ, ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದರೂ ಹೊಡೆಯಲಿ, ಎಲ್ಲಾಹುಡುಗರನ್ನೂ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹುಡುಗರು ಅಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಏನೋ ಸಂಕಟವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುತ್ತೆ.

ಸದಾ—ಹುಡುಗರು ತಪ್ಪಿದರೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾ—ಪಾಠ ಕೊಟ್ಟರೂ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೊ

ಡೆಯುತಾರೆ, ತುಂಟತನ ಮಾಡಿದರೂ ಹೊಡೆಯುತಾರೆ,
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೊಡೆಯುತಾರೆ.

ಸದಾ—ಅದುಹೇಗೆ ?

ಮಹಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಹುಡುಗರು ಏನಾ
ದರೂತಿಳಿಯದೇಹೋದಾಗ ಪಂತರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅಂ
ಥಾಹುಡುಗರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆಯುತಾರೆ. ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು
ಹೇಳಿಕೊಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಹುಡುಗರು ಗಟ್ಟಿ
ಯಾಗಿಕೂಗಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ಜಗಲಿಮೇಲಿ
ನಿಂದ ದುಮಿಕಿ ಬಂದು ಹತ್ತರ ಯಾವ ಹುಡುಗ ಕೈಗೆ
ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯುತಾರೆ. ತಪ್ಪಿ
ಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹೊಡೆಯುತಾರೆ.

ಸದಾ—ನಾನಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ಹುಡುಗ ಹೇಳಬೇಕು.

ಮಹಾ— ಹಾಗೆ ಅವ ಅಂದರೆ ಅವನ ಆಶೆಯೇ ಇಲ್ಲ.
ಬೆತ್ತ ಮುರಿಯ ಹೊಡೆಯುತಾರೆ. ಅದೂಸಾಲದೆ ಮು
ಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಮಟ್ಟಿ ಮಟ್ಟಿ ತಲೆಯನ್ನೆ
ಲ್ಲಾ ಹರಳಕಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೋಷದಿಂ
ದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಮೊಳಕೈಯಿಂದ ತಲೆಯ
ಮೇಲೂ ಬೆನ್ನಮೇಲೂ ಕುಕ್ಕುತ್ತಾರೆ, ಕಿವಿಹಿಡಿದು ಮೇ
ಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುತಾರೆ, ಒಳಸುಂಟಿಗಳಂತೂ ಗೊತ್ತೇಇಲ್ಲ. ಆ
ಗೋಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆ ಭಾವ.

ಸದಾ—ಇಷ್ಟೇತಾನೆ !

ಮಹಾ—ಇನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು

ಅವರ ಜಗಲೀಮೇಲೆ ಹಾಕಿರುವ ಜಾಪೇಮೇಲೆ ಕೂತು ಕೊಂಡು ತೂಕಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಗೊರ್ ಗೊರ್ ಎಂದು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಪಿಸಪಿಸನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧ ಎನ್ನುವ ಹುಡುಗ ಇದಾನೆ. ಇವನು ಪಂತರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದುಕಾಸಿನ ನೆಸ್ಯೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಮೇಲೆ ಎಲೆ ಅಡಕೆ ತರದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಎನಮಾಡಿದರೂ ಪಂತರು ಇವನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಇವನಿಗೆ ತಿಂಡಿ ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಂತರಸಂಗಡ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಜಾಡಿಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಾನೇ ಹುಡುಗರನ್ನು ಚಿವುಟುವುದು ಅವರು ಚಿವುಟಿದರೆಂದು ತಾನೇ ಅವರಮೇಲೆ ಜಾಡಿ ಹೇಳುವುದು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಎನೇನೋ ತುಂಟತನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಿದ್ಧನು ಅವ ಬೈದ ಇವ ಉಗುಳಿದ ಅಂತ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪಂತರು ನಿದ್ರೆ ಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಏಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧನು ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಡಿ ಹೇಳುವವರನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಲ್ಲರಿಗೂ ಏಟು.

ಸದಾ—ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದರೆ ?

ಮಹಾ—ನಿತ್ಯವೂ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಬೆಕ್ಕಿನ ಮುಖ ನೋಡಬೇಡ, ಉಸಾದ್ದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳಿದಾಳೆ. ನಾನು ಬೆಕ್ಕಿನಮುಖ ನೋಡುವುದೇ

ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನಗೆ ಎಟು ಬೀಳುತ್ತೆ. ರಾತ್ರಿ ಬಾಯಿ ಪಾಠ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ಸೊನ್ನೆ ಹಾಕುವಾಗಂತೂ ಗೊತ್ತೇಯಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾನು ಮೊದಲು ಮಲಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರೂ ಬಂದರು. ನಾನು ಅವಲಕ್ಕಿಪುರಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲಂತ ಸಿದ್ದ—ಮಹಾದೇವ ಹದಿನೈದನೆಯವನು ಎಂದು ಸುಳಾಳಿಗಿ ಕೂಗಿದ. ಪಂತರು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳದೆ, ನನಗೆ ಹದಿನೈದು ಎಟುಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆದರು. ಕೈ ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸದಾ—ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಬೇಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಸುಮ್ಮನಿರು.

ಮಹಾ—ನಾಳೆಯಿಂದ ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಓದುತ್ತೇನೆ, ವಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸದಾ—ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಮಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಮಹಾ—ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ನನಗೆ ಅಳು ಬರುತ್ತೆ. ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದರೂ ಹೊಡೆಯಲಿ, ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಹಳವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ತಪ್ಪಿರಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರಲಿ, ಹುಡುಗರನ್ನು ಕೋದಂಡಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ತೂಗಕಟ್ಟಿ ಕಾಲಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಗ್ಗರಗೋಲುಹಾಕಿ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಗೋಡೆಗೆ ಕುರುಚಿ ಕೂರಿಸಿ ಹಲಗೆ, ಚಪ್ಪಡೀಕಲ್ಲು, ಏನು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದನ್ನು ತಂದು ಹೇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹುಡುಗರು ಅಳು

ವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಳುಬರುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಪಂತರು ನೋಡಿ— ನೀನು ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತೀಯೆಲಾ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಬೆತ್ತದಿಂದ ನನ್ನನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪುಂಡಮಾತ ಬೈಯುತ್ತಾರೆ.

ಸದಾ—ನಾನು ಪಂತರನ್ನು ಕಂಡು ಹೊಡೆಯಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಈ ದಿವಸ ಹೋಗಿಬಾ.

ಹೀಗೆ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ, ಮಠದಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಬಂದು—ಮಹಾದೇವ, ಯಾ ಕಷ್ಟ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಪಂತರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಹೇಳಿದರು, ನಿಮಗೆ ಆಗುತ್ತೆ ಬನ್ನಿ, ಎಂದರು. ಆಗ ಮಹಾದೇವನು ಅಳುತ್ತಾ ತಂದೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತು ಕೊಂಡನು. ಆಗ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಅಯ್ಯೋ, ಈ ಉವಾಢ್ಯಾಯನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೋ ತಿಳಿಯದಲ್ಲ. ಹೊಡೆದರೆ ವಿದ್ಯಾಬರುತ್ತೆಯೆ ? ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದದ್ದೂ ಮೊಂಡಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ವೆಟ್ಟಿನ ಭಯದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದೂ ಮಠತು ಹೋಗುತ್ತೆ, ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮಠದ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ ಹುಡುಗರ, ನಮ್ಮ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡಿ ಎಂದು ಪಂತರಿಗೆ ಹೇಳಿ, ನಾನು ಹೇಳಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿ. ಹೀಗೆಂದು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಪಂತನು ಮಠದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಉದ್ಧವಾದ ಸಂಣ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಳುತ್ತಾ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಗರ ಸಂಗಡ

ಮಹಾದೇವ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು—ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರೋ ಅವನನ್ನು ? ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಬರುವುದು ? ಎಂಬದಾಗಿ ಅಲಿ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಬೆತ್ತ ದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿ—ನಿನ್ನನ್ನು ಮಠದಲ್ಲಿ ಗುಂಡೀ ತೋಡಿ ಹೊಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದನು. ಆಗ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಕರೆದುತಂದ ಹುಡುಗರು—ಪಂಠರೆ, ಮಹಾದೇವನ ಅಪ್ಪ ನಿಮಗೆ ಹೇಳು ಎಂದರು. ಹೊಡೆಯಬೇಡಿಯಂತ ಹೇಳು ಎಂದರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನು—ಶಿವಾರ್ಥಿ ತಂದೆ ಯೇನೋ ಶಿವಾರ್ಥಿ? ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಎಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕಿದನು. ಮಹಾದೇವನು ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಸಂಕಟಪಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಠದ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ—ಇಂಥಾ ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹೊಡೆದರಲ್ಲಾ ಎಂದು, ಅಳುತ್ತಾ ಇರುವ ಮಹಾದೇವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ತಾವೂ ಅಳುವವರಹಾಗೆ ಮುಖರಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಪರಿತಾಪ ಪಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಗುಸ ಗುಸನೆ ಏನೋ ವ್ಯಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿವಸವೆಲ್ಲಾ ಪಂತನ ಕೋಪ ಇಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಹಲಗೇ ಬರೆಯುವ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕೈ ಬೆರಳ ಗಿಣುಗಳಮೇಲೆ ಎಟು ಬಿತ್ತು. ಕರಡು ಎಂದರೆ ಕಾಗದದಮೇಲೆ ಬರೆದು ಮಸಕು ಮಾಡುವ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುಬಿತ್ತು. ಮರಳಮೇಲೆ ಬರೆಯುವ ಚಿಕ್ಕಹುಡುಗರ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಂತೂ ಬೆತ್ತಸೀಳಿ ಮುರಿದುಹೋಗುವನುಟ್ಟಿಗೂ ಭಡಿ

ಯಾಡಿ ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಬಾಲಕರಿಗೂ ಆದಿವಸ ಪ್ರಾಯ ಶಿಕ್ಷಿತವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವೈಯಲಾ ಬಾಸುಂಡೆ ಬಂತು.

ತರುವಾಯ ಪ್ರದೋಷಬಂತು. ನಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಸರಸ್ವತೀಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ್ದು ಜರಗಿತು. ವಾಡಿಕೆ ಮೇರೆ ಕಾಗದಾ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವ ಹುಡುಗರು ತಲೆಗೆ ಒಂದು ದುಡ್ಡನ್ನೂ, ಹಲಗೇ ಬರೆಯುವವರು ಮೂರುಕಾಸನ್ನೂ, ನೆಲದಮೇಲೆ ಪಳೆಬರೆಯುವವರು ಎರಡುಕಾಸನ್ನೂ ತಂದು ಪಂತರಿಗೆ ಆ ದಿವಸಕೊಟ್ಟು ಶಾರದಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಪಂತರಿಗೆ ಆ ದಿನ ನಾಯಂಕಾಲ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆಗ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ—ಪಂತರೇ, ನಾಳೆಯಿಂದ ಮೂರುದಿವಸ ಆನಧೈಯನ, ನಾಲೆಯಿಲ್ಲ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಈ ಮೂರುದಿವಸದೊಳಗಾಗಿ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ಜೊಕ್ಕಟಮಾಡು ತೇವೆ ಎಂದರು. ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನು ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಟುವಾಗಿಯೂ, ಗುಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಎಟಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಪದೇಪದೇ ಮಠದ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಹೊರಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಪಂತರು ಇತರ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಏಟೂ ಅವರು ಸಂಕಟಪಡುವುದೂ ಸಹಿತ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಬಸವನೆಂಬ ಸುಮಾರು

ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿದ್ದನು. ಇವನು ಆಗಾ
 ಗ್ಯೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ
 ಣ, ಇವನ ಕಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಣಿಯನ್ನು ಹಾ
 ಕಿ ಅದರಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಹುಣಸೇ ಕೊರಡನ್ನು
 ತಗಲಿಸಿದ್ದರು. ಇವನು ತುಂಬಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿ
 ದ್ದನು. ಯಾವ ಕೆಟ್ಟತನಕ್ಕೂ ಗಣೇಶನಪೂಜೆ ಇವನದೇ ಆ
 ಗಿತ್ತು. ಈ ಪಂತೋಜಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಹಲ
 ವು ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈ ಬಸವನ ಮೈ ಚೆಡ್ಡುಕಟ್ಟಿ
 ಹೋಗಿತ್ತು. ಇವನು ಇತರರನ್ನು ಕುರಿತು— ಈ ಸರಪಣಿ
 ಯನ್ನೂ ಕೊರಡನ್ನೂ ಎನಾದರೂಮಾಡಿ ನೀವೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆಯಿಸಿ
 ಬಿಟ್ಟರೆ, ಈ ಹಾಳ ಪಂತನಕಾಟ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನಾ
 ನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ಪಡ್ಡೆಹುಡುಗ
 ರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಚೆಂಡಾಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗಳಿ
 ಗೆ ಹೋಗಿ ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬಸವನ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ
 ಕೊರಡನ್ನು ಕಡಿದು, ಸರಪಣಿಯ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಮುರಿದು
 ಬಿಟ್ಟರು. ಬಸವನ ಕಾಲಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಕೋಲೆ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು.
 ಇವನನ್ನು ಮುಂದಾಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇನರೆಲ್ಲರೂ ಸೇ
 ರಿ ಮಠವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾರಿಸಿ ಗುಡಿಸಿದರು. ರಂಗವಲ್ಲಿ
 ಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಪಂತೋಜಿಯು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ
 ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚೌಕನಾಗಿರತಕ್ಕ ಒಂದು ಜಗಲಿ ಇತ್ತು.
 ಪಂತನು ತನ್ನ ನೆಶ್ಯದ ಸಿಂಬಳವನ್ನು ಒರೆಯಿಸಿ ಒರೆಯಿಸಿ
 ಪಕ್ಕದ ಗೋಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಕರ್ರಗಾಗಿತ್ತು. ಪಂತನು ಕೂತುಕೊ

ಳ್ಳುವ ಹಳೇ ಚಾಪೆಯ ಕೆಳಗೆ ಅವನು ಸೀತ ಸಿಂಬಳವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರೆಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಹುಡುಗರು ಆ ಚಾಪೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೆ ಹೊಸಚಾಪೆಯನ್ನು ತಂದುಹಾಕಿ ಪಕ್ಕದ ಗೋಡೆಗೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ತೊಡೆದು ದಿಟ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ತ್ರಯೋದಶಿಯ ದಿವಸ ಪಂತನು ಮಹಾವೇನನನ್ನು ಹೊಡೆದವ್ದಕ್ಕೆ ವ್ಯಯಲಾಂ ಬಾಸುಂಡೆಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಉಮ್ಮಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹುಡುಗನು ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳುತಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಇವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಜ್ಜಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಮ್ಮನು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಇವನನ್ನು ಮಗುವಿನಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಲನೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ತಾಯಿಇಲ್ಲದ ಮಗುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಾಕಿಸಲಿ ಬಿಕ್ಕದನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಗುಣವಂತನಾದ ಹುಡುಗನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆಗ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮನೆಗೆಬಂದ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಹುಡುಗನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರ ಹಾಕುವವರೆಗೂ ಒಳಗೆ ಪೇಚಾಡುತಾ ಮಗುವಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿನ ಗಾಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದನು. ಮಗನನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ಯಾವಮಾತನಾಡಿದರೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಗೌರವ ಕೆಟ್ಟಿತು, ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿತು, ಹಾಗಾದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಏನಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಅದು ಹು

ಡುಗನಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಗನ ಕಡೆಗೆ ವಾಲದೇ ತೂಕ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೂರದರ್ಶಿಯಾದ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನಿಂದ ಕೂಡ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ಷೇಪಣರೂಪವಾಗಿ ಹಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆ ತರಳನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಆಗ ಆತನು ಮಗುವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಾಕಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತೆ, ಎಂದು ಕೊಂಡು ಒಳಗೇ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾ ಮಗುವನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಪೆಟ್ಟಿನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಿಕೊಂಡು ಚತುರ್ದಶಿ ಆದಿಯಾದ ಮೂರುದಿವಸವನ್ನೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಉಪಚರಿಸಿದರು. ವೆದ್ದನಾದ ಕಿಟ್ಟನೂ ಸಹಿತ ಹಾರಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು. ಇವನು ಆಗ-ತಿಮ್ಮೂ, ಮಗೂನ ಆ ಹಾಳಮರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಡಕಣೆ, ಭಾವ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಲಿ. ಈ ಕುಂಟುಪಾದ್ರಿಗೆ ಬುದ್ಧೀಕಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಬುದ್ಧೀನ, ನನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ನಾನು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧೀಹೇಳಿದ್ದೇ ಕೆಲಸ! ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇ ಏನು? ನಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಇವನು ಯಾಕೆ ಹೊಡೆಯುವುದು, ಇವನ ಮಗುವನ್ನು ನಾವೇನಾದರೂ ಹೊಡೆದವೆ? ಅವನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಇವನ ಧಾರಾಳವನ್ನು ನಾವೇನೂ ಕಾಣುವೋ? ಅವತ್ತು ಒಂದು ಚಿಟಗಿ ನೆಶ್ಯಾಕೊಡೋ ಎಂದರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇವರ ಅಪ್ಪನ ಗಂಟು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತೋ! ಭಾವ ಈ ಉಪಾದ್ರೀ ಮಠಕ್ಕೆ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಡ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ

ಮಗೀಗೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಕಲಿಸಿಬಿಡತೇನೆ. ಹೀಗೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಹರಟೆಹೊಡೆದನು. ಆಗ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಇವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಪಂತಸಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಗೌರವ ತಪ್ಪದಹಾಗೂ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಆವ್ಯಾಯನವಾಗಿರುವಹಾಗೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಅನರ್ಥ್ಯನ ಕಳೆಯಿತು. ಬಿದಿಗೆ ದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದು ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು— ನೀನು ಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆ, ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಹೊಡೆಯಬೇಡಿ ಎಂದು ಪಂತರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನಡೆ ಎಂದು ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ದಪ್ಪರವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ತಿರುಗಿ ಮಗನನ್ನು ದೀಕ್ಷಿತನು ಮಠಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ದಿನವಹಿ ಹೊತ್ತುವಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಆದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಹಾದೇವ ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಇವನೂಹೋಗಿ ಅವರ ಸಂಗಡ ಸೇರಿದನು. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಡುಗರು ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪಚಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಕನಿಕರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಯಾರೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳದೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಬಸವನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರೀಹುಡುಗರು ಗುಸಗುಸನೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.

ಆಗ ಪಂತರ ಸವಾರಿ ಬಂತು. ಆದಿನ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನು ಉದ್ದವಾದ ಹೊಸಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಾ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು— ಯಾಕರೆಲ್ಲಾ, ಓದದೇ ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತಿದ್ದೀರಿ?

ಎಂದು ಕೂಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಎರಡೇಟ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಎಂದೂ ಕೂತುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಜಗಲಿಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಸುತ್ತಲೂ ಗೋಡೆಗೆಲ್ಲಾ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ತೊಡೆದು ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಹೊಸಚಾವೆಯನ್ನು ಹಾಸಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು— ದಿನವಹಿ ಹೀಗೆ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೇನು ಕೇಡುಬಂದಿವೆ ? ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಂದೂ ತಾನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡನು. ಅಯ್ಯೋ ! ಆಗ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಿ ? ಉವಾಧ್ಯಾಯನು ಕೂತುಕೊಂಡಕೂಡಲೆ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಹೊಸಚಾವೆ ಮೂಸಕೊಂಡಿತು. ನಾರಪಯ್ಯನು ಕಿಟ್ಟನೆ ಕಿರಚಿಕೊಂಡನು. ದೂರದೂರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡಹುಡುಗರಲ್ಲಾ ಕೂಗದೆ ದುಡುದುಡನೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಉವಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾವು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದ ಮಹಾದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ೩-೪ ಜನ ಸಣ್ಣಹುಡುಗರು ಈ ಕಿರಚಲನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಉವಾಧ್ಯಾಯನ ಜಗಲಿ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು. ಕಣ್ಣಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಮಠದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಆಗ ಕೂಡಲೆ ಮಹಾದೇವನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಪ್ರಾತರಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಗಂಧವನ್ನು ತೆಯುತಾ ದೇ

ವರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ತಂದೆಯಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಉಪಾದ್ರಿಯು ಪುನಃ ಹೊಡೆದನೋ ಏನೋ ಆದ್ದರಿಂದ ಮಗುವು ಹೀಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತಾ ಓಡಿಬಂತು, ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ— ಯಾಕಪ್ಪ, ಏನಾಯಿತು, ಉಪಾದ್ರಿ ಹೊಡೆದನೆ ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ಹುಡುಗನ ಹಿಂದೆಯೇ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿಬಂದರು. ಹುಡುಗನು ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ದೀಕ್ಷಿತನು— ಏನಾಯಿತಪ್ಪ, ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತೀಯೆ, ಉಪಾದ್ರಿ ಹೊಡೆದರೆ ? ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಆತನ ಕೆಟ್ಟಬಾಳಿಯನ್ನು ಆತಬಿಟ್ಟಾನೆ ! ಎಂದನು. ಆಗ ಮಹಾದೇವನು— ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಉಪಾದ್ರಿ ಜಗಲಿಮೇಲೆ ಹಳ್ಳದೊಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದಾರೆ, ಒಂದುಸಾರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿರಚಿ ಕೊಂಡರು. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ಮಠದಿಂದ ಓಡಿಹೋದರು, ನಾನೂ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಹುಡುಗರೂ ಮಾತ್ರ ಜಗಲಿಬಳಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆವು, ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು, ನಾವು ಓಡಿಬಂದೆವು, ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ! ಉಪಾದ್ರಿ ಹಾಗೆಬಿದ್ದಿದಾರೆ, ನೀನು ಬಂದು ನೋಡು, ಈಗಲೇ ಬರಬೇಕು ಎಂದನು. ಆಗ ದೀಕ್ಷಿತನು— ಅಯ್ಯೋ ಏನಾಯಿತೋ ಕಾಣೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ಎಂದು ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಬ್ಬರು ಮಠದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು— ಒಳ್ಳೆಕೆಲಸವಾಯಿತು, ಅವನು ಹುಡುಗರ ಗೋಳನ್ನು ಹೂಯಿದುಕೊ

ಳುತಾ ಇದ್ದ. ಅವರ ಗೋಳೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ತಟ್ಟಿತು, ಎಂ
ದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು
ಮಠದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆ ಜನರೂ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆ
ದಿದ್ದ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿವರಿಸೋಣ ! ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ
ಕಂಣುಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿತ್ತು. ಜ್ಞಾನವಿರ
ಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆಹಾಸಿದ್ದ ಈಜಲ ಚಾಪೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪಂತನು
ಸುಮಾರು ಸೊಂಟದುದ್ದ ದೊಸೆಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಕತ್ತು,
ಭುಜ, ಬೆನ್ನು, ಮಗ್ಗಲು, ಹಸ್ತ, ಪೃಷ್ಠಭಾಗ, ತೊಡೆ,
ಮೊಳಕಾಲಕೆಳಗೆ ಮೀನಕಂಡ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.
ಒಂದುಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾದಗಳೆರಡೂ ಹಾದುಕೊಂಡು ನೆಟ್ಟಗೆನಿಂತಿತ್ತು.
ಮುಖದಮೇಲೂ ಮೈಮೇಲೂ ಎಂಥಾದ್ದೋ ಪುಡಿಬಿದ್ದು ಅ
ದು ಅಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲಾ ಚೆಲ್ಲಾಡಿತ್ತು. ಆ ಪುಡಿಯು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ
ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಉದುರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಜಗಲಿಯ
ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಈಜಲಚಾಪೆಯ ಅಂಚಿನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದುಕೊ
ನೆಗೆ ಹೊಲಿಯುವ ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು
ಕೊನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಗಂಟಿಗೆ ಸುತ್ತಿ ಆ ಗಂಟನ್ನು ಉ
ವಾದ್ರಿಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಚಾಪೆ ದೊ
ಸಕೊಂಡಕೂಡಲೆ ಸಂಣದಾರ ಕಿತ್ತುಹೋಯಿತು. ಮೇಲುಗಡೆ
ಇದ್ದ ಚೀಲದ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಹೋಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಸಂಣ
ಹುಡಿ ಸುರಿದು ಚೆಲ್ಲಾಡಿತ್ತು, ಇನ್ನೂ ಸುರಿಯುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು.
ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ್ಗೆ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನ ಮೈಗೆ ಮುಳ್ಳು

ಜುಜ್ಜಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಜಾವೆಯಕೆಳಗೆಲ್ಲಾ ನೆಗ್ಗಲಮುಳ್ಳು ಹರಡಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಜಗಲಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ದೀಕ್ಷಿತನಲ್ಲಿ ಆವೂರ ಜನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾದ ಗೌರವವಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಈತನ ಮಾತಿನಂತೆ ೧೫—೨೦ ಜನರು ಸೇರಿದರು. ಉಪಾಯವಾಗಿ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದರು. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಳ್ಳುಜಾವೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಹಾದು ದೇಹಕ್ಕೆ ನಾಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮುಳ್ಳು ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರಣ ಜಾವೆಯನ್ನು ಕೀಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸೂಜಿ ಊರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮುಳ್ಳು ರೋಸು ರೋಸುವ ಕುಳಿಗೂ ಬಲಿದಿತ್ತು. ಜಾವೆಯನ್ನೇ ಕಿತ್ತರೆ ದೇಹದ ಕಂಡವೇ ಕಿತ್ತುಬರುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕೀಳುವುದೂ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಕೂರಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಹೀಗೆ ಉಭಯವೇಧೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ದೇಹದಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ಬಲಿದಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಆ ಬಡವಾಯಿಯನ್ನು ಮುಖ ಅಡಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿಟ್ಟದಿಂದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಿತ್ತುಹಾಕಲು ತೊಡಗಿದರು. ಉಪಾಯ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರನ್ನುತಂದು ದೀಕ್ಷಿತನು ಹಾಕಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂತು, ಕಂಠಬಿಟ್ಟನು, ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕಿತ್ತಕೂಡಲೆ ರಕ್ತಸುರಿಯಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಕಡೆಗಿಂತಲೂ ಪೃಷ್ಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಪಾಯಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆಸನದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಉದ್ದವಾದ ಪಾವಾಸುಕಳ್ಳಿಯ ಮು

ಳ್ಳು ನಾಟಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗೆಹಾಗೆ ಅಲಗುವುದಕ್ಕೂ ಆಸ್ವದ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕಿತ್ತರು. ಅವರಿಂದ ರಕ್ತದ ಪ್ರವಾಹವೇ ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಅದುವರೆಗೆ ಪಂತನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಳಿಸಿ ಒರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದವರ ಮೈಕೈಗೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದಿದ್ದ ಪುಡಿಯು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕಡಿತಕ್ಕೂ ಉರಿಗೂ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಕೆರೆದು ಸಾಕಾಗಿ ಮೈಕೈಯೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಪಗೆ ಗಂಜೆಯಾಯಿತು. ಬಟ್ಟೆಗಂಟಿನಲ್ಲಿ ಉವಾದ್ರಿಯ ಜಗಲಿಮೇಲುಗಡೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ತರುವಾಯ ಅವ ದೊಸಗೊಂಡಾಗ ದಾರಕಿತ್ತು ಗಂಟುಬಿಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ ಉದುರಿದ ಈ ಹುಡಿಯು ನಸಗುನ್ನೀಕಾಯಿಯ ಚೂರ್ಣವೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರು. ಪಂತನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಪುಡಿ ಸೋಕಿಸೊಡನೆಯೇ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೆರೆದರೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಹುಂಣಾಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉವಾಯವಾಗಿ ಕೂಡಿದಮಟ್ಟಿಗೂ ತೆಗೆದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಆ ಪುಡಿಯು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನು ತೋರಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ತಂಣೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊಳೆದರು. ಈ ಬಡ ಉವಾದ್ರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಹೆರಿಗೆಗೆ ತಾರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು, ಇನ್ನು ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಅಡಗೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿವರಮನೆಗೆ ಔತನಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥಾ ಅಸಂದರ್ಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾರುಕಡಿಂದ ದುಬಟಿಯ ಜೋಳನೆ

ಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನಪುನಗೆ ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಇತ್ತ ಉವಾದ್ರಿಯ ಗದ್ದಿಗೆಮೇಲೆ ನೋಡಲಾಗಿ ಇವನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹಳ್ಳವನ್ನು ತೋಡಿದ್ದರು. ಅದರೊಳಗೆ ಗೊಬ್ಬಳಿಮುಳ್ಳು, ಕೊಳವಳಿಕೇಮುಳ್ಳು ಗುಬ್ಬಿಮುಳ್ಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಿದ್ದರು. ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಅಶೂರ್ವವಾಗಿದ್ದ ವಾವಾಸುಕಳ್ಳಿ, ಮುಳ್ಳು ಗಾಜೂ ಸೇರಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಂಡಿಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಗಳೂ ಮುರಕುಸೂಜಿಗಳೂ ಸಹಿತ ಅಲ್ಲಿಸಿಕ್ಕಿದವು. ಒಂದುಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಅಶರ್ಮಕರವಾದ್ದು. ಗಾಜಿನಸಾಮಾನುಗಳೂ ಪಿಂಗಾಣಿ ಬಟ್ಟಲುಗಳೂ, ಸೀಸೆಗಳೂ ಹಡಗುಗಳತುಂಬಾ ತುಂಬಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರುವಹಾಗೆ ಆಗ ಬರುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಆಷ್ಠೊಂದು ಗಾಜು ಆಗ ಹೇಗೆಸಿಕ್ಕಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೋ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೋ ಉವಾದ್ರಿಯು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಮಾಡತಾ ಇದ್ದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂದು ಆ ಪುರಜನರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಮಾಡಿದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಡತಕ್ಕವರು ಕೆಲವರು, ಬಾಲಕರ ದಾಷವನ್ನೇ ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಬೈದು ಯಾರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಯೇಬಿಡಬೇಕು, ಈ ಹಾರವಯ್ಯನ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರು ಸಹಿಸಬಹುದೆಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಾರಾಡಿದ ವಾಕ್‌ಪೌರುಷದ ಗ್ರಹಸ್ತರು ಕೆಲವರು, ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧ

ವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗುಂಡಿಯಿಂದ ಮುಳ್ಳು ಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಬಹಳ ಶ್ರಮವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂಕೀಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟು ಜಗಲಿಯ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ಪಂತನು ಹಳ್ಳದೊಳಕ್ಕೆ ದೂಸಕೊಂಡ ಕೂಡಲೆ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಓಡಿಹೋದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಜನ ೨-೩ ದಿವಸ ವಾದರೂ ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಲೇಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ ಆದಿನ ನಾಯಂಕಾಠಿವೂ ಪಾರನೇಟನವೂ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಯಾ ಹುಡುಗರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದಂತೆ ಬಾಲಕರು ಮಾಡಿದ ರಾಕ್ಷಸಕೃತ್ಯದ ಏಚಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಉಪಾದ್ರಿಯನ್ನು ತನ್ನಮನೆಗೆ ತೆಗೆ ಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಚಾರ ಗಳನ್ನು ಮಾಡತಾ ಗಾಯದಂಣೆ, ಅಂಟುಮುಲಾಮು ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಹಾಕುತಾ, ಬೇಕಾದಾಗ ಕಾಡಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಂಣು ಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತಾ ಪುನಃ ಅದಕ್ಕೆ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಹಾಕು ತಾ ಪಂತನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುತಾ ಇದ್ದನು. ಮನೆಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಸಹ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಆತನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದರು. ಎಷ್ಟುಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಪಂತನಿಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಮೇಲಾಯಿತು.

೫ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಜಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರಿಗೂ ಪರಿವಾರದವರಿಗೂ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ನಡೆದ ಕಲಹವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿಸಿ ದೆಯಷ್ಟೆ. ಈ ಎರಡುಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರದ್ವೇಷವು ಆಗತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ. ತಲಾಂತರದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬರುವ ಈ ವೈಷಮ್ಯವು ಆಯಾ ಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು. ಜಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ಜಾತಿಯ ಜನಗಳು ನಡೆಸಿದ ಗಲಭೆಯ ಶಖೆಯು ಅವೂರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಊರುಗಳಿಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಪನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಒಕ್ಕಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಪರಿವಾರದವರ ಮನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿ, ಜಾತಿವೈರವೇನೋ ಏಕರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಶೇಷ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಇದ್ದ ಬೆಂಕಿಯ ಹೊಗೆ ಕಂಜಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ ಇತ್ತೇ ಹೊರತು ಉಳಿದಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತೊರೆಯರೂ ಉಪ್ಪಲಿಗರೂ ನಹಾ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮಿತ್ರಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾ ಇದ್ದರು.

ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರೇ ಆಗಲಿ ಪರಿವಾರದವರೇ ಆಗಲಿ ಸಮಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಚಿಂತೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಲೆಯರೇ ಆಗಲಿ ಸುಖಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಇರುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ನಂಟರಿಷ್ಟರು ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಮಾಡತಕ್ಕ ಚೋಕ್ಕಜೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಇವರ ಉಡುಪು ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂತಸ್ತು ಮೀರಿತ್ತು. ಇವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರಾಗಲಿ ಗಂಡಸರಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಮೈಮೇಲೆ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ನಗಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಮೊದಲಾದ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದಾಗ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ಆದಿಯಾಗಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಜವಾಡಿಯವರಿಂದ ಇತರರು ದಿವ್ಯವಾದ ಅಭರಣಗಳನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಏರುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಸ್ತ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮೊದಲಾದ್ದು ಜರುಗಿದಾಗ್ಯೂ ಸಂಜವಾಡಿಯವರ ಮನೆಯ ಭಾರೀಕಡಾಯಿ ಮೊದಲಾದ್ದು ಇಲ್ಲದ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಮನೆಗಳು ತೊಟ್ಟಿ ತಿರುಗಿ ಬಲವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆಯಾ ಸಂಸಾರದವರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಎರಡೂ ಮೂರೂ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗಾರೇಹಾಕಿ ಹಾಲಜಿಲ್ಲಿದರೆ ಹಾಲ ಎತ್ತು ಬಹುದು ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಚೋಕ್ಕಟವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಈ ಊರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಆಟದವರು, ಸಂಗೀತಗಾರರು, ನಾಟ್ಯಕಟ್ಟುವ ನಾಯಕನಾನಿಯರು, ದೊಂಬರು, ಹಾಸ್ಯಗಾರರು, ಯಕ್ಷಣಿ ಆಟದವರು, ಕುಸ್ತಿಮಾಡುವ ಪೈಲವಾನರು, ಹೀಗೆಯೇ ವಿನೋದ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಒಬ್ಬರಲ್ಲದೆ ಆ ಊರಿನ ಹತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಭೆಯಾಗಿ ೮—೧೦ ಊರಸು

ತ್ತಿದರೂ ಆಗದ ಇರುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಈ ಒಂದು ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಟ ಮೊದಲಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ತರುವಾಯ ಮುಖ್ಯ ಯಜಮಾನನೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿ ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಬಹುಮಾನರೂಪವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ, ನಗಗಳನ್ನೂ, ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಂಥಾ ಆಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕೊಟ್ಟದಾತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೊಗಳತಕ್ಕ ವಾಡಿಕೆ ಈಗಲೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ಕಡಮೆಯಾಗಿಯೂ ಆಟಗಾರರು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾದ ಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇನಾಮನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾನುತಾನೆಂದು ಆ ಊರಿನ ಚತುರ್ಥ ಮಹಾಜನಗಳು ಮುಂದರಿಯುತಾ ಇದ್ದರು. ಆಟಗಾರರ ಸಂವಾದನೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥಾ ಆಟ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಹೂಡಿದದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನಗರದ ಸುಭೇದಾರರೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆದು ಬಹುಬಗೆಯಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನೂ ಹೆಬ್ಬುಬ್ಬನ್ನೂ ತೋರಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಬಹುವಿನೋದವಾಗಿತ್ತು.

ಸರಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಸಹಿತ ಈ ಊರಜನರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಾಡಿಕೊಂಡ ಶಕ್ತಿ ಯಾತರದು ? ಈ ಊರಿನವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಸುವರ್ಣನೃಷ್ಣಿಯಾಯಿತೆ ? ಅಥವಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳೇನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದವೆ ?

ಆ ಸಂಜವಾಡಿ ಊರಮುಂದೆ ಒಂದು ಮಾರೀಗುಡಿ ಒಂದು ಗಣೇಶನಗುಡಿ ಇವುಗಳ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗರಡೀಮನೆ ಇದ್ದವು. ಆ ಊರಿನ ತುಂಡಾಂಡಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಆ ಗುಡಿಯ ಕೈನಾಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗರಡೀಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಗಸ್ತುಹೊರಡುವತನಕ ಈ ಜನರು ವಂಡೆ, ಹೊರಳಿಕೆ, ಬೈಸಿಗೆ, ಪರಬಿ, ಕಂಬಕಟ್ಟುವುದು, ಕೊಣತಾಕಟ್ಟುವುದು, ಕುಸ್ತಿ, ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ದೊಂಣೇವರನೆ, ಕತ್ತಿವರನೆ, ಪಟಾವರನೆ, ಈಬಗೆ ಸಾಧಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯೆ ಪಗಡೆ, ದಟ್ಟೆಬಾರ ಹುಲಿಕಲ್ಲು ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಿಸಣ ದೊಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಿಸಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಹಜವಾದ್ದಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆ ಜಗಳಬಂದಾಗ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕಾದು ಜಗಳವಾಡಿತರೇ ಒಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯವೆಲ್ಲಾ ತಂತಮ್ಮೊಳಗೇ ಘೆಸಲಾಗುತ್ತೀ ಹೊರತು ಕಚೇರಿವರೆಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಳ ೧೦ ಮೊದಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶುದ್ಧ ಜ ವರೆಗೂ ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಊರ

ಲ್ಲಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿವಸಗಳು ಬಂದರೆ ಇವರು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಬೇರೇ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೆಂಬುದು ಇವರಿವರ ಮನೇ ಜನರಿಗೂ ಸಹಾ ತಿಳಿಯದು. ಇವರುಗಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, “ ಈ ದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋದರು, ನಾಯಂಕಾಲ ದೊಳಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಹೆಂಗಸರೂ ಹುಡುಗರೂ ಏಕರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಜನರು ಈ ಬಗೆಯಾದ ಮೋಹಂ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಮುಂಚೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕೊರಸುರವನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಪೂಜಿಸುವುದು ಮಾಡುತ್ತಾ ಆದೇವರಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾನ್ಯವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ದಂಡಿನವರು ಅದುವರೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜಯಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥಾ ದಂಡಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ರಾಮರಾಯರೂ ಇವರ ಅಂಣನಮಗ ಬಡ್ಡಿ ಭೀಮರಾಯರೂ ಮುಖ್ಯ ಸೇನಾನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಖ್ಯಾತಿಯು ಅನಂತಶಯನದಿಂದ ದಿಲ್ಲಿವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸರದಾರರುಗಳಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಧಣಿಗಳಾದ ಮೈಸೂರು ರಾಜರಿಗಾಗಲಿ ಕುಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗಾಗಲಿ ಎರಡೆಣಿಸದೆ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ

ಮೇಲೂ ನಾಹಸದಿಂದ ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯ ಸೇನೆಗೆ ಬಂದ ಹೆಸರುವಾಸಿಯು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಯೂರೋಪು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಇವರು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂತಂತೆ. ಸೇನೆಯವರು ಆ ಊರನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು, ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗುಡಿ ಇದೆ. ಈ ದೇವರಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹತ್ತು ನಡೆಯುವುದೆಂದು ಪ್ರವಾದವಿದೆ. ಶಾಕ್ತೇಯರಿಗೆ ಇದು ಒಂದು ದಿವ್ಯಸ್ಥಳ. ವಿರಾವೇಶದಿಂದಲೂ ದುರಾಶೆಯಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸುಬಂದಹಾಗೆ ಹಾವಳಿ ಮಾಡುವ ಸೇನೆಯವರು ಈ ಊರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೂಟಿಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇವರಿಗೆ ಉಚ್ಚವೂ ಇಲ್ಲ ನೀಚವೂ ಇಲ್ಲ. ಬಹುದಿವಸದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಗುಡಿಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಬೇಕಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅನೇಕಜನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಔರಕೆಯಾಗಿಯೂ ಮುಡುವಾಗಿಯೂ ತಮು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಇಂಥಾದ್ದನ್ನು ಬಟ್ಟಾರೆ ? ಈ ಗುಡಿಯತಂಟಿಗೆ ಹೋಗದೆ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ದಂಡಿನವರು ಅಂಥಾ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದೇನು ? ಇಂಥಾ ಸಮಯ ದೊರೆತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತೆ ? ದಂಡಿನವರು ಗುಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿಯೇ ನುಗ್ಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ್ಗೆ ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನವರ ಮೂಗಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ

ಮೂಗುತಿಯ ಗಾತ್ರವಾದ ಮುತ್ತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಂತೆ. ಆಗ ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಬಂದು ಈ ಮುತ್ತು ಯಾವಯಾವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವಾಂತಿ ಭೇದಿ ರೋಗ ಆಗ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿತಂತೆ. ಸಾಧಾರಣ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ನಂಬಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅನೇಕ ವರುಷಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ವಾಗ್‌ಭಟ ಅಥವಾ ಬಾಹಲವೆಂಬ ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷೂಚಿ ಬಾಡ್ಯವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಾಂತಿಭೇದಿಬಾಡ್ಯವು ಮೈಸೂರ ಸೇನೆಯವರು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮನ ಮೂಗುತಿಯ ಮುತ್ತನ್ನು ತಂದಾಗಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಏನಂಚ ಈ ವಿಷೂಚಿಯು ಆಗಿನಿಂದ ಈಚೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡದ್ದೇನೋ ನಿಜ.

ಅದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಈ ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಅನೇಕವೇಳೆ ವರುಷಕ್ಕೆ ಎರಡುಸಾರಿ ವರುಷಕ್ಕೆ ಒಂದುಸಾರಿ ಈ ರೋಗ ಬಂದು ಮನೆಮನೆಗೂ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಊರಜನರೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಇದು ಮಾರೀ ಉಪದ್ರವೆಂಬದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆವೂರ ದೇವತೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವರ ಭಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ದೇವರಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂತು. ಈ ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಗಂಟು, ಕಪ್ಪದ

ಮುಡಪು, ಕಾಣಿಕೆದುಡ್ಡು, ಗೋಲಕದ ಪುಡಿಕಾಸು ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರಸಾನವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಹಳೇಪೂಜಾರಿ ಸತ್ತುಹೋದನು. ಅವನ ವಂಶದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸಮಾಪದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಊರೂರನ್ನು ಅಲೆಯು ತಾ ಹಗಲಿನ ಹಿಟ್ಟುಗೂ ರಾತ್ರಿ ಅಂಬಲಿಗೂ ಸಹ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಕೊರಮನು ಸತ್ತುಹೋದ ಪೂಜಾರಿಗೆ ತಾನು ಸಮಾಪ ದಾಯಾದಿ ಎಂತಲೂ, ತಾನು ಸಂಜವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂತಲೂ, ಗ್ರಾಮ ಸ್ತಂಭರಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಆ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಶೇರಿದನು. ಅದುವರೆಗೆ ಆ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆಮಾಡತಕ್ಕವರು ಯಾರೂ ಸಿಕ್ಕಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಾತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನೇ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಲಿ, ಇಂಥಾ ಕೆಟ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಮ್ಮನವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿತೋ ಎಂದು ಗ್ರಾಮದ ಮಹಾಜನಂಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿದರು. ಅದರಂತೆ ಈ ಸಿದ್ಧನು ಹಳೇ ಪೂಜಾರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾ ಆ ದೇವದಾಯದ ಮಾನ್ಯದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಕುಚೇಷ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧನು ದಿನೇದಿನೇ ದೇವರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಶುಕ್ರವಾರ ಮಂಗಳವಾರದ ಪೂಜೆ ಇದ್ದದ್ದು ನಿತ್ಯಗಟ್ಟಲೆ ಪೂಜೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹಗಲು ಒಂದೇ ಹೊತ್ತು ನರ

ಯುತಿದ್ದುದು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಏರಡುಹೊತ್ತೂ ಆರಾಧನೆ ಜರುಗುತಾ ಬಂತು. ದಿನಚರಿ ಒಂದೊಂದು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದು, ಶುಕ್ರವಾರ ಮಂಗಳವಾರ ಹೆಚ್ಚಾದ ವಿಭವವನ್ನೂ ದೀಪಾರಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವುದು, ಕಾಣಿಕೆ ಮೊಲಾದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಲೋಕವಿಡಂಬನಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೇಕಾದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೇವರ ನಿವೇದನಕ್ಕಾಗಿ ಭೇಕಾದ ಪಣಿವಾರವನ್ನು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯವರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಅಮ್ಮನವರ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗೂ ಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು, ಹೀಗೆ ಜರುಗಿನಲು ಸಿದ್ಧನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ಹೊಸ ಪೂಜಾರಿಯು ದಿನಕ್ರಮೇಣ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ದೀಕ್ಷೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಒಂದು ಕರೀ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಿನವಹಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತಾ ಮಡಿಲಿಟ್ಟಿಯನ್ನು ಉಡುತಾ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತಾ ಶುಕ್ರವಾರ ಮಂಗಳವಾರ ರಾತ್ರಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮುಖಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಕೆಂಪು ದಾಸವಾಳದ ಹುಮ್ಮಿನ ದಂಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಮಾತೂ ಆಡದೆ ಕಂಠಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತಾ ಬಂದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದುನಿಂತುಕೊಂಡು ಒಂದು ಹಡಿ ಕುಂಕು

ಮವನ್ನು ತೆಗೆದು ಎರಚಿ “ ದಯಮಾಡಬೇಕು ತಾಯೇ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾತಾಯಿ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾವಾಡಬಂದೆಯ ಮಹಾತಾಯಿ ? ” ಎಂದು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅರಿಯದ ಜನರು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಮಾಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿದಳು ಎಂದು ಕೆಲವರು, ಸಿದ್ಧಪ್ಪನಿಗೆ ದೇವತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದಾಳೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು, ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಪೂಜಾರಿಯು ಮೌನವಾಗಿ ದೇವರಮುಂದೆ ಕೂತುಕೊಂಡಾಗ ಬೇಕಾದ ಜನರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ತಾವು ತಾವು ಕುರಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೇ ಇರುತ್ತಾ ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ “ ದಸಗೆ ” ಎಂತಲೂ “ ಜಯ ” ಎಂತಲೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ “ ಇಲ್ಲ ” ಎಂತಲೂ “ ಹೋಗು ” ಎಂತಲೂ, ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇವನು ಕಣೀಹೇಳುವುದು ಸಹಾ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನಾದ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯವರಾದರೂ, ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯವರು ಹೋಗಿ ಅವ್ವಾಜಿಯವರಾದರು. ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಮ್ಮ ಬಂದು ನೆಲಸಿದಾಳೆ. ಅವ್ವಾಜಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದಾಳೆ. ಅವರ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾದೀತೆ ? ದೇವರ ಮಹಿಮೆಗಿಂತಲೂ ಪೂಜಾರಿಯ ಮಹಿಮೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದಿನೇ ದಿನೇ ಇವನನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ

ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಪಿಶಾಚ ಹಿಡಿದವರು, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಹಿಡಿದವರು, ಮೋಹಿನಿಗ್ರಸ್ಥರು, ಇತರವಿಧವಾದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಪೀಡಿತರು, ಇವರು ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ; ದೀರ್ಘರೋಗಿಗಳು ಕುಷ್ಠರೋಗಿಗಳು ಕುರುಡರು ಕಿವಡರು ಇವರು ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ; ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದವರು, ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇರುವ ಕಷ್ಟಗಳು ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಇವರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕರು ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ನಾರೀ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಗುಡಿಯ ಆವರ್ಣವು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಹಜಾರವೆಂದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಜಾರವೂ ಆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಗದ್ದಿಗೆಯೂ ಒಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

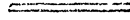
ಅಪ್ಪನವರ ಪ್ರಭಾವ ಹೀಗಿರಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಸಂಜವಾಡಿಯ ಮಹಾಜನರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯವರಲ್ಲಿ ಕಣೀಕೇಳಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ವೈ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಜನರು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರ ದಾರಿಯು ಎಲ್ಲರೂ ತಿರಗತಕ್ಕ ತೊಪ್ಪುರು ಕಣಿವೆ ಗೆಜ್ಜಲಹಟ್ಟೆ ಕಣಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲ. ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಇಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದುಸಾರಿ ಹೋಗಿಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ತಿರಗಾಡುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಬಟ್ಟೆ ಇಂಥಾದ್ದೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಊರಬಿಟ್ಟು ಇವರು ಹೊರಟಮೇಲೆ ಇವರ ಹೆಸರು ವೇಷ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವೆಟ್ಟಿಗೇಗಾಡಿ, ನಾರೋಟುಗಾಡಿ, ಜಿಂಕೆ, ಕರಡಿ, ಹಂದಿ, ನೆಲಗವಿಸಿದ್ದೇಶ್ವರ, ನಾಗರಮುರಿ, ಹೀಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವೇಷವನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆತ್ತು ತಾಯಿಬಂದು ನೋಡಿದರೂ ಇಂಥವನೇ ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುವಹಾಗೆ ವಿರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ತೆನಗು ಅರವು ಮಲೆಯಾಳಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಕೊರಚರಮಾತು ತೊದವರಮಾತು ಅಂಬಾಣಿಯವರಮಾತು ಇದೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊಡಗರ ಮಾತನ್ನೂ ಅಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಣೆಮುಟ್ಟದ ದೊಣ್ಣೆ ಒಂದು, ಕೈಬಾಕು ಒಂದು, ಇದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಣವೇ ಕೆಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಜೋಗಿ, ಜಂಗಮ, ದಾಸ, ಗೊರವ, ಪಂಡಾರ, ಬುಡುಬುಡಕೆ, ಕೊರವಂಜಿ, ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೇರೆಬೇರೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಭಾರಿವರ್ತಕರ ವೇಷವನ್ನೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇಷವನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಊರಿಗೆ ದೂರವಾಗಿ ರಹಸ್ಯವಾದ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಮರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳೆಗಾಲ ಕತ್ತಲೇಕಾಲ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಈ ಜನರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ನೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಹೋದ್ದು ಹೇಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇವರು ಊರಿಗೆ ಬಂದದ್ದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುಸಾರಿ ಹೋಗಿಬಂದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಇನೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂವಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂವಾದನೆಯು ಅವ್ವಾಜಿಯವರು ಕಣಿಯನ್ನೂ ಶಕುನನನ್ನೂ ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ಅಮ್ಮನವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲ್ಲವೇ ಆದದ್ದು? ಅಂಥಾ ಅಮ್ಮನವರ ಸೇವೆಗೂ ಅವ್ವಾಜಿಯವರ ಹಣದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಆದ ಸಂವಾದನೆ ದಕ್ಕಿತೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಮೋಹಿಂ ಹೋಗಿ ಬಂದ ವಿರರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹನಿಹನಿ ಕೂಡಿ ಹಳ್ಳವಾಗಿ ಅವ್ವಾಜಿಯವರಿಗೆ ಗಂಟು ದಪ್ಪನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮಿಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಿಗೂ ಪೂಜಾರಿಯು ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮದುವೆಮುಂಜಿ ಇತರ ಹವ್ಯಕವ್ಯಾಧಿಗಳು ಒಂದು ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಜನರ

ವೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಇವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸೇರಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾ ಇವನನ್ನು ಆತ್ಮೀಯ ಗೌರವವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

೬ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಅತ್ತಲಾ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಮಾಡಿದ್ದ ಕೆಟ್ಟತಂತ್ರ ದಿಂದ ಮೈ ಎಲ್ಲಾ ಗಾಯವಾಗಿ ವ್ರಾಣ ಉಳಿಯುವುದೋ ಹೋಗುವುದೋ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ನಾರಪ್ಪ ಯ್ಯನನ್ನು ಸದಾಶಿವಬ್ರಹ್ಮೇತನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೀಕಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಮೈಗಾಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ವಾರಮಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಲೋಯಿಸರ ಮನೆಜನವೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ಮಹಾದೇವನೂ ಕೂಡ ಈ ಪಂಚನು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಬಹಳವಾಗಿ ಅತನಿಗೆ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಬಾಲಕನ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪಂತನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ವಾಸಿಯಾಗಲು ೪-೫ ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಯಿತು. ಹೆರಿಗೆಗಾಗಿ ಊರಿಗೆ

ಹೋಗಿದ್ದ ಈತನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಜಿಡ್ಡು ವ್ರಾವ್ತವಾಗಿ ಆಕೆ ತಾರುಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಔಷಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪಂತನು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು.

ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಓದು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಆದಕಾರಣ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮಗನಿಗೆ ತಾನೇ ವಾಠಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಬೆಳಗಿನ ರೂವದಲ್ಲಿ ಅಮರಶಬ್ದಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ತರುವಾಯ ಬಾಲಕನು ಎದ್ದು ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದು ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿ, ತರುವಾಯ ರಘುವಂಶ ಮಾಘ ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಉಟವಾದಮೇಲೆ ಕರಡನ್ನು ಮಸಕುವೂಡುವುದು, ಲೆಕ್ಕ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಬರೆದ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಓದುವುದು, ಈವಾರ್ತಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದವು. ದೀಕ್ಷಿತನು ಮಡೀ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಮೇಲೆ ಮಗನಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಹೇಳುವುದೂ ಸಹಾ ಕ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಜರಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಮಹಾದೇವನು ಸಹಜವಾಗಿ ಜಾಣ. ತಂದೆಯು ಉಪಾಯವಾಗಿಯೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಹಾಗೆಯೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ, ಅವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವೂ ಬೇಸರಿಕೆಯೂ ಭೀತಿಯೂ ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಬೋಧಿಸುವ ಕ್ರಮವು

ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಪಾಠವನ್ನು ಓದಲಿಲ್ಲ, ವಿದ್ಯಾ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸವೂ ದೀಕ್ಷಿತನು ಮಗನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜೀಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಜರಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಮಹಾದೇವನು ಗಣಿತಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಿಳಿಯದೇಹೋದ ಒಂದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮೂರುನಾರಿ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ಎರಡು ಮೂರುನಾರಿಯೂ ವಿವರಿಸಿಹೇಳಿ ತಂದೆಗೆ ನಾಕಾಯಿತು. ಆಗ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ದೀಕ್ಷಿತನು— ಮಹಾದೇವ, ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮಡ್ಡಿ ಹುಡುಗ ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಕೆಟ್ಟಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಪ್ರೀತಿಯಾದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ತಂದೆಯು ಮುಖವನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು— ನೀನು ಮಡ್ಡಿ ಹುಡುಗ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಮಾತಿನಿಂದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಅಪಮಾನವಾದಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಈ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟವನ್ನೂ ನಿದ್ರೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಮಹಾದೇವ ಸುಮ್ಮನೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು.

ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ ದೀಕ್ಷಿತನು ನಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು. ವಾರ ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾರಪ್ಪಯ್ಯನು ದೀಕ್ಷಿತನ ಸಂಗಡ ಹೊರಟು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ—

ನಾರಪ್ಪಯ್ಯ—ಮಹಾದೇವ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಈಗ್ಗೆ ಏಷ್ಯೋ ಬುದ್ಧಿ
ಶಾಲಿಯಾಗಿದಾನೆ. ಮರದಲ್ಲಿ ಓದುವಾಗನಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ
ಮಡ್ಡಿ ತನ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದು ಸಹವಾಸ ದೋಷವೆಂದು
ಹೇಳಬೇಕು. ಏಷ್ಯ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಅಂಟುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ದೀಕ್ಷಿತ—ಹುಡುಗರನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು.
ನಾರ—ಏಷ್ಯ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಹುಡುಗರು ಮನ
ಸ್ಸಿಟ್ಟು ಓದದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ?

ದೀಕ್ಷಿತ—ಅವರಿಗೆ ವಾಠದಲ್ಲಿ ಮಮಲೆ ಹುಟ್ಟುವಹಾಗೆ ಮಾಡು
ವುದು ವಾರ ಹೇಳತಕ್ಕವರ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ನಾರ—ಹಾಗೆ ಏನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ನೋಡುತ್ತಾ
ಇದೇನಷ್ಟೆ. ವಾರಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ತಮಗಿಂ
ತಲೂ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕವರನ್ನು ನಾನು
ಆರಿಯೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಮಹಾದೇವ ಆ ಗಣಿತವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗರು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಓದು
ವುದಿಲ್ಲ.

ದೀಕ್ಷಿತ—ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಗಣಿತವು ಸ್ಕಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದ್ದು.
ಅದು ದೊಡ್ಡವರಿಗೇ ಗುಟ್ಟಕನೀರಾಗುತ್ತೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ
ಇನ್ನೊಂದುವೇಳೆ ಹೇಳಿ ವಿವರಿಸೋಣವೆಂದು ವಾಠ
ವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ.

ನಾರ—ತಾವು ಏಷ್ಯ ಹೇಳಿದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೇ
ನ ಹೇಳಬೇಕು ?

ದೀಕ್ಷೆ—ನುಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದಲೂ ವಾರ ಓದುತಾ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು ಬುದ್ಧಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಣಿದಿರುವಾಗ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಹೊಸಸಂಗತಿಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾರ್—ತಾವು ಹೇಳುವುದು ಯಳೇಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಹಾ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ. ನನಗಂತೂ ತಾವು ಹೇಳಿದ ಅಂಶ ಅರೆದು ಹುಯಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ದೀಕ್ಷೆ—ಆಗ ಅಪನ ಬುದ್ಧಿ ಎಷ್ಟು ಆಯಾಸ ಪಟ್ಟಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟು ಆಯಾಸ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಒಂದುವೇಳೆ ಅಷ್ಟು ಕ್ಲೇಶ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನೂಡ್ಲವರಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆವು. ಅನು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕನಾದ್ದರಿಂದ ತಡೆಯಲಾರ.

ನಾರ್—ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದರೆ ಸರಿ. ದೂಡ್ಲವರೇನು ? ಚಿಕ್ಕವರೇನು ? ಬುದ್ಧಿಗೆ ಆಯಾಸವೆಂದರೇನು ? ಹುಡುಗನು ಲೆಟಕ್ರೋಸ್ಕರ ಹಾಗೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳದೇ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಏಟನ್ನು ಸೆಳೆದರೆ ಆ ಮಂಕುತನವೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತೆ.

ದೀಕ್ಷೆ—ಹಾಗಲ್ಲ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಇರುವ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಯಳೇಮಕ್ಕಳು ತೊದಲು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಏರಡು ಮೂರು ವರುಷ ನಯಸ್ಸು ಆದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನ್ನು

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಬಲ್ಲರೆ ? ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆ ? ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳು ಆಗಬೇಕು. ದೇಹ ಬಲಿತಹಾಗೆಲ್ಲಾ ತಲೆಯ ಮಿದಳು ಬಲಿಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೇದಾಭೇದಗಳನ್ನೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಿದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಈ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತೆ. ದೇಹದಾಡ್ಯಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಗೊಡ್ಡವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಕ್ತಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರುವ ಬಾಲಕರು ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆಯಾಸ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತೆ. ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಆಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹಕ್ಕೆ ಹೇಗೆಯೋ ದೇಹಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಇದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿಯೂ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಆಯಾಸವುಂಟು. ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನರು ಎಂದು ತಾವು ತಿಳಿಯ ಕೂಡದು.

ನಾರ—ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಟ್ಟನೆ ಕೆಲವುಹುಡುಗರು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರಲ್ಲ ? ಉಳಿದವರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಯಾಕೆ

ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ? ಒಂದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗರು ಒಂದೇ ವಾತವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೇನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಗುವುದೇನು ?

ದೀಕ್ಷೆ—ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಬುದ್ಧಿಗೂ ಬುದ್ಧಿಗೂ ತಾರತಮ್ಯವಿದೆ. ಚೆಟ್ಟುವಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಅವರವರ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ಸಹಜಧರ್ಮ. ಆದರೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ, ಅವನು ತಿಂದಿದ್ದ ಆಹಾರ, ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಇತರ ಗಲಭೆ, ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಬಾಲಕನು ಗಮನಿಸಿ ಕೇಳಿದ ರೀತಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಜಾಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಅದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ತೋರಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಭೀತಿಯಪರಿಮತಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳು ಹುಡುಗ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಇರುವ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಅದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

ನಾರ— ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ವಾತಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ ?

ದೀಕ್ಷೆ—ಹವುದು ಪಂತರೆ; ಬದಲವನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಲಕನ ಬುದ್ಧಿಜಾತಿಯನ್ನೂ ಆದರ ತ್ರಾಣವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಆದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಾರಹೇಳತಕ್ಕವರೇ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಬೋಧಮಾಡುವುದೂ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದೂ ಎರಡೂ ಒಂದೇ. ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನು ನಾಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಬಂದದ್ದೂ ಬಾರದ್ದೂ ಆಗಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರು ನಮಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗೆ ಆಗುವುದು ಎಂಬ ಅಂಶ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಬೋಧಕರಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಈ ಗುಣಕ್ಕೆ ಸಹನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ತಪ್ಪುದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವರು. ತರಳರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಯಪಡುವಹಾಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೂ ಪದವಿಗೂ ಮೊದಲನೇ ಕೆಲಸವೆಂದು ಕೆಲವರು ತಿಳಿದಿದಾರೆ. ವಾರಹೇಳುವಾಗಲೂ ವಾರಹೇಳುವಾಗಲೂ ಬಾಲಕರು ವಿಷಯವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಪಕಾಶವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಎಚ್ಚಿನ ಭೀತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟು

ವಂತೆ, ಕೂತರೆಪೆಟ್ಟು, ನಿಂತರೆವೆಟ್ಟು, ಉವಾದ್ರಿ ಕೇಳಿದ್ಧಕ್ಕೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಉತ್ತರಹೇಳಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರು ಎಂದು ವೆಟ್ಟು; ಕೂಡಲೆ ಉತ್ತರಹೇಳದೇ ಹೋದರೆ ವೆಟ್ಟು; ಹೀಗೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಿನ ಸೇವೆಯೇ ಮುಕ್ಕಾಲು ವಾರವಾಗುವುದು. ತಾನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ವಾತವನ್ನು ನುಮ್ಮನೆ ಜಾಗ್ರತೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹತ್ತುಸಾಲಿ ಒರಿಸು ಎಂದು ಉವಾದ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಕ್ಕಿರಿಸಬಹುದಾದ ಶಬ್ದವಾದರೂ, ಶಿಷ್ಯನು ವೊಲಲು ನರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರೂ, ಉವಾದ್ರಿಯು ಎಲ್ಲಿಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೋ ಎಂಬ ಭೀತಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣ, ವೇಗವಾಗಿ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನಾಲಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಅಪಶಬ್ದ ಹೊರಡುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಪುನಃ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರುವುದು.

ನಾರ—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ತಯಾರಾಡಿದ್ದು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಸುಣಸೇಹಣ್ಣು ಕದರಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಬಾಳು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಯಿತು!

ದೀಕ್ಷೆ—ಪಂತರೆ, ಕೋಪಗೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಇದ್ದ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದೆ.

ನಾರ— ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತೆಂಬ ಭಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದೀಕ್ಷೆ—ಪೆಟ್ಟಿನ ಭಯವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಆಗಿನಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಚುರಕುಮಾಡಬಹುದು. ಬಾಲಕನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೂ ಅದರ ಭಯದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸಂಗತಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗುವುದು. ಆ ಸಂಗತಿ ಹೇಳುವಾಗೆಲ್ಲಾ ಪೆಟ್ಟಿನ ಜ್ಞಾಪಕ ಬರುವ ಕಾರಣ, ಈ ಭಯವೂ ಆ ಅಂಶವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಕೊಳ್ಳುವವು. ಭಯವೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಓಕ ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಂಡರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಸಹ್ಯಪಡುವುದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾದ್ದು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭೀತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಪೆಟ್ಟಿನದಸೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದ ಅಂಶವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮರೆತು ಹೋಗುವುದು. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ನಾರಿ ಉರು ಹಾಕಿದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಅಂಶ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿದರೂ, ಆಮೇಲೆ ಮರೆಯುವುದು ಸಹಜವಾದ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಭೀತಿಯೆಂದೊಡಗೂಡಿದ ಅಂಶ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತೀತೆ? ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಹುಡುಗರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವೆ ?

ನಾರ—ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರು ಮರೆತು

ಬಿಡಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಪಾಠಮಾಡಿಸಿದಹಾಗಾಯಿತಲ್ಲ ?
 ದೀಕ್ಷೆ—(ವಿಷಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಒಳಜೊಕ್ಕು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಹಿಂದಿನ ಚರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೋಪವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆದೋರುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.) ನೀವು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವಾಠವನ್ನು ಮರೆತರೆ ಹೋಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಎಟಿನಿಂದ ವಾರದಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ದ್ವೇಷ ಗುರುಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೂ ತಿರುಗುವುದು. ಇದು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ನೀವೇ ಬಲ್ಲೀರಿ. ಇಷ್ಟು ದಿವಸದವರೆಗೂ ನೀವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾತನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಮಠವೇ ಇಲ್ಲದೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೫ ಅಥವಾ ೬ ವರಹ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ತಪ್ಪಿಹೋದ್ದೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹುಡುಗರು ತಯಾರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ನಾರ—ನನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ತಯಾರಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ ?

ದೀಕ್ಷೆ—ಎಷ್ಟುಜನ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ತಯಾರಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ನಾರ—ಕೆಲವರಾದರೂ ತಯಾರಾದರಷ್ಟೆ ?

ದೀಕ್ಷೆ—ನೀವು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಯಾರಿಗೂ ಯಾವುದೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭೀತಿ ಪಡಿಸನೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ನಾನೂ

ಮಠದಲ್ಲಿ ಏಟನ್ನು ತಿಂದಿದೇನೆ. ಏಟುಬಿದ್ದು ನಾನು
ಬಯದಿಂದಲೂ ಗಾಬರಿಯಿಂದಲೂ ಸಂಕಟಪಡುವಾಗ
ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವುದೂ ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲ.

ನಾರ—ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನು ಕೆಲ
ಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವನಾದನಷ್ಟೆ ?

ದೀಕ್ಷಿ—ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯ
ನೂ ಇಲ್ಲ.

ನಾರ—ನೀವು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ನಾನು ಅಪಯೋಜಕನಾದೆ.

ದೀಕ್ಷಿ—ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ತಮಗೆ ಕೋಪವೆಂದ
ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತೆ ವಂದರೆ. ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೋಪಬೇಡ.
ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ರಹಸ್ಯಗಳ
ನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿ. ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾ
ತಿಗೆ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಶಪಥ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಯಾರು ಹೇಳಿದರೂ ಸಮಾಧಾನ
ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ
ಅಂಶಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವೆ, ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ,
ಕೇಳಿಬಿಡಿ. ನೀವು ಈಗಷ್ಟು ಆಗಷ್ಟು ಕೋಪಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳದೆ ತಮ್ಮ ಆಗ್ರಹವು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸಿ
ದರೂ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸಲಿ.

ನಾರ—ಹಾಗಾದರೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ.

ದೀಕ್ಷಿ—ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ತರೆ ಮರುಗದ ಹೃ
ದಯವು ಕೇವಲ ಕಠಿಣವಾದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಇಂಥಾ ಕಠಿಣಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಅಪೂರ್ವ. ಆದರೂ ಬದುಕುವುದು ಅಪೂರ್ವ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಹೃದಯಕಾರಿಣ್ಯವೂ ಒಂದುಕಾರಣ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೃದಯಮಾರ್ದವ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು, ಮಕ್ಕಳುಹುಟ್ಟಿದಷ್ಟೂ ಹೃದಯಮಾರ್ದವ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ದುರ್ಬಲರಾದ ಹುಡುಗರೂ ಮುದುಕರೂ ಬಡವರೂ ಸಹ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೃದಯ ಪದಕಗಳಾಗಿದಾರೆ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಈ ಮೂರು ಜನರಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಫಿಮಾನವಿರುವುದು. ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತರಾದ ಬಾಲಕರು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಮೀಪ ವ್ರತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಸನಕ, ಸನಂಧನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ. ಸನತ್ಸುಜಾತರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಜನ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳನ್ನು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಆವರಣೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯೇ ಇರುವಂತೆ ಆನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಪಡುವನು. ಹಾಗೆಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧೃವರಾಯ ಬದುಕಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಕೋಳೂರುಕೊಡಗೂಸಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಬಾಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಕೊನೆಗೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲವೆ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರ? ತಾಯಿಯ ದರಕೆಗೋಸ್ಕರ ತೇರಿನ

ಗಾಲೀಕೆಳಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿಶುವನ್ನು ಲೇಶವೂ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಾವಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಅತ್ಯಂತ ವೃದ್ಧರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನೆಂಬ ಬಿರುದು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಬಂದಿದೆ.

ಬಡವರಮೇಲಂತೂ ಅವನ ಕಟಾಕ್ಷ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಧಾಮನನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಹೇಗೆ ಉಪಚರಿಸಿದನೋ ಅವನ ಬಡತನವು ಹೇಗೆ ನೀಸಿತೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀವೇ ಬಲ್ಲೀರಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂಧಿಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅನೇಕ ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ನಿನಗೆ ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಏನೂ ಗತಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ, ಎಂದು ವೇಚಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ವಿದುರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಅಂಗೈಗೆ ಹಾಕಿದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ನೆಕ್ಕಿ ಅವನ ಮನೇಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಕೋಡಿಯನ್ನು ಹರಿಸಿದ ಆ ಭಕ್ತಪರಾಧೀನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರೆಯೋ ನಾನುಅರಿಯೆ.

ನಾರ—ಏನೋ ಆ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಏಕೆ ? ತಾವು
ಮೊಟ್ಟಾ ಪಂಡಿತರು. ತಾವು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಕೇಳಿದವೇಲೆ ನನಗೆ ಈಗ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗು
ತಾ ಇದೆ. ಇನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ದೀಕ್ಷೆ—ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಒಂದೊಂ
ದುವೇಳೆ ಬಾಲಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬರು
ವುದು. ಆಗ ದೇಹಕ್ಕೆ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯುಂ
ಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ, ಬೇರೆ ಇನ್ನು ಯಾ
ವದೂ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಮಕ್ಕ
ಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಣುತ್ತಾ ಅವರಿಂದ ಆಗ
ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರು ತಪ್ಪು
ಮಾಡಿದಾಗ ನಾವು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಷ್ಟೇನಾಕು. ಒಂದಕ್ಕೊ
ಂದತ್ತರಷ್ಟು ದಂಡನೆಯಾದಂತೆ ಬಾಲಕರು ಭಾವಿಸುವರು.

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ದೀಕ್ಷಿತನೂ ನಾರಪ್ಪ
ಯ್ಯನೂ ತಮ್ಮ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ
ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಒಂದರು. ದೀಕ್ಷಿತನು ಅಡಿದ
ಮಾತು ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಂಟಿತು.
ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಹಿಂದೂ ಮುಂದೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ
ಹಿಂತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ
ಅಡದೆ ಅದುವರೆಗೂ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ದೀಕ್ಷಿತ
ನು ಪುನಃ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು,

ದೀಕ್ಷೆ—ನಾನು ಹೇಳಿದ ಅಂಶವೇನೋ ನಿಷ್ಕರೋಕ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳು ಇವೆ. ತಂದೆಯಾಗಲಿ ತಾಯಿಯಾಗಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಲಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡತಾ ಬಂದರೆ, ಆ ಬಾಲಕರಿಗೆ ದೂಡ್ಡವರು ಹೇಳುವಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗೌರವಹುಟ್ಟುವುಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರನಾತೆಲ್ಲಾ ಏಟೇ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕೊಂಡು, ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷವೇವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತೆ. ನುಕ್ತಳು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ದ್ವೇಷಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುವನ್ನು ಕಂಡು ದ್ವೇಷಮಾವತಕ್ಕದ್ದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದರೆ ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳು ತೋರುತಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡತಾ ಉಭಯರೂ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭೋಜನಮಾಡಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಬರಲಿಲ್ಲ. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತ ಹೇಳಿದ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಂಟಿತು. ರಾತ್ರೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಳೆದು ಸುರಿದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಉಪನ್ಯಾಸ ರೂಪವಾದ ದೀಕ್ಷಿತರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ತನ್ನ ವಿಷಯವಾದ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಈ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಲಕಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ತನ್ನ ತನ್ನ

ಲೋಪಬಂದರೆ ಕೋಪಬರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ತೊಳಲಾ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತು. ತನಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತನು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಡಿದನೆಂಬದಾಗಿ ಉವಾದ್ರಿಯು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮಷವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಈ ಮದ್ಯೆ ಹುಡುಗರು ಯಾರೂ ಬಾರದೇ ಮರಳಡೆದು ಹೋದಮೇಲೆ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನು ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ೫-೬ ತಿಂಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದನು; ತರುವಾಯ ಗುಣವಾಗಿ ಮೈಗಾಯವೆಲ್ಲಾ ವಾಸಿಯಾದಮೇಲೆ, ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತಿಗೆ ದೀಕ್ಷಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಕ್ಕೆ ಅನ್ನು ಬೆಣ್ಣೆಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಉಂಡುಂಡು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಹಗಲು ನಾಯಂಕಾಲ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯವರ ಸ್ನೇಹವನ್ನೂ ಅನುಸರಣೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ರಾಣ ಹೋಗುವ ಮಟ್ಟಿನ ಗೆಳೆತನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಾರಪ್ಪಯ್ಯ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಲೆ ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅಗ್ರಾಮದ ಮುಖ್ಯ ಮಹಾಜನಗಳ ಸ್ನೇಹವೂ ಪಂತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆ ಜನರು ಕತ್ತಲೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾದ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಆ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಗಡಲೂ ಬೇಕಾದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಬರುತಬರು

ತಾ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಹೊಂತಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಈ ಉವಾದಿಯು ಆ ಜನರಿಗೆ ನಾನಾಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡತಾ ಇದ್ದನು. ಈ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ದೀಕ್ಷಿತರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಬೂದಿಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಸರ್ವನಾಧಾರಣವಾಗಿರುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ರಯೋಜಕ ಎಂದನಲ್ಲ ಈ ದೀಕ್ಷಿತ ! ಎಂದು ಉವಾದಿಯು ಆಗಾಗ್ಗೆ ತೊಳಲುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಹಂಕಾರ ಮೋಟನವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎನಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರತೀಕಾರವಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನಗೆ ಪರಮಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದ ಗುಡೀ ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಈ ಯೋಚನೆಯ ಆವರ್ತಿ ದಿನೇದಿನೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅಸಮಾಧಾನವು ದ್ವೇಷರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾ ಬಂತು. ದೀಕ್ಷಿತನು ಇವನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತೂ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವೂ ಸಹಾ ಕ್ರೋಧದ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಉವಾದಿಯು ದೀಕ್ಷಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಟಾಮಾಡುವುದು ಅವರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟರೆ ಇವನಿಗೆ ಆವೂರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅನ್ನಹುಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಲ್ಲರೂ

ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ನೇಹವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂತೆಗೆ ಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವಿರನಾರಿ ಗೋವಿಂದ ಎನ್ನಬಹುದು, ಒಬ್ಬ ದಾಸ್ಯೈಯನಿಗೆ ಇಕ್ಕುವುದು ಕಷ್ಟ. ಉವಾದ್ರಿಯ ದ್ವೇಷವು ಪ್ರಭವವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

೨ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ - ಮಹಾದೇವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಯಾರು ನೋಡಿದರೂ ಒಳ್ಳೇ ವಿದ್ವಾಂಸ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಇವನ ರೂಪನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಇವರ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇವನಿಗೆ ಹೆಣಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೀಕ್ಷಿತನು ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನಾದ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮಾತು ವಿನಾ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳು ಯಾವುದನ್ನೂ ಜರಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಮಗನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಹನ್ನೆರಡು ಕೂಟಗಳು ಸರಿಬಂತು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿಯೇ ಲಗ್ನ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹುಡುಗಿಯ ರೂಪನ್ನೂ ಅವಳ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ವರ್ಣಿಸಲಾರೆ. ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಇದ್ದ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಈ ಸಮಯವನ್ನು ನೋರೆಯು ಬಿಡದೆ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರೋ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೋಬಸ್ಕರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆರಮನೆಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಮತ್ತು ವಿಜ್ರಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಆಪ್ತಸ್ತುತದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಂತಾದ್ದಕ್ಕೆ ಆನೆ, ಅಂಬಾರಿ, ಮುಪ್ಪತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕೊಂಬು ತಮಟೆ, ತಾಸಾ ಮರಫ, ಖಾಸಾ ಓಲಗದವರು, ಒಂದು ಜೋಡಿ ತಾಫೆದವರು, ಇಲಾಲಾಗಳು, ಫರಮಾನುಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಬತ್ತಿ ಎಂಣೆ ಸಹಾ, ಇಬ್ಬರು ಅವಸರದ ಹೋಬಳಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯವರು, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮದುವೆಯ ಕೊನೇ ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ದಿವಸದವರೆಗೂ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಅರಮನೆಯ ಅಹಲೇಕಾರರು ಕಚೇರಿಯ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಸಮ್ಮುಖವಾದವಿಧ್ಯಾಂಸರು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಔತನ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಪ್ರಸ್ತದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ದಿವಸ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಗೆ ರವೇ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆರತಿ ಅಕ್ಷತೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಳೆಯರ ಮೇಳ, ಸಂಗೀತಗಾರರಗಾನ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ನಕಲಿನಾರಣ ಪುನಹಾಸ್ಯ, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವೇದಘೋಷ, ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವಿಚಾರ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಜರಗಿದವು.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ ಅಟ್ಟಹಾಸಕ್ಕೂ ಯಾರ ಔದಾರ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾದ ತಲಪರಗಿಯಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶನವು ಪ್ರಸ್ತದ ಮನೆಗೆ ಆದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು

ಪ್ರಸ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ವಿರಾಮಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆಹೋಗಿ ಕಾದಿದ್ದು ಖಾಸಾ ಶಿವಪೂಜೆಯಾದಮೇಲೆ ಆರೋಗಣೆಗೆ ಸವಾರಿ ದಯಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ತಟ್ಟೀ ಮೇಲೆ ತಟ್ಟಿ ತುಂಬಿದ ಬಗೆಬಗೆ ಫಲಗಳು, ಹೂವು, ಮೊದಲಾದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನೂ ಆತನ ಸಂಡಗಲೇ ದೂರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೊರೆ—ಏನುಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆ ಮದುವೆ ಬೆಳೆಯಿತೆ ?

ಸಂಬಂಧಾಸ್ತ್ರ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು.

ದೊರೆ—ಏನಯ್ಯ ಸಿಡಿಲಮರಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಬಡಾಯಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ ?
(ನಗುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು.)

ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ! ಅಪ್ಪಣೆಯಾದಹಾಗೆ ನಾನು ಗರ್ವಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಧಾನವೇ ಕಾರಣ.

ದೊರೆ—ಏನಯ್ಯ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನನ್ನ ಬುಡಕ್ಕೆ ತಂದೆ ?

ಸದಾ—ನಮ್ಮ ಮಾವಂದರೇನೋ ಸಮ್ಮುಖದ ಮಹಾಪಂಡಿತರು. ಅವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅರಿಕೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿ ಮುಕ್ಕನಾದ ನಾನು ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಗಣನೆಗೆ ಬರಲಿ ? ಹಳ್ಳಿಗೂ ದಿಳ್ಳಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧ ? ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಲ್ಪನಾದ ನನ್ನಮೇಲೆ ಇಷ್ಟರ

ಮಟ್ಟಿನ ಕೃಪೆ ಇರುವಾಗ ನನ್ನ ಬಡಾಯಿ ಯಾಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರದು ?

ದೊರೆ—ಲಕ್ಷಾಂತರಹಳ್ಳಿ ಸೇರಿದ್ದ ರಿಂದಲ್ಲವೆ ದಿಳ್ಳಿ ದಿಳ್ಳಿಯಾಯಿತು ?

ಸದಾ— ಹಳ್ಳಿ ಮಹಾ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ್ದ ರಿಂದಲೇ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ ?

ದೊರೆ—ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಾರು ? ಮೊದಲೇ ಸಿಡಿಲಮರಿ ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ.

ಸದಾ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿರದು.

ದೊರೆ—ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿಕೇ ಮಾಡಲಾರದೆ ಮನಸ್ಸುಂಕೋಚದಿಂದ ನಿಂತಿರುವವರ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಅದೇನುಹೇಳಿ. ಏನು ಲೋಪವಾಯಿತು ?

ಪಶುಪ—ಎಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷಕ್ಕೂ ಕಾರಣಭೂತರಾದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸ್ಪರ್ಶದ ಐಶ್ವರ್ಯಸುಖಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತದ ಮನೆಯ ಭೂಯಿಷ್ಟವು ಪಾತ್ರವಾಗದೇ ಇರುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಲೋಪವಲ್ಲವೆ, ಮಹಾಪ್ರಭು ?

ದೊರೆ—ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಭಾವಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಭೂಯಿಷ್ಟ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗುವುದೆಂಬ ಮಾತು ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿ. ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮಂಥಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮನೆಯ ನೆಲವು ನನಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವಾದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದು

ಪಶುಪತಿ—ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತಾ ಇರುವಾಗ ಲೇಶಮಾತ್ರ ತಪಸ್ಸು ಭಂಗವಾಗಿ ಪು ನರ್ಜನ್ಮ ಬಂದು ಮಹಾ ಪದವಿದೊರೆಯುವುದು. ಅಂ ಥಾ ತಪಸ್ಸುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಇತರರು ಪವಿತ್ರರಲ್ಲವೆ ?
 ದೊರೆ—ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಮೇಲೆ ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ನನಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಹಾ ಗಾಗಲಿ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತು. ಗೊತ್ತಾದ ದಿವಸ ನಾಯಂಕಾಲ ಶಿವ ಪೂಜೆ ಬೆಳೆದಮೇಲೆ ಪ್ರಭುವು ಗುಲಾಬಿರಂಗಿನ ಶಾಲಾರುಮಾ ಲನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಿಳೀಸಂದರಖಾನೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕಠಾ ರಿಕಟ್ಟೆಹಾಕಿ ಕರೀ ಅಂಚಿನಪಂಚಿಯನ್ನುಟ್ಟು ರತ್ನಪಡಿಕಾರ ಚುರಿಸಿಕೆಂತಾಬು ಕೆಲಸಮಾಡಿರುವ ವಾಪಾಸನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಮೇ ನಾದಲ್ಲಿ ಸವಾರಿ ಬಿಜಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶೀರ್ವಾದ, ಫಲ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ಕನ್ನಡಿ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ಓಲಗವೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳು, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ರಾಜಮ ರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ಮದುವೆ ಮನೆಯ ಜಾಗಲಲ್ಲಿ ಇದಿರುಗೊಂ ಡು ನಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಇತರರೂ ಸವಾರಿಯನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕಟ್ಟು ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಧವಿಧ ವಾಗಿ ಶೃಂಗಾರಮಾಡಿ ರಚಿಸಿದ್ದಂಥಾ ಪೀಠದಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣ ರಾಜ ಪ್ರಭುಗಳು ಬಿಜಯಂಗೈದು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವೈದಿಕರು ವೇದಹನಸುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಶೀ

ವಾರ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಫಲಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮದಮಕ್ಕಳು ಹಸೆಯಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೇಳಕಟ್ಟಿತು. ಹೆಂಗಸರು ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮೂರುನುಡಿ ಯುಳ್ಳ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಬಹಳ ಚತುರನಾದ ಒಬ್ಬ ಸಂಗೀತಗಾರನು ಅದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮದುವೆ ಮನೆಯ ಗದ್ದಲದ ವಿಭವ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇರುವಾಗ, “ಯಾ ಇಲಾಹ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಾ, ಮೊ “ಹಮ್ಮದ್ ರಸೂಲಿಲ್ಲಾ! ಅಲ್ಲಾ ಹೋಅಕಬರ್” ಎಂದು ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯೆಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕೂಗುಕೇಳಿತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸದ್ದು ವೈದಿಕ ಮಂಡಲಿಯಿಂದಬಂತು. ಈಳ ಮೇಳಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಂತು ಹೋದವು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರಿಂದ ಈ ಕೂಗು ಬಂತೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸವಾರಿಯ ಸಂಗಡ ಬಂದಿದ್ದ ಜೋಪದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಾಗೆ ಕೂಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಉದಾಸೀನ ಭಾವದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಸಭೆಯು ತಂತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಆಗ ಬಿಳಿ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸೆರಗನ್ನು ಹೊದ್ದು ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪಿನೊಳಗಿನಿಂದ ಸರನೆ ಒಬ್ಬಮು ತ್ತೈದೆಯು ಬಂದು ಹಸೆಯಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದ ಮದಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಆರತಿಮಾಡಿ ಇರಿಸಿದ್ದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಯಾರಾದರೂ ಬನ್ನಿರೆ, ಯಂಕ, ದೊಡ್ಡಚ್ಚಿ, ಯಾರಾದರೂ ಬನ್ನಿರೆ ; ಪಾತಿ, ನೀಬಾರೆ ; ನಾಕಿ, ನೀನು ಹಿಡಿಯೆ ; ಒಳ್ಳೆದಾ ಯಿತು, ಆರತಿ ಎತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ ; ನಾಕುಕಣೆ, ಹೇಳಿ ಒಂದುನುಡಿ ; ಸವಾರಿ ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಕೂತಿರಬೇಕು, ನಿಮಗೆ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆದಾಯಿತು, ನಾನಾದರೂ ಒಂದುನುಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಬನ್ನಿ ;

ಅಂಗೈಯ್ಯ ಹಸೆಮಣೆಮೇಲೆ | ನೆಸ್ಯಮಾಲಕುಮಿಕುಳ್ಳಿ
ರಲು || ಬಾಲೆಯರೆಲ್ಲಾ ಅತಿಹರುಷದಲಿ | ನೆಸ್ಯಮಾ
ಲಕುಮಿಗು || ಸುಂಠದರಾಯಗು ತಿಕ್ಕುವಾರಾತಿಯ
ಬೆಳಗೀರೆ || ಸೋಬಾನೆ !

ಸೋಬಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಕೈಲಾಗದೇನರೆ, ಸುಪ ನಾತೀರ ? ನಾನೆಲ್ಲೂಕಾಣೆನಮ್ಮವ್ವ, ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೆ ಬಿಡಿ, ಆರತಿ ಹಣ ನಿಮಗೇ ಇಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ನನಗೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿ ತು. ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಇನ್ನು ತಕ್ಕೂತಾರೆ ಮೂಲೇ ಗುರಿಕಾರರನ್ನ, ರಾತ್ರಿ ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೆಯಲ್ಲ ಎನತಂದೆ ಎಂದು ಲಗಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಎನಜವಾಬುಹೇಳಲಿ ? ವೇ ! ಎಂದು ತಾನು ಮುಖವನ್ನು ಅರೆಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಇದ್ದ ಸೆರಗನ್ನು ಆಕೆಯು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜಾರಿಸಿಬಿಡಲು, ಹೊ ದ್ದಪಂಚಿಯನ್ನೇ ಹೆಂಗಸರಹಾಗಿ ಹೊದಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ, ನಕಲಿನಾರಣಪ್ಪನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಸಭೆಯೆಲ್ಲಾ ಗೊಳಾ ಎಂದು ಹೊಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲಾ ಹುಣ್ಣಾಗುವಹಾಗಿ ನಕ್ಕಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಆದಿಯಾಗಿ ಹಾಸ್ಯರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಆಗ ದೊರೆ

ಯು ನಗುತಾ ಈ ಹಾಳನಾರಾಯಣನ ವಿಲಾಸ ಎಲ್ಲಿಹೋದರೂ ಬಿಡದು ಎಂದರು.

ನಕಲಿನಾರಣಪ್ಪ—ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ನಾರಾಯಣನ ವಿಲಾಸ ಯಾವಾಗಬಿಡುತ್ತೆ? ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದರೆ ಹಾಸಿಗೇಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣ, ರಾತ್ರಿಹಾಸಿಗೇಮೇಲೆ ಮಲಗುವಾಗ ನಾರಾಯಣ, ಹಸಿದಿದ್ದರೆ ನಾರಾಯಣ, ಈ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮನೇ ಊಟದಹಾಗೆ ರಾಮರಗಡಾದ ಊಟ ಈಗ ೮—೧೦ ದಿವಸದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿವಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನಾರಾಯಣ, ಸಾಲಮಾಡುವಾಗ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ನಾರಾಯಣ, ಸಾಲತೀರಿಸುವಾಗ ಆಳುತಾ ನಾರಾಯಣ, ಎಲ್ಲಿಹೋದರೂ ನಾರಾಯಣ ವಿಲಾಸವೇ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ. ದೇವರಗುಡಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಾರಾಯಣವಿಲಾಸ, ಆದಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಿಗಾದರೂ ಬರೋಣವೆಂದರೂ ನಾರಾಯಣವಿಲಾಸ, ಎನ್ನೆಯ್ಯ ಹವುದೋ ಅಲ್ಲವೋ?

ಆಗ ಸವಾರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತಾ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬಕಟ್ಟಿಗೆಯವನು ಯಾವಮಾತನಾಡಿದರೂ “ನಾರಾಯಣ ವಿಲಾಸ” ಎಂದು ಹೇಳಿಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡುವವಾಡಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ವಿಲಾಸ ಎಂತಲೇ ಅಡ್ಡಹೆಸರಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಕಲಿನಾರಣಪ್ಪ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆಕಟ್ಟಿಗೆಯವನು “ಸ್ವಾಮಿ ನಾರಾಯಣವಿಲಾಸ” ಎಂದನು. ಆಗ ನಾರಣಪ್ಪ ಹವುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಹೇಳಯ್ಯ ಹೇಳಯ್ಯ ಎಂದು ಅವನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಪೊಳ್ಳುಗುದ್ದು ಹಾಕಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ “ನಾರಾಯಣವಿಲಾಸ, ನಾರಾ

ಯಣವಿಲಾಸ” ಎಂದು ಅವನು ಕೂಗುತ್ತಾಬಂದನು. ಈ ಪಿನೋದವನ್ನು ಸಭೆಯೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ನಕ್ಕುನಕ್ಕು ಬೇಜಾರಾದರು ತರುವಾಯ ಹೆಂಗಸರು ಮದಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆರತಿ ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಬಹುವಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಂಡರು.

ಖಾಸಸವಾರಿಯು ಅರಮನೆಗೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏಳುವ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಆಗ ನಕಲೀ ನಾರಣಪ್ಪನು — ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯ ವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅರಿಕೆ ಇದೆ. ವಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಾಗಿದಾರೆ. ಇವರುಮಾಡುವ ಅಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವವರೇ ಇಲ್ಲ. ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಮಹಾರಾಯ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ; ಅವರು ವೀಣೇತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೂತುಕೊಂಡರೆ ಸರಸ್ವತೀ ಮುರುಕೇಸರಿ, ಇತರರ ಮನೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರೆ ಅವರು ವಿನಾಯಕನ ತುಂಡೇಸರಿ. ಮಹಾರಾಯನಮ್ಮಪ್ಪ ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು ಅವರೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರು ಶೋಭನ ಪ್ರಸಾದ ಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದರ ವಿಜ್ರಂಭಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಹತ್ತು ಬಾಯಿಸಾಲದು. ಅರವತ್ತು ಬಗೆ ಅನ್ನ, ಸಾವಿರಬಗೆ ಸಾರು, ಕೋಟಿಬಗೆ ಕೋಸುಂಬರಿ ಎನ್ನುವಂಥಾ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ ಪರಮಾನ್ಯದ ಸಮಾರಾಧನೇ ಊಟದ ಪರಿಕರವನ್ನು ನಾನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಆದರೆ ಅಂಥಾದ್ದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇಸಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಮೆಣಸಿನನೀರು ಕಂಣೀರಮುಜ್ಜಿಗೆ ಇದನ್ನು ಬಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅರ್ಜೀರ್ಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು.

“ಅನ್ನಂಪಾಟಲಿಪುಷ್ಪವರ್ಣ ಸದೃಶಂ ಕಿಂಚ್ಚಿತ್ತುಷಾರಾನ್ವಿತಂ
ಭಗ್ನಾಚದಂತಾವಳೇ ಆಜ್ಯಂದೂರತರಂನವಾಸಿಲವಣಂ
 ಶಾಖಾಸು ವಸ್ತಾನಹಿನಿತ್ಯಂ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಭೋಜನಮಿದಂ ಪ್ರತ್ಯ
 ಕ್ಷಚಾಂದ್ರಾಯನಂ ” ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ
 ಇತ್ತು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮನಸ್ಸುಬಂದಹಾಗೆ ತಿಂಡಿಯನ್ನು
 ಹಾಕಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಎತ್ತದಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾರೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಹೀ
 ಗೆಂದು ನಕಲೀ ನಾರಣಪ್ಪನು ಕೂಗಿದನು.

ಆಗ ರಾಜರು ನಗುತಾ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳಲಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು
 ಅನೇಕ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನಸರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ದೊರೆಯು ವಾಡಿ
 ಕೇ ಪ್ರಕಾರ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ವಧೂವ
 ರರಿಗೆ ಖಿಲ್ಲತ್ತನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು— ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ
 ಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತಲಕ್ಷಣಗಳೂ (ಮದುವೇ ಹೆಣನ್ನು ತೋರಿ
 ಸುತಾ) ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಲ್ಲಿರುವಕಾರಣ ಈಕೆಗೆ ಸೀತಮ್ಮ
 ನೆಂದು ನೀವು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದ್ದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು,
 ಎಂಬದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರಸಂಗಡ
 ಲೂ ಮಾತನಾಡಿ ಭಟರಾಜುಗಳ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ
 ಅರಮನೆಗೆ ಬಿಜಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರ
 ಯು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಆನಂದವನ್ನು ನಾನು
 ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ಅರಿಯೆ, ಎಂದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಭೆಯಲ್ಲೂ
 ಮಹಾರಾಜರ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ವಿನಯವನ್ನೂ ದಾತೃತ್ವವನ್ನೂ
 ಹತ್ತು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದರು.

ಇಂಥಾ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ಮೃದುಸ್ವಭಾವವೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯದೊ
 ಡನೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಂದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಡದ

ಹಾಗೆ ಇರುವುದು ಬಹು ಅಪೂರ್ವ. ಮಹಾ ಕದವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಇಂಥಾ ಗುಣ ವಿರತಕ್ಕದ್ದು ಪೂರ್ವಾ ಜೀತ ಫಲವಾಗಿದೆ. ತತ್ರಾಪಿ ಈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆತಾಗ್ಯೂ ಜನರು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಣ್ಯವಾದ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆತರೆ ತಮ್ಮ ಗರ್ವವನ್ನು ಜನರಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯಾದ ಬಾಧೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೂರುಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಅವರ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ತಮ್ಮ ಗೌರವ ಭಂಗವಾಯಿತೆಂದು ಮೆಡ ಮೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹತ್ತುತಾ, ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಅವರ ದೂರೇ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತಾ, ಮಾತನಾಡಿದರೆ ತುಂಟನೆನ್ನುತಾ, ನಾಲ್ಕುಮಾತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಡಿದರೆ ಅಂಧವರಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವನ್ನಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾ, ತಾವು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಅವಿವೇಕದಿಂದಲೂ ಕ್ರೋಧದಿಂದಲೂ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ದೊರೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮಾಡಿದೆವೆನ್ನುತಾರೆ. ಆಗಭೋಗ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸತ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾರ್ಕಂಡೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಂಬ ಗಾಥೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸವೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಿದೆವೆನ್ನುತಾ, ಕೆಟ್ಟದೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಗುರಿಮಾಡಿ ಜನರು ಅರಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರೂ ಹೊದ್ದದಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಮೇಲೆಯಾರು ಏನ ಹೇಳಿಯಾರೋ ಎಂದು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುತಾ, ಅರಸನನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಹಿಂದೆ ಬೈಯುತ್ತಾ

ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು, ನಾನಾವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತರಾದ ಅರಸನು ತಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೂ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಜಮಿಸುವ ಜನರೇ ಆಪ್ತರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅರಸುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸೇರತಕ್ಕವರು ಅರಸನಿಗೂ ಜನರಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು ಕೇಣವಿಲ್ಲದೆ ಅವರವರಿಗೆ ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅರಸನ ಭೇಟಿಯೇ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥಾ ಆಚರಣೆಯು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾತನಾಡಿದರೂ ತಮ್ಮ ಗೌರವ ಭಂಗವಾಯಿತೆಂದು ಅರಸು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥಾ ನಡತೆಯಿಂದ ದೊರೆಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅಗಲಿಹೋಗಿ, ಇವರ ಮನಸ್ಸು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಇವರಿಗೂ, ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದೊರೆಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾದ ನಡತೆಯು ಈ ಪ್ರಾಗೈಶದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವ್ದದು ನಿಜ. ದೊರೆಗಳು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಲಾಟರೇಖೆಯು ಏಕರೀತಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ರಾಜಸಗುಣವು ಈ ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಿಯಾಗಿ ವಿಹರಿಸುವುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಳ ಮಾಂಧಾತ ಶ್ರೀರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಚಕ್ರ

ವರ್ತಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಈಚೆಗೆ ಇದ್ದ ಅನೇಕರಾಜರೂ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ತಮ್ಮ ದೈವವೆಂದು ತಿಳಿದು ರಾಜಸದ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಲಲಿತವಾಗಿ ಇರುತಾ ಅವರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಲೋಕೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಶ್ವಾತ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಪ್ರಜೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಡಂಭವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಸುಲಭರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಪ್ರಜಾ ಪರಿವಾಲನೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಶ್ವಾತ್ಯರು ಪ್ರಬಲರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೊರೆಗಳೂ ಕೇವಲ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಈಚೆಗೆ ಪ್ರಾಗೈಶಕ್ಕೂ ಆ ಜನರಿಗೂ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ದೊರೆಗಳ ಡಂಭವನ್ನು ನೋಡಿ ತಾಳೂ ಅವರಂತೆ ಮತ್ತತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ರಾಜಸವನ್ನೂ ಪ್ರಜಾ ಪರಿವಾಲನೆಯನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾಗೈಶದ ಅರಸರಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ವಾಶ್ವಾತ್ಯರ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ, ತಮ್ಮ ರಾಜರು ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದುರ್ಗುಣದ ಫಲವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆದೇಶದ ರಾಜರೊಡನೆ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನಾಡಿ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಸುಗಳಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅರಸು ಕೆಟ್ಟರೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ರಾಜ್ಯವೂ ಕೆಡದ

ಹಾಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಎರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಕೂಡ ಒತ್ತಟ್ಟಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೈಬಲವಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ್ಲೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿ ರಾಜರ ಅಟ್ಟಹಾಸವೂ ಡಂಭವೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪರೆಂದು ದೂರಮಾಡುವುದೂ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನ ಪರಾಯಣರಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪುದಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೂ ಸಹಾ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅನುರಾಗವನ್ನು ದಿನೇ ದಿನೇ ಕಡಮೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ರಾಜಭಕ್ತಿ ಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ರಾಜರಿಗೆ ಅವರ ಪದವಿಯೇ ತಪ್ಪಿಹೋದ ಕಥೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಈ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ರಾಜರೂ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ ಕಥೆಗಳೂ ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ.

ಇಂಥಾ ವಿಪರೀತಗಳು ಸಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಾಗಿ ನಡೆದು ನಮ್ಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ ನಡೆಯದೇ ಇರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ಡಂಭವೂ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಪದವಿ ಎಂಬ ಪ್ರತಾಪದ ಗಂಟನ್ನು ಅತ್ತ ಇರಿಸಿ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಬಡವರಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಿಯಾಗಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಆದರದಿಂದ ಕಾಣುವ ಸಹಜವಾದ ಗುಣವು ನಮ್ಮ ಹಲವು ರಾಜರಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಥಾ ತುಂಟನಾದರೂ ರಾಜನ ಒಳ್ಳೇತನದಿಂದ ಜಿತನಾಗುವನು. ಈ ಗುಣವು ನಮ್ಮ ಅರಸರಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಸಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ರಾಜರಿಗೆ

ಉಂಟಾದ ಅನೇಕ ಬಾಧಕಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ಯೂರೋಪಿನ ರಾಜರಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ದೊರೆಗಳೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಿರ್ರನೆ ಬೀರಿಕೊಂಡು ಅಸಹ್ಯವಾದ ಮುರುಕನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಇರುವುದು ತನ್ನ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸದೇ ಇರದು. ಇಂಥಾ ದುರ್ಗುಣಗಳು ಸಮಾಜ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರ ದುರ್ಗುಣದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಸಾಲಭ್ಯವೂ ಧಾರಾಳವೂ ಏಂಥಾ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾದರೂ ಪುತ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾ ಇದ್ದವು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಏಂದರೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಏಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಮಹಾರಾಯನ ವಿವೇಕದಿಂದಲೇ ಮೈಸೂರ ರಾಜ್ಯವು ಇದುವರೆಗೆ ಇಷ್ಟು ರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಬೀಗರ ಔತನ, ಜೀನವಾಸದ ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಳಿಯನಿಗೆ ಚಕ್ಕುಲಿಹೆಡಿಗೇ ತಂದಿರಿಸುವುದು, ಕಳಹು ವೂಟ, ಅಳಿಯನನ್ನು ನಿಬ್ಬಣತೆರಳಿ ಸಾಗಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನು ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಜರಗಿದವು. ಬೀಗರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಮದುವೆಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾರಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಬಂದಿದ್ದನು. ಇವನು ಈ ವಿವಾಹದ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಉಭ ಶುಭ ಎನ್ನದೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಮುಮ್ಮೆಂದುಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ತಾರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ನೋಡಿ ಪ್ರತಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ

ಸಾಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ಬಾಗಿನವೊ ದಲಾದ್ದು ಕೊಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ಮುಯಿಗೆ ಮುಯಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಬೀಗ ಬೀಗರಿಗೆ ಯಾವ ಗಲಗೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾರಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಕಪ್ಪಾಗದಿಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ನಡವಳಿಕೆಗಳೂ ಜರಗಿದವು. ಕೆಲವುದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ಅತ್ತೇಮನೆಗೆ ಕರೆದುತಂದು ಕೆಲವು ದಿವಸ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಳಿಯನನ್ನು ಅತ್ತೇಮನೆಗೆ ಯುಗಾದಿ ದೀವಳಿಗೆ ವೊದಲಾದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕರೆದು ವಿಭವವಾಗಿ ಆರತಿ ಅಕ್ಷತೆ ವೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಈ ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರೆದಳು. ಋತುಶಾಂತಿಪ್ರಸ್ತವೂ ಜರಗಿತು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅತ್ತೇಮನೆಗೆ ಕರೆದುತಂದು ಬಿಟ್ಟು ಅಳಿಯನಿಗೂ ಮಗಳಿಗೂ ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಸಾಮಾನುಗಳೇ ವೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಸೀತಮ್ಮನು ಅತ್ತೇಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬಾಳಿಕೊಂಡಿರಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

೨ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗು ವಾಯಿತು. ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮುದ್ದಿಗೆ ಸಾತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀತಮ್ಮನೆರೆದು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಾತಿಗೆ ಒಂಭತ್ತುವರುಷತುಂಬಿತ್ತು. ಈ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ತಾಯಿ

ಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋತಿತ್ತು. ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅರಿಕೊಟಾರದ ದೇವರನ್ನು ಒಡೆಯರ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಜಾಮಾ ರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಅರಿಕೊಟಾರವೆಂದು ಪೂರ್ದಹೆಸರು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೇ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಸಾತಿಯೇ ಆಕೆಗೆ ಕೇವಲವಾಗಿ ಮುದ್ದಿನ ಕಂದವಾಗಿದ್ದಳು. ನೋಹಿವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ಹುಡುಗಿಯೂ ಸೀತಮ್ಮನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈದಿಕರಾಗಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಈಬಗೆ ಆಚರಣೆಗಳು ಬಲವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವವು. ಪುಣ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯವರು ಯಾತರಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಕವಿಡಂಬನಾರ್ಥವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಈ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಆಗುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಿಷದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಬೇರೇ ಒಂದು ಕನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಮಾತು ನಡೆದಿತ್ತು. ಆಕನ್ಯವು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಸೋದರಮಾವನ ಮೊಮ್ಮಗಳು. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಸವಾಧಾನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಆಷ್ಟು ಅಕ್ಷಣವಾದ್ದಲ್ಲ. ಅಸಂಬಂಧದ ಜನರು ಕೇವಲ ಜಗಳಗಂಟರು. ಸೋದರ ಮಾವನಾದ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಸಂಬಂಧತಪ್ಪಿಹೋಗಲು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾಯಿತು, ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ

ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ರಾಜಪೂಜ್ಯತೆಯೂ ಬೇರೇ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೇನಾಯಿತು ? ಇಂಥಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡನಮನಸ್ಸು ಇದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನಸ್ಸೂ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ ? ಅವರವರ ಸಂಬಂಧಾನು ಬಂಧಗಳೇಬೇರೆ. ಅವರವರ ಅಭಿಮತಗಳೇಬೇರೆ. ಆದಕಾರಣ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಮೈಸೂರ ನಂಟತನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ವಿರೋಧವು ನಂಟತನದಿಂದ ಸೊಸೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು. ಎಲ್ಲರ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನೂ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸೊಸೇಮೇಲೆ ತೆಗೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು.

ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಋತುಶಾಂತಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬೆಳೆದ ತರುವಾಯ ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವಾಗ ತಂದತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಏಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಂಠಿನಲ್ಲಿ ಜುಳ್ಳೆನ್ನುವುದು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಪ್ರಕಾರ ವೊಮ್ಮಗಳು ತಾತನಾದ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರೀಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆಗ ಈತನಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಕಳವಳಗೊಂಡಿತು. ಆಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು— ತಾಯಿ, ಗಂಡನಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೀಯೆ ? ಜೋಕೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾಗಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿಸಿದನು.

ಮಾವನಮನೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಸೀತಮ್ಮನ ನಡತೆಯನ್ನು

ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಹುಡುಗಿಯು ಆತ್ಮೆ, ಮಾವ, ಗಂಡ, ಇವರು ಏನಹೇಳಿದಾಗ್ಲೂ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇತರರ ಸಂಗಡ ನಗುತ್ತನಗುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಪುರುಷರ ಸಂಗಡಮಾತನಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಆ ಪುರುಷನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದೆ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಗದೆ ಮಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ತನಗೆ ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೇಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಒಳ್ಳೇಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೆಟ್ಟಜನರ ಸಂಗಡ ಸೇರದೆ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡಿದವರೇ ಕೆಟ್ಟವರೆಂದು ಈಕೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಗೋಜಿಗೆ ಬಾರದೇ ಇತರರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರೂ ತನಗೆ ಶತ್ರುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಕರಿ ಮಾಡುವ ಬಾಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಡವೆ ಇಲ್ಲ ಸೀರೆ ಇಲ್ಲ ಏನು ಮಾನಸ್ಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವಳೇ ಅಲ್ಲ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಡಂಭವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಟ್ಟು ಒಡವೆ ಇತರರಿಗೆ ಕಾಣಲೆಂದು ಸೆರಗನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದನ್ನು ಇವಳು ಅರಿಯಳು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚೆ ಇಲ್ಲ.

ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರು ಆಸಕ್ತರಾದರೂ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದುಗುಣ ಈಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಮನೆಗೆ ಕರೆದರೂ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇವಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಿನಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುರಹಂಕಾರವಿದೆ ಎಂದು ಇತರರು ತಿಳಿಯುವಹಾಗಿತ್ತು.

ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಇತ್ತು. ಮಾವನಿಗೆ ಇವಳನಡತೆ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. “ ಕಾರ್ಯೇಷು ದಾಶೀ ಕರಣೇಷುಚುಂತ್ರಿ ರೂಪೇಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕ್ಷಮಯಾಧರಿತ್ರೀ ಭೋಜ್ಯೇಷುಮಾತಾ ಶಯನೇಷುವೇಶ್ಯಾ ಷಟ್ಪರ್ಮಯುಕ್ತಾ ಕುಲಧರ್ಮಪತ್ನೀ ” ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸೀತಮ್ಮ ಇದ್ದಳು. ಕಿಟ್ಟು ಜೋಯಿಸನು ಯಾರು ಹೇಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅವರಂತೆ ಹರಟೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾ ಐಲಾಟವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸಾತಿಯ ರೀತಿ ಮುಂದೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ತಾನು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ನಾಕಿದ ಮಹಾದೇವನ ಸಂಗಾರ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಮುಳಗಿದ್ದಳು. ವೆಂಕಮ್ಮನು ತನ್ನ ತಮ್ಮ ನೀಲಕಂಠ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯ ಹೆಸರವಾಸಿ ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹರ್ಷಿತಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಈಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೋಕೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿ

ಕೊಂಡೇ ಇತ್ತು. ಸೊಸೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಇಲ್ಲದ ದೋಷಾರೋಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದುದಿನ ಸೀತನು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವಕ್ಕೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಎದ್ದು ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲನ್ನೂ ಬೃಂದಾವನದ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಳು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಎದ್ದುನೋಡಿ—ಇದೇನೆ, ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸಂಣಗೆ ತೊರೆಯು ತಾಕುಕ್ಕುರಿಸಿದ್ದೀಯೆ? ಈ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವೂ ಡಬ್ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಒಂದರಲ್ಲಿ ನಣಿಗೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ; ಈ ನಾಟೋಕನ್ನೂ ನಡವಳಿತವನ್ನೂ ನಾವು ಅರಿಯುವು ನಮ್ಮವ್ವ. ನಮಗೇನು ತಿಳಿಯುತ್ತೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡವರಿಗೆ? ಪಟ್ಟಣವಾಸದ ಜಡರೇರು, ನೀವು ಬಲ್ಲಿರಿ. ಅಮ್ಮಮ್ಮ ಅವಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯಳೆ, ಹೇಳಿದರೆ ಬಿಡುತಾಳೆಯೆ? ಇನ್ನು ನಾನುತಾನೆ ಈ ಮಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರೋಳು, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಕೇಳೀಯೆ? ಏ, ಎದ್ದು ನಡೆ ಆಚೆಗೆ, ನಾನು ಬೇರೂರಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೀನು, ನಿನ್ನ ಹಾಳವಿದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿ ಸುಡ. ನಿನಗೆ ಕೆಲಸಾ ಕಲಿಸಿದವಳ ಮುಸುಡಿಗೆ ಎಸರಕಾಸಿದರು, ಹೇಳುತಾ ಇದ್ದರೆ ಹಾಗೇ ಆಟಾ ಹತ್ತುತಾಳೆ, ಸುಮ್ಮನೆ. ಹೀಗೆ ಕೂಗಾಡುತಾ ಅತ್ತೆಯು ಸೀತೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಚಿವಟಿ ಅವಳು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಮರಗಿಯನ್ನು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಆ ಪುಡಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚೆಲ್ಲಾಡಿದಳು. ಸೀತೆಯು ಸು

ಮೃನೆ ಎದ್ದು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಉಷಃಕ್ಯಾಲಕ್ಕೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಎದ್ದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು ಒಗೆದ ಪಂಚೆಯ ಹಿಂಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಹೂ ತುಳಸಿಯ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದುನೋಡಿ— ಇಂದು ಶುಕ್ರವಾರ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಇಟ್ಟ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಅಳಿಸಿದೆ? ಅಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಚೆಲ್ಲಿಯಾಡಿದೆ? ಎಂದುಕೇಳಿದನು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ನಾಚೋಕಾಗಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಎಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದದ್ದು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಸೊಸೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇಟ್ಟ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಚೆಲ್ಲಿಯಾಡಿರಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ, ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆ ಮಾಡಿದ ನಾಚೋಕಿನ ಕೆಲಸ; ಆಡಿದರೆ ನಾನೇ ಕೆಟ್ಟವಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಎಳು, ಎರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಸಟ್ಟ ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿವಸ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಡಿ ಮರಗಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಕುಕ್ಕಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳಲ್ಲ? ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಅವಳೇನು ಸಾಮಾನ್ಯಳು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀರೋಕಾಣೆ, ಅದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಶಾನೆ ಶಾನೆ ಇದೆ ಎಂದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾತಿಯು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು— ಅತ್ತಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೆಯೇ? ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ತಿನ್ನೋಣಬಾರೆ, ಅಮ್ಮನ ರಗಳೆ ಕಂಡೇ ಇದೆ, ಎಂದಳು. ಸೀತಮ್ಮನು— ಸಾತಿ ಮುಖಾ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾ,

ಉಪ್ಪಿಟ್ಟನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದಳು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಸಾತಿಯು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು ರಂಗವಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು-
ತಿಮ್ಮ, ನೋಡೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಅಳುತ್ತಾ ದೇವರ ಮನೇ ಜಗಲೀ ಬಳಿಕೂತಿದಾಳೆ. ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕೊಡು ಎಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಹೋಗು ಎಂದು ಅಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ತಿಮ್ಮಮ್ಮ — (ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು) ನೋಡಿದಿರೂ ಅವಳ ಹಮೀರತನವನ್ನು? ಮಗುಹೋಗಿ ತಿಂಡಿ ಕೇಳಿದರೆ ಹೀಗೇ ಅವಳು ಅಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು? ಅದೇನುಮಾಡಿ ತು ಇವಳಿಗೆ? ಸಾತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಿಷಾಕಕ್ಕು ತಾಳೆ. ಸಾಧಕವಾಯಿತು. ಬಯಸಿ ಬಯಸಿ ಬಾಳ ಹೊಕ್ಕರೆ ಬಡ್ಡಿಗಂಡ ದಡೀತಂದ ಎಂದಹಾಗೆ, ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ, ಹಳೇ ನಂಟತನ ನನ್ನದು ತನ್ನದು ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಈಗ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಸದಾಶಿವ—ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗಿ ತಿಳಿಯದು. ಹೋಗಲಿಬಿಡು. ಸ್ವಲ್ಪಮಾತಿಗೆ ಎಷ್ಟುದೂರ ಬೆಳಿಸುವುದು?

ತಿಮ್ಮಮ್ಮ — ನಾನೇ ಬೆಳಿಸುತ್ತೇನೆಯೇ? ನನಗೇನುಬೇಕು? ಎತ್ತಲಾಗಾದರೂ ಹೋಗಲಿ, ನಾನು ಅವಳ ಮಾತಿಗೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮಾತ್ರ ಹುಡುಗಿಯಾದಳು ನನ್ನ ಮಗು ದೊಡ್ಡ ಮುದುಕಿಯಾದಳು.

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಮಡೀ ಹರವುದಕ್ಕೆ

ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತ ಹಿತ್ತಲಕಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾದೇವನು ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಈಚೆಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ

ತಿಮ್ಮ— ಏನೋ ಮಹಾದೇವ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಒಳಗೇ ಮಮ್ಮನೇ ಕೂತಿದ್ದು ಈಗ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ ?

ಮಹಾದೇವ—ನನಗೇನು ತಿಳಿಯುತ್ತೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವವಳು ನೀನು ಇರುವಾಗ ?

ತಿಮ್ಮ—ನಾನು ಇದೇನೆ, ನಾನು, ನಾನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವೆ ಅವಳಿಗೆ ಸದ್ಯ ?

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾದೇವನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಈ ವಾತಿನ ಬಾಲ ಆ ದಿವಸ ನಾಯಂಕಾಲ, ರಾತ್ರಿ, ವರೆಗೂ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಸೀತಮ್ಮನು ಒಂದಿನಂತೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕುವಾಗ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಎಳೆಯನ್ನು ಸಂಣವಾಗಿ ಹಾಕದೆ ಎರಡು ಎಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಹಸೆಯನ್ನು ಇಕ್ಕಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ— ಇದೇನು ದನಕ್ಕೆ ಬರೆ ಹಾಕಿದಹಾಗೆ ದಪ್ಪನಾಗಿ ಎರಡೆಳೆ ಹಾಕಿ ಇರುವುದು ? ಹಾಕಿರುವ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಎಳೆಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಎಡವಿ ಬೀಳುವಹಾಗೆ ಇದೆ. ನೋಡಲಾರೆ ಇದೇ ಪಟ್ಟಣವಾಸದ ನಾಜೋಕು, ನಿಮ್ಮವರು ಹೀಗೇ ಕೆಲಸಾ ಕಲಿಸಿ

ದಾರೋ? ನಿಮ್ಮವ್ವೆ ಅಷ್ಟು ಜಾಣೆ. ನಿನಗೆ ಕೆಲಸಾಕಲಿಸಿರು
 ವುದು ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿವಸ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತುಂ
 ಬಾ ನಾಜೋಕಾಗಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕುವವರಿಲ್ಲವೆ? ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ
 ಕೊಡಬೇಕೆ? ಎಷ್ಟುದಿವಸ ಹೇಳಿದರೂ ಒಂದೇ. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ
 ಕೆಲಸ ಬರುವುದು ಯಾವಾಗ? ಬಹು ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತು. ನಾನು
 ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯೇ ಕೆಟ್ಟದಾಗುತ್ತೆ. ನನಗೇನು
 ಬೇಕು, ಎತ್ತಲಾಗಾದರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ, ನಾನು ಆಮಾ
 ತಿಗೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮವ್ವ. ನನಗೇನಾಗಬೇಕು? ತುಂಡು
 ಪಿಂಡ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೀರಿತು. ಬಾಳಿ ಬದುಕುವವರು ಬೇಕಾದರೆ
 ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಡಿ. ಮೊನ್ನೆತಾನೆ ಅರೆಪಾಪ
 ರಾಗಿ ಹಾಕಿ ಹತ್ತುಸೇರು ರಂಗವಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ. ಹೀಗೆ
 ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಬದುಕುವುದು ಹೇ
 ಗೆ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೇಗಂಟಿ, ಅಷ್ಟೊಂದು ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು
 ಹಾಳುಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ? ಈಗ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಎತ್ತು.
 ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸೋಟಿ ಸಿಗಿದುಬಿಟ್ಟೀನು. ನಾನು
 ಯಾರೂಬಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆ
 ಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಒಂದು ಗಾಡಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹೇರಿಸಿ
 ಕೊಂಡು ಬಂದವಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುಂಪಾದೂಳಿ ಮಾಡು
 ತೀಯೆ. ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಹಲ್ಲುಕೆರಿದು
 ಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೀಯೆ. ನಾಚಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ?
 ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀನೇನು ಮಾಡೀಯೆ, ನಮ್ಮ ಹಣೇಬರಹ.

ಸಿಕ್ಕುತಾ ಸಿಕ್ಕುತಾ ಇಂಥಾ ಹಾಳಮನೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕ
ಬೇಕೆ ?

ಪಾರ್ವತಮ್ಮ—ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಯಾಕೆ ಹಾಳಮನೆ ಹೆಣ್ಣು, ಹಾಗೆ
ಹೀಗೆ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಬೈದೀಯೆ ? ಯಾವ ಕೆಲಸ
ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆಂದು ಹೇಳು.
ಮಾಡುತಾಳೆ. ನೀನಾಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಅವಳು ಉಭಶುಭ
ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

ತಿಮ್ಮ—ನೀವು ಈ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಬರಬೇಡಿ. ನಾನು ತಕ್ಕಹಾಗೆ
ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ನಿಮ್ಮ ವುಸ್ತುಬಂದಿಯಿಂದಲೇ
ಅವಳು ಹಮ್ಮುಹತ್ತಿ ಸಾಯತಾಳೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನ
ದೇನಿದೆ ಈ ಹಾಳಮನೇಲಿ ?

ಪಾರ್ವ—ಯಾಕೆ ಬಾಯಿಮಾತು ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಳ
ಮನೆ ಎಂದೀಯೆ ? ಅದೂ, ಹಾಳಾಗಬೇಡ ಇದೂ
ಹಾಳಾಗಬೇಡ. ಧರ್ಮದೇವತೆ ಅಸ್ತು ಅಸ್ತು ಎನ್ನುತ್ತ
ಲೇಇರುತ್ತೆ. ಒಂದುಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಒಂದುಗಳಿಗೆ
ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ತಿಮ್ಮ—ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾಹೋಗಲಿ, ನೀವಿದ್ದೀರಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೋ
ರು ಲೋಳ್ಳೋರು. ಅಷ್ಟೇನೂಕೂ. ಇನ್ನು ಏಷ್ಟುಜನ ವಿರ
ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಜಗ
ಳವಾಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಗೌರಿಹಬ್ಬ ಬಂತು. ಮೊರದ
ಬಾಗಿನಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡು ಎಂದು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸೊಸೆಗೆ
ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ

ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊರದ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡಿ ದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದವಳು, ಅದರ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕೇನೋ ಎಂದು ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡಿದಳು. ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಾಲಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅತ್ತೆಗೆ ಸೊಸೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ—

ತಿಮ್ಮ— ಅಲ್ಲಕಣೆ ಗಯ್ಯಾಳಿಗಾಡಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇರಿಸು ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಯಾರೆ ಹೇಳಿದವರು ? ನಿನ್ನೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಯ್ಯುವವರು ಯಾರು ನಮ್ಮವ್ವ. ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಯಾವ ನಿಸೂರಿನಿಂದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ನ್ನು ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಇರಿಸಿದೆಯೆ ? ನಿನಗೆ ಯಾರೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೊಟ್ಟವರು ? ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ನಾ ತಿನ್ನು ತೀಯೋ ಮಣ ತಿನ್ನು ತೀಯೋ ? ಹೀಗೆಂದು ವಿಪರಿತವಾದ ಕೋಪದಿಂದ ಬಂದು ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸೊಸೆಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿದಳು. ಪೆಟ್ಟು ಬಲವಾಗಿಯೇ ಬಿತ್ತು. ಆ ಹುಡುಗಿಯು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಂದಳು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಕೂಗುತ್ತೀಯೆ, ತೊಣ್ಣೂರ ರಾಕ್ಷಸಿ ? ಈಗ ನಿನಗಾಡ್ಲೇನೆ, ಆಪತ್ತು ಬಂದು ಜಾಪೇಲಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಯಿತೇನೆ, ಗಯ್ಯಾಳಿಗಾಡಿ, ಎನ್ನುತಾ ಸೀತಮ್ಮನ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚಿವುಟಿದಳು. ಆ

ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯ ಮೂಗಿನಮೇಲೆಯೂ ಒಂದೇ ಟುಬಿತ್ತು. ಮೂಗಬಟ್ಟಿನ ಕಾವು ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ರಕ್ತಬಂತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಯಾವಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಎದ್ದುಹೋದಳು.

ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಹೀನಮಾನವಾಗಿ ಬೈಯುತ್ತಾ ಹಂಗಿಸುತ್ತಾ ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಈರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ್ಗೆ, ವೆಂಕಮ್ಮ ವಾರ್ವತಮ್ಮ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಮುದುಕರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಹಗಲಿನ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ದಿವಸ ಆ ಮುದುಕಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಎದ್ದು ಬಡಿಸುವುದು, ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನೇ ಎದ್ದು ಬಡಿಸುವುದು, ಹೀಗೆ ಇತ್ತು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಅಡಿಗೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸಮಯತಪ್ಪಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಇವಳು ಅಡಿಗೇ ಒಲೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಅನ್ನ ಮುಗಳಕ್ಕಿಯೋ ಇಲ್ಲ ಮಿಡ್ಡೆಯೋ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಳಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚು, ಎಸರಿಗೆ ಹುಳಿಹೆಚ್ಚು ಒಗ್ಗರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ತಾಳಿದ, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ನಾಲ್ಕುಜನ ಇವಳ ಸುತ್ತ ಕಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಉಪ್ಪು ಇಷ್ಟುಹಾಕು, ಹುಳಿ ಅಷ್ಟುಹಾಕು, ಕಾರ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅದಕ್ಕೆ ಕಡಮೆ, ಎಂದು ಹೇಳತಕ್ಕವರು ನಿಂತೇ ಇರಬೇಕು. ಈಪೈಕಿ ಯಾರಾದರೂ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಹೋದರೆ, ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಷ್ಟೋ, ಅಲಿ ಅಬ್ಬರಿಸುವುದೆಷ್ಟೋ

ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗೆ ಅಂದುಅಡುವುದೆಷ್ಟೋ, ಹೀಗೆ ಲಾ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೂ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಯಾರಿಗೂ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಅನ್ನವೂ ದೊರೆಯದಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯೆಮಧ್ಯೆ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಬರುತಬರು ತಾ ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸೀತಮ್ಮನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸೀತಮ್ಮನು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಾಕ ಸ್ವಲ್ಪ- ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಗನಿಗೆ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆಯಾಗುವುದಲ್ಲ, ಎಂಬ ಪೇಚಾಟದಿಂದ ವಾರ್ಷತಮ್ಮನು ದಿನವೂ ತಾನೇ ಅಡಿಗೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬರುಬರುತಾ ಪ್ರಾಯ ಬರುತ್ತೆಯೆ? ನೊದಲೇ ಮುದುಕಿ, ಈಚೆಗೆ ಶಕ್ತಿ ಕಡಮೆಯಾಯಿತು. ವೆಂ ಕಮ್ಮ ಈಕೆಗಿಂತಲೂ ವಯಸ್ಸಾದವಳು. ಆದರೂ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮುದುಕರು ಸವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಕೆಲಸವಂತೂ ಕಂಡೇ ಇದೆ. ಮುದುಕರ ನೆರವಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾರಿದಾರೆ? ಸೀತಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವವರೆಗೆ ಮುದುಕಿಯರು ಯಾರೂ ಇವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದುಹೊತ್ತು ತಾವೇ ಮುದುಕಿಯರು ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾರ್ವತಮ್ಮನಿಗೆ ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಣು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತ ಬಂತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸೀ

ತಮ್ಮ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಹುಡುಗಿಯು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲೆಗಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ—

ಸದಾಶಿವ—ನಮ್ಮ ಸೀತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣವಾಸದವಳು. ಐಶ್ವರ್ಯ ವಂತರ ನಾನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ತಾರುನನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನವೇನೂ ಕಡಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕೂತುಕೊಂಡು ಇವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆಯೆ ? ಆದಾಗ್ಯೂ ಇವಳಿಗೆ ಅಡಿಗೆಕೆಲ ಸವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದಾರಲ್ಲ ?

ಪಾರ್ವತಿ—ಅದೇ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ? ಇದು ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಮಗು. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಾಜೀರಕಾಗಿ ಮಾಡು ತಾಳೆ. ಸೀತನಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಬರುತ್ತೆ ಆ ಕೆಲಸ ಬಾರದು ಎಂತ ಇಲ್ಲ ನೋಡು.

ತಿಮ್ಮ—ಹವುದು, ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆಯೇ ಜಾಣೆ, ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಜಾಣೆಯನ್ನೇ ತಂದುಕೊಂಡಿ ದ್ದೀರಷ್ಟೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಪ್ಪಿ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡ ಲಾರೆ, ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಬಾರದು. ನನ್ನ ಅನ್ನುವು ದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲವೆ ಇಷ್ಟೊವೆ ? ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏ ನ್ನೇನು ಬರುತ್ತೋ ಎಲ್ಲಾ ಅನ್ನಿ. ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವು ದಕ್ಕೇ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಯಾ ವಾಗ ಸತ್ತನೋ ಆಗಲೇ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಅದೆ ಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ? ಸಿಕ್ಕಿದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು

ಆಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನೂ ಇಷ್ಟು ಹಂಗಿನ ಕೂಳತನ್ನು ತೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಎರೇನು ಆಗುತ್ತೋ ಆಗಲಿ.

ಸದಾ— ನೀನು ಯಾಕೆ, ಇಲ್ಲದ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಪಬೇಕು ? ಉಳ್ಳೀ ತಿಂದಮ್ಮನಿಗೆ ಉಳುಕಿತು ಎಂದಾಣಾಗಾಯಿತು.

ತಮ್ಮ— ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. ಅವಳೇ ಮಾತರಿ. ನನಗೂ ಸರಾ ಗನೇ ಆಯಿತು. ನಾನೂ ಕಾಲಕುತಿಕೊಂಡು ಉಟಾ ಮಾಡುವೇನೆ.

ಈ ಪ್ರವಾರ ಮಾತನಾಡಿಯಿತು. ಸೀತಮ್ಮನೇ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನೇ ಮಾಡುವುದು, ಬಕ್ಕನುದು, ಇರಿಸುವುದು, ರಾತ್ರಿಯೇ ಮುಸರೆ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆದು ಉಪಕರಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊಳೆದು ಇರಿಸಿ, ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಪ್ಪುಹಾಕಿ, ತರುವಾಯ ತಾನು ಉಟವಾಡಿ ರಾತ್ರಿಯೇ ಕಸ ಮುಸರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಚ್ಚಿ ರಿಗುವುದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರಿಸಿ, ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬಿಟ್ಟು ಬಿರಣವನ್ನು ಅವಳಿಂದ ಇತರರು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಇತ್ತು. ಇವಳು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚುವುದಾಗಿ ಇತ್ತೇ ಹೊರತು ಯಾರೂ ಹೀಗಲ್ಲವಾಗಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸೈರಣೆ ಇಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿತೆ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಅಂದೇನೆ ಎಂದು ಅತ್ತೆಯು ಕಾದು ಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ತಪ್ಪು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಕ್ಷೋಣತ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ತಪ್ಪು ನೆಪ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಕ್ಕುವುದು

ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೇತಪ್ಪು, ಯಾವುದ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದೇತಪ್ಪು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯೂ ಆ ಹುಡುಗಿಯಮೇಲೆ ಅಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಹಂಗಿ ಸುವುದು, ಮೂದಲಿಸುವುದು, ಸಮಯಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಸೀತೆಯ ತಾರುಮನೆಯವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವುದು, ಇದಲ್ಲಾ ದಿನಗಟ್ಟಲೇ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ನೇರಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆಮಧ್ಯೆ ಸಾಕಿಯ ಚೀಪ್ಪೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ಬಹುಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿವಸ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಡಿವುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಲೆಯಮೇಲೆ ಅನ್ನಕ್ಕೂ ಸಾರಿಗೂ ಎಸರ ಇರಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಸೇದಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯು ಹಿತ್ತಲಕಡೆಗೆ ಬಂದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾಕಿಯು ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅನ್ನದ ಎಸರ ಇರಿಸಿದ್ದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಉಪ್ಪುನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೊರಟುಬಂದಳು. ಸೀತಮ್ಮನು ಅದು ಹೀಗಾಯಿತೆಂದು ಅನುಮಾನ ಪಡುವುದಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಒಂದು ಬಂದಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಯಡದಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಬಂದಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿದಳು. ಯದಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಗಂಡಸರೂ ಇತರರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಎದ್ದರು. ಮಹಾದೇವನು ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಮಾಡಿ ಜೀವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೆಯನ್ನೂ ಒಲೆಯನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಎಲೆ

ಗೆನೀರನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಕ್ಕಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉಟಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ
 ವನು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತ ಮೈಸೂರಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು
 ನಂಟರು ೧೦ — ೧೫ ವರುಷದಿಂದಲೂ ದೀಕ್ಷಿತನ ಮನೆ
 ಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಟಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಉವಾದ್ರಿ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯ
 ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಎಡೆಯಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂತುಕೊಂಡರು. ತಂದೆ
 ಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕಿಯೂ ಬಂದು ಎಲೇಮುಂದೆ ಕೂತು
 ಕೊಂಡಳು. ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಬಡಿಸಿದ ತರು
 ವಾಯ ಸೀತಮ್ಮನು ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದು ಬಡಿಸಿದಳು. ತಂದೆ
 ಯ ಹತ್ತರ ಕೂತಿದ್ದ ಸಾಕಿಯು ಇತರರು ಪರಿಷೇಚನೆಮಾಡಿ
 ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ— ಅಪ್ಪಾ
 ಅನ್ನವೆಲ್ಲಾ ಉಪ್ಪಿನಕ್ಷಾರವಾಗಿದೆ, ಎಂದಳು. ದೊಡ್ಡವರು ಉ
 ಟಕ್ಕೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹುಡುಗರು ಎಡೆಯನ್ನು
 ಮುಟ್ಟುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ. ಇತರರು ಪರಿಷೇಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡ
 ದೆ ಇರುವಾಗ ಸಾಕಿಗೆ ಅನ್ನ ಉಪ್ಪಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದದ್ದು
 ಹೇಗೆ? ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಅಂತೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂ
 ಡಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಆಪೋಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಗೆ
 ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಅನ್ನವೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
 ಉಪ್ಪಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ನವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಬಿಟ್ಟರು.
 ಕೂಡಲೆ ಬೇರೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ
 ದಳಲ್ಲಾ ಎಂದು ಉಟಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಗ್ರಹಬಂತು.
 ಸದಾ— ಓನು ಸೀತಮ್ಮ, ಅಡಿಗೇ ಬಲ್ಲಜಾಣೆ ಎಂದು ಆಂದ
 ಳದಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದರೆ ಚಕ್ಕೋತನ ಸೊಪ್ಪಿಗೆ ಏನು

ಮೊಗೆ ನೀರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಸೊಸೆಯ ಹಾಗೆ
ಯೇ ಆಯಿತಲ್ಲಾ!

ಉಪಾದ್ರಿ—ಏನೋ ಹುಡುಗಿ, ಅರಿಯದೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿರಬಹುದು.

ಸಾರ್ವ—ಏನು ಸೀತೆ, ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು
ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ? ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕುತ್ತಾರೆಯೆ? ಅಕ್ಕಿ
ಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಉಪ್ಪು ಬೆರೆದಿತ್ತೆ?

ಸೀತೆ—ಉಪ್ಪು ಬೆರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಾನು ಆರಕನ
ಜಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತೊಳೆದು ಬಸೀಹಾಕಿ ತಪ್ಪಲೆಗೆ
ಹಾಕಿದೆ. ಅನ್ನವನರಿಗೆ ಉಪ್ಪುನೀರನ್ನೂ ನಾನು ಇರಿ
ಸಲಿಲ್ಲ. ಹೊಳೇನೀರನ್ನೇ ಇರಿಸಿದೆ.

ತಿಮ್ಮ—ಝಗಾಪರೆ ಇನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ಅನ್ನದ
ತಪ್ಪಲೆಗೆ ಉಪ್ಪುಹಾಕಿದರೋ? ಬಿನ್ನಾಣವಾಗಿ ಮಾಡ
ತನಾಡುತ್ತೀಯೆ. ಮುಚ್ಚು ಬಾಯನ್ನು ತಿರುಗೆ. ಯಾ
ರಿಗೂ ಅಗೆಹೊಟ್ಟಿಯೂ ಇಲ್ಲವಹಾಗಿ ಮಾಡುವೆಯಲ್ಲೆ,
ರಟವಾಣಿ, ನಿನ್ನ ಹಾಳವಿದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕು
ಸೊಸೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಮಾ
ವನವರು ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಆವಳು ಗಗನಕ್ಕೆ
ಏರಿದಳು. ಹಾಳಮನೇ ಹೆಣ ತಂದು ಇಷ್ಟು ಹಗ
ರಣವಾಯಿತು. ನೀನು ಯಾಕೇ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪುಹಾ
ಕಿದ್ದು? (ಎಂದು ಅಡಿಗೆ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ
ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸೀತಮ್ಮನ ಬಲಗೈ
ಮೇಲೆ ಎಳೆದಳು.)

ಸೀತಮ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ಅದುವರೆಗೆ ಇಂಥಾ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆಭ್ಯಾಸವಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಸುಖವಾಗಿ ತಾರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ ತೋಳು ಕೈ ಸಹಾ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಸೀರೆಯ ಸೆರಗೂ ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಆ ಹುಡುಗಿಯು “ಹಾ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದಳು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಅತಿ ರೋಷದಿಂದ— ನಾಲಿಗೆ ಮಾಡುತೀಯೆ, ಶೂರ್ವನಖಿ, ಎಂದು ಅದೇ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಯಿಂದ ಸೊನೆಯ ತಲೆಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕಿದಳು. ಆ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಹುಡುಗಿಯು ಕುಕ್ಕುರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಬಂದು,— ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆಯೇನಿ, ತಿಮ್ಮು? ಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪುಹಾಕುತ್ತಾಳೆಯೆ? ಯಾಕೆ ಅವಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯೆ? ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಪುಣ್ಯವಂತರ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಂದದ್ದು ಅದನ್ನು ಜೀವಸಹಿತ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಯಿತು, ಹೀಗೆಂದು ಆ ಮುದುಕಿಯು ಸೀತೆಯನ್ನು ಆ ಮಾರಿಯ ಎದುರಿನಿಂದ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಸೀತಮ್ಮ ರಾತ್ರಿ ಉಟವೇ ಮಾಡನೆ ಮಾಡಿಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತುಕೊಂಡಳು. ಅತ್ತೆಯು ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊಡೆದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಕೈಮೇಲಿನ ಬರೆಯ ಉರಿಯಿಂದಲೂ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂತು. ನೆಲದಮೇಲೆಯೇ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಕೊಳ್ಳೀ ಬರೆಯ ಗಾಯ ಶೀತುಕೊಂಡು

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾತನೆಯಾಯಿತು. ವಾಸಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿವಸ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಹಗರಣವೆಲ್ಲಾ ಆದಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಸೀತಮ್ಮನು ರಾತ್ರಿ ಅತ್ತೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗಂಡನ ಚಿಕ್ಕಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯು ಗಂಡನಿಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಂಡನ ಕೈ ಸೀತಮ್ಮನ ಬರೇ ಗಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲಿತು. ಅಗ ಸೀತಮ್ಮನು “ಹಾ” ಎಂದಳು. ಮಹಾ—ಯಾಕೆ “ಹಾ” ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ ? ಕೈ ಏನಾಗಿದೆ ? ಸೀತ — ಗಾಯವಾಗಿ ಊದಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಮಹಾ—ಎಲ್ಲಿ ಗಾಯವಾಯಿತು ? ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಗಾಯವಾಗುವಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಗಲಿತೆ? ಕಾರಣವೇನು? ಸೀತ — ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ.

ಮಹಾ—ಇಂಥಾ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?

ಸೀತ — ಏನೋ ತಗಲಿತು.

ಮಹಾ—ಏನು ತಗಲಿತು ?

ಸೀತ — ಕೊಳ್ಳಿ ತಗಲಿತು.

ಮಹಾ—ಕೊಳ್ಳಿ ತಗಲಿಸಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಗಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ ? ಪುಣ್ಯವಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆವವಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಕೈ ಮೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ.

ಅದುವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾ

ಚೆಕೆ, ದುಃಖ, ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅತ್ತೆಯ ಭಯ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕೊಂಡು ಮುಖ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಯಿತು. ಕಂಠಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು. ಹಾಕಿದ್ದ ಬಾಗಿಲಕಡೆ ಹಿಂದೆತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಂಠನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಮಹಾದೇವನು ಈ ಗಾಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಭಯದಿಂದಲೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಿರಬೇಕೆ, ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನ್ನಾಡದೆ ತಾನೂ ಮಾನವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಗಂಡಸರು ಯಾರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಮೂರನೇ ಜಾವದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಎಲೆ ಸೀತೆ, ಆದೇನೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ? ಗುಸಗುಸವಿಸಿವಿಸಿ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು, ಯಾವ ಕೋಪಿಣಿ ಸಾಧನೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಗಂಡಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡಿದಿರಿ? ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನೇ ಬಿಟ್ಟು ದಾಟಿಸಿಬಿಡಿ. ಅದು ಒಂದೇ ನನಗೆ ಅಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಆದೂ ಆಗಲಿ; ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಹೌಸೋ ಅಲ್ಲವೋ ಇಷ್ಟವೇ? ಅಪಾವದ ಕೇಡು ಉಂಟೆ? ನಾನೂ ಕಂಡದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡೆ, ಇಂಥಾ ಗಂಡಹೆಂಡಿರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ತಾಟಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರತಕ್ಕವಳೆ? ಗಂಡನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬೋಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅ

ವಳಿಗೆ ಯಾವಯಾವುದು ಬಾರದು ? ಮೈಸೂರ ಸೂಳೆಯರು ನಾವಿರ ಜನ ಸತ್ತು ಇವಳೊಬ್ಬಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಯಾವುದು ಬಾರದು ? ನಾನೂ ಕಂಡದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡೆ ಇಂಥವಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿಯೆ. ಅದೇನೆ ಮಾತಾಡಿದು ಹೇಳು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಯೇನು, ಹೀಗೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು ಹೀನವಾದ್ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಆಡಿದ ಅತ್ತೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದೇ ಸೀತನ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೈಸೂರ ಸೂಳೆಯರಿಗೆ ಅತ್ತೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದ್ದೂ ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮಹಾರಾಜನವನೇಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಸಹಾ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಆಗ—

ಸೀತ —ಅಮ್ಮ ಯಾಕೆ ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ ? ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಏನೂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ.

ತಿಮ್ಮ —ಮಾತಿಗೆ ಮಾತಕೊಡುವ ಹಾಗಾದೆಯೇನೆ ? ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನೋ ? ಅವನನ್ನೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ, ಇನ್ನೇನು ? ಮನೆ ನಿಮ್ಮದಾಯಿತು, ಬಾಗಿಲು ನಿಮ್ಮದಾಯಿತು, ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಮ್ಮದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನನ್ನತಲೆಗೆ ಮೂಗಲಬೂದಿ ಸುರಿದು ಆಚೆಗೆ ವಾಟಿಸುವುದು ಒಂದೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಹಾಳ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ತೀರದು. ಇಷ್ಟು ತುಂಡು ಇಷ್ಟು ಮಿಂ

ಡ, ಎರಡರಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಅದನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿ ಆಚೆಗೆ ಅಟ್ಟಿಸುತ್ತೀರಿ. ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ಏನೇನು ಹೇಳಿ ಏನೇನು ಮಾಡುವ ಹಾಗಿದ್ದೀಯೆ ? ಛೇ ! ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಾಟ ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟೇನು.

ನಾತಿ—ಅಮ್ಮ, ನಾನು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದನಂತೆ, ಅತ್ತಿಗೆ ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅವರ ಚಿಕ್ಕಮನೇ ಗಳುವಿನ ಅಟ್ಟವಮೇಲೆ ಕೂತು ಕೊಂಡು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ ಕಣಮ್ಮ. ಇವಳು ಏನೇನೋ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು.

ಸೀತ—ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಬಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಆಡಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹುಳು ಸುರಿಯಲಿ.

ತಿಮ್ಮ—ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಮಗು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತೆಯೆ ? ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ಏನತಾನೇ ಹೇಳಿದೆ, ನೀನು ಏನಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಅವ ಏನಮಾಡಬಲ್ಲ ? ನಮ್ಮ ಸಾತಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪುಹಾಕಿದಳೆ ? ಬಹು ಚೆನ್ನಾಯಿತು, ಅವಳು ಉಪ್ಪುಹಾಕಿದಳು ಎಂದು ನೀನು ಕಂಡೆಯೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದೆ ? ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನಾನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಕಿವಿ ಕಿತ್ತು ಪಡವಲಕಾಯಿ ಹೋಳಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೇನು. ಯಾರು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ಈ ಹೊತ್ತು ಅವರು ಬರಲಿ. ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಂ

ಟಾಗಬೇಕು. ಅರಿಯದ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿನ್ನ ಚೋಡಿ ? ಅವಳೇನು ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿರುವುದು. ಇವತ್ತು ಆದ್ದೆಲ್ಲಾ ಆಗಲಿ, ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಎತ್ತಿಬರುವ ಮಾಗಡೀಸುಣಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಳೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ನೀನು ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೆ ಇಲ್ಲಿ, ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾಡಿ ಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂತೆ ಎಂತ, ಆಡುವ ಮಾತ ಆಡಿ ಹೊರಹೊರಗೇ ತಿರುಗುತ್ತೀಯೆ. ಅವರು ಬರಲಿ ಮನೆಗೆ. ಇಲ್ಲ ನಾನು ಇವ್ದೆದೊಂದು ಇಲ್ಲ ನೀನು ಇದ್ದೆದೊಂದು.

ಸೀತ — (ಅತ್ತೇ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು) ಅಮ್ಮ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲಮ್ಮ.

ಸದಾ — (ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದು) ಇದೇನು ನಮ್ಮ ಮನೇ ಕೂಗಾಟಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ?

ತಿಮ್ಮ — ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಸಾತಿ ಅದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅನ್ನುಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಳಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆ ? ಸಾತಿನೇ ಕೇಳಿ ಬೇಕಾದರೆ, ನಾನಂತೂ ಕೆಟ್ಟವಳು, ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವಾದವಳು.

ಸಾತಿ — ಹೌದಪ್ಪ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು.

ಸದಾ — ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ?

ಸಾತಿ—ಅಂಣನ ಚಿಕ್ಕಮನೇ ಗಳುವಿನ ಅಟ್ಟದಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ, ಆಗ ಅತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೈದಳು.

ಸದಾ—ಬೈದಮಾತಿರಲಿ. ನೀನು ಅನ್ನದ ತಪ್ಪಲೆಗೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದಳು ಎಂದಳೆ ? ಆಷ್ಣೆ ಹೇಳು.

ಸಾತಿ—ಆದೇನೋ, ಗುಸಗುಸ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಸದಾ—ಛೇ, ನೀನು ಹಾಗೆ ಅವರ ಚಿಕ್ಕಮನೇ ಅಟ್ಟದಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಸಂಜುಕೇಳಿದ್ದು ಯಾಕೆ ? ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಮಲಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಬಹುದೆ ? ಅದು ಗಳುವಿನ ಅಟ್ಟ, ಬಿದರು ದೂರದೂರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದೆ. ಮೇಲೆ ಮಂಣುಹಾಕಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಹದಿನೂರುವರುಷವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಮೈನೆರೆಯಲಾದ ಹುಡುಗಿ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಬಾರದು.

ತಿಮ್ಮ—ಅದನ್ನೇ ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ, ಏನೂ ಆರಿಯದ ಹಸುಳೆಯನ್ನು. ಆ ಪೂತನಿ ಅಂದದ್ದೂ ಆಡಿದದ್ದೂ ಎಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಯಿತು, ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆಯೇ ದೋಷಾರೋಪಣೆ ?

ಸದಾ—ಏನು ಅಂದದ್ದೂ ಆಡಿದದ್ದೂ ಎಂದು ಇಲ್ಲದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವೇಚಾಡುತ್ತೀಯೆ ? ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾಳಲ್ಲ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಮಲಗಿರುವಾಗ ಅಟ್ಟದಮೇಲೆ ಕೂತು ಈ ಐಲ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿದ್ದೂ ಸಂಜುಕೇಳಿದ್ದೂ ಮೊದ

ಲು ತಪ್ಪು. ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ಅಲೋಚಿಸದೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಆಡೋರು ಇಬ್ಬರು ನೋಡೋರು ಹಲವುಮಂದಿ. ಈ ಅವಿವೇಕದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಏನೆಂದಾರು ? ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಹೋಗಲಿ. ನಾಚಿಗೆ ಕೇಡು. ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಕ್ಕಾರು.

ತಿಮ್ಮ—ನಗೂಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು ನನ್ನಬಾಳು. ನನ್ನ ತಲೆಗೂ ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ತಲೆಗೂ ಮೂಗಳಬೂದಿ ಹುಯಿದು ಅಚ್ಚಿನೆ ದಾಟಿಸಿಯೇನೆ, ಎಂದು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ.

ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಹೀಗೆ ಎನ್ನುತಾ ಇರುವಾಗ ದೀಕ್ಷಿತನು ಈ ಗಲಭೆಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿರದೆ ಪುನಃ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಗಂಡನು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದನೆ ಸೊಸೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ, ಮನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೈದು, ಅಂದು, ಹಣಹಣೆ ಚಿಚ್ಚುಕೊಂಡು ರೋಷಾವೇಶದಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಸೀತಮ್ಮನು ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಡಿಗೇಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿ ಅತ್ತೆ ಊಟಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ತಾನೂ ಊಟಮಾಡದೆ ಮಡಿಸಿರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂತುಕೂತು ಸಾಕಾಗಿ, ಅಡಿಗೇ ಒಲೆಯೆಂದೆಯೇ ನೆಲದ

ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಸೀತೆಗೆ ನಿದ್ರೆಬರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ನಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿ ದಣಿದದ್ದು ಒತ್ತಟ್ಟಿ, ಮುನ್ನಾದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾತಿಯು ಅಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಕೂತು ತಾವು ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಮಲಗಿದ್ದದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾದಿರಂಪ ಬೀದಿರಂಪ ಮಾಡಿದಳಲ್ಲಾ ಎಂಬ ನಾಚಿಗೆಯೊತ್ತಟ್ಟಿ, ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಮಾನಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ವ್ಯಸನ ಒತ್ತಟ್ಟಿ, ಹಸಿದಹಾವಿನಹಾಗೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಆತ್ಮ ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡತಾಳೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯ ಒತ್ತಟ್ಟಿ, ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದ ಸಂಕಟ ಒತ್ತಟ್ಟಿ, ಹೀಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಸೀತನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ತೌರುಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪಟ್ಟಮಂಡದಮೇಲೆ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಆದರಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಕುಮಾರಿಯು ಆ ಮುರಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡರೆ ನಿದ್ರೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತ್ತು ?

ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆಯೂ ಯಾರೂ ಎಬ್ಬಿಸಿದರೂ ಏಳದೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಹಾಸಾಯಿಯಾದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ತಾನೇ ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒನ್ನೆ ಉಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಗೊಣ್ಣು ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಮಾತನಾಡದೆ ದುಮು ದುಮು ಗುಟ್ಟುತಾ ಹಾರಾಡುತಾ ಇದ್ದ ಈ ದುಮುಕ್ಕನು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕುಕ್ಕುತಾ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲೆಹೆಂಣೆ, ಸಾತಿ, ಬಾ ನನ್ನಮ್ಮಾ ಬಾ,

ಎಂದು ಒಂದು ಪಿಡಿಚೆ ಗೊಜ್ಜು ಅನ್ನವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಊಟಮಾಡಿ ವಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ನೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯ ಮಾತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರಕಳಿಸಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡತಾ ಹರಟೆ ಬಡಿಯತಾ ಕೂತುಕೊಂಡಳು.

ಆ ನೇ ಅ ಧ್ಯಾಯ

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಋಷಿಪಂಚಮಿ ಬಂತು. ವಾತ್ಸವತಮ್ಮ ವೆಂಕಮ್ಮ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವ್ರತವಾದಕಾರಣ ಇವರು ಯಾರೂ ಹೊತ್ತಿಗೆಮುಂಚೆ ಮಡಿ ಉಟ್ಟು ಅಡಿಗೇಮಾಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆಗೆ ಈ ಮುದುಕರು ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದರು. ವ್ರತಾಂಗವಾಗಿ ೩೬೦ ಸಾರಿ ಮೃತ್ತಿಗಾಶೌಚ, ೩೬೦ ಸಾರಿ ದಂತಧಾಪನ, ೩೬೦ ಸಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದು, ಇದೇ ವೊದಲಾದ್ದನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಮೇಲೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಈ ಮುದುಕಿಯರಿಗೆ ಆ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಾದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಹಗಲಿನ ಅಡಿಗೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನೇಮದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಸೀತಮ್ಮನೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಅಡಿಗೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆ ದಿವಸ ಮನೆಗೆ ಯಾರೋ ನಂದರು ಕೆಲವು ಅಭ್ಯಾಗತರು ಸಹಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ದಿವಸ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು—ಸೀತಮ್ಮ, ನಿನ್ನೆ ವಿನಾಯಕಚಾತಿ

ಯಾಯಿತು. ಕಡುಬಿನ ದಾನ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಾವಾಗಿ ಯೇ ಬಂದಿದಾರೆ. ಕರಿಗಡಬನ್ನು ಮಾಡು, ವೋದಕದಾನ ಕೊಡೋಣ. ಈ ದಿನವೂ ಹಬ್ಬವೇ. ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತೋಯಿ ಎಸರು ವಾಯಸ ಚಿತ್ರಾನ್ಯ ಮಾಡು, ಎಂದನು. ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿನ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲಳು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾವನವರಿಗೆ ಇದೆಯಲ್ಲಾ, ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಯೂ, ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಔತುಕ್ಯಕ್ಕಿಂತ, ಸೀತಮ್ಮನು ವೇರ ಲೋಗರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಇರಿಸಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯನ್ನು ಒಡೆದು ತಾನೇ ತುರಿದು ಕಾಯತುರಿಯನ್ನು ಜೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಒಂದು ಮರದ ಮರಗಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಅಜ್ಜನ್ನು ತಾನೇ ತೆಳ್ಳಗೆ ಹರೆದು ಆ ಹುಡಿಯನ್ನು ಬೇರೇ ಮರಗಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಎಲ್ಲದರಮೇಲೂ ಮುಚ್ಚಿ ಇರಿಸಿದಳು. ಸಾತಿಯು ಅತ್ತಿಗೆ ಸಂಗಡ ತಾನೂ ಅಡಿಗೇಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಳಕ್ಕೂ ಹೊರಕ್ಕೂ ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಾ ಸೀತಮ್ಮ ಮಡಿಗೆ ಹೋದ್ದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದು, ಅವಳು ಇರಿಸಿದ್ದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿತುರಿಯನ್ನೂ ಬೆಲ್ಲದ ಹುಡಿಯನ್ನೂ ಬೆರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಏಣ್ಣೇ ಬಾಣಳೆಗೆ ಹಾಕಿ ಹುರಿಯುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಡೀ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯು ಬಂದುನೋಡಿ,— ಸಾಕಮ್ಮ, ಮಡೀ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಬಾರದು, ಕಾಯಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಈಗಲೇ

ಯಾಕೆ ಬೆರಿಸಿದೆ ? ದೇವರ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಾವಯ್ಯ ಹೇಳಿದಾರೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮ, ಎಂದಳು. ಸಾತಿಯು— ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊ ಎನ್ನುತಾ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಸೀತೆಯು ಅಡಿಗೆಯನ್ನೂ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಪೂರೈಸಿದಳು. ಗಂಡಸರೆಲ್ಲಾ ಮಡೀ ಉಟ್ಟು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉಟಕ್ಕೆ ಎಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಮಹಾದೇವನು ದೇವರಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮೋದಕದಾನವನ್ನು ವಿನಾಯಕ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಎಡಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಡಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಪೋಷನವನ್ನು ಹಾಕಿ ತಾನೂ ಉಟಕ್ಕೆ ಕೂತುಕೊಂಡನು. ಅಡಿಗೆ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರೂ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಸೀತೆಯು ಕರಿಗಡಬನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸಿದಳು. ಉಟಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದವರು ಅವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಅಗಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರ ಹಲ್ಲೂ ಗರಗರಗುಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ಹೂರಣದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮರಳು ಬೆರೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ವಿಶಿಷ್ಟರೂ ಕರಿಗಡಬನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟರು. ಸೀತೆಯು ಮೋದಕ ಮಾವನೂ ಆ ದಿವಸ ಉಟಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದನು. ಆತನು— ಏನು ಸೀತಮ್ಮ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಮರಳನ್ನು ಹನುಮಂತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಿಂದಲೇ ತರಿಸಿದೆಯೆ ? ಎಂದು ಕುಚೇ

ದ್ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಹೂರಣದಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿದ ತೆಗೆದು ಇರಿಸಿದ್ದೆಯ ? ಮಂಣು ಏನಾದರೂ ಉದಾರಿತೆ ? ಇಷ್ಟು ಮರಳು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಸೀತಮ್ಮ ? ಎಂದು ಮಾವನವರು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಕುಂದಣದ ಬಾಯಿ ಓಡು ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಎಂದು ಸಾತಿಯು— ಅಪ್ಪಾ ಹಾಗಲ್ಲ, ಇಳಿಗೆ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯತುರಿ ಇರಿಸಿದ್ದಳು. ಅತ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮರಗಿಗೆ ಹಾಕುವಾಗ ಅದೆಲ್ಲಾ ಕೆಳಗೆ ಜಿಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು. ಉಪಗರಣೆ ತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಣನುರಳು ಅಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಯತುರಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆಯೇ ಬವರಿಬವರಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ಬೆರೆಯಿಸಿದಳು. ಬೇಡಕಣೆ ಮರಳು ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು—ಆ ಹಾಳ ಕಾಯತುರಿಹೋದರೆ ಹೋಯಿತು ಬೇರೆಕಾಯಿ ಒಡೆಮ ತುರಿಯಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ ? ಎಂದು ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಸೀತಮ್ಮನು ಏನ ಮಾತನಾಡಿಯಾಳು ? ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋಡೆಕಡೆ ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಇದ್ದಳು. ಆತ್ತೆ ಇನ್ನೇನು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆ ಎಂದಹಾಗೆಯೇ ಹಗರಣಗಾತಿಯಾದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆಬಂದು ಸೊಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ— ಕಾಯಿಹೂರಣಕ್ಕೆ ಮರಳನ್ನು ಬೆರೆಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇತ್ತೀ ಇಲ್ಲವೇ ? ಮಾಡಿದ

ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಯಿತಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪುನಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದೆಯ ಸಾಮಾನನ್ನು ? ಆ ಕಡಬನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ತಿನ್ನು. ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸುವತನಕ ನಿನಗೆಬೇರೇ ಅನ್ನು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಮನಸ್ಸುಬಂದಹಾಗೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬೈದು ಬಂದ ನಂಟರ ಏದುವಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ರಂಪಮಾಡಿದಳು. ಸೊಸೆಯ ತಾರುಮನೆಯವರಿಗಂತೂ ಹಿಡಿ ಶಾಪವಾಯಿತು. ಆಗ ಸೀತಮ್ಮನ ಸೋದರಮಾವನು— ಅಮ್ಮ ಆ ಹುಡುಗಿಯ ತಾರುಮನೆಯವರನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಬಯ್ಯತೀರಿ ? ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಬೇಕೆಂದು ಹೂರಣಕ್ಕೆ ಮರಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬೆರೆಯಿಸಿಯಾರ ? ಏನೋ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಾಲದೆ ಕೈತ್ತಪ್ಪಿತು. ಮರಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕಾಯನ್ನು ಎತ್ತಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ ಕೈತ್ತಪ್ಪಿತು. ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಿ. ಅವರ ತಂದೆಯಾಗಿ ಳನ್ನು ನೀವು ಹೀಗೆ ಬಯ್ಯಬಾರದು, ಏಂದನು. ಆಗ ತಿಮ್ಮವು—ನಮ್ಮ ಮನೇ ಮಾತಿಗೆ ನೀವು ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತೀರಿ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀವು ಯಾರು ? ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ವೇನೋ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಿ. ಉಟವಾಯಿತಲ್ಲಾ. ಇನ್ನೇನು ? ನಾವು ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ. ತಾರುಮನೆಯವರನ್ನೂ ಅನ್ನುತಾರೆ ಸಿಕ್ಕಿದವರ ಗ್ರಹಚಾರ ಬಿಡಿಸಿಬಿಡುತಾರೆ. ಅವರ ಮನೆ ಹಾಳಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಲಿ ಎಂತ ಹೆಣ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಮಾಟವೇ, ಅವರು ಮಾಡಿದ ದುರ್ಬೋಧನೆಯೇ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಂದಿತು, ಹೀಗೆ ನಾನಾವಿ

ಫವಾಗಿ ಬಾಯಿಹಿಡಿಯದ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಖ ನೋಡದೆ ಅಂದಳು.

ಸದಾ— ಅಪರ ಸಂಗಡ ಏನು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯೆ ? ಬಹು ಅಕ್ಷಣವಾಯಿತು, ಹತ್ತುನೂರ ರಹ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾರೆ ? ಏನುಮಾತು? ಶಂಕರಪ್ಪನವೆ, ತಾವು ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಅವಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಿರವು ಅರಿಯಿರಿ, ಏನು ಸವಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ನರರಾಕ್ಷಸಿಯ ಆಭಟೆಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಸೀತಮ್ಮನು ಹದಿಗಿ ಹೋದಳು. ಕೊನೆಗೂ ಅವಳಿಗೆ ಆತ್ಮೆಯು ಬೇರೇ ಅನ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸೀತೆಯು ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಕಲಗಡಬಿನ ಹೂರಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮ ಕಾಣದಹಾಗೆ ಆಜೆಗೆ ಜಿಲ್ಲತಾ ಆದರ ಮೇಲಾಗಡ ಹಿಟ್ಟಿನ ಹಪ್ಪಳದ ಹೊದಕೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದಳು. ಈ ಒಳಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಬಹುಕಷ್ಟ, ಅನುಭವಿಸುವುದು ಮತ್ತೂ ಕಷ್ಟ.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಬೇರೇ ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಲೆ ನಡೆಯಿತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಇತರರ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಬೇರೇ ಒಂದುಕಡೆ ಮಡಿ ಹರವುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹರವಿದ್ದಳು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಡಿಸೀರೆಯನ್ನು ಗಳುವಿನಮೇಲಿನಿಂದ ಮಡಿಕೊಲಿನಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಡುಗಡಿಸಿದಳು. ಸೀರೆ

ಯಾದ ಸೀರೆಲಿಲ್ಲಾ ಅಂಗೈ ಅಂಗೈಯಗಲಕ್ಕೆ ಹರಿದು ತೂ
ತುಬಿದ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದು ಹೊಸಸಟ್ಟು ಹೊಸಸೀರೆ.
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಎಂಟು
ಹುಂಚದಡಿಸೀರೆ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು, ಮಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ತೌ
ರುಮನೆಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದರ ಅಗಲ ಮೊಳವೂ
ವಣ್ಣವೂ ಅಂಚೂ ಸೆರಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದ
ವಣಿಗೆಯಾಗಿ ಬಹು ಧಡೂತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಉಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಆತ್ತೆಗೆ ಸೀತೆಯು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ
ಈ ಮಹಾಮಾತೆಗೆ ಕಂಣು ಕೆಂಪಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಸಮ
ಯ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಅಯ್ಯೋ ಅವಳಿಗೇನು
ಬೇಕಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ತಾರುಮನೆಯಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ
ಬೇಕಬೇಕಾದವರ ಕೈಲಿ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಬೇಕು ಎಂದರೆ
ಇನ್ನೂ ಭಾರಿ ಸೀರೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವಳಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಯಾ
ರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ನನ್ನ ಯಾರು ಸೀಯುತ್ತಾರೆ? ಅವರಪ್ಪ
ನಿಗೂ ಅಜ್ಜನಿಗೂ ದೊರೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದಾನೆ. ನ
ಮ್ಮಪ್ಪ ಬಡವ. ಇಂಥಾ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಬಾ ಎಂ
ದರೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೀತು? ಹೀಗೆ ನಾನಾವಿಧದಲ್ಲಿ ನೆವನೆವ
ದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಅನ್ನುತಾ ಹಳಿಯುತ್ತಾಲೇ ಇದ್ದಳು.
ತಿಮ್ಮುವಿಗೆ ಈ ಸೀರೆಯಮೇಲೆ ಬಹುವಾಗಿ ಕಂಣು ಇತ್ತು.
ಹೇಗೋ ಏನೋ ಎಂತೋ ಸೀರೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಂಗೈ ಅಂಗೈಅಗ
ಲಕ್ಕೆ ತಾತಾತೂತಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ
ಅಗದು, ಭೇರೆ ಮಾಡಿಸೀರೆ ಇಲ್ಲ. ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಆ ದಿವಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮಡಿಕೆಲಸ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅತ್ತೆಯ ಆಗ್ರಹಶಬ್ದಿಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಗೂ ಏಕವಾಗುವುದು. ತನಗಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಕಷ್ಟ, ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟ. ಏನಮಾಡಬೇಕು? ಹಾಗೆಯೇ ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಒದ್ದೇ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಮಡಿಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಬೇರೇ ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಈ ಒದ್ದೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹರಕು ಸೀರೆಯನ್ನು ಬೇರೇ ಕಟ್ಟಿ ಇರಿಸಿ ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಹೇಳದೆ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ತಾನೇ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಏನೋ ಹಬ್ಬವಾಯಿತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ತಾನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಡಾಬನ್ನೂ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಠಾಣಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಉಪ್ಪು ಮೆಣಸಿನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಬಜ್ಜಲಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಈ ಎರಡು ಅಭರಣಗಳೂ ತೌರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉಪ್ಪು ಮೆಣಸಿನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಎಳುಬಳೆ ಕಠಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಎಳೆ ಇದೆ ಮೂರಳೆ ಇಲ್ಲ. ಚಿನ್ನದ ಡಾಬು ಎರಡು ತುಂಡಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಸೀತಮ್ಮನ ಸೊಂಟದ ಅಳತೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬೆಟ್ಟು ಉದ್ದ ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಸೀತೆಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖ ಬಂತು. ಬಂಧರೇನು ? ಇವಳು ಯಾರನ್ನೇನುಮಾಡುವಹಾ

ಗಿದಾಳೆ ? ಕೂಗದಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ಗಂಡನ ಸಂಗಡ ತನ್ನ ಸೀರೆಗೂ ಒಡವೆಗೂ ಬಂದ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಂಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರಹಾಕಿದಳು. ಮಹಾದೇವನು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ವ್ಯಸನಸೂಚಕವಾಗಿ ಒಂದೆರಡುನಾರಿ ಲೋಚಗುಟ್ಟಿ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಅವನು ಮತ್ತೇನಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಎಷ್ಟು ಮೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಎಷ್ಟು ದಿವಸದಿಂದ ಬಾಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಗಂಡನೂ ಗಂಡನ ಮಾತನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೂ ಹಿರಿಯರ ಸಂಗಡ ಆಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನಾಚಿಗೆ. ಎರಡನೆಯದು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರೇ ಎಲ್ಲರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರೆಂಬ ನಿಬಂಧನೆ. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಡನಾಗಲಿ ಗಂಡನ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಂಡತಿಯಾಗಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಯಾಜಮಾನ್ಯದ ಬಿಗಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬಹಾಗೆ ಆಗಬಹುದು. ಅದಕಾರಣ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವುದು ಮರಣ್ಯವೆಗೂ ಕಡಮೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಭಯವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ್ದು. ಹೀಗೆ ನಾನಾವಿಧದ ಒಳಸಂಗಟಗಳು ಇದ್ದುಕಾರಣ ಬಂದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಲೋ

ಕಾಸವಾದವೂ ಇತರ ಹಂಸೆಗಳೂ ನಂಭವಿಸುವವು ಎಂದು ಆ ಯಾವನಸ್ಥನು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತು ನಿಯತವಾಗಿ ಸೀತಮ್ಮನೇ ಅಡಿಗೇರಿಸಿ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಷ್ಟೆ. ಒಂದುರಾತ್ರಿ ಜಬ್ಬರು ಮೂರುಜನ ಉಟಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಮೂರಾಳು ಅನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮಾನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಬೈದು— ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟನ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದೆ ಯೇನೆ ದಂದರಹಾಳಿ ? ಮಿಕ್ಕ ತಂಗಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಜಿಗೆ ಹಾಕದೆ ನೀನೇ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಬೇಕು, ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೈದಳು. ಸೀತಮ್ಮನು ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಮಾರನೇ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಂಗುಳನ್ನು ಉಂಡಳು. ಆ ದಿನರಾತ್ರಿಯೂ ಅದನ್ನೇ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಭುಂಜಿಸಿದಳು. ತಂಗುಳನ್ನು ತಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಇವಳಿಗೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇವೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸೀತೆಯು ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಉಂಡದ್ದು ೧—೧|| ನಾವು ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನು ಹೋಗಲಾಗಿ ಉಳಿದ ಮೂರುವಾವು ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನು ವು ಹಳಸಿಹೋಯಿತು. ನೆರೆಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಯಾದ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನೆಂಬಾಕೆಯ ಸಂಗಡ ಯಾರೂಕಾಣದಹಾಗೆ ಸೀತಮ್ಮನು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತನ್ನ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವಾಡಿಕೆಯಿತ್ತು. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಲಿ ಸಂಕಟ ಉಂಟಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಇತರರ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದು ಬಹುಶ್ರಮ. ಹಾಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಅದನ್ನು ಅಳೆ

ದು ಸುರಿಮ ವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ವ್ಯಥೆಯ ಕಾರಕು ಬಹುವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಇತರರ ಸಂಗಡ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅಂಥಾ ಇತರರೂ ಅನುತಾಪ ಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಧಿಪ್ರಾಯ ಅನ್ಯಾಯವಾದ್ದಲ್ಲ, ಇತರರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಧೈರ್ಯವು ನಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆವ್ಯಾಯನವಾಗಿರುವುದು. ಮೇಲಾಗಿ ಹಾಗೆ ಆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಂಠಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದರೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗದ್ದದ ಸ್ವರಹುಟ್ಟಿದರೂ ದುಃಖದವೇಗ ಲೇಶವಾದರೂ ಕಡಮೆಯಾಗ ತಕ್ಕದ್ದು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾದ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಸುಬ್ಬಮ್ಮನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹಳಸಿದ ಅನ್ನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪಬಂತು. ಆ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಿರುವಹಿಂಸೆಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಮರಗುತ್ತಾ ಆ ತಂಗಳನ್ನವನ್ನು ತಂಠೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇರಿಸಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಹಿಂಡಿಹಾಕಿದರೆ ತಂಗಳಿನ ದೋಷವೂ ವಾಸನೆಯೂ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು. ಅದರಂತೆ ಸೀತಮ್ಮನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಸೀತಮ್ಮನು ಅಡಿಗೇಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದಳು. ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಆಗಳೊಂದು ಕೂದಲು ಒಂದು ಹೀಗೆ ಕೂದಲು ಮಿಶ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಊಟಮಾಡುವುದು ಬಹುಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆಗ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು— ಸೀತಮ್ಮ ಅಡಿಗೇ ಮಾಡಿದ ದಿವಸವೆಲ್ಲಾ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ದೋಷವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತೆ. ಇದಕ್ಕೆ

ಕಾರಣವೇನೋ ನಾನರಿಯೆ ಎಂದು ಅಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಆಗ ಮಹಾದೇವನು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಒಂದು ಅಗುಳಿಗೆ ಒಂದು ಕೂದಲು ಇದೆ ಎಂದನು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮ — ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರಂಭೆ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೇ ರುಚಿ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆ; ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಲೇಬಾಚಿ ಕೊಂಡ ಕೂದಲನ್ನು ಹಾಕಿ ನೋಡದೆ ಮಾಡದೆ ಯಲ್ಲರ ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಕೂದಲ ತೊಂಪೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು, ಎಂದಳು. ಮಹಾದೇವನು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ — ಆನ್ನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂದಲೆಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕದಾಗಿವೆ. ಚೋಟುದ್ದದಮೇಲೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಉದ್ದವಾದ ಕೂದಲು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮವು — ಉರಿಮಾರಿಯಹಾಗೆ ಕಂಣ ಬಿಡು ತಾ — ಏನೋ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮಾತನಾಡು ತೀಯೆ ? ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೂದಲು ಉದ್ದ, ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೂದಲು ತುಂಡು ಎಂದಲ್ಲವೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ? ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾತಿ ಹಾಕಿತೋ ಆನ್ನದ ತಪ್ಪಲೆಗೆ ಕೂದಲನ್ನು ? ದೈವವೇ ಎಂದು ಅದರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಆಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೆ. ಆದರಮೇಲೆ ಏನು ಇವಳಿಗೆಚೋಡಿ? ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡಲಿ ? ನಿಮ್ಮ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಾಳಲಾರೆ. ಅದನ್ನೂ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೊಳೆಗೆ ತಳ್ಳಿ ನಾನೂ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಾ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಯಮಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬಾಳಿಯಾರು ? ಮಾತು ಮಾತಿಗೂ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನಮೇಲಿನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ನೀನು ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೀಯೆ ? ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ದಾಟಿಸುವುದು ತಾನೆ ಉಳಿದಿದೆ ? ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಲ ಸುಯಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ನೀವು ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನನ್ನಮೇಲಲ್ಲವೆ ಇದೆ ? ಹೀಗೆಂದು ವಿಧವಿಧದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಹಿಡಿಯದ ಮಾತನ್ನು ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾನೇವನು— ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ನಾನು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ, ಕೂದಲು ಉದ್ದವಾದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಂದು ನಮ್ಮ ಗೃಹಚಾರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆಚೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ತರುವಾಯ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಯಿತು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಕುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಬಡಕೊಂಡು, ಆತ್ತು ಕರೆದು, ರಂಪಮಾಡಿದಳು.

ಅತ್ತೆಗೂ ನಾದನಿಗೂ ಎರಡೆ ತರುವಾಯ ತಾನು ಎರಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತಮ್ಮನು ತಲೆಗೆ ಎಂಜೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಇವಳಿಗೆ ಎಂಜೆಯನ್ನು ಒತ್ತುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಂಜೇ ಒತ್ತಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಿಳ್ಳೆ ಎಂಜೆಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು, ಇವಳಿಗೆ ಎರಡುಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಕೊಡ ನೀರೂ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆಮುದ್ದೆ ಸೀಗೇಕಾಯನ್ನು ಇವಳು ತಿರುವಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಜ್ಜಿಗದಷ್ಟು ಸೀಗೇಕಾಯಿಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಹಂದೆ ಬರೀದು, ಅತ್ತ ಎಣ್ಣೆಸವಟು ಬರೀದು, ಅತ್ತ ಮರಗಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೀಗೇಕಾಯಿ ಇ

ದ್ದರೂ ಮಂಗಳಮಾಯವಾಗಿ ಅದೂ ಬರಿದು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸೊನೆ ಎಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕರೆ ಯಾವ ಎಂಣೆಯೂ ಸಾಲದು ಯಾವ ನೀರೂ ಸಾಲದು ಎಂಬ ದೂರು ಮಾತ್ರ ಬಹು ಗನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಭಕ್ಷ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಮ್ಮುವು ಬೇಗ ತೆಗೆದು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಳತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಾನೇ ಬಡಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುತಾ ಇದ್ದ ಸೀತನಿಗೆ ಒಂದು ಜೊರನ್ನೂ ಹಾಕದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೀತನಿಗೆ ಬಡಿಸಿತೆ ಕೊಟ್ಟಿತೆ ಎಂದು ವಾರ್ಷತಮ್ಮ ಕಾವೇರಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಮುದುಕರು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ,— ಅಯ್ಯೋ ನಾನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು, ಇವಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದೇನು ಬಡಿಸುವುದೇನು ? ಇರಿಸಿದ್ದ ಕಡೇ ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ವಾಪ ಆವಳು ತಿನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ ! ಪದಾರ್ಥ ಇದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಅವಳ ವಿಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿದರು. ಉಳಿದವರು ಅದರ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಾಣೆವು. ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಈಚೆಗೆ ಬರೆಬೇಕು. ನಾನಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಅದರ ಸೆಲೆ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಕಾಣೆವು. ಮಾಡಿದ ದಿವಸ ಎಡೆಗೆ ಬಡಿಸಿದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮವ್ವ. ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಗಂಡಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತೆ. ಆ ಹಾಳ 'ವಿದ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರೆದು ಹುಯಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದಾಳೆ. ಆ ಮಾಯಾಂಗನೆ

ಏನು ಸಾಧಾರಣಳೆ ? ಅದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರೆ ಕೆನ್ನಿಲ್ಲ. ಹೀಗಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಏಂದರೆ ತೊಂದೂರ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಹಾಗೆ ಬರುತಾಳೆ. ಎತ್ತಲಾಗಾದರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ, ನನ್ನತಾಯಿ ; ಅವಳ ಗೋಜಿ ನನಗೆಬೇಡ, ಹೀಗೆಂದು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಅನನ್ಯ ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

೯ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಸೀತಮ್ಮನು ಈ ಹುರುಪತನನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಲೇಶವೂ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರಾತ್ರೀಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆವೂರ ಈಶ್ವರನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವತಃ ಪಂಡಿತ, ಕೇವಲ ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತ, ಸಾತ್ವಿಕ, ಅನೇಕ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಅಂತರ್ಮುಖಿ; ಇಂಥಾ ಪುರುಷನು ಹೇಳುವ ಪುರಾಣವು ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಪಾಮರರಿಗೂ ರಂಜನೀಯಾಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪ ಗ್ರಾಮದ ಜನರೂ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀತಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂಧಾನೊಂದು ದಿನಸ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನೇ ಕಾಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಮಾರನೇ ದಿನಸ ದ್ವಾದಶಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಪುರಾಣ

ವಿರಲಿಲ್ಲ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಸಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಾ.ಪ್ರ. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದರು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮ, ವೆಂಕಮ್ಮ, ವಾರ್ಯತಮ್ಮ, ನೆರೆಮನೇ ಸುಬ್ಬಕ್ಕ, ಹೊರಮನೇ ರಾಧಾಜಾಯಿ ಇವರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಮೂರನೇ ಜಾವಕ್ಕೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೇ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಮುತ್ತಗದ ಎಲೆಯನ್ನು ತಂದುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಊಟದಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತಾ ಮುನ್ನಾದಿವಸದ ಪುರಾಣ ಬಹುಜಿನ್ನಾಗಿ ತ್ತೆಂತಲೂ, ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಪತಿನೃತಿಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ದೀಕ್ಷಿತರು ಬಹುಜಿನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆಂತಲೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು—ಇದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಹಾಳ ಜನ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಲೇಬಾರದು. ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಸರಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳದಮೇಲೆ ಆದು ಎಂಥಾ ಬಾಳು ಎಂದಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಕೆಯು— ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರ ಗುಣಲಭಿಸೀತೆ? ಹಾಗೆಕೊಟ್ಟರೆ ವರ ಇಟ್ಟರೆ ಶಾಪ ಎನ್ನುವಂಥಾ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಯಾರೂ ಕಾಣಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇದ್ದರೂ ಈಗ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಅದೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಕೂಡದು, ಇದು ಕರಿಯುಗ, ಇಂಥಾ ಇಂಥಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನರನಡತೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ಯುಗಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಕರಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಕಷ್ಟ, ಎಂದಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಸ್ತ್ರೀಯು—ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದಿ

ನ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಕೆಟ್ಟವರು ಎಂದು ಇರಲಿಲ್ಲವೆ? ಅವರವರ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವಿದ್ದ ಹಾಲಿಲ್ಲಾ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಳೆಬೆಳೆ ಆದೀತೆ? ಈಗಲೂ ಯಾವ ಮಹಾರಾಯತಿ ಇದಾಳೋ ಅವಳ ವಾದವೇಗತಿ ಎಂದಳು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗರತಿಯು— ಪೂರ್ವಾರ್ಥವೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹೋಗುತ್ತೆಂದೂ ಹೇಳಿದರೆ ಹೇಗೆ ಆದೀತು? ಕೆಟ್ಟದಾರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಟ್ಟತನದಲ್ಲಿ ಆಳಿ ಮುಳುಗಿ “ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮ, ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭವೂ ಕೂಡಿ ತು, ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿತು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ ಆಗದು, ಕೆಟ್ಟದೋ ಒಳ್ಳೆಯದೋ ನಮ್ಮ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ, ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ತಪ್ಪಿನಲಾರರು,” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ತಡೆಯೇನಿದೆ? ಎಂದಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಜಾಣೆಯು ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕರ್ಮ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಲ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಿತವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೇಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಯತ್ನಮಾಡಿದರೆ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೀದುವುದು ಎಂದಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಚತುರೆಯು—ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜನಿಂದ ಕರ್ಮಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುಷ್ಕರ್ಮವಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಹಾಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹುಟ್ಟುತ್ತೋ ಅದು ಜನ್ಮಾಂ

ತರವಾಸನೆಯಿಂದ ಆಗ ತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ ಎಂದಾ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳಿದರಲ್ಲ. ಅದೂ ಎಲ್ಲವೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾವು ಅಡಗುಮೆಟ್ಟುತಾ ಮೆಟ್ಟುತಾ ಅಭ್ಯಾಸವಾದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಕರ್ಮಫಲವು ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ. ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವಾಗಿ ಹೋದ್ದರವಾಸನೆ ಮುಂದಿನಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವಾಗ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಣಮಿಸುತ್ತೋ ಆಗಲೇ ಆಕಾರ್ಯದ ಫಲ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗದೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂತಲೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಓದಿಹೇಳಿದರಷ್ಟೆ, ಎಂದಳು. ಮಗದೊಬ್ಬಾಕೆಯು—ಈ ಕರಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಮುಂದಿನ ತನಕ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಳು. ಪುನಃ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು—ವಾಸಪೋ ಪುಣ್ಯಪೋ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಈಗಲೇ ಲದರ ಫಲ ತೋರುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಬರುತಿರುತ್ತೆ ಎಂದಳು. ಆಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬಗರತೆಯು—ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ನಮ್ಮ ಕೈಲಿದ್ದರೆ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದೇಮಾತನಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಸಂಗತಿಕುರಿತು ತಮಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಎಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದುವರೆಗೂ ಯಾವಮಾತನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದ ಮುದುಕಿಯಾದ ವೆಂಕಮ್ಮನು—ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದರಫಲವೆಂತಲಾದರೂ ಹೇಳಿ, ಇದಕ್ಕೆನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂತಲಾದರೂ ಹೇಳಿ, ಒಳ್ಳೆಯವರು ಈಗಿಲ್ಲ

ಆಗಿದ್ದರು ಎಂತ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆ ಯವರೂ ಉಂಡು, ಕೆಟ್ಟವರೂ ಉಂಟು. ನೋಡು ಭಾಗೀರಥಿ, ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮಾ ಬದ್ಧಳು. ಅವಳು ಯಾರಿಗೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿದ್ದಳು? ನೀನೂ ಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ? ಎಂದಳು. ಆಗ ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನು— ಅಯ್ಯೋ ನಾನು ಅರಿಯನೆ ಅರುಂದಮ್ಮನವರನ್ನು? ಬೆಂಕಿಯಂಥಾ ಹೆಂಗನು, ಇನ್ನು ಅಂಥವರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆ ಬೆಳೆಯುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆ, ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಪುನಃ ವೆಂಕಮ್ಮನು ಅರುಂದಮ್ಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರು ಅರುಂದಮ್ಮ ಎನ್ನುವರು. ಅರಿಯುವವರು ಅರವಿಂದಮ್ಮ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಹೆತ್ತಯ್ಯನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವೆಲ್ಲ ಹುಡುಗರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಾಗ ಹಳೇ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ಚಾತಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಅರುಂಧತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಲ್ಲುವುದು ಎಂದರಂತೆ. ನಾನುಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟರಂತೆ. ಅವಳನ್ನು ಅರುಂಧತಿಯಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾರದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅರುಂದಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದ ನಕ್ಷತ್ರದ ಫಲದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟರಂತೆ. ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ದೇವರು ಹಿರಿಯರು ಗುರುಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಈ ಭಕ್ತಿ ಅವಳು ನಾಯುವವರೆಗೂ ಇತ್ತು. ತನಗೆ ಒಳ್ಳೆ

ಸೀರೆ ಬೇಕು ಒಳ್ಳೇ ಒಡವೆ ಬೇಕು ಈ ತಿಂಡಿ ಬೇಕು ಆ ಹೂವು ಬೇಕು ಎಂದು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹಲ ವಾಡಿದವಳೇ ಅಲ್ಲವಂತೆ. ಏಳು ವರುಷದ ಹುಡುಗಿಯಿಂದಲೂ ತನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಗಂಡ ಬರಲಿ ಎಂದು ನಿತ್ಯವೂ ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೌರೀ ಪೂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಒಳ್ಳೇ ಗಂಡನೇ ಸಿಕ್ಕಿದ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ವಿದ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಂಠಾ ದೊಡ್ಡವರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದರು. ಮೊದಲು ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬಹು ಬಡವರು. ನಮ್ಮ ತಾಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗೂಡಿ ಮಂಣು ಹಿಡಿದರೂ ಹೊನ್ನಾಗುತ್ತಾ ಬಂತಂತೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರೇಮವಿತ್ತು. ನೊಂದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳ ಗುಣವನ್ನೂ ನಡತೆಯನ್ನೂ ಕಂಡರೆ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರಿಗೂ ಎಷ್ಟೋ ವಿಶ್ವಾಸ. ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆಬಂದು ಬೆಳಕು ಮಾಡಿದಳು. ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗಿದಾಳೆ. ಅವಳ ನಡತೆಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಇದೆ, ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಉಷ್ಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಡಿಗೇ ಮಾಡುತ್ತಾಲೇ ನಿತ್ಯಗೌರೀಪೂಜಿಯನ್ನೂ ಬೃಂದಾವನದ ಪೂಜಿಯನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರಿಗೂ ಗಂಡನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾಯಂಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಇದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಿ

ತೃಪ್ತಿಯ ಗಂಡನಕಾಲನ್ನು ತೊಲೆದು ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಹೊರತು ಉಟಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಬೇರೇ ಒಂದು ಲೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಗಂಡ ಉರಿಗೆ ಕೇರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯರಾದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇವಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಇವಳಿಗೆ ಹೆವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಅದ್ದು ಎರಡೇಮಕ್ಕಳು. ನಾನು ಚಿಚ್ಚಲು ನಮ್ಮ ನೀಲಕಂಠನೇ ಮರಜಲು. ಇನ್ನು ಮಕ್ಕಳಾಗಲೇಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಅಡಿಸಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ನಾರಿ ಮಗ್ಗಲಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮನೇ ಅಳಿಯನಾದ ಗೋಪಾಲನೆಂಬುವನು ಇದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಬಹುದಿವಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗುವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮನೆಗೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ ಬಹುದಿವಸದಿಂದಲೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನು ಆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಲು ಹದೀ ತೆಗೆಯಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಗೋಪಾಲನೆಂಬುವನು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಫಿರಾದ್ಯಾದುಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂಸೆ ಪಡಿಸಿದನು. ಗಂಡನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕೇವಲಮಾನಭಂಗವಾಗುವಂತೆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಗೋಪಾಲನು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಮಾನಹೋದೀತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂ

ದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ನೆರೆಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ—ಗೋವಾಲ, ನೀನು ಚಿಕ್ಕವನು, ಅದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಹೇಳಿದವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾನಿಷ್ಠರಾದ ನಮ್ಮ ಮಾನವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುತ್ತೇನಪ್ಪ, ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ದುರುಳನಾದ ಆ ಗೋವಾಲನು ಈ ಬಿನ್ನಾಣವನ್ನು ಯಾರಿಗೆಕಲಿಸುತ್ತೀಯೇ? ಸೂಳೆಯಹಾಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಕೈಬಾಯಿ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯೆ? ಎಂದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೆ ಅರುಂದಮ್ಮನ ಕಂಠಿನಲ್ಲಿ ನೀರುಬಂತು. ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು—ಎಲಾ ಗೋವಾಲ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೈಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಕೊಳಾ ಹುಟ್ಟಬೇಡ; ನನ್ನೆರಡುಮಕ್ಕಳೂ ಈಗಲೇ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಲಿ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಈ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದಾನೆ. ನಾನು ಪತಿವ್ರತೆ. ನಿನ್ನ ಎರಡುಕಾಲಿಗೂ ಕುಷ್ಟರೋಗ ಬಂದು ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತೆ. ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಸೆಳೆದುಹೋಗುತ್ತೆ. ನೀರೂ ನೆರಳೂ ಇಲ್ಲದಕಡೆ ನೀನು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ಅಂತರ್ನಿಶಾಚಿಯಾಗುತ್ತೀಯೆ, ಎಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೌದ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಹಾಗೆ ಎಂದಹಾಗೆಯೇ ಆ ಗೋವಾಲನಿಗೆ ಕೆಲವುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಜ್ವರ ಬಂತು. ಕಾಲುಗಳೆಗಡೂ ಬಾತುಕೊಂಡು ಒಡೆದು ನೀರು ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು, ಕೊನೆಗೆ ಎರಡುಕಾಲೂ

ಹುಂಣಾಗಿ ಎರಡುಪಾದಗಳೂ ಕೊಳೆತು, ಹುಳುಬಿದ್ದು ನಾಯಂಕಾಲ ಮೂಳೆಸಹಿತ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಒಂದುಪಾದ ಬಿದ್ದೇ ಹೋಯಿತು. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ರಣಸನ್ನಿಯಾಗಿ ನಾಲಿಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಸೇದಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ವೈದ್ಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಮಸಮುದ್ರಬಿಟ್ಟು ಚಾಮರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಧ್ಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಾಡೀಮೇಲೆಯೇ ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೇನು ದೃಷ್ಟಾಂತಬೇಕು ?

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ನಡೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಗದ್ದೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವರದನೆಂಬ ಶೂದ್ರನು ಒಂದುನಾರಿ ಎಂಟು ಕಂಡಗ ಬತ್ತವನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿದು ಹಾಕಿದನು. ನಮ್ಮಮ್ಮನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅಳಸಿಕೊಂಡಳು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಆಗ ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂಜನಗೂಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಂದಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಡಗವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡೆಂದು ಆ ಗಾಡನಿಗೆ ವರಾತುಮಾಡಿದರು. ಅವಕ್ಕೆ ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತುಕಂಡಗವನ್ನೂ ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟುಡೇನೆಂದು ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿದ. ನಮ್ಮಪ್ಪನು ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುತಂದು 'ನಮ್ಮ ಕಾಯಿಯ ಒಂದು ರಿಗೆ ಕೇಳಿದರು. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಂದೇಶಪಡದೆ, ನಾನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಂಡಗವನ್ನೂ ಅಳತೆಮಾಡಿ ಈ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ

ನಿಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಿದುಹೋದನಲ್ಲವ್ವ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು—ಎಲಾ, ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿದ್ದೀಯೆ. ನೀನು 'ಹುಟ್ಟಿದ ಓಂ ವರುಷಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ನೀನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗುವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಆ ಮಗು ನಾಕ್ಷೆಯಾಗಿರಲಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಂದಳು. ಆ ಶೂದ್ರನುಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಒಂದು ದಿನ ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮಗುವೂ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಒಳಗೆ ಗೆದ್ದುಲುತೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದ ಒಂದು ತೊಲೆ ಮುರಿದು ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಅರೆದೇವವಾಯಿತು. ಅರುಂಧಮ್ಮನ ಶಾಪದಿಂದ ಹೀಗಾಯಿತೆಂದು ಆ ಪೂರಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಿರವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವದಂತಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಇವೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಸುತ್ತಲಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ರೋಗಬರಲಿ, ಏನು ಸಂಕಟವಾಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಮ್ಮ ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಹಾಕಿ ಮೂರುಸಾರಿ ನಿವಾಳಿಹಾಕಿದರೆ ಅವರ ರೋಗ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸುತ್ತಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮಮ್ಮನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ತಾತನೂ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯೂ ಮೊದಲೇ ತೀರಿಹೋದರು. ಕೆಲವು ವರುಷಗಳಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಜ್ವರ ಬಂತು. ಅವರೂ ಕಾಲವಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಆನಾರಿ ಗುಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂ

ದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹೇಗೋ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಕಂಠಾಗಾಲಕ್ಕೆ ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೋ ಒಳಗೇ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿ ಆಲ್ಲಿಂದ ಅವರಕರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರಿಸಿದಳು. ನಮ್ಮಪ್ಪನು ರಾತ್ರಿ ಒಂದುಗಂಟಿಗೆ ಸಾಯುತಾರ ಎನ್ನುವಾಗ ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲವೇ ನನ್ನನ್ನೂ ನಮ್ಮ ನೀಲಕಂಠನನ್ನೂ ಕರೆದು—ನೀಲಕಂಠ, ಅಕ್ಕನ ಕೈಬಿಡಬೇಡ, ವೈದ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ನಿನಗೆ ಏನು ವರುಷವಾದರೂ ಏನೂ ಅರಿತವನಲ್ಲ. ನಿನಗಿಂತ ಐದುವರುಷಕ್ಕೆ ವೆಂಕ ಜೊಡ್ಡವಳಾದರೂ ಏನೂ ಅರಿತವಳಲ್ಲ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಕೆಟ್ಟಹೆಸರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಂದಿರಿ. ಈ ಬೀಗದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿ. ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಚ್ಚಾನಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲಾಸೂಚನೆಯೂ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಹಂಬಲನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಿ, ಎಂದು ಅರುಂದಮ್ಮನು ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ನನಗಾಗಲಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗಾಗಲಿ ಯಾವ ಅನುಭವವೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೂ ನಮ್ಮಮ್ಮನು ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಸಿ ನನಗೆ ಏನೋ ಏನೋ ಲಾಹಾರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ನಮಗೆ ಏನೂ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ನಾವೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡೆವು. ಆಗ ಅಮ್ಮನ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದು ಹತ್ತರ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು

ತಡವರಿಸಿ, ಕಂಣಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನ್ನೂ ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ತರುವಾಯ ನಮ್ಮ ಹಂಬಲ ನ್ನೂ ಗ್ರಹಕೃತ್ಯದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡನ ಹಾ ಸಿಗೇಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಹಾಲನ್ನೋ ನೀರನ್ನೋ ಹಾಕುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ವ್ರಾಣಹೋಯಿತು. ಅವರು ಬಹಳ ಯೋಗ್ಯ ರಾದ್ದರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಬಂದು ಕಾಡಿ ದ್ದ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಯು—ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಹೋಗಿವೆ. ಸಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿವೆ. ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಆಪತ್ಸನ್ಯಾ ಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಕಾಲವಿಾರಿತು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಪತಿಗೆ ವ್ರಾಣಹೋದಮೇಲೆ ಆತನ ವಾದವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಡದೆ ಓಡಿದುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು. ಅರೆಗಳಿಗೆಹೋದಮೇಲೆ ಕಂ ಣಾಗಾಲದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆದು—ಸ್ವಾಮಿ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ; ನನ್ನ ಪತಿಯಸಂಗ ಡಲೇ ನಾನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ದೇನೆ. ಆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಮಾ ಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬೇಕಾದವಾಪಾನಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ತರಿಸಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಕಾಲವಿಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೂ ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ದುಃಖ ಉಬ್ಬಿ ಉಬ್ಬಿ ಬಂತು. ನಾವು ತಡೆ ಯಲಾರದೆ ಹೋದವು,—ಆಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಂತೂ ಈ ಲೋ

ಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ನೀನೂಹೋಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ತಬ್ಬಲಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಮ್ಮ ಎಂದು ಎಳೇಮಕ್ಕಳಹಾಗೆ ಅತ್ತೆವು. ನಮ್ಮಮ್ಮನು ಪುನಃ ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೂಡ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನವಾವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಡ್ಡಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪುರೋಹಿತರು ಬಂದು—ತಾಯಿ ಸುಬೇದಾರರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಂತೆ ಎಂದರು. ಆಗ ನಮ್ಮಮ್ಮನು— ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಎಂದಳು. ಹೀಗೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿದರೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ, ತಾಂಬೂಲ, ಹೂವು, ದೋತ್ರದ ಜೊತೆ, ಹಳದಿ ಪತ್ತಲ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಗಂಡನಸಂಗಡಲೇ ಜೀವಸಹಿತ ಚಿತಿಯನ್ನು ಎರಿದ ಹೆಂಗಸು ಉರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಈಚೆಗೆ ಎದ್ದು ಓಡಿಬಂದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ತಟ್ಟುವುದೆಂದು ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಮದ್ದು ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆಗಳು ಜಾಣಗಳು ಎಂಣೆತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಿತಿಯ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಆ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಲೋಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ಥರೂ ಬಂದರು. ಬೆಳಗೈ ಐದು ಗಳಿಗೆಯೊಳಗಾಗಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿನ ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ನೆರೆಯಿತು. ನನ್ನ ಕಂಣಿಗೆ ೨೦-೨೫ ಸಾವಿರದಮೇಲೆ ಜನ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ

ಹಾಗೆ ತೋರಿತು, ಮುಂದಿನ ಕರ್ಮ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನು ಲೇಶವೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳವಳಗೊಳ್ಳದೆ ಗ್ರಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಿ ರುಂಜಾ ಅಂಶವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹಳದಿಪಕ್ಕಲವನ್ನು ಒಂದು ಬಿಡುವಂತೆ ಬಿಡು ಬಿಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಕೆಳಗೆ ಚಂದ್ರವನ್ನು ಪತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೂನುಡಿದುಕೊಂಡು ಗಂಧವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬೇರಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಅಂಶವನ್ನು ಕುಂಕುಮ ಗಂಧ ಹುಣ್ಣು ಸೀರೆ ಕುಕ್ಕುನ ದುರವದಾಗಿನ ಫಲದಾನ ವಕ್ಷುಣ ತಾಂಬೂಲ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರಶೋಹಿತರು ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಕ್ರಪರಶೈಲಾ ನರನ ಮೊಡ್ಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೂವಿನಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೇಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಮ್ರಾಶ್ರೇ ಚಂಡಾಡುತ್ತಾ ನಿಂತಳು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಚಿತಿಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದರು. ಚಿತಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಪಾಸಪ್ಪನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮಮ್ಮನ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ವಾಹನವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಅಮ್ರಾಶ್ರೇ ಚಂಡಾಡುತ್ತಾ ಆಮ್ಮ ತೆರಳಿದಳು. ಈ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಮಂದ

ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಚಿಲಿ ಒಡ್ಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದ ತರುವಾಯ ಶವವನ್ನು ಚತಿಯಮೇಲಿಟ್ಟರು. ಅದರಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಮ್ಮನನ್ನೂ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಸಹಗಮನ ಮಾಡುವ ಸತಿಯು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದ ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲವಾದಾಗ್ಯೂ ಅವಳು ಎದ್ದು ಈ ಚೆಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಬೇಕಾದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಭಾರವನ್ನು ಹೇರಿದರು. ಅಗ್ನಿಯು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಆ ಚಿಲಿಯಮೇಲೆ ದೂರದಿಂದ ಎಂಣೆಯನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಚೆಲ್ಲತಾ ಬಂದರು. ನುಹಾಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬ ಕೂಗೂ ಜನರ ಹಾಡಾಕಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದಾರಿಯು ದ್ವಕ್ಕೂ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಸ್ತಳದ ದೂಳನ್ನು ಗೋರಿಗೋರಿ ತೆಗೆದು ಕಂಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಎಷ್ಟೋ, ಹಣೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರಷ್ಟೋ, ಜಯಜಯ ಮಹಾತಾಯಿ ಅದಿಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಯಜಯ, ಎಂದು ಕೂಗತಕ್ಕವರಷ್ಟೋ, ಇಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮಳು ಹೋದಳಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅಷ್ಟು ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕಂಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರ ಹಾಕುತ್ತಾ ಗೋಳ ಎನ್ನುವವರಷ್ಟೋ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಕೋಲಾಹಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಆ ಚಿಲಿಯಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಗ ಆದ್ಭುತವಾದ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ನಡೆಯಿತು.

ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನವೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ

ವಾಗಿ ಚಿತಿ ಬಲಗಿತು. ಅದರಮೇಲೆ ಹೇರಿದ್ವ ನೌದೆಯ ಭಾರವೂ ಕಲ್ಲುಗಳ ಭಾರವೂ ಯಾವುದೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಆರುಂಧತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದಳು. ಈಕೆ ಚಿತಿ ಯಮೇಲೆ ಎದ್ದಕ್ಕೂಡಲೆ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತು ಬಂತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಚಿತಿಯ ನಮಿಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಂಕಿಯೊಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಮಲೇದಾರ ಮೊದಲಾದ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರೂ ಪುರೋಹಿತ ಮೊದಲಾದ ವೈದಿಕರೂ ಇತರರೂ ಸಹಾ—ಅಯ್ಯೋ ಏನೋ ವಿಕರೀತವಾಯಿತು ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಗುಂಪೆಲ್ಲಾ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿಹೋಯಿತು. ಅವರೆ ಆ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಏನುಬೇಳಲಿ ! ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಾಲಮೇಲೆ ನಮ್ಮಮ್ಮನು ತಲೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳ ತಲೆ ಸಿಡಿದುಹೋಯಿತು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ತಲೆ ಸಿಡಿಯಿತು. ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನುಟ್ಟಕಡೆ ಜೋಡಾಗಿ ಬೃಂಹಾವನವನ್ನು ಜನರು ತಾವುತಾವೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಲೂ ಈ ಗ್ರಾಮದವರು ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಳಿಬೇ ಇದೆ. ಅವರವರು ಹರಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ

ಲಾಂ ಅನರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳು ಕೈಗೂಡುವವು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಜಾಗಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಎಸಗೇ ದೂರದಲ್ಲಿ ಜೋಡಾಗಿ ಎರಡು ಬೃಂದಾವನಗಳು ಕಾಣುವವು— ಹೀಗೆಂದು ವೆಂಕಮ್ಮನು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಎಲ್ಲರೂ— ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ, ಆಕೆಯ ವಾದವೇಗತಿ ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲರ ಸಂಗಡ ತಾನೂ ಕೂತುಕೊಂಡು ಸೀತಮ್ಮನು ಎಲೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸು ತಿರುವಾಗ ಈ ಕಚೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಳಗೊಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಂಠಿನಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುವ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದಳು.

ಸೀತಮ್ಮನು ಮಾರನೇದಿನನಡಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದಕೂಡಲೆ ಗಂಡನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತರುವಾಯ ಮನೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಡಿ ಉಟ್ಟು ನಿತ್ಯ ಗೌರೀ ಪೂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅರುಂದಮ್ಮನ ಬೃಂದಾವನದ ಬಳಿಗೆ ಅಣಿಮಾಡಿದ ತಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟಲಸಮೇತ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದಳು. ಅದಿನ ಮೊದಲೊಂದು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಳು. ಇವಳು ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಬಳ್ಳೀಕೆಲಸವಾದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯಾದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸೀತಮ್ಮನು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿ ಮು

ಮೋದ್ದಾಘಟನೆ ಮಾಡುವ ಜಾಳಿ ಬರುತಬರುತಾ ಹುಟ್ಟು
 ಗುಣವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಆ ಬೃಂದಾವನದ ಬಳಿಗೆ ಜೋಯಿ
 ಸರ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟರೆ ಬೀದಿಯಕಡೆ ಬಳಸಾಗಿತ್ತು.
 ಊರನ್ನು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೆತ್ತರ ಕೇರಿಯಮೇಲೆ
 ಹಾಯಿದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ದಾರಿ ಬಹು ದೂರ
 ವಾಗಿದ್ದದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಬೆತ್ತರ ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಒಣ
 ಗಹಾಕಿರುವ ಕರಿವಾನು ಮೊದಲಾದ್ದು, ಬೀದಿಯಲ್ಲೆ
 ಲಾ ಹರಡಿ ಒಣಗಿಸುತ್ತಾ ಇರುವ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಬಲೆಗಳು,
 ವಾನಿನ ವಾಸನೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗೆ ಕೂತು ಮಾಡಿದ್ದ
 ಹೇಸಿಗೆ, ಬೀದಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮನನ್ನು ಬಂದಹಾಗೆ ಚಿಲ್ಲಿ
 ರುವ ಕಸ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನರು ತಂತಮ್ಮ ಮನೇಮುಂದೆ
 ಹಾಕಿರುವ ಗೊಬ್ಬರದ ಗುಡ್ಡೆಗಳು, ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯುಂ
 ದಲೂ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಬಚ್ಚುಲನೀರಿನ
 ಕೊಚ್ಚಿ, ದನಗಳ ನಗಣೆ, ಕಸದ ಹುಲ್ಲು, ದನಗಳ ಹಳೇ
 ಗಂಜಳವನ್ನು ತಂದುತಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿರುವ ದನದ ಹಳೇಗಂಜ
 ಳ : ಇದೇಮೊದಲಾದ ಕೊಳಚೆ ಬೀಟಗೆ ಮುಖವನ್ನು ಹಾಕದ
 ಹಾಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು
 ಹೋಗುವುದು ನಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಸೀತಮ್ಮನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ
 ನೇಮಕ್ಕೂ ಆ ಸ್ಥಿತಿ ಸುತ್ತು ಹೇಸಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇವೂ
 ಅಲ್ಲದೆ ಆ ದಾರಿ ದೂರವಾದ್ದು. ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ
 ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಗುಡಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ
 ಗುಡಿಯ ಕೈನಾಳಿಯಲ್ಲಿ, ಜಾಜಿಗಾರರು, ಜಂಗಿ ಕುಡ

ಕರು, ಹರಟೆ ಬಡಿಯತಾ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡತಕ್ಕವರು, ಲಾ
ವಣಿಗಳನ್ನೂ ಪುಂಡುಪದಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಕಾಲಾ ಕಳೆಯತ
ಕ್ಕವರು, ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋ
ಡಿ ನಗುತಾ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತಾ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ
ಹೋಗುತಾ, ಕೆಟ್ಟ ಹೆಂಗಸರಾದರೆ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದ
ಪಡುತಾ, ಒಳ್ಳೆ ಹೆಂಗಸರಾದರೆ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳು
ತಾ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಲೆಲ್ಲಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಲೇವಡಿಯ
ನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು, ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಗುಂಪು ಹೆ
ಚ್ಚಾಗಿ ವೇರುತಿತ್ತು. ಇದೇ ಆದಿಯಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ
ಸೀತಮ್ಮನು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೋಯಿಸರ
ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಕವಣಕಲ್ಲಿನ
ಎಸೆಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಬೃಂದಾವನವಿತ್ತು. ಹುಲ್ಲಹನಳೆಯ
ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಹೋಗಬಹುದು, ಹೇಸಿಗೆ ಮೊದಲಾದ್ದು ಯಾ
ವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ
ಒಂದು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಚಂದ್ರ, ಗಂಧ,
ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವ ಒಂದು ಪಂಚವಾಳ,
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೂವು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಎಸಾದರೂ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥ,
ಇವುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀತೆಯು ಆ ಬೃಂದಾವನದ
ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೀತಮ್ಮನು ಈ ಮಧ್ಯೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು.
ಬಯಕೆಗೆ ಸಂಕಟ ವ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗಾಗ್ಗೆ
ಓಕರಿಕೆ ವಮನ ಸಹಾ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅನ್ನ

ಸೇರದ ಸಂಕಟ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆ, ಮನೆಕೆಲಸದ ಆಯಾಸ, ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಹಂಗಿಸಿ ಮೂದಲಿಸಿ ಕರುಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ನೀರಬಿಡುವ ಅತ್ತೆಯ ಹುರುಪತ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿತು. ಈ ಹುಡುಗಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಗೆಟ್ಟಳು. ಒಂದುದಿನ ವಾರ್ಯತಮ್ಮನು— ಯಾಕಮ್ಮ ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಕಾಲು ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು? ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಊಟಾ ಮಾಡಮ್ಮಾ, ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಾಗೆ ಬಿಡಬಾರದು, ಎಂದಳು. ಈ ಮಾತನ್ನು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಎಲ್ಲಿ ನಂಡು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಳೋ ಏನೋ; ಅತ್ತೆಯಾದ ವಾರ್ಯತಮ್ಮ ದೂತನಾಡಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ತಾನು ಬಂದು ನಿಂತು— ಅವಳನ್ನು ಯಾರು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಬೇಕೆಂದು ಈ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ತೇಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೂಡ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ, ಹುರಕೊಂಡು ಮುಕ್ಕಿ ಅರಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಾರು ಮನೆಯವರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಟ್ಟವರನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ. ನಾನಷ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟವಳು, ಹಾಳಮೂಳೆ; ನಾನು ಹೋದರೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲಿಡ ಅವಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು, ಮಾರೀಕಂಣೆಲ್ಲಾ ಹೋತನ ಮೇಲೆ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ. ಕಂಗೆಟ್ಟುಕೊಂಡಳು ಕಂಗೆಟ್ಟುಕೊಂಡಳು ಎಂದು ಅನ್ನುತೀರಿ. ಅದೇನು ಕಂಗೆಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಮಾರಿ? ಎಲೆತುಂಬಾ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಕವಾ

ಗಿ ಒಂದಗುಳನ್ನೂ ಬಡದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಮ್ಮರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಕ್ಕೆ, ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಸೀತನನ್ನು ಹಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ವಾರ್ವತಮ್ಮನು— ಯಾಕೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೆದವಾರಿ ಗೀರಿ ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ ಬಸರಿನ? ಬಯಕೆ ಸಂಕಟ, ಅನ್ನ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ, ನಿಜವೇ, ಎಂದಳು. ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಅದೇನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ, ಅದೇನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ? ಬಸರಿಯಂತೆ ಬೆಸರಿ; ಆದರೆ ಆದಳು, ಏನು ಉದ್ಧಾರ, ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಂತೆ? ಆದರೆ ಆಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಗಣೀಮೇಲೆ ಸಗಣೀ ಹಾಕಿದರೂ ಹುಳುಬರುತ್ತೆ. ತಾನು ಬಸರಿ ಅಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪಚರಿಸಲಿ ಎಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಕು ಅಂತ ಚೆಲ್ಲುವುದು, ತಾನು ಬಸರಿ ಅಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಲ್ಲ. ನೀವು ಮಾತುಮಾತಿಗೂ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀರಿ. ಅವಳು ಎತ್ತಲಾಗಾದರೂ ಹಾಳಾಗಲಿ, ಅವಳ ಗಂಧಗಾಳಿಗೇ ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ವಾರ್ವತಮ್ಮನು ಇನ್ನು ಮಾತಿಗೆಮಾತು ಬೆಳೆಯುತ್ತೆ, ಯಾಕೆಬೇಕು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಇನ್ನೊಂದುದಿನ ಬೇರೊಂದು ರಗಳೆ ಜರಗಿತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿಯೂ ನಿಷ್ಪರಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಅಭ್ಯಾಸಗಳೇ ಇದ್ದವು. ಸೀತಮ್ಮನು ನಿತ್ಯವೂ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗುವ ಅಭ್ಯಾಸ

ವು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಇತ್ತು. ಒಂದುದಿನ ಮಹಾದೇವ ವೂರಲ್ಲಿ ರಲಿಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಹೆಂ ಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀತಮ್ಮ ನು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ತೊಲೇಕೆಳಗೆ ಸೀತನಹಾ ಸಿಗೆ ಬಂತು. ಇವಳ ಹಾಸಿಗೆ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕಮ್ಮನ ಹಾಸಿಗೆ ಇತ್ತು. ಸೀತಮ್ಮನು ರಾತ್ರಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಸಮು ಸುರೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಇವಳು ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಕೂಡಲೆ ತೊಲೆಯಕೆಳಗೆ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆ ಬಂದದನ್ನು ನೋಡಿ—ಅಯ್ಯೋ ತೊಲೇಕೆಳಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಬಂತು, “ತೊಲೆಯೇ ತೊಲೆಯೇ ನಾನೇ ಮರ, ನೀನೇ ಮನುವ್ಯ, ಹಾವಿಗೆ ಹರನ ಆಣೆ, ಚೀಳಿಗೆ ಚ್ಯವನ ಆಣೆ, ಇರುವೆ ಎಂಭತ್ತುಕೋಟಿ ಜೀವರಾಲಿಗೂ ಬಿವ್ವು ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಂದರೆ ತಾಯಿಮು ದ್ರವೈಯ ವಾದದಾಣೆ ; ಹರಾ ಎಂತ ಬಲದ ಮಗ್ಗಲ ಹೂಡಿ ದೆ, ಹರಿ ಎಂತ ಎಡದ ಮಗ್ಗಲ ಹೂಡಿದೆ, ಚಿತ್ತಹೋಗಿ ಅಚ್ಚುತನನ್ನು ಕೂಡಿತು. ಮನಹೋಗಿ ಮಾಧವನನ್ನು ಕೂಡಿ ತು, ನಾನುಹೋಗಿ ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೂಡಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ತಾಯೆ ಜಾಸುಂಡೇಶ್ವರಿ, ಸಜ್ಜನಸಂಗ ಕೊಡು ಮರ್ಜನರ ಮೂರತ್ತ ಇಡು, ತಾಯೇ ! ” ಹೀಗೆಂದು ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡಿ ಕಂಠ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ನಿದ್ರೆಬಂ ತು, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತು, ಹತ್ತರ ಮಲಗಿತ್ಯ

ನಾಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಏಜ್ಜ ರವಾಗಿತ್ತು. ಸೀತಮ್ಮ ಹೇಳು ತಾ ಇದ್ದದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ನಾಕಿಯು ಆಗ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ನಿಂದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಭಗವಂತನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಲಗುವುದು ಪೂರ್ವಾಚಾರವಾಗಿದೆ, ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಉಂಟು.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಉಷ್ಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯು ಎದ್ದು ಮನೆಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನ್ನಾನಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಕಾಸಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ನದಿಗೆ ಸೀನೀರ ತರಲು ಹೋಗಿ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಒಂದುಕೊಡ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಂದುಕೊಡ ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಕೊಡವಮೇಲೆ ದೇವರ ಅಗ್ರೋದಕದ ಒಂದು ತಾಮ್ಮದ ತಂಬಿಗೆ, ಇದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ, ಸೀತಮ್ಮನು ಉದಯ ರಾಗವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಖಿಟಖಿಟನೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಮನೆಯ ನಡುವೆಗೆ ಬಂದು ಒಳಬಾಗಿಲ ದ್ವಾರಬಂಧನಕ್ಕೆ ತಲೆ ಮೇಲಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ಮೇಲಿರುವ ತಂಬಿಗೆ ತಗಲಿತೆಂದು ಬಗ್ಗಿ ಹೊಸಲನ್ನುದಾಟಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಕಿಯು— ಅಮ್ಮ, ಅತ್ತಿಗೆ ಆದೇನೋ ಮಂತ್ರಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಾಳೆ, ರಾತ್ರಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹಾವಿಗೆ ಆಣೆ ಜೇಳಿಗೆ ಆಣೆ ಅಮ್ಮನ ವಾದದಾಣೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಹೇಳಿದಳು ; ನನಗೆ ಎನೋ ಮಂತ್ರ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು ; ತಲೆ ನೋಯುತ್ತೆ, ಕಣ್ಣು ಉರಿಯುತ್ತೆ, ಎಂದ

ಳು. ಆಗ ಮಗಳು ಅಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ವಿಶೇಷವಾದ ರೋಷದಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ನಡುವೆಯ ಒಳಬಾ ಗಿಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿಂತು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು— ಅದೇನೇ ನೀನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಪಿಟಗುಟ್ಟುವುದು? ಯಾವಮಾಯದ ಮಂತ್ರ ಯಾವಮಾಟದ ಮಂತ್ರ? ಜೊಗಳ, ಎಂದಳು. ಆಗ ಸೀತ ಮ್ಮನು—ಅಮ್ಮ, ಉದಯರಾಗವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುತಿ ದ್ದೆ, ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ— ಉದಯರಾಗವೆಂದರೇ ನೇ? ನೀನೇನು ಹೇಳುವುದು, ನಿನ್ನೇ ರಾತ್ರ ಸಾಕಿಯ ಹಾಸಿ ಗೇಬಳಿ ಕೂತು ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರವೇನು? ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಸೀತೆಯು ನೀರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು— ಅಮ್ಮ ನಾನು ಯಾವಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ರಾ ತ್ರೆ ಹಾಸಿಗೇಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ನಾ ನು ದೇವರನ್ನು ವಾರ್ಧಿಸಿ ಒಳ್ಳೇ ಬೆಳಗು ಕೊಡೆಂದು ಹೇಳು ವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ; ಅವರಂತೆ ಹೇಳಿದನಮ್ಮ, ಎಂದಳು. ಅದ ಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಇನ್ನೂ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಆಣೆ ಎಂದ ರೇನು ಚೇಳಿಗೆ ಆಣೆ ಎಂದರೇನು, ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಹಾಸಿ ಗಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ನೀನು ಹಾಗೆ ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವೇನು? ರಾತ್ರೆಯಿಂದಲೂ ಸಾಕಿಗೆ ಚಿನ್ನಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ; ತಲೆನೋ ವು, ಚಳಿಚಳಿ, ಎನ್ನುತಾಳೆ, ಅವಳ ತಲೆಕಂಡರೆ ನಿನಗೆ ಆಗ ದು, ನೀನು ಏನೋ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ, ಅದೇನು ಮಾಡಿದ ಹೇ ಳು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಹಡಿದ ಹಿಕಾಳಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮನೇ ಅನ್ನವುಂ

ಡು ನನ್ನಮನೇ ಬಟ್ಟೇ ಉಟ್ಟು ನನ್ನಮಗಳ ವ್ರಾಣಕ್ಕೆ ತಂದು ಇದ್ದಿಯಲ್ಲೆ, ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಏನ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ ಬೊ ಗಳು, ನೀವು ಹಾಲಾಂಡಮನೇ ಕರಾನಾಯಲಿ ಏನ್ನುವ ತಟವಾಣೀರಾ; ಅದೇನು ಮಾಡಿ ಇದ್ದೀಯೆ ಹೇಳಿ ಗಯ್ಯಾಳಿ, ಅವಳೇ ನು ನಿನ್ನಗೋಜಿಗೆ ಬಂದಳೆ, ನಿನ್ನಸೊಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳೆ, ನಿನ್ನ ಗಂದಗಾಳಿಗೆ ಬಂದಳೆ, ನಿನ್ನ ಕಣ ಚುಚ್ಚಿದಳೆ, ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಇರಿದಳೆ, ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಸೀಳಿ ಉಪ್ಪುತುಂಬಿದಳೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ಪನ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಮಾಗಡಿ ಮಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಳೆ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದಳೆ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮುಖ ಸುಟ್ಟಳೆ, ನಿಮ್ಮ ಅವ್ತತೆಗೆ ಬೂದಿ ನುರಿದಳೆ, ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಳ್ಳು ಬಡಿದಳೆ, ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಕೆಲೆಯುತಾ ಬಂದಳು. ಇವಳ ಆಟೋಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಿಬಿಡುತಾಳೆಯೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಸೀತೆಗೆ ಕೈಕಾಲಾ ನಡುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಗಾಬರಿಗೆ ಕೊಡವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಳು. ಕೊಡಗಳೆರಡೂ ಬಿದ್ದ ತಗ್ಗಿಹೋದವು, ಸೀತೆಯು ಕುಕ್ಕುರಿಸಿಕೊಂಡಳು, ಹಾಗೇ ಸೊಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕೊಡಲೆ ಮುಮುಸಿಯಾದ ವಾರ್ಪತಮ್ಮ ಬಂದು ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದಳು; ಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ತಲೆಮೇಲಿನ ಬಿಂದಿಗೆಮೇಲಿನ ಚೆಂಬು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರಮೇಲೆ ಇವಳೂ ಬಿದ್ದಳು. ಎಸೆಗೆ ಏಟು ಬಡಿಯಿತು. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ವೆಟ್ಟಾಯಿತು. ಆಗ ವಾರ್ಪತಮ್ಮನು—
ತಿಮ್ಮಾ, ಇದೇನು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವಾಗ್ಗೆ ಈ ರಂಪ? ಅವಳು

ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇನು? ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಏಳುವಾಗ ಯಾರೂ ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಏನಮಾಡಿದಹಾಗಾಯಿತು? ಆ ಎರಡು ದೀಪದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೀನು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನು ಅನ್ನಬಾರದು. ನಾವು ಒಂದು ಹಸೀತಲೆ ಕಂಡೇವೆ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವಳು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇನು? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ; ಯಾರೂ ಕಂಡಿಲ್ಲವೆ? ಇಷ್ಟಮಾತಿಗೆ ಅಸರವ್ವನನ್ನು ಯಾಕೆ ಅನ್ನಬೇಕು, ಅಸರವ್ವನ ತಲೆಗೆ ಯಾಕೆ ಬೂದಿ ಸುರಿಯಬೇಕು? ಬಹು ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮನೇಮಾತು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾ ಕಿವಿ ಕಿವಿ ಅರಿಯದಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಈ ಹಾದಿರಂಪ ಬೀದಿರಂಪ ಉಂಟೆ? ಊರಜನರೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ನೆರೆದು ನಿಂತಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಹೋಗಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರಮ್ಮ! ಎಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಆಗ ತಿಮ್ಮುವು ಈದ ಹುಲಿಯಹಾಗೆ ಪುನಃ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಬೀದಿಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೂತು- ಈ ಹಾಳಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬಾಯಿಯನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಮುಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಪ್ಪನಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೊರಗಿನವರ ಸೌಲಾಯಿತು. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡುಕೊನೆ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ? ಈ ಹಾಳಹೊಟ್ಟೆ ಹಾಳಾಯಿತಲ್ಲಾ; ಈ ಹಾಳಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ; ನನ್ನ ತಾರುಮನೇ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಮುಳ್ಳು ಬಡಿದು ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ! ಕೈ

ಕಾಲಿಗೆ ನಾಲದೇ ಇರುವವರೆಲ್ಲಾ ಅನ್ನುವಹಾಗಾಯಿತು, ಆಡುವಹಾಗಾಯಿತು. ಇವತ್ತು ಅವರೇ ಬರಲಿ, ನಾನು ಇದ್ದದೊಂದು ಹೋದ್ದೊಂದು ; ಇಂದಿಗೆ ಕಡ್ಡಿ ಎರಡು ತುಂಡಾಗಲಿ, ಹೀಗೆಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹುಯಿಲು ಮಾಡಿದಳು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರಿಂದ ಮಹಾದೇವನೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು, ದೀಕ್ಷಿತನೂ ಬಾಳೆಯೆಲೆ ಮೇಲೋಗರ ಹೂತುಳಿಸಿ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಡೆದ ರಂಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಜಗಳವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾ— ಭೇ ! ಆ ಹುಡುಗಿ ಬಹು ಮಾನಿಪ್ಲೆ, ಅವಳನ್ನು ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಹೀಗೆ ಗೋಳು ಹುಯಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಅವರಾದರೂ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಇರುವಹೊತ್ತಿಗೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಬಂತ ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲಾ ಏಕಾಘುಳ್ಳ ಹುಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು, ಹೀಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೊರಡುಹೋದರು.

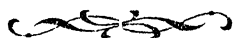
ಮಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಅವರ ತಾರುಮನೆಯವರು ಬಂದು ಬಸಿರು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹರಿಗೆಗಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಮಗಳ ಕಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಕೊಟ್ಟಹೆಣ್ಣು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗು, ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರೆದಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಹೇಗಾದರೂ ಹೆಣ್ಣುಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವೇಹೊರತು ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲ, ಏಂದುಕೊಂಡು ತಾರುಮನೆಯವರು ಅಕ್ಷತೇ ಪ್ರಸ್ತ

ಬಳೇತೊಡಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತು ಸೀಮಂತ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರು. ತರುವಾಯ ಸೀತಮ್ಮನು ದಿನತುಂಬಿ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. 'ಸುಖಪ್ರಸುವಾಯಿತು. ಮಗು ಬಹು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಬಾಣಂತನವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಐದನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡನಮನೆಗೆ ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಕರೆದಾತಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾತ್ರ, ದುಮದುಮಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಎಂದಿನಂತೆ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಂಡರೆ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವವಳಲ್ಲ, ಅಡಿಸುವವಳಲ್ಲ, ಮುದ್ದಾಡುವವಳಲ್ಲ, ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವಳಲ್ಲ, ಭುಜವಮೇಲೆ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವಳಲ್ಲ, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾ ಲಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೇಕಾದ ಬಾಲತೊಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಇಟ್ಟರು. ಒಬ್ಬರು ತಾರಮ್ಮಯ್ಯ ರಘುಕುಲ ರಾಮಚಂದ್ರನ್ನ, ಎಂದು ಆಡಿಸುವರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ತಾತಾಗುಬ್ಬಿಯನ್ನು ಆಡಿಸುವರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಗುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು "ಆನೆಬಂತೊಂದಾನೆ, ಏರಿಹತ್ತಿತೊಂದಾನೆ, ಎಳೆಹುಲ್ಲಂತೊಂದಾನೆ, ತಿಳಿನೀರ ಕುಡಿಯಿತೊಂದಾನೆ," ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಈ ಕಡೆಗೂ ಆ ಕಡೆಗೂ ವಾಲಾಡಿಸುವರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು "ಜಂದಕ್ಕಿಮಾಮ ಚಕ್ಕಲಿಮಾಮ, ಮುತ್ತಲುಕುಡಿಕೆ ತಾರಮಾಮ ತಾರಮಾಮ," ಎಂದು ಜಂದ್ರ

ನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು “ ನವಿಲೆ ನವಿಲೆ ಮಳೆಬಂದಾಗೆಲ್ಲಿರುವೆ ? ತಿರುಮಲ ದೇವರ ಗುಡಿಯೊಳ ಗಾಡುವೆ, ಬಂಣಾ ಚಿತ್ರದನವಿಲೆ, ಸೋಗೆಗಂಣಿನನವಿಲೆ ” ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಆಡಿಸುವರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಕಂದಕ್ಕೆ ಲಠಲ ನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿಟ್ಟನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮಗುವಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಡವೆಯನ್ನಿಟ್ಟು “ ಬಾರೋಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ” ಎಂದು ಆ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗುತ್ತ ಅದನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸುತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಷ್ಟುದಿವಸಕ್ಕೆ ನಾಕಿಯು ಮೈನೆರೆದು ಪ್ರಸ್ತವಾಗಿ ಗಂಡನನುನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯ ಆಲೋಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದಿನೇದಿನೇ ಸೊಸೆಯ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಸೀತಮ್ಮ ನಾದರೋ ಎಂದಿನಂತೆ ಮನೆಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಗೌರೀಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಂಗವಾಗಿಯೂ ಚಕ್ರಿಯಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವಮರ್ಯಾದೆಗೂ ಲೇಶವೂ ಲೋಪವಾರದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಾದಕಾರಣ ಇವಳು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ವೆಂಕಮ್ಮ ವಾರ್ವತಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ನೇಮದವರೆಲ್ಲಾ ಉಟಮಾಡಲು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣ ಹಗಲಹೊತ್ತಿನ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೂ ಸೀತನೇ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವ, ಮೊಮ್ಮಗನ ಲಾಲನೆ, ಅವನ ಬಾಲಿಲೆ, ಅವನ ವೋಷಣೆ, ಅವನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶೃಂಗಾ

ರಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಲ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರಿಂದಲೂ ಹಳೇಗಾಯವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಕಡಕಿ ಹೊಸದಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂಚಿಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ತೆಮನಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸೊಸೆಗೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಕೋಪಶಿಖೆಯು ಅಲ್ಪಕಾರಣಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಸರಿಯೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಹಳಿಯ ಕೂಡದು, ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮೊಗಳಕೂಡದು. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಪ್ರಮಾದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೧೦ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ೧೫ ದಿವಸ ಪ್ರತಿವರಾಷವೂ ತಪ್ಪದೆ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾನಕವೂಟೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಒಂದುದಿವಸದ ಫಲಾಹಾರವೂ ಜಿಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಆ—೧೦ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಒಂದುದಿವಸಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿನವೇಳೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೂರಾರುರೂಪಾಯಿ ಎಂದರೆ ಈಗಿನವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅಲ್ಪವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಳೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ನಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಬೆಳೆ ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕರಗುವಡಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂತೆಗಳಿಗಾಗಲಿ

ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗಾಗಲಿ ಗಾಡಿಗಳಮೇಲೆ ಸಾಗಿಹೋಗಲು
 ರಾಜಭಾಟೆಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಎಲ್ಲಾ ಏತ್ತುಗಳಮೇಲೆಯೂ ಕತೆ
 ಗಳಮೇಲೆಯೂ ಸಾಗುತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಬಹು
 ಳವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದಕಾರಣ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆದ ದವಸ
 ಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತಿತ್ತು. ಈಗ ಪಲ್ಲ ೧ಕ್ಕೆ ೧೫ ರೂ
 ಪಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾರುವ ಅಕ್ಕಿ ಆಗ ಪಲ್ಲ ೧ಕ್ಕೆ
 ೨ ಅಥವಾ ೨|| ರೂಪಾಯಿನಹಾಗೆ ಮಾರುತಿತ್ತು. ಅದೂ ಕೊ
 ಳ್ಯವವರಿಲ್ಲದೆ ಮಲಾಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪದಾರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ
 ಅಗ್ಗವಾಗಿ ರೊಕ್ಕಮಾತ್ರ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಇದೂ
 ಅಲ್ಲದೆ ಆಗಿದ್ದ ನಾಣ್ಯದ ಬೆಲೆಯು ಈಗಿನ ನಾಣ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ
 ಮೂರರಷ್ಟು ಆಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಿನ ನೂರಾರುರೂ
 ವಾಯಿನವೆಚ್ಚ ಈಗ ಸಾವಿರಾರುರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾ
 ಗುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೂ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಾ
 ಗಿ ಫಲಾಹಾರವಾಗಿ, ಊಟ ಹಾಗವಾದರೆ ಫಲಾಹಾರ ಮು
 ಪ್ಪಾಗ ಎನ್ನುವಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲಾ ದಕ್ಷಿಣೆ
 ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಮುತ್ತೈ
 ದೆಯರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ನೇರಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ
 ಯೇ ಸಾಕಿಯನ್ನೂ ಅತ್ತೇಮನೆಯಿಂದ ಕರೆಸಿದರು. ಫಲಾಹಾ
 ರವಾದಮೇಲೆ ವಾನಕ ನೀರುಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ
 ತರುವಾಯ ಹೆಂಗಸರು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೂ
 ತಿರುವಾಗ, ಮಾತಿಗೆಮಾತು ಬಂದು ನೆರೆಮನೇ ಸುಬ್ಬಕ್ಕನು—
 ತಿಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲಾ ಅಚ್ಚಕಟ್ಟಾಗಿದೆ ; ಹೆಣಿಗೆ ಹೆಂ

ಣುಮಗಳು, ಗಂಡಿಗೆ ಗಂಡುಮಗ, ಮುತ್ತಿನಹಾಗಿರುವ ಮೊಮ್ಮಗು ; ಮಗ ಬಲಮಗನಾದರೂ ಯಾವುದೊಂದಕ್ಕೂ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಎಂದುಕೊಂಡು, ಉಗುಳು ಮೀರದೆ ಇದಾನೆ. ಆ ಸೊಸೆಯೂ ಹಾಗೇ. ಅಂಥಾಸೊಸೆ ಎಷ್ಟುವರುಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಜಾಣತನವೋ ಆ ರೂಪೋ, ನಾನು ಯಾವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲಿ, ಈ ದಿವಸ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೃಂದಾವನದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೆ, ನಾನು ಏನಹೇಳಲಿ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯಹಾಗೆ ಇದ್ದಳು. ಆ ತಲೆಕೂದಲೋ, ಆ ಹಣೆ ಬೈತಲೆಯೋ, ಆ ಕಂಠು ಮೂಗೋ, ಆ ಹಲ್ಲು ಬಾಯಿದರೆಯೋ, ಆ ಕೆನ್ನೆ ಪನ್ನೆಗಳೋ, ಕುಂದಣದ ತಗಡಿನಹಾಗಿರುವ ಆ ಮೈಬಣ್ಣವೋ, ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವ ಆ ಮೈಸಿರಿಯೋ, ಆ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡಗೆಯೋ, ಆ ಹಸನ್ಮುಖವೋ, ಆ ಮೃದುವಾದ ಮಾತೋ, ಆ ಸುಗುಣಗಳೋ, ನಾನು ಯಾವುದು ಎಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಮಹಾರಾಯತಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ್ದಳೋ, ಈಗ ಆ ರೂಪು ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ : ಹೀಗೆಂದು ಆಕೆ ಕೊಂಡಾಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕಿವಿಚಿದಹಾಗೆ ಆದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪಟ್ಟಣವಾಸದವರ ಸಿಸ್ತು ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ. ಅದರೇನು, ತೆಗೆ ಸುಬ್ಬಕ್ಕ, ನೋಡಲಾರಂ. ಸೀತೆಯ ಕೂದಲು ಏನೋ ಒಂದುಬಗೆ ವಂಕಿವಂಕಿಯಾಗಿ ಗುಂಗುರುಗುಂಗುರಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಬಾಚಿದರೂ ಎಷ್ಟು ಎಂಣೇ ತೊಡೆವರೂ ಸಾಲದು. ಹಾಗೆ ಮೆಟ್ಟಲಮೆಟ್ಟಲಾಗಿ

ದ್ವರೂ ಕೂಡ ಉದ್ಧವಾಗಿ ಕೂತರೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಸಿಂಬೀ ಸು
 ತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಹಾಗೆ ಇದೆ. ಅತಿಯಾಗಿ ಹಾಗೆ
 ಇದ್ದರೆ ಏನು ಜಿನ್ನು ? ಅವಳಿಗೆ ಜಡೆ ಹಣೆಯುವುದು ಬಹು
 ಕಷ್ಟ ನಮ್ಮವ್ವ, ಕೂದಲು ಸರಳುಹೊಡೆದಹಾಗೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ಇ
 ದ್ದು ಅಡಕನಾದ ಜಡೆಯಾಗುವಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಲಕ್ಷಣ. ನಮ್ಮ
 ನಾಕಿಗೆ ಹಾಗಿದೆ, ಹಣೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎರಡುಬೆರಳು ಅಗಲ ನಾಕೀಹ
 ಣೆ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಜಿನ್ನು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಗಲವಾಗಿ ಚಪ್ಪ
 ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂದ ಭಾಗ್ಯವೇನು ? ನಮ್ಮ ಹೆಣಿಗೆ ಹುಬ್ಬಿ
 ನಮೇಲೆ ಸಂಣಿಗೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಕೂದಲು ಕಂಡೂ
 ಕಾಣದಹಾಗೆ ಇದೆ. ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟಿರಬೇಕು ? ಅದಬಿಟ್ಟು
 ಸೀತನಿಗೆ ಹುಬ್ಬು ಮೂಗಿನ ಮೇಲಾಗಡೆ ದಪ್ಪನಾಗಿದೆ. ಕಿವಿ
 ಕಡೆಗೆ ಸಂಣವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತೆ, ಒಂದುಬಗೆ ಬೇವಿನೆಲೆಯ
 ಹಾಗೆ. ಅವಳ ಹುಬ್ಬನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿತಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬೇವಿನೆಲೆ
 ತಿಂದರೆ ಹೇಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಅದೇನು
 ಸುಬ್ಬಲಕಾಟಿಯೋ. ಕಂಣುತಾನೆ ಆಗಲಿ, ಸೀತನಿಗೆ ಅದೇನೋ
 ಒಂದುಬಗೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅರ್ಧ ಮುಚ್ಚಿದಹಾಗೆಯೇ ಇ
 ರುತ್ತೆ ; ತೆರೆದರೆ ಅಗಲವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಾಳೋ
 ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ತೆರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಂಣು ತಿರುಗಿಸುವುದು ಯಾ
 ರಿಗೆ ಬರಬೇಕು ; ಒಂದುಕಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ
 ದರೆ ತಳಾರ್‌ಪಳಾರ್‌ ಎನ್ನಿಸುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ ? ಕಂ
 ಣು ನಮ್ಮ ನಾಕಮ್ಮನ ಕಂಣಿನಹಾಗೆ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟದಾಗಿದ್ದರೆ
 ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಂದವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆ ಮೈಸೂರವರ ಮನೇ

ಮೂಗಿಲ್ಲ ಒಂದು ತೆರವಾಗಿದೆ, ಹುಬ್ಬಿನ ನಡುವಿನಿಂದ ಸಂಣವಾಗಿ ಆಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿದಹಾಗೇ ಬರುತ್ತಾ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿದಹಾಗೆ ಇರುತ್ತೆ. ಮೂಗು ಆರೀತಿ ಯಾಗಿದ್ದರೆ ಉಸಿರು ಬಿಡುವುದೂ ಎಳೆಯುವುದೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ? ಸಾದಾರಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಿಟ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಸಾಕು ಇವರಿಗೆ ಇರುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡೆ ದಪ್ಪವಾಗಿ ತುದಿ ಕೊಂಚ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಉಸಿರು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರಾಗ. ಬಾಯಿ ನಮ್ಮ ಸೊಸೆಯ ಬಾಯಿನಹಾಗೆ ಅಷ್ಟು ಪುಟ್ಟದಾಗಿದ್ದರೆ ಉಂಡೆಕಬ್ಬು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ? ಬಾಯಿ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಯಿನಹಾಗೆ ಅಗಲವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ನೆಗಡಿ ಬಂದು ಮೂಗು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಡಬಹುದು. ತುಟಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ, ನಮ್ಮ ಸಾಕಮ್ಮನ ತುಟಿ ದಪ್ಪ ಸೀತನ ತುಟಿ ಸಂಣ. ತುಟಿ ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದರೆ ತಿನುವ ಪದಾರ್ಥ ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವುದು. ಸೀತನಿಗೆ ಮೇಲಿನತುಟಿ ಅತಿ ಅಗಲವಾಗಿ ಕೆಳಕ್ಕೂತ್ತಿ ಇದೆ. ಸಾಕಿಗೆ ಮೇಲಿನತುಟಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತಿದಹಾಗೆ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಇದೆ. ನೀನು ಸಾವಿರ ಹೇಳು ಸೀತೆಗೆ ಹಲ್ಲು ಚೆನ್ನಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನಕ್ಕರೆ ಹಲ್ಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಬೇಡವೆ? ಕಂಡರೆ ಕಂಡಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಇದೆ. ಸೀತೆಗೇನೋ ಕೆಂಪುತೊಗಲು ನಿಜ. ಅದೇನು ಚೆನ್ನೋ ನಾನು ಕಾಣೆ ನಮ್ಮಷ್ಟು, ಒಂದುಬಗೆ ತೊನ್ನುಬಡಕರ ಹಾಗೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಕಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಸುಮ್ಮನೆ, ಹೇಗೆ ಇರೋದು, ಮಗು ! ನೋ

ಡುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಕಂಠು ಸಾಲದಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಈಚೆಗೆ ಸಿಡಬು ಎದ್ದು ಹಾಗಾಯಿತು. ಮಖವೆಲ್ಲಾ ಗುಣಿಯಾಗಿ ಬೂದು ಕಪ್ಪು ಕವಿಚಿಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗಿತ್ತೇ? ಏನೋ ಹೇಗಾದರೂ ಇದ್ದು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ಮೈಸೂರಿನವರ ಒಲವು ಆ ಶೃಂಗಾರ ಆ ಬಿನ್ನಾಣ ಯಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ? ಆ ನಡಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ? ಇಷ್ಟೂ ಆಯಿತು, ಆ ಸಿಸ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಸಾಕಿ ಏನಮಾಡೀತು? ಗರತಿ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಇದ್ದು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆರೆದು ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಸಾಕು.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು. ಇವಳಮಾತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮುಖಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹುಶಿನಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಈ ಗರತಿಯರೆಲ್ಲಾ ಏಲೆ ಆಡಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂತಮ್ಮೊಳಗೆ— ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಮಾತ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇನು, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ಮಾತ? ಅವಳು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲಿ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತು ತಡೆದುತಡೆದು ಸಾಕಾಯಿತು. ಒಂದು ಬಗೆ ವಿಶಾಚಿಯಹಾಗೆ ಇದೆ, ಆ ಹಾಳಸಾಕಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಣ್ಣು, ಆ ಮೂದೇವಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಯೋ ಅದರ ಬುದ್ಧಿಯೋ ಅದರ ರೂಪಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ, “ ಕುರೂಪೀ ಬಹುಚೇಷ್ಟಿತಾ ” ಎಂದಹಾಗೆ, ನೋಡಿದರೆ ಓಕರಿಕೆ ಬರುತ್ತೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳಲ್ಲ ; ನಮಗೇನು ಕಂಣಿ

ಲ್ಲವೆ ? ವಾಪ ಆ ಹುಡುಗಿ ಸೀತಮ್ಮನೂ ಸೀತಮ್ಮನೇ, ಅವಳ ಹೆಸರು ಒಂದಲ್ಲ ಅವಳ ಇರಿಕೆ ಒಂದಲ್ಲ: ಹೀಗೆಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದು ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, ಅತ್ತ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಆವ್ವಾಜಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಬಲಿಸಿತಾ ಬಂದನು. ಇವನಕಡೇ ಗುಂಪೂ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲವಾಗತಾ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುತಾ ಇದ್ದ 'ತುಂಟರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಸಹಿಸುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿತ್ತು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬರುತಾಇದ್ದ ಕಾಣಿಕೆ ಮುಡುಪೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಗೆ ಗಂಟನ್ನು ದಿನೇದಿನೇ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಮಾಡತಾ ಬಂತು. ಹಣ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅಲ್ಪರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಿಕಾರಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇವನಿಗೆ ಕಿವಿಗೆ ಹತ್ತಕಡಕಾಯಿತು, ಕೈಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಪ್ಪವಾಯಿತು, ತೋಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಮುಡೀಬಳಿಯಾಯಿತು, ಬೆರಳಿಗೆ ಉಂಗರವಾಯಿತು, ಕಾಲಿಗೆ ದಪ್ಪನಾದ ಕಪ್ಪವಾಯಿತು, ಪಟ್ಟೀ ಅಂಚಿನ ದೋತ್ರವಾಯಿತು, ನಿರಾಜಿ ಬಟ್ಟಿಯಾಯಿತು, ಗದ್ದಿಗೆಯಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ತಲೆಯಜಟಿ ಗಂಟಿಗೆ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಬರೀ ನಿರಾಜಿಯಾಯಿತು, ಗದ್ದಿಗೆಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿರಾಜಿ ಅಂಜುಸೆರಗು ಉಳ್ಳ ಹಳದೀಮಗುಟ ಕೆಂಪಿನ ಮಗುಟಗಳಾದವು ; ಹೀಗೆ ಡಂಭಕ್ಕೂ ಸೊಗಸಿಗೂ ಬೇಕಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣಗಳು ದಿನೇದಿನೇ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚತಾ ಬಂದವು. ಇವನು ಎಲ್ಲಿಹೋದರೂ ಪೂರೈವಯಸ್ಸಿನ ಲಟ್ಟರು ಹಿಂದೂಮುಂದೂ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಇಂಥಾ ತುಂಡಾಂಡಿಗಳು ಗುಡಿಯ

ಕೈನಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಜಾಜು ಮುಂತಾವದನ್ನು ಆಡುತಾ ಇದ್ದದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪುಂಡುಪದಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾವಡಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಈ ವಿಧವಾದ ರಸಿಕತೆ ಈ ಗುಂಪಿನವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಇನರಪೊತೆಗೆ ಲಲ್ಲೆಯೂ ಕ್ಯಾಕೆಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಹಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೆವರಿಕೊಳ್ಳುವಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಊರಿನ ಜನರು ಅನೇಕರು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೀರತರಲು ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟುಹರಿದ ಪಂಜಾಗಿ ನಡೆಯತಾ ಇದ್ದ ಜನರ ಹಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಟ್ಟತನ ನಡೆಯಬಹುದು ಯಾವುದು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ?

ಅತ್ತ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಿಂದ ಸೀತಮ್ಮನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಬೃಂದಾವನದ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುತಾ ಇದ್ದ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆ ಬೃಂದಾವನವು ಹೊಳೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮೀಪವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದಾ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಲು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿನನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಜಿಗೆ ಹೊಳೆ ತಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಲವನ್ನು ಯಾರೋ ವಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಬೃಂದಾವನವು ಆ ಹೊಲದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ನೇರಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಪೂಜೆಗೆ ಬರಲು ಯಾರಿಗೂ ಅಡ್ಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬೃಂದಾವನವು ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಕೈನಾಲೆಗೆ ಎದುರಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಸುಮಾರು ೧೦೦—೧೫೦

ಗಜ ದೂರವಿತ್ತು. ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತಮ್ಮನು ಬೃಂದಾ ವನದ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವುದು ಗುಡಿಯ ಕೈನಾಲೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುವ ಹೊತ್ತು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಹಾಗೂ ಹಾ ವಳಿಯು ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದಿನೇದಿನೇ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂತು. ಬುಟ್ಟಿವಿಕಾರಕ್ಕೆ ನೋಟವೇ ಅಂಕದ ಬಾಗಿಲಾಗಿದೆ. ಸೀತಮ್ಮನು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಎಲ್ಲರಕಂಠೂ ಆಕಡೆಗೇ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದುದಿನನ ಅಪ್ಪಾಯಿಯು ಗುಡಿಯ ಕೈನಾಲೆಯಿಂದಲೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು. ಕಂಠೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ದೃಷ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ— ಈಕೆ ದೀಕ್ಷಿತರ ಸೊಸೆಯಲ್ಲವೆ? ಎಂದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು— ಹವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅಪ್ಪಾಯಿಯು— ಒಳ್ಳೇ ಚೆಲುವೆ, ಬಹು ಸುಂದರಿಯಾಗಿದಾಳೆ. ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಾಂದರ್ಭದ ವೈಚರಿಯನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಎಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು— ಅವಳ ತಲೆಕೂದಲು ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಬರಿಕೂದಲೇ ಅಷ್ಟು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಆ ಕೂದಲು ಆ ಮುಂದಲೇಕುರುಳು ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಮುಖದ ಮೇಲಾಗಡೆ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಾಗಿ ಕಮಾನು ಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಹಾಗೆ ಇದೆ, ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಆ ಕಂಠೂ ಆ ಹುಬ್ಬು ಆ ನೋಟ ಇವನ್ನು ಹೋಲುವುದು

ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ತೆಗೆ, ಎಂದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು— ಒಂದು ಸಾರಿ ಅವಳು ನಕ್ಕದ್ದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಎನಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದು ಎಂದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು— ಅವಳ ತುಟಿ ಭಲೆಜೋಕಾಗಿ, ಅದೆ ಕಣೆಲೋ, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಬೇಕೆಂತ ಕಡೆದು ಮಾಡಿದ ಜಂತದ ಬೊಂಬೆ ಹಂಗವಳೆ, ಅವಳಮೈ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗೈತೆ ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಐ ಮೈ ಹೇಳತವನೆ ಮೈಯ್ಯ ; ಇನ್ನಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದಾತು? ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಅಯ್ಯ, ತೆಗೆಯೊ ನೀ ಎನ ಬಲ್ಲೆ, ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದಾನೆ ಡಾಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆ ಯಾಕೆಲ್ಲವ ? ಹಂಗೆ ನಡೀತವಳೆ ಕಣೆಲೋ, ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಅದೇನಹೇಳಿಯಲೆ, ಬೊಡ್ಡಿ ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಕಡೆ ಕಂಣ ತಿರಗಸತವಳೆ, ಅದಕಂಡರೆ ಎಂತೇವನಗಾದರೂ ಜೀವಾ ಮಿಳಮಿಳ ಅನ್ನಾಕೆಲ್ಲವ ? ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ನೀಬಲೆ ಕಂಡವ ಸುಮ್ಮನಿರಲೆ, ಒಂದು ಹೇಳತವನೆ ಒಂದ, ಇನ್ನಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದಾತು ? ಆ ಎದೆಬಾವಕ್ಕೆ ಏನತಾನೆ ಹೋಲಿಸೀಯಲೆ? ಎಂದು ಒದರಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಅವಳು ನಡೆಯೋವಾಗ ಮೈ ಬಳಕತಾ ಬಳಕತಾ ನಡೀತವಳೆ, ಅದ ನೋಡಾಕೆ ಶಿವ ಇನ್ನು ಹತ್ತಕಂಣ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಲದುಕಣೆ ಲೋ, ಎಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಮೊನ್ನೆ ಸುಕ್ಕರವಾರ ದೋಸರಕಿಟ್ಟಪ್ಪ ಓಟು ಗುಲಾಬದ ಹೂ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ ಅಂತ ಕಳಗಸದ, ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದವ ಹೂ ತಗಳ್ಳಿ ಅಂದಿ ; ಅವ ಬಂದಿ ಕೈ ಒಡ್ಡಿದ, ಆಹಾ ಅದೇ

ನಕ್ಕೈ ! ಆ ಹುನ್ನಿನಬಂಣ ಅವಳ ಅಂಗೈಬಂಣ ಒಂದೇ, ವಸಿನೂ ತಿಳಿಯಾಕಿಲ್ಲ ಹಂಗಿತ್ತು ; ಆ ಬೊಡ್ಡಿ ಕೈ ಉಗುರು ಕಾಲಉಗುರು ಏನಂತೀಯೋ ಕೆಂಗಣಗಲೇಬಂಣದ ಕನಡಿಹಂಗಿ ತಣಕ್ತಣಕ್ನೆ ಹೊಲೇತಿರಾದು ಕಣೆಲೆ, ಏಂದು ವರ್ಣಿಸಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಅವಳಮಕ ವಸಿ ಮಳುಮಕವಲ್ಲವ? ಏಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು— ತೆಗೆಯೊ ಏನ ಮಾತಾಡೀಯೆ, ಇವ ಬಲೇ ಕಂಡವ, ಅವಳ ಮಕ ಎಷ್ಟೋ ನುಂಣಗೈತೆ, ಒಂದು ಬೊಟ್ಟು, ಒಂದು ಚುಕ್ಕಿ, ತೋರೀಯ ನೀನು? ಮಾತಾಡತವನೆ ಮಾತ, ಮನಸ ಕಂಡರೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು ಕಣೆಲೆ, ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಸತ್ತನಾಯಿನಹಂಗಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು, ಏಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನು— ಅವಳು ವಸಿದಪ್ಪನಾಗವಳೆ ಅಲ್ಲವೇನೆಲೆ ತಿಮ್ಮ, ಏಂದನು. ಆಗ ತಿಮ್ಮನು— ಎತ್ತೆಲೆ ನಿನ್ನ ಕಡಾನಾನ, ನೀಬಲೆ ಹೆಣಗಳ ನೋಡಿದವ ; ನೀ ಏನಬಲ್ಲೆಕಣಾ, ಹುಡುಗಬೊಡ್ಡಿ ಹೈದ, ದಪ್ಪನಾಗವಳಾ ಅವಳು? ಮೂಲೇಮನೆ ದಡಾಲಿ ಕಂಡು ಹೇಳೀಯೋಕಾಣೆ. ಎಳನೇತ್ರವಾಗಿ ಬಳುಕುತಾ ಬಳುಕುತಾ ನಡೀತವಳೆ ; ನಾವು ಎಷ್ಟೋನೋಡಿವಿ. ಮೈಸೂರ ಬುಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಸ ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದರೂ ಇಂತೆವಳು ಸಿಕ್ಕಾಕಿಲ್ಲ, ಏಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ನೀನೋಡಿಲ್ಲ ಕಣೆಲೆ, ಇವಳ ನೀ ಏನಬಲ್ಲೆ ? ಒಂದು ಪದಾ ಹೇಳತವಳೆ ಹೇಳತವಳೆ, ಅದನ ಕೇಳದವ, ಮನಸಾ ಅಲ್ಲೇ ಮೈಮರೇಬೇಕು ಕಣೆಲೋ, ಹಂಗಿ ಹೇಳತವಳೆ. ಏಂದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ

ನು— ಪದಾಹಂಗಿರಲಿ ಕೈಲೊ, ಇವ ಬಲೆ ಪದಾ ಕಂಡವನ
ಮೊಮ್ಮಗ, ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಇವಳ ತಾತನಂತೆವರೆಲ್ಲಾ ಪದಾ
ಹೇಳತವರೆ, ಮೊನ್ನೆ ಕಿವಡನಂಜನ ಮದವೆಗೆ ಬಂದಿರ್ಲಿಲ್ಲ
ವಾ? ಅವಳ ಮುಂದಿವ ಪದಾ ಹೇಳಾಳ?, ಆದಲ್ಲಕಣ, ತೆಗೆ
ಯಲೆ; ಇವಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾವತ್ತಾನೇ ಕಮ್ಮಿಯಾಗೈತೆ? ಎಂ
ದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು— ಇಂತೇವ ನನಗಿದ್ದರೆ ನಾಹೆಗೆ ಬಾ
ಳಿಸಿಯೇನೊ! ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಬಿಟ್ಟನು. ಇವರಸಂಗಡ
ಕೂತಿದ್ದ ಮುದುಕನೊಬ್ಬನು— ಅದೇನರಲೆ ಹಲೈ ಹೊಡದೀ
ರಿ, ಕೈಲಿ ಕಾಸಿಲ್ಲ ಮೈಲಿ ಬೋಸಿಲ್ಲ (ಬೊಸ=ಭೂಷಣ)
ಹೋಗೂಸೂಳೆ ಕಂಡು ಹಮ್ಮೈಸಿ ಬಿದ್ದನಂತೆ, ಎಂದು ಹೇ
ಳಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮುದುಕನು— ನಡೀರೋ,
ಎನಹಂಗಾಡೀರಿ, ಅವ ಎಂತೆ ಮಾತಾಯೋ! ನಿಮಗೆ ಅಕ್ಕ
ತಂಗೀರಿಲ್ಲವ? ಎಂದನು.

ಆಗ ಅವ್ವಾಜಿಯು— ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಕೈತಪ್ಪಿಹೋದೀತು
ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಇದಾಳೆ. ರೂಪಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮೈಸೂರ ಬಡ
ಗುಬೇರೆ ಇದೆ. ಅದೇ ಗಂಡಸಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕುಯ್ಯುವುದು
ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು ಇವಳು ಬಲೇ
ಗರತಿಯಂತೆ. ಮನೇಲಿ ಬದಕುಬಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ದೇವರು ದಿಂಡರು ಅಂತಾ ಅವಳಂತೆ, ಎಂದನು. ಆಗ
ಅವ್ವಾಜಿಯು ಬಲಗಡೆ ಕೂತಿದ್ದ ಉವಾದ್ರಿ ನಾರಪ್ಪೆಯ್ಯನು—
ಎನೋ ಇದೆ ನಮಗೆ ಯಾಕೆ? ಎನಲು, ಅವ್ವಾಜಿಯು ಈ ಮಾ
ತಿನಲ್ಲಿ ಎನೋ *ಗ್ವಾರಸ್ಕವಿದೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಶೆಯ

ಒಂಕುರಕ್ಕೆ ಆಸೆಕೆಯನ್ನು ಮಾಡತಾ— ಉಪಾದ್ರಿಯಾ ಕೋ ಒಂದುಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡತಾರಲ್ಲ, ಬಹುದಿವಸ ಅಪರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರಲ್ಲವೆ. ಅವರು ಕಾಣದ್ದು ಯಾವುದು? ಎಂದು, ಹುಸಿನಗು ನಗುತಾ ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾದ್ರಿಯು— ನಾನು ಕಾಣದ್ದು ಯಾವುದಿದೆ? ಮೊನ್ನೆ ಹುಡುಗ ಇವಳ ಗಂಡ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಓದಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ, ನಾನೇ ತಯಾರುಮಾಡಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಇಂಥಾ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಗಂಟಹಾಕಿದರೆ ಏನಾದೀತು? ಬೆಳಗಿದ್ದರೆ ಅತ್ತೆಗೂ ಸೊಸೆಗೂ ಹಣಾಹಣಿ ಜಗಳ; ನಾನೂ ಕೇಳಿನೋಡಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಆ ಅತ್ತೆಯಾಗುವಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಡಗು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇದಾಳೆ ಎಂದನು. ಆಗ ಅವ್ವಾಜಿಯು— ಯಾಕೆ ಅತ್ತೆಗೂ ಸೊಸೆಗೂ ಅಷ್ಟುಜಗಳ?

ಉಪಾದ್ರಿಯು— ಯಾಕೆ ಜಗಳವೋ ನಾನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ನಾವು ಕಂಡಹಾಗೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಎಂಥಾ ಒಳ್ಳೇ ತಾಯಿ ಹೆತ್ತವುಗಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಸೇರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಜಗಳ.

ಅವ್ವಾಜಿ— ಸೊಸೆಯಲ್ಲಿ ಯೇನು ಕೆಟ್ಟವಿದ್ಯೆವಿದೆ?

ಉಪಾದ್ರಿಯು— ಮಾಡಿದವರವಾಪ ಆಡಿದವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ, ನಮಗೆ ಯಾಕೆಬೇಕು?

ಅವ್ವಾಜಿ— ಹಾಗಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಏನಾದರೂ ಹೆಜ್ಜುಗಟ್ಟಲೆ ಉಂಟೋ?

ಉಪಾದ್ರಿಯು— ನಾವು ಕಂಡದ್ದಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಹೇಳುವು

ದು? ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ವಾಪ ಆ ಅತ್ತೆಯಾಕೆ ಸೊಸೆ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋದಾಳು?

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ನೋಡಿ ಉವಾದ್ರೆ, ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ರೂಪು ಇದ್ದಕಡೆ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ?

ಉಪಾದ್ರಿ— ತಾರಾಶಶಾಂಕದಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ಓದಲಿಲ್ಲವೆ? ಚಂದ್ರ ಅಷ್ಟು ಸುಂದರನಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ದೋಷ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದೇ ಕಳಂಕವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ನನಗೆ ಇದು ಒಂದು ಸಂಶಯ ನೋಡಿ ಉಪಾದ್ರೆ. ರೂಪು ಇದ್ದಕಡೆ ದೋಷ ಯಾಕೆ ಇರಬೇಕು? ದೇವರ ಮುಖವನ್ನು ನಾವು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತಿದ್ದುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾದರೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಾವು ದೋಷವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು? ದೋಷವನ್ನು ನಾವು ಆರೋಪಿಸಿದವೇನೇನು ನಾವು ಆದನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದೆ?

ಉಪಾದ್ರಿ— ಕೆಟ್ಟತನವಿಲ್ಲದ ರೂಪು ದೇವರಲ್ಲಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ರೂಪಿನಸಂಗಡ ಕೆಟ್ಟತನ ಸೇರಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತೆ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ರೂಪು ಇಲ್ಲದಕಡೆ ಕೆಟ್ಟತನ ಹುಟ್ಟುವುದು ಅಪೂರ್ಯ.

ಸಭಾಪತೈಯ್ಯ— ಕೆಟ್ಟತನ ಇರುವ ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ರೂಪು ಇರುತ್ತೆಯೆ? ರೂಪು ಇದ್ದ ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟತನವಿರುತ್ತೆಯೆ? ಹೇಗೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗದು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ರೂಪು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು.

ಸಭಾಪತೈಯ್ಯ— ಬರೀರೂಪು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉ

ತಮ್ಮವಾದ ರೂಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಬರೆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟೀತೆ ?

ಅವ್ವಾಜಿ— ಹಾಗೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ, ಜೀವಿವಿಲ್ಲದ ಬೊಂಬೆಯನ್ನೂ ಪಟವನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಆಗದು. ಜೀವವುಳ್ಳವರ ರೂಪು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದೇನೋ ನಿಜ.

ಸಭಾಪತೃಯ್ಯ— ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು, ಅವ್ವಾಜಿ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜೀವಿವಿಲ್ಲದ ಬೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಹುಪ್ಪನ್ನು ನೋಡಲಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿ, ನಮಗೆ ಏನೋ ಆನಂದವಾಗುತ್ತೆ. ಜನರ ರೂಪನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಟ್ಟುವ ಆನಂದವೂ ಇಂಥಾದ್ದೇ. ಹೆಂಗಸು ಗಂಡಸಿನ ರೂಪನ್ನೂ, ಗಂಡಸು ಹೆಂಗಸಿನ ರೂಪನ್ನೂ ನೋಡಿದಾಗಲೂ ಮೊದಲು ಇಂಥಾ ಆನಂದವೇ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಕಾರಮಾಡಿ ಮನ್ಮಥಬಾಧೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಬೇರೆ ಇದೆ.

ಉಪಾದ್ರಿ— ಯಾವುದೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ, ಯಾರೂ ಕಾಣದ್ದನ್ನು ; ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ಯಾವದಪ್ಪ ?

ಸಭಾಪತೃಯ್ಯ— ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕರಗಿಸುವುದು ಬರೀ ರೂಪಲ್ಲ, ಹೀಗೆಂದರೆ ಸೌಂದರ್ಯವಲ್ಲ, ಅದು ಪ್ರತಿ ಮೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತೆಂದು ಆಗಲೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ

ನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಗಿನ ಚರ್ಮಗಳು ಕಲ್ಲಿನಂಥಾ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕರಗಿಸುವವು. ಹೆಂಗಸು ಗಂಡಸನ್ನೂ ಕಂಡಕೂಡಲೆ, ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿದಹಾಗೆ ಇರುವುದು, ಕಡೆಗಣಿನಲ್ಲಿ ಅವನಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು, ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸೆರಗನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾರಿಸಿ ಬೇಕೆಂದು ಅದನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಬಗ್ಗಿಸಿ ತುಯಿದು ಹೊದಿಯುವುದು, ಯಾರಸಂಗಡಲಾದರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲದ ನೆವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುವುದು, ಗಂಡಸನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸಹ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವಳಂತೆ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಗಂಟಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸರಕ್ಕನೆ ಬೇರೇಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುವುದು, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಇನಯನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿನೋಡಿ ಕಣಗುಡ್ಡೆಯನ್ನು ತೇಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು, ನೆವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾರನ್ನೋ ಕರೆಯುವಂತೆ ಕರೆಯುವುದು, ಇನಯನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವಹಾಗೆ ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸೀರೆಯ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಒಡವೆಯ ಬಡಗನ್ನೂ ಈಕಡೆ ಆಕಡೆ ಬೇಕೆಂದು ತಿರುಗಿನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅತಿಯಾದ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮುಖವನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮೈಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ, ಪುರುಷ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ

ಇರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕೂಡಬಿಟ್ಟು ನೋಡತಾ, ಪುರುಷ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಯೇ ನೋಡದವಳಂತೆ ಇರುತ್ತಾ, ಬೆಡನನ್ನು ಬೀರುವುದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಮುದ್ದಾಡುವುದು, ಗಹಗಹಿಸಿ ಹಾಡುವುದು, ನಗುನಗುತ್ತಾ ಅತಿವಿನಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಪರಪುರುಷರೆದುರಿಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡಿ ಓಡಿಯಾಡುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಚರ್ಮಗಳು ಪುರುಷನೆಂಬ ಮೃಗಕ್ಕೆ ಬಲೆಯಾಗುವವು. ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಚಲಿಸದ ಕಂಠು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದರೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ ; ಮಾತಾಡದಬಾಯಿ ಎಷ್ಟು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಾಧೆಇಲ್ಲ ; ಚಲನಇಲ್ಲದ ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಅಂಥಾ ಚರ್ಮಗಳೇನಾದರೂ ಇವೆಯೆ ಹೇಳಿ. ಬರೀಸೌಂದರ್ಯವೇ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಲ್ಲ.

ಉಪಾದ್ರಿ— ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ನೋಡಿ ಅರಿಯೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಹೀಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೈಲಾಗದು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ಸಭಾಪತ್ರೆಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವುದೇನೋ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರಷಂಷೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯೋಸಂಗತಿಗೋಳು ಉಪಾದ್ರಿ ಹೇಳಿ

ದ್ದು. ಏಷ್ಯೋದಿವಸ ಜೋಯಿಸರ ಮನೇಲೇ ಇದ್ದು ನೋಡಿದವರು, ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ?

ಹೀಗೆ ಸಭಾಪತ್ರೆಯ್ಯನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರವೂ, ಉಪಾದ್ರಿಯು ಮೇಲುಮೇಲೆ ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿ ಆಡಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯೂ ಅವ್ವಾಜಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುತಿರುವಾಗಲೇ ಇವನಿಗೆ ಚಿತ್ತ ವಿಕಲವಾಯಿತು, ಅಂಧಕಾರ ಕವಿಚಿಕೊಂಡಿತು. ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತೇನೂ ತೋರದೇ ಹೋಯಿತು. ಅವ್ವಾಜಿಯು ಯಾವನಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತುಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವ್ವಾಜಿಯು ಉಪಾದ್ರಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದನು ; ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು—ಉಪಾದ್ರೆ ಹಾಗಾದರೆ ದೀಕ್ಷಿತರ ಸೊಸೇವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನವೇನೋ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡಾಗ್ಲೂ ಒಳಗಿನಸ್ಥಿತಿ ಬೇರೆಇದೆ ಅನ್ನು ? ನಾನೇನೋ ಜನ ಹೊಗಳುವುದನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾದ್ರಿಯು— ನಾನೇನೋ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಮೂರುಹೊತ್ತೂ ನೋಡಿದವನಷ್ಟೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಆ ಗಂಡಿಗೂ ಈಡೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾದೇವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಓದಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಹೈದ, ಈಗ ನನ್ನಕಂಡರೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಹುಚ್ಚುಮುರವನ ಆಳಿಕೆಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ ಅವಳು. ನಾನೇನೋ ಮುದುಕನಾದೆ, ಇದ್ದಮಾತ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವರಂಥ ಇವರಂಥ ನಿನ್ನಂಥ ಅಗಡು

ಬೊಮ್ಮನಹಾಗೆ ಇರತಕ್ಕವರು ಇದ್ದರೆ ಸಗ್ಗಿಯಾಳು. ಅವಳು ಎಂದಿದ್ದರೂ— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಪ್ಪ, ನನಗೆ ಯಾಕೆಬೇಕು, ಮೊದಲೇ ಆ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ನನ್ನಮೇಲೆ ಕತ್ತಿನ ತನಕ ಇದೆ. ಹುಡುಗರನ್ನು ಹೊಡೆಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಓದುಬರುತ್ತೆಯೆ? ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ರಂಪವಾಯಿತು. ನನ್ನವ್ರಾಣ ಉಳಿಯುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯದು. ಹೇಳಿದರೆ ಮೂರುದಿವಸದ ಪುರಾಣವಾಗುತ್ತೆ. ಕೊನೆಗೆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಓದಿಸುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬಾರದು ಎಂಬುದಿಷ್ಟು ಆ ದೀಕ್ಷಿತ. ಈ ಪೂರಲ್ಲಿ ಯಾರು ನನ್ನಕೈಲಿ ತಯಾರಾಗದೆ ಇದ್ದವ? ಒಬ್ಬನು ಬೆಟ್ಟಮಡಿಸಿ ಹೇಳಲಿ ನೋಡೋಣ. ಅವ ಆಡಿದಮಾತು ಇನ್ನೂ ನನ್ನಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಜೋಯಿಸರಮನೆಗೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವರಿಗೇನುಗತಿ ಇತ್ತು. ದೊರೇಹತ್ತರೇನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಓಡಿಯಾಟವಿದೆ, ಆದರೇನು ಇಂಥವರು ಎಷ್ಟುಜನವೋ ಆ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ! ಆಸ್ತಿ ವಾಸ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಹ್ಯಾವಕಿಟ್ಟೆಂದು. ಆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನ ತಂದೆ ಸಂವಾದಿಸಿದ್ದು. ಆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಈ ಮಹಾದೇವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪೂರಾ ಬಂದೋಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದಾಳೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ತರುವಾಯ ಆವ್ವಾಜಿಯು ಉಪಾದ್ರಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಾನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವ ಆಡಿದಮಾತುಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದನು, “ ನಿನ್ನಂಥಾ

ಅಗಡುಬೊಮ್ಮೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತಿನಿಂದ ತಾನು ಸರಿಯಾದ ವರನೆಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಉಪಾದ್ರಿಯು ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಆಡಿದನೋ ಅಥವಾ ಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಧೂಪಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏವಂಚ ಅಪ್ಪಾಜಿಯು ಆದನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂದು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಮನ್ಮಥನ ಮಾಯವೆಂಬ ಬಲೆಯು ಒಳಗಿನಕಂಠಿಗೆ ಪರೆಯಾಯಿತು. ಈ ಬಯಕೆ ಕೈಗೂಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ— ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಮನೆಗೆ ಯಜಮಾನಿ, ಇವಳು ಸೊಸೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಡಿದಿಡಾಳೆ, ಇದೇನಾರ್ಗವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿಯ ಗೀಳು ಬಲವಾಯಿತು.

ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ದೊಡ್ಡಮಂಗಳಾರತಿಯೂ ದೇವರಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಆಲಂಕಾರವೂ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಬಂದಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ಪಣಿವಾರದ ತರತೀಪೂ ಒಂದುದಿವಸಕ್ಕೆ ಒಂದುದಿವಸ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಅಮ್ಮನವರಿಗೆ ಆಲಂಕಾರಮಾಡಲು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಜನರು ಬಂದರು. ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನಿ, ಮಹಾಕಾಳಿ, ಸೀತಾವಾರ್ಪತಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗಾಯತ್ರಿ, ಸತಿ, ಪಾರ್ವತಿ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ, ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿ, ಗಂಗ, ಇವೇವೊದಲಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಆಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉತ್ಸವಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳೂ ನಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂದವು.

ವಿಶೇಷವಾದ ಲೆಟ್ಟಿಹಾಸದಿಂದ ದೇವರಸೇವೆ ನಡೆಯುವುದೆಂದೂ ಎಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಬಂದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ಆಶೆಹುಟ್ಟುವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಜರಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ದೂರದ ಗ್ರಾಮದವರೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶತಕಂಠರಾವಣನ ಸಂಹಾರದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೂ ಮೋಹಿನೀ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುವ ದಿವಸಗಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯು ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಜನರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಶೆ ಹುಟ್ಟುವಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಂಗಳಾರತಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಖ್ಯಾತಿಯಂತರಾದ ಪುರುಷರನ್ನೂ ಲೇತನಕೊಟ್ಟು ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶುಕ್ರವಾರದದಿವಸ ಗುಡಿಗೆ ಬರೀಹೆಂಗಸರೇ ಬರಬೇಕೆಂದು ಎರ್ಪಾಡಾಯಿತು. ಜೋಯಿಸರ ಮನೇಹೆಂಗಸರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾದ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕರೆದುತಂದು ಬಿಡುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಇತರರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಟ್ಟಿತಟ್ಟಿ ತುಂಬಿ ಹೂವನ್ನೂ ಪಣಿವಾರವನ್ನೂ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಕೊಡುತಾ ಬರುವುದು, ಹೀಗೆ ಜರುಗಿತು. ನವರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿಯೂ ಮುವಾಸಿನಿಯರ ಫೂಜಿ ಎಂಬ ನೆವದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಸೀರೆಗಳನ್ನೂ ಕುಪ್ಪುಸಗಳನ್ನೂ ದೀಕ್ಷಿತರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮನೆಮನೆ ಗಡಿಯ ಊರೂರು ಗಡಿಯ ಆವ್ವಾಜಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಕುಪ್ಪವಾಗಿ ಒಂದುದಿವಸವೂ ಬಿಡದೆ ಸೀತಮ್ಮನು ತುಳಸೀಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿಬರುತಾ ಇದ್ದುದು ಸರಿಯು

ಷ್ಯೆ. ಹೀಗೆಯೇ ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೊಳೆಗೆಹೋಗಿ ಸೀನೀ ರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತಾಇದ್ದಳು. ಈ ಎರಡುಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿನಾ ಮತ್ತೆ ಯಾತಕ್ಕೂ ಸೀತೆಯು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ, ತುಳಸೀಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಇವಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವಕಡೆ ಹರಳೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹು ವ್ವಿನ ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಗಂಧದಬಿಲ್ಲೆ, ಹಾಕಿತುಂಬಿದ ಡಬ್ಬಿಗಳು, ಪುಣುಗು, ಜವ್ವಾಬಿ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಮೊದ ದಲಾದ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಭರಣಿಗಳು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಪಿಗೆ ಇರವಂತಿಗೆ ಪಾದ್ರಿ ಈ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಪಚ್ಚೀತನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹುವ್ವಿನ ಕುಚ್ಚು ಗಳು, ರಾಜಾರೂಪಾಯಿಗಳು, ಕಂಠಿರಾಯಿ ವರಹಾಗಳೂ ಇವೆ ಲಾ ಬಂದು ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವ ನ್ನೂ ಸೀತಮ್ಮನು ವಿಷದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳ ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಒಂದುದಿನಸಕ್ಕೆ ಒಂದುದಿನಸ ಹೆಚ್ಚು ತಾ ಇದ್ದ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಅಂಣಾವಟ್ಟಿಗಾರರ ಆಟೋಪಗಳ ನ್ನೂ ಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತನ್ನಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಲೆಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಲಿನ ಭಾವವನ್ನೂ ಕಂಡು ಊಹಿಸಿ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಸೀತಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸು ಕೇವಲ ದೃಢವಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದುಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಅರುಂದ ಮ್ಮನ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ೪-೫ ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಶ್ಯತ್ಥ ಕಟ್ಟಿ ಇತ್ತು. ದಿನವೂ ಆ ಅರಳೀಮರಕ್ಕೆ ತಾನು

ಪೂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡುವ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೂಡಿದನು. ಈ ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ತನ್ನ ಡಂಭವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಸೀತಮ್ಮ ತುಳಸೀಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆಗ ತಾನೂ ಅರಳಿಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ವಿಶೇಷವಾದ ಪರುರವಣಿಯಿಂದ ತಾನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು ಮಗಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾ ಅವಳು ಬೃಂದಾವನದಬಳಿ ಇರುವತನಕ ತಾನೂ ಇರುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಏನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿದ್ಧನು ಸೀತನಕಡೆ ನೋಡಿನೋಡಿ ಬೇಕೆಂದು ನಗುತ್ತಬಂದನು. ಇದನ್ನು ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಪೂಜೆಗೆ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ, ದೇವರ ನಿವೇದನಕ್ಕೆ ಹಂಣನ್ನು ಹಿಡಿಯಿರಿ ಎಂದು ನೆವನೆವದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಸೀತೆಯು ಆಕಡೆಯೇ ತಿರುಗಿನೋಡದೆ ತನ್ನ ಪೂಜಿಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಖವನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಈ ನೀಚನ ಬಾಧೆ ಬಲವಾಗುತ್ತಾಬಂತು. ಇದನ್ನು ಇತರರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೂ ಕಷ್ಟ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅನುಭವಿಸುವುದು ಮತ್ತೂ ಕಷ್ಟ. ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಾಬಂತು. ಸೀತಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸು ಬಹು ಖಚಿತವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ನಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿಂದ ತರಿಸಿದ ಉತ್ತಮವಾದ ಹೂವು ಎಲೆಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಜೋಯಿಸರಮನೆಗೆ ಬರಲು

ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ ಹೋಗುವುದೂ ಅಥವಾ ಏಂದಾದರೂ ತಪ್ಪಿದರೆ ಈಕೆ ಹೋಗುವ ತನಕ ಆಳಮೇಲೆ ಆಳುಬಂದು ಕುಕ್ಕಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೂ ವಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂತು. ಈಕೆಗೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮರಾಧೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬಾಳೇಹಂಣಿನ ರನಾಯನವೇನು ಬಗೆಬಗೆಗೆ ಹಂಣುಗಳತುಂಬಿದ ತಟ್ಟೆಗಳೇನು ಬಾದಾಮಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ದ್ರಾಕ್ಷೆ ಖರ್ಜೂರ ಇವುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ ತಟ್ಟೆಗಳೇನು ಶುಕ್ರವಾರದದಿವಸ ಒಳ್ಳೆ ಕಲಾಬತ್ತು ಕುಪ್ಪುಸವೇನು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಳುಗಳ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಆಕೇ ಸಂಗಡ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರಗೆಟ್ಟ ಮುತ್ತೈದೆ ಜಾಲಪಟ್ಟಿಗೆ ಕೂತಹಾಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂಕಂಡು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಒಮ್ಮೈಇಮ್ಮೈ ಆಗುತ್ತಾಬಂತು. ಒಂದುದಿನ ರಾತ್ರಿ ಗುಡಿಯಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ್ಗೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಅಪ್ಪಾಣಿ, ನೀನು ಮಹಾರಾಯ, ದೇವತೆ ನಿನಗೆ ಒಲಿದಿರುವಹಾಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಒಲಿದಿಲ್ಲ. ಪೂಜಾರಿಗಳು ಎಷ್ಟೋಜನ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಸೇವೆ ನಡೆದದ್ದು ಏಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ದೊರೆಮಾರರುಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆ ನಡೆಯಲಾರದು. ಹಿಂದಿನಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ, ಈಗ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೀಯೆ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ಮಹಾರಾಯ, ಮುಂದಿನಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಪದವಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೀಯೆ, ಎಂದು ಹೊಗಳಿದಳು. ಆಗ ಅವ್ವಾಜಿಯು— ತಾಯಿ ತಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಎಲ್ಲಾಸೇವೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡುವಶಕ್ತಿ

ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾಯಿ— ಈ ಊರವರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಸೀಮೆ ಸೀಮೆಯವರಲ್ಲಾ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದು ದೇವರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕುಟುಂಬಮಾತ್ರ ಯಾವತ್ತೂ ಗುಡಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ದೇವರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದುಬವಸ ಆನಂದವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ಅಮ್ಮಯ್ಯ, ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ನೋಡಿದವರು, ಇದೇನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಕೈನುಗಿದನು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು— ಒಳ್ಳೆದಪ್ಪ ಅವಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸು ತೇನೆ ; ನೀನು ಕರೆಯುವುದು ಹೆಚ್ಚೋ ಅವಳು ಬರುವುದು ಹೆಚ್ಚೋ ! ಏನೋ ಈಗಿನಕಾಲವವರು, ನಾನು ಏನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತು ಯಾವುದು ನಡೆಯುತ್ತೆ ಅನ್ನಾಜಿ ? ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ ಅವಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸುತೇನಪ್ಪ, ಎಂದು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸೊಸೆಯನ್ನು “ ಈಗಿನಕಾಲವವರು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದದ್ದಾತಿಗೆ ಅವಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಳವಳವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತನ್ನ ಬಯಕೆ ಕೈಗೂಡುವದಿವಸ ಸ ಮಿಸುತೆಂದು ಅನ್ನಾಜಿಯು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅತ್ತ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಮನೆಗೆಹೋದ ತರುವಾಯ— ಎಲೆ ಸೀತೆ, ನೀ ನುಯಾಕೇ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಗೆ ಯಾವೂತ್ತೂ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ? ಅನ್ನಾಜಿ ಎಷ್ಟೋ ವೇಚಾಡಿಕೊಂಡ ; ಮುತ್ತಿನಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ತಾನೂಹೋಗಿ, ಬರುವವರಿಲ್ಲವೆ ? ಎಷ್ಟೋ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕಂಠ ವಾಪವೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತೆ ; ಹೋಗಿ ದೇವರನೋಡಿಕೊಂ

ಡು ಬೇಕಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ನಿನಗೇನು ಪಾಪಬರುತ್ತೆಯೆ? ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವಾಗ ನಿನ್ನದೇನು ಶ್ರೇಷ್ಠ? ಆಮ್ಮಮ್ಮ, ಮಹಾ ಚತ್ತಲುತ್ತರಿ, ಆವಳೇನು ನಾಮಾನ್ಯಳೆ? ಹೋಗು ನಡೆ, ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾದಿದಾರೆ, ಎರಡುಪಂಜು ತಂದಿದಾರೆ ಹೊರಡು. ಮಹಾರಾಯ ಅವ್ವಾಜಿ ಯಂಥಾಮನುಷ್ಯ ಉಂಟು? ಹೀಗೆಂದಳು. ಆಗ ಸೀತಮ್ಮನು— ಎಷ್ಟು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದರೂ ನಾನು ಆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಇದು ಅವ್ವಾಜಿಗೆ ತಿಳಿದಕೂಡಲೆ ತಾನು ಇಷ್ಟು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಆವನು ಅರೆವಾಸಿ ಕುಗ್ಗಿಹೋದನು.

ತರುವಾಯ ಒಂದಾನೊಂದು ದ್ಯಾದಿಯದಿನವೆ ಆಡಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ತೀರಿತು. ಸೂರೋದಯದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಂಡಸರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾರಣೆಯಾಯಿತು. ಅರಳಿಕಟ್ಟಿಗೆ ಆನಿಜ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ತುಳಸೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದು ನಾರಣೆ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಸೀತಮ್ಮನು ಬೃಂದಾವನದಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವ್ವಾಜಿಯು ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಅರಳೀಮರದ ಪೂಜೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಹಡಿ ಹೂವನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಎರಚಿ, ತುಳಸೀಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊಡರಿನ ದೀಪದಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ಕರ್ಪೂರ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಸುತ್ತಲೂ

ಆಳವೇಲೆ ಎತ್ತಕ್ಕೈವರೆಗೆ ಕಳ್ಳಿಬೇಲಿ ಏತ್ತು. ಗುಡೀಕ್ಕೈನಾ ಲೆಕಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಲೂ ಆಗ ಗುದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ ಮೊದಲೇ ಟಿರ್ವಾಡಾಗಿತ್ತು. ಜನರು ಯಾರೂ ಈಚೆಗೆ ಬರುವಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಆ ದಿನಸ ಮಂಜು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕವಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದು ಕೂಡ ಮಾಂಧರಕಂಣಿನ ಮಂಜೋ, ನೀಚನ ಸಿರಿಹತ್ತಿ ಉರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆಡುವ ಹೊಗೆಯ ಮಂಜೋ, ದುಷ್ಕಾರ್ಯದ ಕಸ್ಪಿನ ಮಂಜೋ, ಮಾಹಾಪತಿವ್ರತೆಯ ಆಗ್ರಹ ಶಿಖಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಹೊಗೆಯ ಮಂಜೋ, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಹತ್ತಿ ಉರಿತು ಬೂದಿಯಾಗಲು ಸಜ್ಜನರ ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಕವಿತೆಕೊಂಡ ಬೂಟೆಯ ಮಂಜೋ ಹೇಳಲು ನಾಥ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಎನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರೆ ನಾಲಿಗೆ ತೊಡಲಿಹೋಗುತ್ತೆ ; ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವರೆ ಲೇಕಣಿ ಜಾರಿ ಬಿತ್ತುಹೋಗುತ್ತೆ. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ತುಳಸೀಕಟ್ಟಿಯಬಳಿಗೆ ಆತುರನಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಸಿದ್ಧನು ನರೀನ ರಾಪಣನೋ ಕಲಿಯುಗದ ಕಾಲನೇಮಿಯೋ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ, ತುಳಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳುತಾಡುತ್ತ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವಳು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸೀರೆಯ ನೆರಿಯನ್ನೂ ಸೆರಗನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮುಖವನ್ನು

ನೋಡುತಾ— ನೀನು ನನ್ನಭಾಗದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಬಹು ದಿವಸದಿಂದ ನಿನ್ನದಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಶ್ರಮವಟ್ಟಿ; ನಿನ್ನರೂಪಿಗೆ ಆ ಬಡಹೈವನೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ದೊರೆಯೆಂದಿರುಕೂಡ ಅಸೂಯಪಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯನ್ನು ಚಾಚಿದನು. ಸೀತಮ್ಮನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ದಾಬನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸೀರೆ ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸೀತಮ್ಮನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೌದ್ರಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಅತ್ಯಾಗ್ರಹದಿಂದ— ಎಲಾಬೂಳ, ನೀತ, ಚಂಡಾಲ, ನನ್ನಮ್ಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಯೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಣವನ್ನು ನಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಶಕ್ತಿ ನನಗೆ ಇದೆ. ಜೋಕೆ ದೂರದಲ್ಲಿರು, ಇಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಹಣೆಬರಹ ತೊಡೆದುಹೋಯಿತು; ನಿನ್ನಭಾಗಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮೃತ್ಯುಜೇವತೆ ಎಂದು ತಿಳಿ, ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ತನ್ನಕೈಲಿದ್ದ ತಂದಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಅವನಮೇಲೆ ಸುರಿದು ತನ್ನ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆಇರಿಸಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತೋರದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಳ್ಳೆಂಬಿರಿಸಿಗೂ ಅವನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಎಸೆದಳು. ಆಕಲ್ಲು ಆ ಬೂಳನ ಎದೆಗೆ ತಗಲಿತು. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇಸೊಕ್ಕಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು; ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳಲಾರದೆ, ಹಾ! ಅಯ್ಯೋ! ಸತ್ತೆ! ಎಂದು ಅರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ— ಎಲೇ ಇರಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತೀಯೆ? ಎಂದಿಗಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೆಣವಾದಮೇಲಾಗರೂ ನಿನ್ನನು

ಗವನ್ನು ಮಾಡುರೇನೆ ; ಈಗ ನಿನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಟೈಸುವುದೇ ನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ತೋರಿಸಿ ನನ್ನ ಹರ ಗೆದು ಕೋಲೇನೆ, ಎಂದು ಅರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸೀತಮ್ಮನು ತನ್ನ ತಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು. ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧ ಏಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗಲಮನೇ ಸುಬ್ಬಕ್ಕನಿಗೆ ವಾರಣೇಮಾಡಿ ಎಂಜಲಿಯನ್ನು ಅಚ್ಚಿಗೆ ಬಸಾಡಲು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದಳು. ಆದು ತಿರುಗುಣಿ ಕದವಾದ್ದರಿಂದ ಕಿರ್ರನೆ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೆ ಸಿದ್ಧನು ತಬ್ಬರಿಸಾಡಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಬಿಡಿಯೋದನು. ಸುಬ್ಬಕ್ಕನ ಕಂಣಿಗೆ ನರಕಭಾಜನನಾದ ಈ ನೀಚನು ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲ. ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಗ್ರಹದಿಂದುಂಟಾದ ವೀರಾವೇಶ ಏಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಾಳಿಗೆ ಇರುವಶಕ್ತಿ ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ತಲೆ ಕೂದಲೆಲ್ಲಾ ಕೆದರಿಹೋಯಿತು, ಮುಖವೂ ಕಂಣೂ ಕೆಂಡದಹಾಗೆ ಕೆಂಪಾದವು. ಯಾವಾಗಲೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಹೆಂಗಸು ಕಾಂಟೈರೆ ಭೂಮಿ ನಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತೋ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಯನ್ನು ಹಾಕುತಾ ಬಿರೆನೆ ಮನೇಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ಆಗ ಸುಬ್ಬಕ್ಕನು ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇದೇನು ಹೀಗಿದಾಳೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ವಾರಣೆಯಾಯಿತೆ ಸೀತಮ್ಮ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸೀತಮ್ಮನು ಏನೋ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು. ಕೈಕಾಲು ನಡುಗುತ್ತಾ ತುಟಿ ಬಾಯಿಗಳು ಅದರುತಾ ಅವಳು ಆಡಿದ ಮಾತು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಹೊರಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸೀತೆಯು ಮನೆಗೆ

ಹೋಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಅಡಿಗೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡಳು. ಉಟವನ್ನು ಮಾಡು, ಯಾಕೋ ಮುಖ ಈ ದಿನನ ಕೆವರಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಅಜ್ಜಮ್ಮ ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡದ ಕೊನೆಗೆ ಎಂಜಲುಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಎದ್ದಳು. ತರುವಾಯ ಯಾವಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದು; ನಡೆವ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ಯಾರಸಂಗಡ ಹೇಳಬೇಕು? ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿನಾದೀತು? ಬಿನೂ ಶಿಲ್ಲವೆ ಉರಿದುರಿತು ಬೀಳುವ ಅತ್ತೆಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ - ಕೊಳ್ಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಲೇತುರಿಸಿಕೊಂಡಹಾಗೆ ಆಗಲಾರವೆ? ಮಾವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಮರಾಠ್ಯವೆ ಮಾರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾದವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರವೆ? ಯಾರಸಂಗಡ ತಾನೇ ಆಯಿತು, ಈಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಎನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು? ನೀಜನಾದ ಪರಪುರುಷ ತಾನು ಉಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆದಮೇಲೆ ತನ್ನ ವಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗಬಂತೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ತಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆ? ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮವಲ್ಲವೆ? ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಹಾವಾತಕವಲ್ಲವೆ? ದುರ್ಮಾರ್ಗನಾದ ದುಶ್ಯಾಸನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದನಷ್ಟೆ? ಅವಳ ವಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಆತ್ಮಹತ್ಯೆವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರೆ ಇಷ್ಟು ನುಂದರನಾಗಿರುವ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು? ತಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ “ ಬಿನೋ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು, ಅದು ಹೊರ

ಕೈಬಂತು, ಪ್ರಾಣಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು ಎಂದು ಜನರು ಅಡಿಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ ಮಾನ ಹೋಯಿತಲ್ಲವೆ ? ಅದ್ದುದೂರ ತಾನು ಮರಾ ಲೋಚನೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಪಾಪವಲ್ಲವೆ ? ಸೀತಮ್ಮನವರನ್ನು ರಾವಣ ಕೈಯ್ಯಾರ ಮುಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿ ರಥದಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋವನಲ್ಲ ? ಅದಾಗ್ಯೂ ಅವಳ ನಾತಿಪ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ? ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆ ನೀಚನು ಮಾಡಿದ ಮಾನ ಭಂಗವನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ನೋಡಿದರೋ ? ಅದನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾನು ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೀತಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರುತಾಬಂತು. ಏಂಜಲೆತ್ತಿ ಗೋಮಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಬಿಸುವಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಇವಳ ಮೈಗೆ ಇರನು ಮುರನಾಯಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಪವಾಗಲಿ ಭೀತಿಯಾಗಲಿ ಆನಂದವಾಗಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ದೇಹದ ಸಕಜವಾದ ವೃತ್ತಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ವಿಗಡವಾಗುವುದು. ಯಾವುದು ಎನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಬಂದಕೋಪವೇನೋ ಆ ದಿವಸವೆಲ್ಲಾ ಇಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮರುದಿವಸವೂ ಮೂರನೇ ದಿವಸವೂ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಇತ್ತು. ಸೀತಮ್ಮ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿದಾಳೆಂದು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಲಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಎನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ತುಳಸೀ ವೂಚಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಆ ನೀಚ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಂದಾನೋ ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿಯಾಕೋ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದಾನೋ ಎಂಬ ಭಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ ಬೃಂದಾವನದ ಬಳಿಗೆ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ್ಗೆ ಸೀತೆಯು ವಾರ್ಯತಮ್ಮ

ನನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದಕೂಡಲೆ ದ್ವಾವಶಿಯ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ರಾದ್ರಾಕಾ ರವು ಪುನಃ ಬಂದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತ್ರಯೋವಶಿ ಚತು ರ್ವಶಿ ಕಳೆಯಿತು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನವ ಪೂಜೆಯೂ ಜರಗಿತು. ಅಮೌಲಿ ನಡವ ವಿಪರೀತವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ?

೧೧ ನೇ ಅ ಧ್ಯಾಯ.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ಹಗಲು ನಿತ್ಯ ಗೌರಿವೂಟೆ ತುಳಸೀಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯಿತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಅಡಿಗೇಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದಳು, ಗಂಡಸರು ಊಟ ಮಾಡತಾ ಇದ್ದರು. ಸೀತಮ್ಮನು ನೀರನೇದಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ನ್ನಾನಮಾಡತಾ ಇದ್ದ ವೆಂಕಮ್ಮನು—ಸೀತ, ಯಾಕಮ್ಮ ಈಗ ಮೂರುದಿನಸದಿನ ನಿನ್ನ ಮುಖ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ? ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಕೂಡ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ; ನೀನು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿದ್ದೀಯ, ನಿನಗೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ಹೇಳು. ಎಷ್ಟೂ ಗೆಲುವಾಗುತ್ತಲ್ಲ ಮುಖ, ಈಗ ಏನಾಗಿದೆಯ ಮ್ಮ, ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಸೀತಮ್ಮನು ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀ ರನ್ನು ಸೇದಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲ ಹೊಸಲನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಕೂಡಲೆ ಒಳಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಆ ಚಂಬನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಓ! ಎಂದು ಕೆಟ್ಟಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅರಚಿಕೊಳ್ಳು ತಾ ತಟ್ಟನೆ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಒಳ್ಳೇ ಮಟ್ಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿತ್ತು.

ಗಿದ್ದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರು. ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದರು. ಮಂತ್ರಪಾಕಿದರು ಇಂದ್ರಾಕ್ಷಿ ಶಿವಕವಚವನ್ನು ಹೇಳಿ ವಿಭೂತಿ ಇಟ್ಟರು. ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ವಾಠಾಯಣಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿದರು. ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಸುನೇನಮಾಡಿದರೂ ಜ್ಞಾನ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿದರು, ಕಟವಾಯಲ್ಲಿ ಸೋರಿ ಹೋಯಿತು. ಬಾಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಹಲ್ಲು ಗಿಟ್ಟಿಗಿರಿಮು ಹೋಗಿತ್ತು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು—ಅವಳಿಗೇನು ಉಪಚಾರ, ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ನವಟಕಾಸಿ ಬರೇ ಹಾಕಿದರೆ ತಾನೇ ಎಳುತಾಳೆ ಎಂದಳು ! ಮೂಗು ಕಚ್ಚಿರೆಯಾಗಿರ ಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಂಗಾಂಗಿಗೆ ಮಂಜೀ ಹುರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಬಳೇ ಚೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಿಟಗಿಹಾಕಿದರು. ಯಾವುದು ಮಾಡಿದರೂ ಹಾ ಎಂದು ಕೂಡ ಆಸ್ತುಲಿಲ್ಲ. ಲಗ ಕೂಡ ಅತ್ತೆಯು— ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ ಬಲಸ್ತಂಭವನ್ನು ಕುತನಳು, ಅವಳಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಪೂಲೆಗೋ ಎಂದು ಆಡಿದಳು. ಮಗುವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತಾಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತಾಯಿಸಂಗಡ ಮಾತಾಡದೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಹಾಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಅಮ್ಮ, ಪಾಚಿ, ಬಾ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಗು ತಾಯಿ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ತನೈ ಪಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಳುವು

ದಕ್ಕೆ ಅರಂಭಿಸಿತು. ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಯಿತು. ಅವಳಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದು ಮುಖವನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ನೆರಗನ್ನು ಎಳೆಯುವುದು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿತ್ತು. ಯಾರು ಏನಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಜಾಹ್ಯ ಪುಪಂಜದ ಚ್ಚಾನವೇ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಉರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಆರಾತ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ನೆರೆಯವರೇ ಸುಖಕ್ಕೆ ನೋಡಿ— ಏಕಾದಶಿವರಗೆ ನೌಬ್ಬನಾಗಿದ್ದಳು. ದ್ವಾವತಿ ಏವನ ಬೃಂದಾವನದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒರುತಾ ಬದ್ದಳು. ನಾನು ಹತ್ತಲಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ಕೆದರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆ, ತುಟಿ ಬಾಯಿ ಏಲ್ಲಾ ನಡುಗುತಾ ಏನೋ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಗಜಬಜಗುಟ್ಟಿದಳು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವಳಿಗೆ ಏನೋ ಅಲಸಿಗೆ ಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಗಲೇ ನನಗೆ ಅನುಮಾನವಾಯಿತು. ಎನಹೇಳಲಿ ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದಾಗ್ಯೂ, ಯಾರು ನೋಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಡಿಯಬಹುದು? ಎಂದು ವೇಚಾಡಿದಳು. ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಏರಡು ಏನವಾಯಿತು. ಮೂರುದಿನವಾಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಹದಿನೈದು ದಿನವಾಯಿತು. ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳಲಿಲ್ಲ. ಅರೆಗಂಣು ತೆರೆದು ಮುಸಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಸುಮ್ಮನೇ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆ ಮಗುವಿನ ರೋದನವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಂಥವರಿಗೂ ಕಂಠಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಸೊಸೆಯಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳೂ ವ್ಯಸನಪಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವರು ಇವರು ಹೇಳಿದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು

ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅರಂಭಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಇವಳ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಕೊಳ್ಳೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಲೆ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು—ನಾಪಿರ ಔಷಧಿಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಅಮ್ಮನಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆ ಕೇಳಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ, ಎಂದು ಕೊಂಡು, ಎಲೇ ಆಡಕೆ ಕರ್ಪೂರ ನಾಂಬ್ರಾಣಿ ತೆಗೆನಕಾಯಿ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಎರಡು ದುಡ್ಡು ದಕ್ಷಿಣೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿವ್ವ ನಮುಂದೆ ಆ ತಪ್ಪಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ—

ಅಪ್ಪಾಜಿ, ನಮ್ಮ ಸ್ವತಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿದಾಳಲ್ಲಾ, ಇದೇನು ಪೀಡೆಯೇ, ಪಿಶಾಚಿಯೆ, ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕಾಟವೆ, ದೇವರಕಡೇದೆ, ಮನುಷ್ಯರಕಡೇದೆ? ಇದು ಗುಣಸಾಗುತ್ತೆಯೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಕಣ್ಣೆ ಹೇಳು ಎಂದಳು. ಅಂಜನೇಯನು ಕಾಲನೇಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಜೀವನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿವಹಾಗಾಯಿತು. ಆ ದುರ್ಮಾರ್ಗನು ಬಯಸಿದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು. ಅವನು ಚಿಬ್ಬಾಕನಾಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಒಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ತುಂಡು ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ್ನು ನೆಲವಮೇಲೆ ಬಡಿಯುತಾ ಯಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಂಗುರಗಳ ಕುಡಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಾ ಮೊದಲು ದೇವರುಗಳನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ಮಾರಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ರಾಗವಾಗಿ ಕಣ್ಣೆ ಹೇಳುತಾ ನೀವು ಜೀವಚಿಂತೆಗಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿಬೀರಿ, ಇದು ರೋಗವಲ್ಲ, ದೇವರಕಡೆಯವಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯರ ಕಡೆವಲ್ಲ, ಆಲಸಿಗೆ ಎನೂ ಇಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಡಿಯಾಳವನ್ನು ನೋಡುವು

ದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೈಯಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ; ಇದು ಕಪಟವೇಷವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿವನು. ಅವನಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು—ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮತ್ತೂ ಬೈಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು—ಆಗ ನೆರೆಮನೇ ಸುಬ್ಬಕ್ಕ ಬಂದು,

ಸುಬ್ಬಕ್ಕ—ಯಾಕೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ, ವಾಪ, ಬಾಯಿಗೆ ಹೋಗುವ ನೊಣಾಕಾಣದೆ ಬುದ್ಧಿ ದಾಳಿ, ಒಂದುದಿವಸ ಎರಡಾದಿವಸ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ತಿಂಗಳು ಗಟ್ಟಲೆ ಅನ್ನನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದೆ, ಮನಸ್ಸು ಒಂದಹಾಗೆ ಆ ಹಾಳ ಆವ್ಯಾಜಿ ಬೊಗಳಿಯಾನು, ಅವನ ನಡತೆಗೂ ಅವನ ಚಾಳಿಗೂ ಕೊಳ್ಳಿ ಬದಿದರು.

ತಿಮ್ಮಮ್ಮ—ಹಾಗಾದರೆ ಅವ್ವಾಜಿಗೆ ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ ನನುಗೆ ಮೋಸಾ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನು ?

ಸುಬ್ಬಕ್ಕ—ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನಂಬಬೇಡ, ಮೈಸೂರಿಗಾ ದರೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರವೋ ಮಂತ್ರವೋ ಮಾಡಿಸಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದು ಮೇಲೆ ; ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ಹಾವನ್ನು ಬಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಜೊಂಕೆಯಿಂದ ಹುತ್ತವನ್ನು ಬದಿದರೆ ಹಾವು ಸತ್ತೀತೆ ?

ಇದರಂತೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರು. ಗಾಡಿ ಬಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಗಾಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಅವಳು ಕಿರ್ರೆನೆ ಕಿರಚಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಜನ ಹಿಡಿದರೂ ದಕ್ಕದೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು

ತಾನು ಮೊದಲು ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಭೂಗ್ರಹಚೇಷ್ಟೆ ಉರಬಹುದೆಂದು ಪೂಜಿಯನ್ನು ಮೂರುಸಾರಿ ಹಾಕಿಸಿದರು. ಎನ್ನೇನೋ ಮಾಡಿದರು. ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಇತರರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಸವಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಉಪನಿಗೆ ಹಗಲು ಅನ್ನು ಸೇರದು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಬಾರದು. ಪೆಂಡತಿಯ ಚಿಂತೆಯು ಕುಟ್ಟಿ ಹುಳುಬಿಸಹಾಗೆ ಕೊರೆಯಿತು ಉತ್ತು; ಉಪನು ಬಹಳ ಕಂಗೆಟ್ಟುಕೊಂಡನು, ಉದರಮೇಲೆ ಮಗುಬಿಸ ರೋದನದ ಚಿಂತೆಯಂತೂ ಯಾರಿಗೂಕೊನೆ ಮಿತಿ ಉಲ್ಲದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸದಾಶಿವ ಬೀಚ್ಚತನು ಹೊರಟನು. ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದ ಅವಳ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ ಅವಳ ತಾತನಾದ ವಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಸಹಾ ಬೀಚ್ಚತನ ಸಂಗಡಲೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು.

೧೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆತ್ತ ಆವ್ವಾಜಿಯಾದರೋ ಉಪಾಧಿಯ ಸಂಧಾನವಿಂದ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಇವ್ವ ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಉಲುವೆಯ ವೆಸೆಯಿಂದ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಆಶೆಯು ಭಗ್ನವಾಯಿತು. ಆದಕಾರಣ ಉಪನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸ

ಗಳೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ವೆದ್ದನಾದ ಕಿಟ್ಟಿ ಚೋಯಿಸನೇ ಸುಯಾದ ದರ್ವಿಯಾಗಿದಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಅವಾಜಿ, ಉವಾದ್ರಿಮೊವಲಾದ ಆ ಗುಂಪಿನ ಜನರು ಕೃತಸಂಕೇತರಾಗಿ ಬುದ್ಧಿವ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೋಸ್ಕರ ಕಿಟ್ಟಿ ಚೋಯಿಸನನ್ನು ಆನುಸರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಒಳಗೊಳಗೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಮರ್ಮವನ್ನು ಲೇಶವೂ ಅರಿಯದ ಕಿಟ್ಟಿ ಚೋಯಿಸನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಕೊಡುವ ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಪುಡಿಕಾಸುಗಳನ್ನು ಏನವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸೆಕ್ಕಿಸುವುದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಕುಚೋದ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯನಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಗಿಸುತ್ತಾ ತಾನೂ ನಗುತ್ತಾ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದುದಿನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಜಾವದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಗಳ ಚೊತೆಗೆ ಕಿಟ್ಟಿ ಚೋಯಿಸನಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡಿ ಅವನನ್ನು ರೇಗಿಸಿ ನಡೆಯುವ ಕುಚೋದ್ಯದ ಹಾಸ್ಯರಸದಿಂದಂಟಾಗುವ ಆನಂದವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉವಾದ್ರಿ— ಚೋಯಿಸ, ಪಂಚಾಂಗ ತಂದುಬಿಡ್ತೀಯಾ? ಈವ

ತ್ತಿನ ದಿನಶುಭ ಹೇಳಯ್ಯ.

ಕಿಟ್ಟಿ— ಓ ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೇನೂ ಬಾರದು

ಎಂತ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ ಉವಾದ್ರಿ? ಪಂಚಾಂಗ ಓದುತ್ತೇ

ನೆ ಕೇಳಿ: ಪ್ರಮಾದಸಂವತ್ಸರದ ಮಾರ್ಗಶಿರ ಬಹು
 ಳ ಪಂಚಮಿ ಶನಿವಾರ ೧೦ ಗಳಿಗೆ ೨೦ ವಿಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ತಾ
 ನಕ್ಷತ್ರ ೪-೫, ಅತಿಗಂಡ ನಾಮಯೋಗ ೧-೨, ಶಕು
 ನಿ ನಾಮಕರಣ ೫೭—೫೪, ರಾತ್ರೇಲ್ಲಾ ಕತ್ತಲೆಯಾ
 ಗಿರುವಂಥಾದ್ದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರತಿ
 ಕೂಲ, ತೇದಿ ೩೫ ”

ಉವಾದ್ರಿ— ದಿನಶುದ್ಧಿಯ ಫಲವೇನಯ್ಯ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಓಹೋ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. “ ಪ್ರಮಾದಸಂವತ್ಸರವಾದ್ದರಿಂ
 ದ ಪ್ರಮಾದಗಳು ನಡೆಯುವಂಥಾದ್ದು, ಮಾರ್ಗಶಿರ
 ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಾರ್ಗಶಿರ— ದಾರಿಯ
 ಳ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವರ ತಲೆಯು— ಬಹುಳ ಎಂದರೆ ವಿ
 ಶೇಷವಾಗಿ, ಪಂಚಮಿ ಎಂದರೆ ಪಂಚತ್ನ ಅಧವಾ
 ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು— ಹೀಗೆಂದರೆ, ದಾರಿ
 ಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವರ ತಲೆಯನ್ನು ಕಳ್ಳರು ಒಡೆಯು
 ವರು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪಂಚಮಿ
 ಶನಿವಾರ ಎಂದರೆ ಪಂಚಮಿ ಶನಿಕಾಟವಾಗುವಂಥಾ
 ದ್ದು. ಚಿತ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತೋರಿದಹಾಗೆ
 ಜನರು ನಡಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಫಲ. ಅತಿ ಗಂಡಯೋಗಕ್ಕೆ
 ಗಂಡಾಂತರಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವವು, ಶಕುನಿ
 ಕರಣದ ಫಲವು, ಈ ದಿನ ಹುಟ್ಟುವವರೆಲ್ಲಾ ಶಕು
 ನಿಯಹಾಗೆ ಯುಕ್ತಿಗಾರರು. ಏನಪ್ಪ ಅರ್ಥವಾಯಿ
 ತೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ?

ಅವ್ವಾಚಿ— ಪಂಚಾಂಗದ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳು ರೆಟ್ಟಪ್ಪ.

ರೆಟ್ಟಪ್ಪ— ನಾನೇನು ಹೇಳಲಾರೆ ಎಂತ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡೆಯೋ ?
 ಏನು ನೀನು ಕಣ್ಣೆಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ ಹಾಗೋ ? ಹೇಳುತ್ತೇನೆ
 ತಕೊ. “ ಅರ್ಥೇಚ ಶ್ರೀಮಾಪ್ಪೋತಿ ” ಪಂಚಾಂಗ ಕೇ
 ಳಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಅಭಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ
 ಉಟ ಸುಕ್ಕಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಬರುತ್ತೆ, ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀ
 ಎಂದರೆ ಸಂಪತ್ತು ಬರುತ್ತೆ. “ ವಾರಾವಾಯುಷ್ಯ
 ವರ್ಧನಂ ” ಎಂದರೆ ವಾರ ತಿಳಿದರೆ ಉಂಥವಾರ ಉಂಥ
 ವರ ಮನೆ ಉಟವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ, ಹೀಗೆ
 ಮನೆಮನೇ ವಾರದ ಉಟದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ
 ತಿಂದು ಆಯಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತೆ. “ ಸಕ್ಷತ್ರಾಪ್ಪ
 ರತೇವಾಪಂ ” ನಕ್ಷತ್ರ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ನಾಪ—
 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. “ ಯೋಗಾದರೋಗ
 ನಿವಾರಣಂ ” ಯೋಗಾ ನಮ್ಮ ಬಾತಕದ ಯೋಗ
 ಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸುಂಕದ ದರೋಗ
 ಸಾಬರಕಾಟ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತೆ. “ ಕರಣೇತುಕಾ
 ರ್ಯಸಿದ್ಧಿಂಚ ” ಕರಣ ಎಂದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಕ
 ರಣ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವವು—ಹೀಗೆಂ
 ದು ಅರ್ಥ ಉವಾದ್ರೆ. ನನಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದು
 ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ?

ಉಪಾದ್ರಿ— ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ
 ಯಪ್ಪ ?

ಕಿಟ್ಟ— ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಡುವೇ ಬಗುಲಿಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೇ ಹಾಕಿಬಿಡುವುದೇ. ಬಿಟ್ಟು ಎಂದರೂ ಎಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆನೆ ಅಡಿ ಕುದುರೆ ಕುಣಿಯಲಿ, ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಲೆಯೇ ಎಳುವುದು; ಹೋಗಲಿ, ಒಂದುಚಿಟಿಗೆ ನೆಶ್ಯಕೊಡಿ.

ಸಭಾಪತ್ರೆಯ್ಯ— ಕಿಟ್ಟ, ವೆಂಕಟ್ಟಯ್ಯನ ಭತ್ತದ ಅಪ್ಪಳೆ ಯ್ಯಂಗಾರು ಬಂದಾರೆ, ನೋಡಿದೆಯೆ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಏನೂ ಅಪ್ಪಳೆಯ್ಯಂಗಾರಿ, ಸಂಡಿಗೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರಿ, ಯಾವಾಗಬಂದೆ ?

ಅಪ್ಪಳೆಯ್ಯಂಗಾರಿ— ಸಿನ್ನೇತತ್ತೆ ಬಂದೆ ಕಿಟ್ಟ.

ಕಿಟ್ಟ— ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿರೀಯೆ ? ರಾತ್ರಿ ಅದಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆಯೆ, ಇಲ್ಲ ನಾಮದಪಟ್ಟಿಗೆ ತಂಬಿರೀಯೆ ? ಅಥವಾ ಎದದ ಮಗ್ಗಲಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆಯೆ ?

ಸಭಾ— ಏನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ ? ಅದಿಗೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತೆ. ನಾಮದಪಟ್ಟಿಗೆ ತಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತೆಯೇನೈಯ್ಯ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಬನ್ನಾಗೂ ತುಂಬುತ್ತೆ. ಅಯ್ಯಂಗಾರಿಗೆ ಇರುವುದೇ ನಾಮದಪಟ್ಟಿಗೆ ಲೀಪಾಳ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ— ನಾಮದಪಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರುತ್ತೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬೋದು ಹೆಂಗೆ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಅರಹಸ್ಯ ನಿನಗೇನುಗೊತ್ತು ? ಅಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚೊಂಬು, ಕಂಬಳಿ, ಪಾಹೇಯ ಎಂದರೆ ಅನ್ನದಬುತ್ತಿ. ವಾ

ದರಕ್ಕೆ, ಪೂಜೆಗೆ ಯಂಬರಮನ್ನಾರು ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹ ಈ ಐದೂ ಆಪ್ತೈಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೆ. ಆ ಒಂದುಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ತಗಲಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು. ಈ ಐದೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಆನರಲ್ಲಿರಲೇಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಐಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎಂದು ಹೆಸರುಬಂತು. ಆಪ್ತೈಯ್ಯಂಗಾರಿ— ಎಲಾ, ಛ, ಛ, ಅನ್ನವಬುತ್ತಿ, ಯಕ್ಕಡ, ದೇವರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಪಾದವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆಯೆ? ಹುಚ್ಚನನಾಗೆ ಬೊಗಳಬೇಡಕಣೋ.

ಕಿಟ್ಟ— ಹಾಗಾದರೆ ನಾಪಾದವೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಪ್ತು ಗಾತ್ರವಾಗಿ ಓಲೆಗರಿಯಲ್ಲಿ ಹಣೆಬಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ನಿಮ್ಮ ಜನ ಮೈಸೂರಿಂದ ಗೆಜ್ಜಲಹಟ್ಟಿ ಕಣವೇಸೂರ್ಗವಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಕೆ ತಲಪುವುದಕ್ಕೆ ಸತ್ತುದಿನವೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗುತ್ತೆಯಲ್ಲಾ. ನೀವು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೇನಾಡುತ್ತೀರಿ ಹೇಳು. ನೀರಕಂಡಕಡೆ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ನಾಪಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಿಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಕೊಡವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮರೇಕಟ್ಟಿ ಬೆರಣೀಸುಂಡೆ ಆದು ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿಸಿ ಬಿಸಿ ನೀರಕಾಸಿ ನಾಪಾದವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ೨೧ ದುಳಿಯನ್ನುವ ಪೊಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಟನಾಡಿ ತರುವಾಯ ಬಿಸಿನೀರಕುಡಿಸು ಶ್ರೀ ನೈಷ್ಕವರು ಮುಂದ

ಕೈ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದು ಉಂಟೆ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಅಪ್ಪಳೈ— ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಕುಲಗೆಟ್ಟವ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ರೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇನೋ ?

ಕಿಟ್ಟೈ— ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರ ? ಇಲ್ಲ; ನಂಟರಮನೆಗೆ ನಾಯಿಹೊಕ್ಕರೆ ಎಂಟೂರಿಗೂ ಬೆರೆಯಿತು.

ಸಭಾಪತ್ರೆಯೈ— ಮುಸರೆಡುತ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾರೇನೈಯೈ ? ಹೇಳುವರು ಹೆಡ್ಡರಾದರೆ ಕೇಳುವರು ಕೆವಡರಾಗಬೇಕು.

ಕಿಟ್ಟೈ— ನೀವೇನುಬಲ್ಲರಿ, ಆ ರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ. ರಾಮಾ ನುಜ ರಹಸ್ಯ, ಚಿದಂಬರ ರಹಸ್ಯ, ರತಿ ರಹಸ್ಯ, ಯೋ ಗ ರಹಸ್ಯ ಎಂದು ರಹಸ್ಯ ಚತುಷ್ಟಯಗಳಿವೆ. ಶ್ರೀವೈ ಣ್ಣವರಲ್ಲಿ ಮುಸುರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. “ಅಲ್ಲಾಂಡ ಪಲ್ಲಾಂಡೋ ಕಾಸಿಗೆ ಮೂಣ ಅಪ್ಪನ ಕೊಂಡೋ, ಮುರಚಿ ಮು ರಚಿ ವಾಯಿಗೆ ಪೋಟಿಕೊಂಡೋ ಕಬ್ಬಿಚ್ಚಿಮೇಲೆ ಕೈತೇ ಚಿಕೊಂಡೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮುಸರೇದೋಷಹೋ ಯಿತು.

ಅಪ್ಪಳೈ— ಎಲಾ, ಏನು ಬೊಗಳುತೀಯೋ ನಾಯಿಬೊಗುಳಿದ ಹಾಗೆ ? ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಸರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿ ದರೋ ? ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಾ ದಕ್ಕೆ ಮುಸರೇ ದೋಷವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ. ಅ ದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ದೋಷವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ

ಅನೇಕ ಪಾಪ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವ್ರಾ
ಯಶ್ಚಿರ್ರವನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳಿದಾರೆ.

ಕಿಟ್ಟ— ಅದೇನೋಕೂರಿ, ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಇದ
ಕ್ಕೆ ಬೀಜಮಂತ್ರ ಬೇರೆ ಇದೆ. “ರಂಗನೇ ಪೆರುಮಾಳು,
ಪೊಂಗಲೇ ಪ್ರಸಾದಂ, ಕಂಬವೇತಣ್ಣಿ” ಈ ಮಂತ್ರ
ವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಸರೆ ದೋಷವೆಲ್ಲಾ ಹೋ
ಯಿತು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ. ಮಡಿಯ ವಿಚಾರ
ವಂತು ಕೇಳಲೇಬೇಡಿ.

ಅಪ್ಪಳ— ಈ ಹುಟ್ಟಿನ ಮಾತೇನು? ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆ ಹುಳಿತ
ನಾಯಿನಹಾಗಿ ಬೊಗಳುತ್ತಾನೆ.

ಅವ್ವಾಜಿ— ಮಡಿಯ ಸಂಗತಿ ಯೇನು?

ಕಿಟ್ಟ— ಇವರ ಜನರಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿ ದೀವಳಿಗೆಗೆ ಸ್ನಾನಮಾ
ಡುವುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಸ್ನಾ
ನಮಾಡಿದರೆ ಇವರಿಗೆ ಉಟ್ಟು ಇಷ್ಟುಗಾತ್ರ ಇದ್ದೀ
ತೆ? ಒಂದು ಮಡೀ ಉಟ್ಟುಮೇಲೆ ಏನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ
ರೂ ಅದು ಮಡಿಯಂತಲೇ; ಮೈಲಿಗೆ ಯಾಗುವುದೇ
ಇಲ್ಲವಂತೆ.

ಅಪ್ಪಳ— ಹವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ (ಉಪಸ್ಪರ್ಶೋ ನ
ಸ್ಪರ್ಶಃ) ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಕಿಟ್ಟ— ಮಡೀ ಉಟ್ಟು ಗಾಡಿಯಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೇಹಾಕಿ ಅದ
ರಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡರೆ ಮೈಲಿಗೆ ಯಾಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಅಪ್ಪಳ— ಹವುದು ಹಾಗೇಸರಿ, ಗಾಡೀಮೇಲೆ ನಾವು ಕೂತು

ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲಲ್ಲ. ಗಾಡಿ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರವಾದುದು, ಅದರಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಇದೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಗಾಡಿಯೇ ಆಧಾರ. ಗಾಡೀಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಾವು ಹಾಸಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾವು ಹಾಸಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕಿಟ್ಟ— ಜೂಮಿಯಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ನಾವು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ?

ಅಪ್ಪಳ— ಆಗ ಮೈಲಿಗೆ ಯಾಯಿತು.

ಕಿಟ್ಟ— ಆಗಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂತಲೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾಕೆ ಅನ್ನುತೀಯೋ ? ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕೂತಾಗ್ಯೂ ಭೂಮಿಯೇ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರವಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಕಾರಣ ಹಾಸಿಗೆ ನಮಗೆ ಉಪಸ್ಪರ್ಶವೇ ಆದಂತಾಯಿತು. ಈ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ ?

ಅಪ್ಪಳ— ಭೂಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಉಪ ಸಂಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮೈಲಿಗೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಕಿಟ್ಟ— ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಜನುಖಾನ ತುಳಿಯುತ್ತೀರಿ, ಅದರೂ ಮಡಿ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ. ಇದಕ್ಕೆನು ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ ?

ಅಪ್ಪಳ— ಏನೋ ದೇಶಾಚಾರ ಕುಲಾಚಾರ ರೀತ್ಯಾ ನಡೆಯುತ್ತೆ.

ಉನಾಡಿ— ನಿಮ್ಮ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಕಿಟ್ಟ

ಜೋಯಿಸ ? ಬಿದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದಾಳಂತಲ್ಲ ವಾಪ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಮೊದಲು 'ಹಾಗೆ' ಇತ್ತು. ಈಚೆಗೆ ಮಂತ್ರ ಹಾಕಿಸಿ ದೆವು. ಬೀದೀಚೀರಿಯಿರುವ ಮಹಾದೇವನ ಕೊರಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದಾರೆ, ನಮ್ಮ ಭಾವ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದಾರೆ ಅಲ್ಲಂದ ಮಂತ್ರ ವಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ತರುತಾರೆ. ಆನರು ಬರುವತನಕ ಮಹಾದೇವನ ಕಿರುಸುನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇರಿಸಿ ಹೋಗಿದಾರೆ.

ಅಪ್ಪಳ— ಹಾಗಾದರೆ ವೈಷ್ಣವರ ಮತಿ ನಿನಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇನೋ ಅಲ್ಲವೆ ಕಿಟ್ಟ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಬಿಡಪ್ಪ ಅದೇನು ಹೇಳಿಯೆ ? ಅವೆಂದು ವಿಪರಿತ. ಆನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಆಚಾರ್ ಇವರೆ ನಾಕು ಎಲ್ಲಾ ಆನರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ.

ಸಭಾಪತಿ— ಯಾವ ಆಚಾರ್ಯೋ ಕಿಟ್ಟ ?

ಕಿಟ್ಟ— ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ವೇಷಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದವರೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡಾಚಾರ್, ಪೂರಿ ರಾಮಾಚಾರ್, ವಗ್ಗರಣ್ಣೆ ಭೀಮಾಚಾರ್, ಎಂಟುಮಣಾಚಾರ್, ಗೋವಾಟ್ಟಿ ಚಾರ್. ಅಪ್ಪ, ಜೂಪ್ಪ, ಜೂಣ್ಪ, ಜೊಶ್ಪ ಎಂತ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರು. ಇವರಿಗೆ ಒರಳಗಲ ಮುದ್ರೆ, ವನಕೆಗಾತ್ರ ಅಂಗಾರ, ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆಕಣ್ಣೆ

ಇವರಲ್ಲಿಗ ಮಡಿಹೆಚ್ಚು ನಾನು ಒಪ್ಪಿದೆ, ಕೂತರೆ ಮಡಿ, ನಿಂತರೆ ಮಡಿ, ಕಾಲುಮಡಿ, ಕೈಮಡಿ, ನಾನಕ್ಕೆ ಮಡಿ, ಉಳ್ಳಕ್ಕೆ ಮಡಿ, ತಿಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಮಡಿ, ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮಡಿ, ಗಂಡನಿಗೆ ಮಡಿ, ಎಲ್ಲಾಕೆಲ ಸಕ್ಕೂ ಮಡಿಯಪ್ಪ ಮಡಿ.

ಸಭಾಪತಿ— ಕಿಟ್ಟ ಆಚಾರು, ರಾಯರಮನೆಗೆ ಹೊರಟದ್ದ ಹೇಳೋ.

ಕಿಟ್ಟ— ರಾಯರ ಮನಿ ಮದ್ದಿಗೆ ಆಚಾರು, ತಸ್ಮೂರಿಂದ ಹೊರಟರು. ಇವರ ಸಂಗಾತಿ, ಅವರ ಸಂಸಾರ ಹೊರಡಬೇಡೇನು? ಆಚಾರ, ಕುದರಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಆಗೋಣ, ತೊಣ್ಯ ಅಂಬೊ ಶಿಷ್ಯ— ಅಶ್ವದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಧಾರುಧಾರು ಬದ್ಧಾರೆ, ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ಆಗ ಆಚಾರು— ಅಶ್ವದಮೇಲ ಕೂಡ್ಲಿ ಕ್ಕೇ? ಕೂಸು, ಕೂಸಿನ ತಾಯಿ. ಮಿಶ್ರೇರತಯ ಯಂಕಣ್ಣ, ರೊಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರು, ಬಾಳೇ ಗೆಡ್ಡೆ ರಾಮಾಚಾರು, ಆರುಮಣ ಅರಳಿಟ್ಟು ಮೂರುಮಣ ಕೋಡಬೇಳಿ, ಇಷ್ಟೇ. ಮತ್ತೆ ದಾರಿ ದ್ಧಾರೆ? ಎಂದರು. ಆಚಾರು ಸವಾರಿ ಹೊರಟರು. ದಾರ್ಯಾಗ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾನಾಮಾಡದ ಹಣೀಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರಿ ಗೋಪೀಚಂದನ ಹಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳದ ಹಾಂಗೇ ಗ್ರಹಸ್ಥರ ಮನೀಗೆ ಹೋಗಬಹುದು? ಆಚಾರಿಗೆ ನಾನಾಯಿತು. ನಾನಾದಿ ಕೇಶವರೈತಂ ಗೋ

ಪೀಚಂದನ ಧಾರಣೆ ಆಯಿತು, ದ್ವಾವಶನಾಮ ಪೂರೈ
 ಸಿತು. ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಡೇ ? ಆಚಾರ್ಯ
 ತೀರ್ಥ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿಕೆ ಗ್ರಹಸ್ಥರು ಕಾದಿದ್ಧಾರ್.
 ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಡೆ ? ಪ್ರಣತಿ ತೆಗದಿಟ್ಟರು. ಏಣೆ
 ಎಲ್ಲದ ? ಆಚಾರ್ಯ ಮಡಿ ಚೀಲವಾಗ ಹೂಡಕಲಿಕೆ
 ಹತ್ತಿದರು. ಏಣೆ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಆಚಾರ್ಯಕಿಯು —
 ಏನು ಏನೂಬಾಯಿ, ಇಂಗ ಉಂಟಾ ? ಕಾಸಿನ
 ಚಿಟ್ಟಾಗ ಒಂದು ಚಿಟ್ಟೆ ಏಣೆತಂದು ಕೂಸಿಗೆ
 ಎರೆದು ಶೇಶಿಗೆರೆದು ನರಾಲಿಗೆರೆದು ಪತ್ತೂಗೆರೆದು
 ಸಿಂಗೂಗಿಕೆ ಮಂಗೂಗಿಕೆ ಮಗಮಾಧವಗ ದೂಗ
 ಮೂಗದಿಕೆ ನೆರಮನೀದೀವಾ ಹೊರಮನೀದೀಪಾ
 ನಂದಾದೀವಾ ವಗ್ಗರಣೆ ಸೂಟು, ಎಲ್ಲಾ ಕಳೆದು
 ಕೊಂಡು ಕಾಸಿನ ಚಿಟ್ಟಾಗ ಒಂದು ಚಿಟ್ಟೆ ಏಣೆ
 ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ, ಸಿಂಗು ಮಂಗು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಂಗಳ
 ಮಾಯ ಮಾಡಿದ್ಧಾರಲ್ಲ ? ಎಂದಳು. ಆಗ ಆಚಾ
 ರ್ಯ — ಸಾಕ್ಷಾತು ಸೂರ್ಯದೇವರು ದೀಪಕ್ಕೆ ದೀಪ
 ವಾಗಿದ್ಧಾರ್. ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ದೀಪ ಅವಶ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ, ಏಂ
 ದು ಶಾಸ್ತ್ರವದ, ಏಂದು ಹೇಳಿ ದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
 ಬಿಚ್ಚಲಿಕೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಆಗ ಗ್ರಹಸ್ಥರ ಮನಿ
 ಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯನ್ನು ಕರೀಲಿಕೆ ಬಂದರು.
 “ ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂವಿಷ್ಣುಂ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪೂ
 ಜಿಗೆ ಆರಂಭ ಮಾಡೋವೇಳೆಗೆ ಕರೀಲಿಕೆ ಬಂದ

ರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಕೂಡಲೆ “ ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಬಾಭ್ಯಃ ಪರಿವಾಲಯಂತಾಂ ” ಎಂತ ಪೂಜೆ ಕೊನೀಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹುಂಯನ್ನು ನೊಡಲು ಬಿಚ್ಚುವಹಾಗೇ ಬಿಚ್ಚಿತು ಕೊನೀಗೆ ಹಾಂಗೆಯೇ ಸುತ್ತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಆಚಾರ್ಯ ಕೊಸು— ಅಮ್ಮಾ ತಿಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆ— ಹಲಸಿನಕಾಯಿ ತಿಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಅರಸು ಮಕ್ಕಳ, ಬಾಳಿಕಾಯಿ ತಿಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಭಾಗ್ಯವಂತರ, ಮೂನ್ನಿ ಮೂನ್ನಿ ತುನ್ನಾ ತಿಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಮನಿ ಶಾರ್ದವ ? ಎಂದು ನಮಾಘಾನ ಹೇಳಿದಳು.

ಸಭಾಪತ್ರೆಯ್ಯ— ಕಿಟ್ಟ, ನೀನು ಹುಚ್ಚೆ ಎಂತ ಯಾರೋ ಅಂದರಲೋ ?

ಕಿಟ್ಟ— ನಾನು ಹುಚ್ಚೆನೂ ಹವುದು, ನೀನು ಬೆಪ್ಪನೂ ಹವುದು.

ಉವಾದ್ರಿ— ಹಾಗಾದರೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೇಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾದೇವ ನ ಕೊಡದಿಗೆ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿತು ?

ಕಿಟ್ಟ— ಸೇರಿದರೆ ಭಯವೇನು ? ನಮ್ಮ ಸೀತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮ ಲಗಿಕೊಂಡಿದಾಳಲ್ಲ ?

ಅಪ್ಪಳೈ— ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನತೀಯೆ. ನೀವು ಅಡ್ಡಗಂಧದವ ರು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯೋ ?

ಕಿಟ್ಟ— ನಾವು ಎಲ್ಲಾದರಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯೋ. ಹರವಿದ ಮಡಿ ಯನ್ನು ಕೋರಿನಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಅದು ನಮ ಗೆ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು. ಅಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕೂಡ ಆ

ಗುರೈ. ಅನ್ನದಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸರೆ ಅಲ್ಲವಂತೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪುಹಾಕಿದ್ದು ಮುಸರೆ ಅನ್ನುತಾರೆ. ಉಪ್ಪುಹಾಕಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕಡಲೇಬೇಳೆ ಮುಸರೆಯಲ್ಲವಂತೆ, ಬೆಂವರೆ ಮುಸರೆ ಎನ್ನುತಾರೆ. ಗೋಧಿ ರವೆ ಬೆಂದರೂ ಮುಸರೆಯಲ್ಲವಂತೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಸಿನುಡಿ ನಸಿವೈರಿಗೆ, ಹೊದ್ದರೆ ನುಡಿ ಉಟ್ಟರೆ ಮೈರಿಗೆ. ಉಟಾಮಾಡದ ದಿಟ್ಟ ರಿಸಿದರೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದು ನುಡಿಯೇ. ಶ್ರಾದ್ಧದ ಕಚ್ಚಾಯ ಕಿತ್ತುಶೇಷ. ನಾವೇನೋ ದೈತ್ಯಶೇಷ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದ್ದವರ ಒಕ್ಕಲವರೂ ಇದಾರೆ. ಹೇಳುವುದು ವಿಭೂತಿಯವರು ಎಂತ. ಬೇಟೆ ರಾಯಸ್ವಾಮಿ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಮೂರುನಾಲು ಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಹುಟ್ಟಿ ರಾಯಸ್ವಾಮಿ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಜಾಮುಂಡಿ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಬಾಬೈಯನ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಲಾಡಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕಿಸಿಮಿಸಿ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಸರ್ರೇ ಶ್ವರನಗುಡಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಹೋಗೇಸೊಪ್ಪಿನ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಗುಡಿಗುಡಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ಸಭಾಪತಿ— ಹುರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಡೇನು ಪರರ ಕಾಡೇನು, ಕಿಟ್ಟಿ? ಕಿಟ್ಟಿ— ಅಷ್ಟೆಲ್ಲದೇ ಏನು? ನೀನೇನು ಹೇಳುವುದು? ಎಲ್ಲರೂ ಇಷ್ಟುಹರಟೆ ಹೊಡೆದರಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟಿಗಿ ನೆಸ್ಯಕೊಟ್ಟರೆ? ನಾನು ಏನಾದರೂ ಒಂದು

ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೊಳವೆಂದು ನಕ್ಕು ಲೇವಡಿ ಹತ್ತಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ನಿಸುಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ. ಒಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೆಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಬದುಕಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವುದು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಉವಾದಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಬೇರೆ ಅವನಮನಸ್ಸೇ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಆಗಾಗ್ಯೂ ಅವನು ಕೇಳುವಮಾತೇ ಬೇರೇ ತೆರವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಗುಡಿಯಿಂದ ತಂತಮ್ಮ ಪುನಿಗಳಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ, ಉವಾದಿ— ಕೊರಡಿಬೀದಿ ಬಾಗಿಲಕಡೆಗೇ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತವ್ವೆ. ಮೊದಲು ಮಾತನಾಡಿದ್ದ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡುಕೆಲಸವೂ ನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇನುಮಯ.

ಅವ್ವಾಜಿ— ತಮ್ಮ ದಯದಿಂದ ಆಗಬೇಕು.

ಉವಾದಿ— ನನಗೆ ಒಳಗುಟ್ಟು ತಿಳಿಯದೆ? ಕೆಲಸದ ರೀತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅವ್ವಾಜಿ— ತಮ್ಮ ಆಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮಾಡೋಣ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು.

೧೧ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆತ್ಮ ಪ್ಯುಸೂರಿಗೆ ಹೋದ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಸೊಸೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇಂಥಾದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕಿದಕಡೆ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಎಂಥಾ ಜೋಯಿಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಯಾರೂ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಣಭೀತಿಯುಂಟು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ದೊಡ್ಡಜೀವಕ್ಕೆ ಭಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನುಕೆಲವರು ಯಾವುದೂ ಬಂದಿತವಾಗಿ ತೋರದೆ ಹೀಗೂ ಹಾಗೂ ಸಂಶಯವಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರುಮಾತ್ರ ಇದು ಅಭಿಚಾರಿಕೆ, ಶಾಬರಪ್ರಯೋಗವಾಗಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ ಎಂದರು. ಪಶುಪತಿಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಕೊನೆಗೆಮಂತ್ರ ಮೂರ್ತಿ ತಲಚೇರಿ ಶೇಷಯ್ಯನವರು ಎಂದು ಇದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾಟಮಾಡುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ತಡೆ ಕಟ್ಟುವುದು, ಇವೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಉವಾಸಕರು, ಆನರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಅನುಕೂಲಿಸಬಹುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಈ ಶೇಷಯ್ಯನು ಒಳ್ಳೆ ಆಸ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರಮನೆಯಿಂದ ಸಂಬಳವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈತನು ಹಣೆತುಂಬ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನ ಆಹ್ನಿಕವೆಲ್ಲಾ ತೀರುವಾಗ್ಗೆ ಹಗಲು ಜಾವವೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ತರುವಾಯ ಹೊರಗಿನ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತು ಕೊಂಡು ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವುದು ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಮಂತ್ರ ಹಾಕುವುದು ಈಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾರಮನೆಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಪೂಜೆ ಬಹಳ ಅಟ್ಟಕಾಸವಾಗಿ ಜರಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ನಿವೇದನಕ್ಕಾಗಿಯೂ

ಕಾಣಿಕೆಗಾಗಿಯೂ ಯಾರು ಏನತಂದು ಇರಿಸಿದರೂ ಆದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು, ಅದರೆ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರವಾರದ ಪೂಜೆ, ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಹಬ್ಬದ ಪೂಜೆ, ನವರಾತ್ರೀಪೂಜೆ, ಅವ ರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಳಿರಾತ್ರೀಪೂಜೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸುವಾ ಸಿನಿಪೂಜೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತರ್ಪಣೆ, ಇದೇಮೊದಲಾದ ವೆಚ್ಚ ಬ ಹುಬಲವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈತನು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸರಸಿ, ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವುದು ಬಲ; ಮೂರನೇ ಜಾವದ ಲ್ಲಿ ಚದರಂಗ ಗಂಜೀಫ್, ಇದನ್ನು ಆಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಉಂ ಟು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭಾರತ ಭಾಗಸತ ರಾಸಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುವುದು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಗ ವಾಗಿ ಓದಿಸುವುದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರಚ್ಛಾನ ಈತನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಭಿವ್ರಾಯ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಅರ್ಜಿ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಬರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಈತನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ ನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈತನಿಗೆ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಭಾಷಾಭಿಮಾ ನ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಬೊತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭ್ರ ಮೆಯೂ ಈತನನು, ಭಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಂಪಣಿಯವರು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ವ್ಯಾಪಾರ ಗಾರರು, ರಾಜ್ಯಕಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಏನಾಗಬೇಕು ? ತುರುಕರ ನ್ನು ತಾನು ಮಂತ್ರಹಾಕಿ ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೇ ಓಡಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂದು ತಳ್ಳಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾರು ಯಾವ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಶಬ್ದ

ಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. 'ಆಜಿಕ್' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮನುವೆ ಎಂತಲೇ ಬರೆಯಬೇಕು. 'ಶಾಯಿ' ಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮಸಿ ಎಂತಲೇ ಹೇಳಬೇಕು. 'ಛಾ ಪಾಕಾಗದ' ಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮುದ್ರೇಕಾಗದ ಎಂತಲೇ ಹೇಳಬೇಕು. 'ಮುಲಕಿಬಾಬು' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಚ್ಚವಣಿ ಎಂತಲೇ ಹೇಳಬೇಕು. ವೇನಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಬಹು ಕೋಪ, ಲೇ ಕಣಿ ಎಂತಲೇ ಕರೆಯಬೇಕು. 'ಹುದ್ವೇದಾರ್' ಎನ್ನುಲಾಗದು, ಅಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. 'ತೇರಿಜ್' ಎಂದರೆ ಬಹು ಕೋಪ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಜನಣೆ ಎಂತ ಕರೆಯಬೇಕು. 'ತರಿ ಜುಪ್ಪಿ' ಎನ್ನುಕೊಡದು, ಗದ್ದೆ ಬದ್ದಲು ಎನ್ನುಬೇಕು. ಅಥವಾ ನೀರಾರಂಬ ಕಾಡಾರಂಬ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸರಿಯೆ. 'ಕಣದವಸೂ' ಎನ್ನುಲಾಗದು, ಹಣ ಎತ್ತುವುದು ಎನ್ನುಬೇಕು. ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಪಲ್ಲಟವೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಯಾರೋ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ 'ಬಿಡ್ಕೋಲಗದಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಆಗ ಶೇಷಯ್ಯನು— 'ಬಿಡ್ಕೋಲಗ' ಎಂದರೇನು ಮಾತು? ಚೆನ್ನಾಗಿ 'ದರ್ಬಾರು' ಎನ್ನು ಎಂದನು. ಈತನ ಸಂಗತ ಬಹು ಸರಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಚದರಂಗ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು— ದರ್ಬಾರು ಎನ್ನುವುದು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲವಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶೇಷಯ್ಯನು— ದರ್ಬಾರು ಎನ್ನುವುದು ಮೊಗಲಾಯಿ, ಹೇಳುವಾಗ ಜರಬಾಗಿರುತ್ತೆ, ಎಂದನು.

ಈ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪಶುಪತಿ ನಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನೂ ಹೋಗಿ ಆತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡರು. ಜನವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲವ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಸೀತಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಬೀನೋ ಕೆಲವು ಗಣಿತವನ್ನು ಹಾಕಿ ನೋಡಿ ಮಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಶೇಷಯ್ಯನು— ಈ ದಿವಸ ಶುಕ್ರವಾರ, ನನಗೆ ವ್ಯವಧಾನ ಕಡಮೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಬಿಡಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಶನಿವಾರ ಯಾವ ಮಾತೂಬೇಡ. ನಾಡಿದ್ದು ಅದಿತ್ಯವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಅದಿತ್ಯವಾರ ಹೋಗಿ ಕಾಣಲಾಗಿ ಶೇಷಯ್ಯನು— ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶೂದ್ರ ಇದಾನೆ, ಅವನು ದುಷ್ಟ. ಸ್ತ್ರೀಣ್ಯನಾಗಿ ಮಾತಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ನಾಗದೇ ಹೋದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ದೇವತೆಯನ್ನು ಅವಾಹನಮಾಡಿ ಶೂನ್ಯ ಮಾಡಿ, ರೋಗಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ತುಳಿಯತಕ್ಕ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಹೂಳಿದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಹಾಯವಿದೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಿಮಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಶತ್ರುವಾಗಿದಾನೆ. ಇದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಗುಣವಾದೀತೆ ಆಗಲಾರದೆ ಎಂದು ಜೀವಚಿಂತೆ ನಿಮಗೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ನನ್ನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ

ಇಂಥಾ ಸಂದರ್ಭ ನನಗೆ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯೇನೋ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದಾನೆ. ಪ್ರಾಣಭಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ, ಇದು' ಹಿಂತಿರುಗುವುದು ಕಷ್ಟ; ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ರೀತ್ಯಾ ನೋಡಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣಭೀತಿ ಇಲ್ಲ ವೆಂತಲೂ ತೋರುತ್ತೆ. ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಓಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಗಲುವೇಷದ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆತನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಮಹಾತಾಯಿಯಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡೋಣ. ಈ ವಿಜಾತೀಯವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲ ನಿಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ನಾಳೆ ಸೋಮವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಹಗಲುವೇಷದ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನು ಇಂಥಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ತಿಳಿದವನು. ಇವನು ಹುಟ್ಟುತಾ ತೆನಗು ರಾಜ್ಯವವನಂತೆ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಮಲೆಯೂಳದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈತನಿಗೆ, ಯಂತ್ರ, ಮಂತ್ರ, ಶುಕ್ರನಾಡಿಪ್ರಕಾರ ಜ್ಯೋತಿಷ, ಚರಕ ಪ್ರಯೋಗದ ವೈದ್ಯ, ಗಣೇಶಪ್ರಶ್ನೆ, ಶೂನ್ಯಮಾಡುವುದು, ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದು, ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ ಜಲಸ್ತಂಭಾದಿ ಕಂಠುಕಟ್ಟು ಮಾಯದವಿದ್ಯೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹಗಲುವೇಷವನ್ನು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಇವ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರಭುಗಳ ಭೇ

ತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಇವನು ಯಾವಾಗ ಹೇಗೆ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಯಾರೂ ತಡೆಯಕೂಡದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಈ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನು ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚಿಯಾಗಿ ಬಿರೀಹುಯಿದುಕೊಂಡು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಪುಟವನ್ನೂ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಲೇಬುರುಡೇ ಹೋಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಕ್ಕವನಿಗೆ ಲಂಗೋಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವನಿಗೂ ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ಬಳಿದು ಅವನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ನಿರ್ವಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊರಟನು. ಹಗಲವೇಷದವನಾದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಯಾವಾಗ ಅರಮನೆಗೆ ಯಾವ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಯಾರೂ ತಡೆಯಕೂಡದೆಂದು ಬಟ್ಟು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿಯೊಂದಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನು ಪುರುಷಚಿಹ್ನೆಯೇ ಕಾಣದಹಾಗೆ ನೇದಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಲವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ರಂಭವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಾವಿಳಾಸದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಭೆಯೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಿತು. ಇವನನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಿರ್ವಾಣವಾಗಿದ್ದ ಆ ಪುರುಷನೆದುರಿಗೆ ಸುಂದರಿಯರಾದ ಹಲವುಜನ ಸೂಳೆಯರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇವನೊಡನೆ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ ಗೇಲಿಮಾಡುತ್ತಾ ಚಿಕ್ಕಂವವಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ದೊರೆಯು ಬಹಳ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇನಾ ಮನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಆಗ ಒಬ್ಬ ಪಕೀರ ಬಂದಿದ್ದನು. ಇವನು ಬೆತ್ತಲಗಾಡಿಯಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಗೊಬ್ಬಳೀ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಅದರಮೇಲೆ ಬರೀ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಗತಂಗನಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂದಣ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದನು. ದೊರೆಯು ಇವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಘಕೀರನಿಗೆ ಇನಾಮುಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಗತಿ ಕೃಷ್ಣೇಶ್ವರಿಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಕೃಷ್ಣೇಶ್ವರಿಯನು ಹಾಗೆಯೇ ಗೊಬ್ಬಳೀಮುಳ್ಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಹಾಕಿಸಿ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ತಾನು ಆದರಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡದಾದ ಎರಡು ಚಪ್ಪಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಕುಂದಣ ಮಟ್ಟಿ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಪ್ರಭುಗಳ ಶಿವಪೂಜೆಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಶಿವಪೂಜೆಯಾಗಿ ಆ ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ದವರಾಂಬರಕೆಯಾಯಿತು. ರಾಣಿವಾಸದವರಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ಜಾಲದ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು ನೋಡಿದರು. ಈ ಗಾಡಿಯು ಅರಮನೇ ಎದುರಿಸ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿತು. ಕೃಷ್ಣೇಶ್ವರಿಯನ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಪುನಃ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆಯಿತು.

ಮತ್ತೊಂದು ಒಂದು ಅಜ್ಜುತವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದನು. ಕುಪ್ಪಣ್ಣನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ಅವಧೂತ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಮಂಟಪವೆಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಬೈರಾಗಿ ಬಂದು ಇಳಿದುಕೊಂಡನು. ಇವನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಒಂದುಸೇರು ಹಸಿ ಜಾವಾಳದ ಬೀಜವನ್ನು ತಿನ್ನುತಾ ಇದ್ದನು. ಅರಮನೇ ಇಲಾಖೆಯ ಜಿನಸಿ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಜಾವಾಳವನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ದೊರೆಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೊಡಿಸತಕ್ಕ ಕೆಲಸವು ಚಿತ್ರಗಾರ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನಿಗೆ ನೇಮಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಚಿತ್ರಗಾರ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನಲ್ಲಿ ದೊರೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನು ದೊರೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾ ಚಿದುರಂಗ ಗಂಜೀಪು ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಅವರ ಸಂಗಡ ಆಡುತ್ತಾ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಭುಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಗೌರವವಿದ್ದರೂ, ಈತನು ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇತರರಿಂದ ಆಗದ ಕೆಲಸ ಈತನಿಂದ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಪಠದ ಆಟ ಮೊದಲಾದ ಆಟಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದವನು ಈತನೇ. ಅನೇಕರು ಈತನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದುದಿವಸ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆ ಗಂಟೀ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನ ಮನೆಯ ನುಹಡೀಪೋಲೆ ಅನೇಕರು ಸೇರಿದ್ದರು. ಹಗಲವೇಷ

ದ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೂತಿದ್ದನು. ಬೈರಾಗಿ
ಗೆ ಜಾವಾಳದ ಬೀಜವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅ
ವನಕಡೆಯವರು ಬಂದು ತಗಾಡೇ ಮಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯ
ನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು—ತಿಪ್ಪಣ್ಣ
ನವರೆ, ಸವೀರ, ವತ್ಸನಾಭಿ, ಇಂೀ ವಾಷಾಣ ಮೊದಲಾಗಿ
ನವವಾಷಾಣಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಒರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ
ಮಾಡಿಸಿ ತರಿಸಿ ; ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರವಾದ ಸಂಗತಿ
ಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ಹಗಲು ವೇಷದವನಾದಕಾ
ರಣ ಯಾವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು
ತಿಪ್ಪಣ್ಣನು ಜಿಸ್ಸೀಕಚೇರಿಯಿಂದ ನವವಾಷಾಣಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ
ಹುಡುಮಾಡಿಸಿದನು. ಆ ಹುಡುಮೆಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾ
ಕಿತಂದು ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯ
ನು ಆ ಪುಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುರಿಟ್ಟು ಮುಕ್ಕಿದಂತೆ ಮುಕ್ಕಿ ಪೂ
ರೈಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ
ಬಂದರು. ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರಿ
ಗೂ ಈ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭ
ಯವಾಯಿತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ
ಹೊರಟುಹೋದರು. ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯ ಒಬ್ಬನೇ ನಿಂತನು. ಎ
ಷ್ಟುಹೊತ್ತು ನೋಡಿದರೂ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯ
ನು ತಾನೂ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಅಕ್ಕ ಕವನ್ನು
ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡಿ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ನಾ
ಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ಎಲೆ ಅಡಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ

ಕೂತುಕೊಂಡನು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಪ್ಪಂಣನಿಗೂ ಬಹು ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಆದುವರೆಗೆ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯ ಸತ್ತುಹೋಗಿರ ಬಹುದೆಂದು ಆತನೂ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕೂತಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಿಪ್ಪಂಣನು ಪದೇ ಪದೇ ಜವಾನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಸುಖವಾಗಿ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದಾನೆಂದು ಕೇಳಿ ತಿಪ್ಪಂಣನು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಕೇಮಾಡಿದನು. ರಾಜಸಭೆಗೆ ಸಚಿಯೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಯಿತು. ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಅವನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾದ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಇಂಥಾ ಆಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವ ಉವಾಶನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ತಿಳಿಯದು. ಇಂಥಾ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿ ಶೇಷಯ್ಯನು ಮಾತನಾಡಿ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನ ಸೊಸೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಇಂಥಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರ ಮಹೋಪಧಿಯಹಾಗೆ ಇದ್ದ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸೀತಮ್ಮನ ವ್ಯಾಧಿಯ ಗುಟ್ಟೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವಕ್ಕೆ ನಿವಾರಣೆ ಏನೆಂಬುವುದು ಇನ್ನೂ ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ರೋಗಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುಖತಃ ನೋಡಿ ಅನುಭವಮಾಡಿ ಕೊಂಡಹೊರತು ಯಾವಯೋಚನೆಯನ್ನೂ

ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿ, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯಾಗೂ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶೇಷಯ್ಯನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಉರಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಾನು ಸೀತಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಬಿಟ್ಟದನು. ಆದರೆ ತಾನು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅಂಥಾ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೂ ಆರಮನೆಗೆ ಹೋದರು; ಶಿವಶೂಜೆ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಯಾಗಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವ ವಾಡಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ನಾಮತೀರ್ಥದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯು ಬಿಜನಾಡಿ ಪಂಡಿತರುಗಳ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕೂತಿರುವಾಗ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಪಶು ಪತಿಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು— ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಹಗಲು ವೇಷದ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರನ್ನು ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಎಂಬುದಿವಸದವರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಸೀತಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿಕೇ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ದೊರೆಯು—ಸೀತಮ್ಮನೆಂಬ ಹುಡುಗಿ ನಮ್ಮ ಸಿಡಲು ಮರಿಯ ಸೊಸೆಯಲ್ಲವೆ? ಮದುವೆಗೆ ನಾನೂ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೂ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಎನ್ನುವ ಹಾಗಿದೆ, ನಿಜವು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಏನೋ ಕೃತ್ರಿಮದಿಂದ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸಿಡಿಲಮರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯೇನೋ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ

ಡುತಿದ್ದಳೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗಾಳಿ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಈ ಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆಯೆ? ಎಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟೆಯಾಯಿತು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು— ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಿತ ಹೆಂಡತಿಯ ಅವಿವೇಕವು ಬಂಜಾ ಬರೆದು ಹೋದವೇಳೆ, ಇನ್ನು ತಾನು ಬದುಕಿ ಫಲವೇನೆಂದು ಮುಖವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಲೆಬಾಗಿ ಮಾನವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅವಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪ್ರಭುವು— ಸಿಡಿಲಮರಿ, ನೀನು ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬಿನ್ನನಾಗುತ್ತೀಯೆ? ಈ ಗ್ರಹಭದ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ನಾಂಡವಾದಿಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂಕೋಚ ಬೇಡ. ಹಗಲುವೇಷದ ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಇಂಗಿತಜ್ಞರಾದ ಪ್ರಭುವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ೫—೬ ದಿವಸಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ವೈದಿಕ ಬರುವುದು, ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೃಷ್ಣೈಯ್ಯನು ಹೇಳಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಮಹಾದೇವನು ತಂದೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದು ಒಬ್ಬ ಆಳಿನಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ಬಂದು ತಲಪಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಒಕ್ಕಣೆ ಏನೆಂದರೆ :—

ಶೀರ್ಷರೂಪರವರ ವಾದವದ್ತಂಗಳಲ್ಲಿ,

ಬಾಲಕ ವಹಾದೇವ ವಾಡುವ ಶಿರನಾಷ್ಟಾಂಗ ನನು ಸ್ಕಾರ. ಈ ವೈಶಾಖ ಶು || ೨ ಭಾನುವಾರದಲ್ಲು ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದೇವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಕುಶಲಾತಿಶಯಂಗ ಳಿಗೆ ಬರಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಪತ್ರಿಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು. ಸೌಭಾಗ್ಯ ವತಿಯನ್ನು ಬೀದೀಬಾಗಿಲಕಡೆ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ್ದ ದ್ದು ಸರಿಯಷ್ಟೇ. ಮೊನ್ನೆನಾಯಂಕಾಲ ಲಕನ್ಯಾತ್ತಾಗಿ ಹಾಹಾ ಎಂದು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತಾ ಕೂಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿದವು. ಚಿರಂ ಜೀವಿ ಕೃಷ್ಣನು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತುನಾರಿಯಾದರೂ ತಾಯಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿ ಆಳುತಾನೆ. ಅವನ ದುಃಖವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರದವರು ನೋಡಿ ಸಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿವತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ಆ ಕೊರ ಡಿಯಿಂದ ನಾಯಂಕಾಲ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯನ್ನು ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಕರೆ ದುತಂದು ಮಲಗಿಸುವಾಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಒಳಗಡೆ ಕದಾಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿಕೊಂಡವು. ನಿನ್ನೆ ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ನೋಡುವಾಗ ಆ ಕೊರಡಿಗೆ ಬೀದೀಕಡೆ ಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕನ್ನ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಕನ್ನದಲ್ಲಿ ಖರಡಾಳು ನುಸಿಯಬಹುದು. ಅಷ್ಟುದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ ನಾಮಾ ನುಗಳೆಲ್ಲಾ ಗೂರಾಡಿದೆ. ಒಂದು ಕೈವೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಡದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಕಿದೆ. ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಅಡ್ಡಿಕೆ ಜಡೇಹುವು ಚಾರೀಕೊಟ್ಟು ದೊಡ್ಡಗುಂಡು

ಬುಗಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಆ ಕೊಠಡಿಯ ಕವ ಬಾಗಿಲ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರೇ ಇರಿಸಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ಅವು ಗಳು ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು ಹೋಗಿರುವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಗದ ಕಂಡಕ್ಷಣವೇ ತಾವು ಯಾವ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಬರಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಭೀಕರಾಗಿವಾರೆ; ತಮ್ಮ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾ ಇದಾರೆ. ಈ ವಿವರವನ್ನು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿತರುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ನಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಿ ಸಾ|| ನಮಸ್ಕಾರ.

ಹೀಗೆಂದು ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷೆ ತನು ಅವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು-ಎನೋ ನಮಗೆ ಗ್ರಹಚಾರಕಾಲ. ಬಂದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಬಂಟಿದೆ. ವೇವರು ಕಾವಾಡಬೇಕು. ಮಾವೈಯ್ಯ, ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾಗದಾ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ತರುವಾಯ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನನ್ನು ನೀನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಲಗರಿಗೆ ಹೋದನು. ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಗರದ ಅಮಿಾಲರಲ್ಲಿ ಈ ಕಳವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕಿಲ್ಲೇದಾರರು ಅಮಿಾಲರು ಸಹಾ ಉವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟವರಂತೆ ನಟಿಸಿದರು. ಕಿಲ್ಲೇದಾರರು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಕಳ್ಳರನ್ನು ಪತ್ತೇಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೇಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು.

೧೧ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಆಮಾಸೆಯ ಕಥೆ

ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕುಂಪಣೀ ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲವು ಜವಾನರು ಉಜನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಸರಮಿಖಾಜಾ ವಡಿಗೇ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಕಾಗವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸರಾಮಾಜಾನನು ಮೇಲೆ ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಆ ಜವಾನರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಉಜನರನ್ನೂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಗಂಜಾನುದ್ದಿನ್ ಬಂದೀಖಾನೀ ವರೋಗ ರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಉಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಂದೂಂ ದು ಕೊರಡಿಗೆ ಕೂಡಿ ಕಂದಾಚಾರದವರನ್ನು ಸಹರೆ ಇಟ್ಟರು. ಈ ಕೊರಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಚಾಕರರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಬಂಟರು ಮಾತ್ರ ಹೋಗಿ ಬಂತಿ ಬಂತಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಜನರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತಿ ದ್ದರೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಿಡುತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಳ್ಳ ಬಂಟರು ಮಾತ್ರ ಆ ಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ನಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾ ಕೇವಲ ಹಿತಚಿಂತಕರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಂಟಾದ್ದರ ಬೊತೆ ಗೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದು, ಅವರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ನಾತ್ರರಾಗಿ ಆ ಜನರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಂದೂಂ ದಾಗಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಖಂಟುಜನ ರು ಬೇರೆಬೇರೇ ಬಂತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಬೊತೆಗಾರರಲ್ಲಿ

ಒಬ್ಬನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಇದ್ದಕೂ ರಣ ಕಳ್ಳಬಂಟರು ಚತುರೋಪಾಯಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಯಾವ ಯತ್ನವೂ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬವಿನಾ ಉಳಿದ ಏಳುಮಂದಿಯೂ ಎಷ್ಟೋಸಾರಿ ಅನೇಕ ಬಂದಿಬಾನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅನೇಕ ಜನ ಕಳ್ಳಬಂಟರ ಪುಸುಲಾವಣೆಗೂ ಅನೇಕ ಜನ ಕಂದಾಚಾರದ ಕಟಗರ ಚಟಗಮುಳ್ಳಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನುಭವಿಸಿ ತೀರಿದ ಕೈಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ, ನಾಕಾಣೆ ನಾನರಿಯೆ, ಬಂಬ ಸಸೇವಿರವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಕಾರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊಸಬನಾಗಿದ್ದನು; ಆ ಗುಂಪಿನವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರೈವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಹತ್ತರ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇವನಿಗೆ ಆಪ್ತನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಳ್ಳಬಂಟನು ಕೇವಲ ಜಾತುರೈ ಉಳ್ಳವನಾದಕಾರಣ ದಿನಕ್ರಮೇಣ ಆ ಯವನಸ್ಥನನ್ನು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಕಳ್ಳಬಂಟನು ಆ ಡುತಾ ಬಂದ ನೀತಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಮರುಗಿ ಆ ಹುಡುಗನು ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ಹಿಮವದ್ಗೋಪಾಲನ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಊರಹೆಸರನ್ನು ನಾನರಿಯೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕೇವಲ ಬಡವ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಒಂದುಕಾಲು ಕುಂಟು. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರಳು. ಇವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಗಂಡು ಹೀಗೆ

ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾದವು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಕೂಲಿ ಕಂ ಬಳಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ನಾನು ಆದಿತ್ಯವಾರ ಅಮಾ ವಾಸ್ಯೆ ಚಿತ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನಂತೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ವ ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕೆಟ್ಟದ್ದೆಂದು ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಆ ಊರ ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಆದರಿಂದ ಏನು ಕೇ ಡಾಗುತ್ತೋ ಎಂದು ಭೀತಿಪಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ನಮ್ಮಪ್ಪನು ನ ನಗೆ ವರುಷ ತುಂಬುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋದನಂತೆ. ತರು ವಾಯ ಆರುತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಸತ್ತುಹೋದ ಳಂತೆ. ಆಗ ನನಗೆ ವರಷೂವರೆ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಐದು ವರುಷ ವಯಸ್ಸಂತೆ. ಅನುವರೆಗೂ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಸಂಗಡ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು ನನ್ನನ್ನೂ ನಮ್ಮಕ್ಕನ ನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆಯನ್ನೂ ಹೊಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ಸೇರಿಸಿಕೊಂ ಡನಂತೆ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಏಕೈಕವಾದ ಪರದೇವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯುವುದು ಬಯ್ಯುವುದು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾರಿಯೂ ನಮಗೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹಾ ಕಬಾರದು, ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಚಾಡಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ನ್ನು ಹೊಡಿಸುವುದು, ನಮ್ಮ ಕೈಲಾಗದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂ ದ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾವು ಇದ್ದ ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಲೆಸೀಮೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಗೈ ಅಗಲ ಬಟ್ಟೆಗೂ ಗತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಮೈಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಂದು

ಹರಕು ಕಂಬಳಿ ಇತ್ತು. ಅದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನದಂತೆ. ಅದನ್ನು ನಾನೂ ನಮ್ಮಕ್ಕನೂ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಸುರುತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸನ್ನ ಮೂರನೇ ವರುಷ ಮಯ್ಯನಿಂದ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಹಗಲುಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಒಣಹುಲ್ಲನ್ನು ಆ ಕಂಬಳಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಬೇರೇ ಸುತ್ತಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಹುಲ್ಲನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಹಾಸಿಕೊಂಡು ದನದ ರಂಜಳಿಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಮುಳ್ಳುಬೇರೇ ಹಾಕಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕವಲಿಲ್ಲ ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಐದು ವರುಷ ನಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ವರುಷ ತುಂಬಿತು. ನಾವು ರಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸಂಣ ಮೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಂಬಿನ ಕೂಗು ದೂರದಿಂದ ನಾನೂ ನಮ್ಮಕ್ಕನೂ ನೀರನ್ನು ತಂದು ದನಗಳು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಮನೇ ಬಳಕೆಗೂ ಬಾನಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು. ದೊಡ್ಡ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಹೇಳಿದಳು. ಮೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಳವಾದ ಕೊಳದಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಆ ದೊಡ್ಡ ಮಡಕೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದೆವು. ಆ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತುವುದು ಹೇಗೆ? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಗದು. ಏನಮಾಡಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಬೇರಿಗೆ ಹಬ್ಬಿದ್ದ ಹಂಬನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹರಸಿಗೆ ಉಗ್ಗದಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ನಮ್ಮಕ್ಕ ಬಿಗಿದಳು. ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನಾನೊಂದುಕಡೆ ಅನಳೊಂದುಕಡೆ ಎತ್ತಿ ತೋಳಮೇಲೆ ಇರಿ

ಸಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗುವುದು ಒಂದುಕಡೆ ಇರಿಸುವುದು, ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆ ತನಕ ಕೊಂಡು ಹೋದವು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬಹು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು, ಏರು ಬ್ಬಸಬಂತು. ಕೊನೆಗೂ ತಂದವಲ್ಲಾ ಏಂಬ ಸಂತೋಷವಿಂವ, ಒಳಕ್ಕೆ ಬಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇರಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಆ ತುರಪಟ್ಟಿವು. ನಮ್ಮ ತಾಳ ಗ್ರಹಚಾರವನ್ನು ಏನ ಹೇಳಿ ಲಿ ? ಹೊಸಲಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಲು ನಮ್ಮ ಕೈಲಾಗ ಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸಲು ಪುಡಕೆಗೆ ತಗಲಿ ಅದು ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ನೀರಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಬಂದುನೋಡಿ ದಿದ್ದೇ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೈಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದಳು. ನನ್ನಮೇಲೆ ಎಚ್ಚು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆ ಳುತಾ— ಚಿಕ್ಕವ್ವ, ತಮ್ಮನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡ, ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆ ಎಂದು ಕೈಯನ್ನು ಅಡ್ಡಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೋಪಬಂತು. ತಮ್ಮನಿಗೆ ವ ಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀಯ ಲಾಡಿ, ಎಂದು ಚಿಕ್ಕವ್ವ ನನ್ನ ನ್ನೂ ನಮ್ಮಕ್ಕನನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಡೆದಳು. ಸ್ವ ಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಬಂದ. ಅವನ ಸಂಗಡ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವನು ಇಲ್ಲದ ಜಾಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನಿಗೂ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಕೋಪಬಂತು. ಆಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಂಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮೈ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಸುಂಡೆ

ಯಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ರಕ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮುತಾ ಇತ್ತು. ಅವತ್ತೆಲ್ಲಾ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಬಾ ಗಿ೦ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವನೂ ಚಿಕ್ಕವ್ವನೂ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮ ಕಂಬಳಿ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹೋಯಿತು. ಬ ರೀಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನ ರಂಜಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡೆವು. ಏ ಟುವಿದ್ದವು ಬೇರೆ, ಚಳಿಬೇರೆ, ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದ್ದು ಬೇರೆ ಹೀಗೆ ಇತ್ತು. ನಿದ್ರೆ ಒರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹುಲಿ ಕಿ ರಬ ಇವುಗಳಕಾಟ ಬಲ. ಸರಿಹೊತ್ತು ಮಿ೦ರಿತ್ತು. ಒಂ ದುಹುಲಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಗುಡಲಿನ ಹತ್ತಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂ ತು. ನಮಗೆ ಬಹು ಹೆದರಿಕೆಯಾಯಿತು. ನಾಃಬ್ಬರೂ ಗಡ ಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಮಡಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡೆವು. ಹುಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಕೊ ಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿದ್ದು ಸಾಯೋಣ ಬರುತ್ತೀಯೆ ? ಎಂದು ನ ಮ್ಮಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದಳು. ಸಾಯುವುದು ಎಂದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯ ದು. ಹಾಗೆ ಸತ್ತರೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾಳೋ ಏನೋ, ನಾನು ಏಟ ತಡೆಯಲಾರೆಕಣಕ್ಕಯ್ಯೆ ಎಂದೆ. ನಾ ನು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖಬಂತು. ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂದ ಎಂದು ಅವಳು ನನ್ನ ಕತ್ತನ್ನು ಕ ಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಳು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಮೈಲಕ್ಕೆ ಏಳುವುದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾಗದು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎದ್ದು ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡೆವು. ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ. ರಾತ್ರಿ

ಯಾಕೆ ಹಿಟ್ಟು ತಿನ್ನುಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನಾನು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅವನು ಒಣಕಲರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ತಿಂದು ನೀರ ಕುಡಿದಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಸಿರು ಬಂತು. ಹೀಗೆಯೇ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಾಲಾ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದೆವು. ನಮ್ಮ ಕೈ ಆಡಿಗೇ ಮಾಡುವ ಹಾಗಾದಳು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅಡಿಗೇಯನ್ನು ಅವಳಕ್ಕಿಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಳು. ಆಗಿನಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಹಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕುವಹಾಗಾಯಿತು.

ನಾವು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಟೆಯವರಂತೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಂತೆ. ನಮ್ಮ ಕೈ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ೧೨—೧೩ ವರುಷವಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ೫೦ ವರಹ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹಲಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಮದುವೆಗೆ ಮುಂಚೆ ತಾನು ದೊಡ್ಡವಳಾದರೆ ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಾಕು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಣವೇಕೆಳಗಿನಿಂದ ಹೆಣ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದನು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ೫೦ ವರಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾಸು ಕಡಮೆಯಾದರೂ ಹೆಣ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೇಳಿದನು. ಕೊನೆಗೆ

ಐವತ್ತು ವರಹವನ್ನು ಎಣಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಈಗಲೇ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವನು—ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕುವುದೇ ಮಿಕ್ಕಿತು, ಈಗಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಯ್ಯ ಎಂದಳು. ನಮ್ಮಕ್ಕನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟವಳು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವನು—ನಮ್ಮ ಮನೇ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಹಾಕಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಮನೇ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದಳು. ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯು—ಬಹುಜಿನ್ನಾಗಿದೆ, ಐವತ್ತು ವರಹ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹಣದ ತುಂಡನ್ನಾದರೂ ಉಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣೇಬೇಡವೆಂದು ಸುಮ್ಮನೇ ಹೊರಟನು. ಆಗ ನಮ್ಮಕ್ಕನು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಏನು ನನಗೋಸ್ಕರ ೫೦ ವರಹ ಕೊಟ್ಟವರು ಇನ್ನೊಂದು ಹರಕು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರಿರ? ದಯಮಾಡಿ ಒಂದು ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಎಂದು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿದಳು. ಆ ಪುರುಷನು ಬಹಳ ಕನಿಕರದಿಂದ ತನ್ನ ಒಂದು ಪಂಚೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಕ್ಕನಕ್ಕೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಹರಕುತುಂಡನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಇರಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಳು. ಅಕ್ಕ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ, ನಾನು ಎಟ ತಡೆಯಲಾರೆ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಾನು ಆತ್ತೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಭಾವನ ಮನಸ್ಸು ಕರ

ಗಿತು. ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಾನಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕಳುಹಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ನಮ್ಮಕ್ಕನು ನನ್ನ ತಲೆ ತಡವರಿಸಿ—ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಂಣಿಗೆ ಬದಕು ಕಂದ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಳುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ನಮ್ಮಕ್ಕನ ಹಂಬಲು ನನಗೆ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ನಮ್ಮಕ್ಕನನ್ನು ಮಾರಿ ಬಂದ ೫೦ ವರಹವನ್ನು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಯೊಳಗೆ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವನು ಅವನ್ನು ಯಾರೂಕಾಣದಹಾಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನಸಂಗಡ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಓಡಿಹೋದಳು. ಹಿಟ್ಟು ಬೇಸುವುದಕ್ಕೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಹಾಗಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರೂರು ಗಡಿಯ ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡವರಸಂಗಡಲೆಲ್ಲಾ—ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ೨೦ ವರಹ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾಕಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಬಂದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ—ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರಿಗೆ ಬಹಳ ಹಣ ದೊರೆಯುವುದು, ಇವನು ಬಹಳ ಪ್ರಣ್ಯವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದಾರೆಂಬುದಾಗಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಕಡೆಗೆ ಅರಿಕುಟಾರದಕಡೆ ಇರುವ ಸಂಜವಾಡಿಗೆ

ಬಂದೆವು. ನಾಯಂಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ನಾವು ತಂದಿದ್ದ ರೊಟ್ಟಿ
 ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದುಹೋಗಿ ನನಗೆ ಒಂದುದಿವಸದ ಉಪವಾಸ
 ವೂ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಎರಡುದಿವಸದ ಉಪವಾಸವೂ ಆಗಿ
 ತ್ತು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ಗಂಟನ್ನು ಹೊತ್ತು
 ಕೊಂಡು ಅವನಸಂಗಡ ಓಡಿಓಡಿ ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಆ
 ವೂರ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಂ
 ಡೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರುಯಾರೋ ಜನರು ಬಂದು ಕೂತುಕೊಂ
 ಡಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಹೇಮಲಾಭವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ
 ರು. ನಮ್ಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೇಳಿದನು. ಅವಲಲ್ಲಿ
 ೫೦ ವರುಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾ
 ಪದಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮನೆ
 ಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಉಪಚರಿಸಿದನು.
 ನಮಗೆ ಹಸಿವು ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮನುಷ್ಯ ಯಾವ
 ಜಾತಿಯವನೆಂದೂಕೂಡ ಕೇಳದೆ ಊಟಾಮಾಡಿದವು. ಆ ಮ
 ನುಷ್ಯನ ಮನೆಬಾಗಿಲನ್ನೂ ಅವನು ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ರೀತಿ
 ಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಯಾರೋ ಉತ್ತಮಜಾತಿಯವನೇ ಆಗಿರ
 ಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆವು. ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆ
 ತುಂಬಿತು. ಅವರಮನೇ ಜಗಲೀಮೇಲೆ ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಂ
 ಡೆ. ಆತನೂ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೂ ಏನೋಮಾತನಾಡುತಾ
 ನನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ
 ಬಂತು. ಆಮೇಲೆ ಏನುಮಾತು ಜರಿಗಿತೋ ಕಾಣೆ. ಬೆಳ
 ಗಾಯಿತು. ಏನೋಮಾತು ಜಗಲೀಮೇಲೆ ಬಂದು ಅವನು

ಕೂತು ಮಾತನಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಮಾತು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು—ಎನು ಹೊಸಮೇಷ ಯೋಚಿಸುತ್ತೀನು, ಮಾದ, ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ, ಹುಡುಗ ಚೆನ್ನಾಗಿದಾನೆ. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ತಿಳಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವನಿಂದ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಹಣದಮುಖವನ್ನು ನೋಡಬೇಡ. ನಾವಾಗಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದು ತಾನಾಗಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಹಣಕ್ಕೆ ದಾಲುವಾರಬೇಡ. ಒಂದುದಿವಸದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಸಂವಾದಿಸಬಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಪೂರಗಂಡಸರಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರುಗಳೂಕೂಡ—ಮಾಧ್ಯಯ್ಯ ಬದಲುಮಾತನಾಡಬೇಡ, ಸುಮ್ಮನೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ಏಂದರು. ಆಗ ಮಾಧ್ಯಯ್ಯನು ಒಂದೇಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟತ್ತುವರಹವನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಂದು ಪಂಚೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ಕರೀಕಂಬಳಿಯನ್ನೂ ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ತಂದು ಎಲೆಅಡಕೆ ಇರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಟಾಮಾಡಿ—ನೀನು ಇವರಮನೆಯಲ್ಲಿರು, ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಅದೇಮುಖಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ನನ್ನನ್ನು ಆ ಪೂರವರಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡುಹೋದರು. ಮಾಧ್ಯಯ್ಯನಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಗಂಡಾಗಲಿ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಇಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂಡರು. ನಾನು ಅವ

ರಿಗೆ ಮಗನಾದೆ. ಕುಲದವರಿಗೆ ಊಟವೊದಲಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತು. ನನಗೆ ಅಮಾಸೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ತರುವಾಯ ಆ ಪೂರಜನರೆಲ್ಲಾ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಟಿಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಯಿತು. ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಹಿಂದಿನ ಗರಡೀಮನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೆಲವುದಿನವನ ಸಾಧಕಮಾಡಿಸಿದರು. ತರುವಾಯ ಬೈಲುಸಾಧನೆ, ದೊಂಣೇವರಸೆ, ಕತ್ತಿವರಸೆ, ಪಟಾವರಸೆ, ಬಾಕಿನವರಸೆ, ಕುಸ್ತಿ, ಓಡುವುದು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೊಸವರಸೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಆ ಪೂರವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಾಗಿ ಊಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಉದ್ದವಾಗಿ ಬೆಳೆದೆ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಉಮ್ಮುಸ್ಸು ಬಹು ಬಲವಾಯಿತು. ಯಾವಕೆಲಸವೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಭಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಮುಂದಾಳಾಗಿ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇತರರು ಕೈಲಾಗದು ಎಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಸುಮಾರು ೧೮ ವರುಷವಾಯಿತು. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆದಿನವನ್ನು ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಜುಟ್ಟುಇಲ್ಲದಹಾಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿದರು. ಹೊಸಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿದರು, ಹುವ್ವಿನಹಾರವನ್ನು ಕತ್ತಿಗೆಹಾಕಿ ಊರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು

ಹೋಗಿ ಮೂರು ಪ್ರವಕ್ಷೆಣೇಮಾಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಪುಂಗುಳಾರತಿಮಾಡಿ ನನಗೆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಣೆಗಿಟ್ಟರು. ಅಮ್ಮನಪೂಜಾರಿಯಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿಬಿಂಬುವನು ಬೆಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಒಂದು ಕರೀ ಬತ್ತವನ್ನು ತಂದು ಅದರಿಂದ ಮೂರುನಾರಿ ತಲೆಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಸವರಿದನು. ಜಾಯಲ್ಲಿ ಒನೋ ಒಟ್ಟುಟನೆ ಹೇಳಾತಿದ್ದನು. ಹೆಣುಕಾಯಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂಬಂದು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಮಾಧೈಯ್ಯನನ್ನು ಅಪ್ಪಾಯೆಂತಲೂ ಅಪನ ವೆಂದತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪೆಬಂತಲೂ ಕರೆಯುತಿದ್ದೆ. ಅದೇಟವಸ ನಮ್ಮಪ್ಪನೂ ಏನೂ ಉರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದವರೂ ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ನಮ್ಮಪ್ಪನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—

ಮಾಡ—ಈ ಪೂರಜನರೆಲ್ಲಾ ನನ್ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾ ಗಿದೇವೆ. ನಾವು ಕತ್ತಲೇಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳೆಗಾಲ ದಲ್ಲಿಯೂ ಉರನ್ನುಬಿಟ್ಟು ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗು ತೇವೆ. ನಾವು ಹೋಗಿಬರುವ ದಾರಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ನನುಗೆಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಯಾರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಹಿಡಿಯಬಾರದೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡು ತೇವೆ. ದೇಶಾಂತರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತ ರಮನೆಗೆ ಕನ್ನವನ್ನು ಹಾಕುತೇವೆ. ಒಳಕ್ಕೆನುಗ್ಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತರುತೇವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪೂರವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಂದು ಸಂಕೇತಮಾಡಿ

ಕೊಂಡು ಇದೇವೆ. ಯಾರಾದರೂ ನಮ್ಮ ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಒಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಕೂಡದು. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಸಾಗುತ್ತೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಗುಡೀ ಅಪ್ಪಾಯಿ ಆಮ್ಮನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಣಿ ವಗೈರೆ ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ನಮಗೆ ಜಯ ಪಾಗುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನಾದಕಾರಣ, ತಂದದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವಾಲುಮಾಡಿ ಒಂದುವಾಲನ್ನು ಆವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ; ಕನ್ನದೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಡವೆನೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಡತಕ್ಕವನಿಗೆ ಒಂದುವಾಲು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ನಗರದ ಆಮಿಾಲ ಕಿಲ್ಲೆದಾರ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಒಂದುವಾಲು ಹೋಗುತ್ತೆ. ಉಳಿದ ಎಳುವಾಲನ್ನು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗತಕ್ಕವನು ಅಮಾವಾಸೆ ಆದಿ ತ್ಯವಾರ ಚಿತ್ತಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಬೇಕು. ನೀನು ಇಂಥಾದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದೀಯೆ. ನೀನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲೆಯೆ?

ಅಮಾಸೆ—ಯಾವಕೆಲಸ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ನಾನು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಗುಟ್ಟನ್ನೂ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ನ್ಯಾಯವಾಗಿಮಾತ್ರ ನಡೆಯಬೇಕು. ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕು.

ಮಾದ—ನೀನು ಹೆವರದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೆ
 ಸಾಕು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತೇವೆ.
 ನಾಳೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಸಂಗಡ ನೀನೂ
 ಹೊರಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ದಿವಸ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾ
 ಡಿ ಗುಡಿಗೆ ಕರೆಮಾಕೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದೆವು. ನೀನು
 ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.
 ನೀನು ಕನ್ನಡೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಬೇಕಾದ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿ
 ನರಾತ್ರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನಿನ್ನ
 ತಲೆಯನ್ನು, ನುಣ್ಣಿಗೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಟ್ಟು
 ಇರಕೊಡದು. ಅದು ಇದ್ದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಹಡಿ
 ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದಿನ ಹಗಲು ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ
 ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ರಾತ್ರೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇ
 ಕು. ಅನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಹಾಗೆ ತಿಂದರೆ ತಪ್ಪಿ
 ಸಿಕೊಂಡು ಓಡಲು ದೇಹ ಸಸಾರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.
 ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಎಂಜೆತೊಡದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಓಡಿದು
 ಕೊಂಡರೆ ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಉಡಿದಾರವೂ ಕಾಶೀನ
 ವೂ ಬಾಳೆವಟ್ಟಿನಾರಿನದಾಗಬೇಕು. ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ
 ಕಿತ್ತುಹೋಗುತ್ತೆ. ಮುಖಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮಸೀಬಳಿದುಕೊ
 ಳ್ಳಬೇಕು. ಕಂಡರೆ ಗುರುತುಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾ
 ದರೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವಾಯಸ್ಥೆಗಳಕ್ಕೆ ಒದೆದು
 ಓಡಿಹೋಗಬೇಕು. ನಾರಿನ ಉಡಿದಾರಕ್ಕೆ ಸಂಣ
 ಬಾಕನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಯಾರಾದರೂ

ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಬಾಕಿನಿಂದ ಅವರ ಗೋ
ಮಾಳೆಗೋ ಹೊಟ್ಟೆಗೋ ತಿವಿದು, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
ಬಿಡುಹೋಗಬೇಕು. ಒಳಕ್ಕೆನುಗ್ಗಿ ಮನೇ ಸೋಸುವಾ
ಗ್ಗೆ ಬಹು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕು. ಗೋಡೇಅಂಚಿನಲ್ಲಿ
ಸಂಣ ವೆಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಹಿಡಿಯು
ತಾಳದ್ದರ ಮೊದಲು ಅವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊರಕ್ಕೆ
ಕೊಡಬೇಕು. ಮೂಡು ಪಟಾರಿಗಳಬೀಗವನ್ನು ಬೇರೆ
ಕೈಗಳಿಂದ ತೆಗೆದು ಬಿಡವೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು.
ಹೆಂಗಸರ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಿಡವೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ
ಎಚ್ಚರವಾಗದಹಾಗೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಕಂಠಾಭರಣ
ವನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೈ
ಕಾಲ ಬಿಡವೆಗಳನ್ನು ತಿರುಪುತಿರುಗಿಸಿ ಅಧವಾ ಅಗ
ಣೇತೆಗೆದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ
ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನುನಾತ್ರ ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಹೆಂಗಸರಿ
ಗೆ ಅಶೆಪಡಬಾರದು. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಯಜ
ಮಾನಿಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೊರಡಬೇಕು.
ಕನ್ನಮೂಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದಕೂಡಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರ
ಟುಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸರಾಗವಾಗಿರುವಹಾಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದ
ಬೀದೀಬಾಗಿಲವರೆಗೂ ಅಧವಾ ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲವರೆಗೂ
ಬಾಗಿಲ ಚಿಲಕಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ತೆಗೆದಿರಬೇಕು.
ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಹೋದವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಎಟುಬಿ
ದ್ದು ಅವರು ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಜೀವ ಇರಲಿ

ಹೋಗಿರಲಿ ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚುವಿನ ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದ
ರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ 'ನೋಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂ
ಡು ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕು. ನೀನು ಕೆಲನ ಇಷ್ಟೇ.
ಉಳಿದವರು ತಂತನ್ನು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು
ತಾರೆ. ಕನ್ಯಾಹಾಕುನುರನ ಹಗಲು ಸನ್ಯಾಸಿಯೋ
ಜೋಗಿಯೋ ಲೋಯಿಸನೋ ಲಂಗಮನೋ ಆಗಿ
ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೀನು ರಾತ್ರಿ ಕನ್ಯಾಹಾಕಬೇಕೆಂ
ದಿರುವ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಟ್ಟೀಮಾತನಾಡುತಾ ಪದ
ನುಂತಾದವನ್ನು ಪ್ರೇಳುತಾ ಒಳಕ್ಕೆ ಸುಗ್ಗಿ ಆ ಮನೆ
ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಮುಂದಾದ ಬಕ್ಕಡನನ್ನು ಹಾಕಿ
ಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ಪನು ಕನ್ನಕಳವು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾ
ದ ಅನೇಕ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟೆನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅದು ಯಾವುದೂ ನನ
ಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೇದಿವಸ ಸಂಕೇತಮಾಡಿವ್ಯಪ್ರಕಾರ ಕೊಯಮು
ತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋದೆ. ನಮ್ಮ ವಿೂತೆಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾ
ಗಿ ಬಂದರು. ಹಗಲಹೊತ್ತು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ
ಯೇ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ರಾತ್ರಿಯಾದಕೂಡಲೆ ಒಂದು
ಕಡೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಲೆಕ್ಕರು ಕಚೇರಿ ಹೆದ್ಡುಮುನಿಪಿ ನವ

ನೀತವಿಲಿವತ್ತಾಗೈಯ್ಯರು ಎಂಬಾತನು ಎರಡುಕೈಯಿಂದಲೂ ದೋಚಿದೋಚಿ ದೊಡ್ಡೊಕ್ಕಲಾಗಿದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದುದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು. ಜಯಪರಮೇಶ್ವರಿ ಎಂದು ನಾನು ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದೆ. ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆಯೇ ೧೦-೧೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿನವು ದೊರೆಯಿತು. ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಡುದಾರಿಬಿದ್ದು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಆ ಮುನಷಿಗೂ ಪನ್ನೊಬ್ಬ ಲಂಚಕೋರನಿಗೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜಗಳವಾಗಿದ್ದುಕಾರಣ ಸರ್ಮಾರದವರು ಆ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತೊಂದರೆಮಾಡಿದರೆಂದುನಮಗೆ ಆಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ವೊದಲುಸಾರಿಯೇ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತಂದದ್ದು ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಾವು ಶ್ರೀರಂಗ, ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿ, ಕುಂಭಕೋಣ, ಮಧುರೆ, ಸೇಲ್ಯ, ದಿಂಡಗಲ್ಲು, ಧಾರಾಪುರ, ತಿನ್ನವಳ್ಳಿ, ವೊದಲಾದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಪುರಾ ಸಂವಾದನೆಮಾಡಿದೆವು. ಅನೇಕ ಅನೇಕ ಪುರುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನೇನುಗ್ಗಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗಲ್ಲಾ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದೆ. ಕೆಲವರನ್ನು ಕೈಬಾಕಿನಿಂದ ತಿವಿದು ಓಡಿಹೋದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸತ್ತುಹೋದರೆಂತಲೂ ಕೇಳಿದೆ. ನಾನು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ರತ್ನಗಳು ಎಷ್ಟಿದ್ದ

ರೂ ನಾನು ಸೋಸಿಬಿಟ್ಟು ಕಂನದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಕೊಡುತಿದ್ದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ತಂದ ನಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರಗಿಸಿಬಿಡುತಿದ್ದೆವು. ತಾಲೋಕಿನವರ ಹಂಚಿಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ, ನಗವಾಗಿ ಯೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತಿದ್ದೆವು. ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಅಮೀಲ ಕಿಲ್ಲೆದಾರ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ನಗಗಳಿವೆ. ನಾನು ಕಂನದೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿರುವಾಗ ಯಾರೂ ಆ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬರದಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವರು ಕತ್ತಿ ಕೂರಿ ದೊಂಕೆ ಕನಣೆಕಲ್ಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಕಂನದೊಳಗಿನಿಂದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಈಚೆಗೆ ಹಾಕುತಾಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅಗಲಗಲೇ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವರು ಸಾಗಿಬಿಡುತಿದ್ದರು. ಆ ಮನೇಸುತ್ತಲೂ ೧೦೦ ಗಜ ಘಾಸಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬಂದಾಗಲೂ ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಹೊಡೆದುಹಾಕುತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಕಡೆಯವರು ಬಹು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತಿದ್ದರು. ಪಟ್ಟಿಗೆಗಾಡಿ ಸಾರೋಟುಗಾಡಿಯೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವರು ಅವರಹಾಗೆಯೇ ಓಡುತಿದ್ದರು. ಗೋಡೇ ಗುವ್ಯಯ್ಯ, ನೆಲಗವಿಸಿಧ್ವೇಶ್ವರ ಎಂಬವರು ಕನ್ನಾಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಚಾಣರು. ಕನ್ನಾಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಕೈವಾಡ ಒಂದೊಂದುವಿಧ. ಹೊರಗೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಕನ್ನಾಹಾಕಿದಹಾಗೆ ಕನ್ನಾ ಕೊರೆಯುತಿದ್ದವನು ಒಬ್ಬ ಇದ್ದ. ಅವನು ಬಹುಚಾಣ. ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳು ಬರುತ್ತೆ. ನಮ್ಮವರು ಅನೇಕವಿಧವಾದ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಕಾಡಹಂದಿಯಹಾಗೆ

ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗೊರಗೊರವನ್ನು ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ವರಹಾ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಒಬ್ಬ ಕರಡಿಯ ಹಾಗೆ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಜಾಂಬವನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರು ರಾತ್ರಿ ಯಾರಾದರೂ ಹರಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದಾಗ ಹಂದಿಯಹಾಗೂ ಕರಡಿಯಹಾಗೂ ಜನರನ್ನು ಭಯಪಡಿಸಿ ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಣವೇಕೆಳಗೆ ಅನೇಕ ಪುರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೇ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸವರಿ ಗುದಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವು.

ಒಂದುನಾರಿ ಇನ್ನೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಸತ್ಯಮಂಗಲದ ತಾಲ್ಲೋಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪುಣ್ಯವಂತನಾದ ಗೌಡ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ಕಡೆ ಗೌಡರಿಗೆ ಗೌಂಡ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪುರಿಗೆ ಹೋದವು. ಹೊಂಜುಹಾಕುತಾಜದ್ದವು. ನಾನು ಆ ಪುರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾಇದ್ದೆ. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕನ್ನಾಹಾಕ ಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಬಂದಳು. ಅವಳು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಬಂದಳು. ಭಾರೀ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ರಾತ್ರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ನಿಷ್ಟ್ರೋಜನವಾಗಲಾರದೆಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮನೇಮುಂದೆ ಹಾದು ನಾನು ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋ

ಗುತಾ ಇರುವಾಗ ಆ ಹೆಂಗಸು ನನ್ನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಹೊಸಮುಖವೆಂದು ಗುರುತು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬದಾಗಿ ನಾನು ಒಳಗೆ ಭಯಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಲನ್ನು ಚಾಗ್ರತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಎಲವ ನೀನು ಯಾವವೂರೋ? ಎಂದಳು. ನಾನು ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಕೆ ಪುನಹ—ಏಲ ನೀನು ಜಯಪ್ಪನಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದಳು. ಈ ಹೆಸರು ನನಗೆ ನಮ್ಮತಂದೆ ಇಟ್ಟದ್ದು. ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗುವ ಈ ಹೆಂಗಸು ಯಾರೋ ನೋಡಲೇಬೇಕು, ಅಷ್ಟಲ್ಲಾ ಅಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ಆಕೆ ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂತು ನನ್ನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದ್ರಿಷ್ಟಿಸಿನೋಡಿ, ಜಯ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ ಕಂದ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಕಣಿನಲ್ಲಿ ಪಳವಳನೆ ನೀರು ಸುರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೊದಲಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ನನಗೂ ತುಂಬಾ ದುಃಖಬಂತು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅತ್ತೆವು. ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದಳು. ನಾವು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟವೆಲ್ಲಾ ಚ್ಚಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಪುನಃ ಅತ್ತೆವು. ಅವಳನ್ನು ಅವಳ ಗಂಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗಿನಿಂದ ಅದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನೂ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೂ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ನಾನಿರುವ ವೂರನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ವ್ಯಾ

ಸಾರ ಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೆನೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದೆ. ತರುವಾಯ ನಮ್ಮಕ್ಕನು ತನಗೆ ಮೂರು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಮೂರುಜನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ಇದ್ದಾರೆಂತಲೂ ತಾನು ಸುಖವಾಗಿದೇನೆಂತಲೂ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರು ಎಂದು ಬಲವಂತಮಾಡಿದಳು. ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದೆ. ನನಗೆ ಒಳಗೆ ಎಲೆಹಾಕಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದಳು, ನಾನು ಹೊರಗೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಒಳಕ್ಕೆ ಬರಲು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೊರಗಡೆ ಬಡಿಸಿದರು ಊಟಮಾಡಿದೆ. ಎಲೆಅಡಿಕೆ ತೆಗದುಕೊಂಡೆ. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರು, ತನ್ನ ಎರಡನೇ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಬಲವಂತಮಾಡಿದಳು. ನಾನು ಇನ್ನೊಂದುವೇಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆ, ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಾದ ಸಾಹುಕಾರರು ಹೊರಟು ನಿಂತಿದಾರೆ ಎಂದೆ. ನಮ್ಮಕ್ಕನು ಪುನಃ ಕಂಜಿನಲ್ಲಿ ನೀರತಂದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬರುತ್ತೀಯೆ ಮಗ? ಎಂದಳು. ನನಗೂ ದುಃಖಬಂತು. ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯೆಲ್ಲಾ ಪುನಃ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ನನ್ನಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಅಸಳ ನನ್ನ ಹೊಡೆಯಬೇಡವೆಂದು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದದೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಬಂದ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೊರ

ಟುಹೋದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಪುನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಕಳವಳವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಏನಸಾತಬೇಕು ? ಕನ್ನಡಾಕೆ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಲೂಟೀವಾಡಲೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ದ್ರೋಹಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಒಲ್ಲನೆಂದೇನೇ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾರರು ನನಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಳವಳ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಏನೋ ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಆ ದಿವಸ ಕರೀಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದ. ಕತ್ತಲೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದುಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಕನ್ನದ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಒಳಗೆ ಇದ್ದೆ. ಬಂಗಾರದ ಬಂದಿಯನ್ನು ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಮುರುಕುಗಳು ಸುಮಾರು ತೂಕದಲ್ಲಿ ಮೂರುಸೇರಿನಷ್ಟು ನನ್ನ ಕರೀಬಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ನಮ್ಮಕ್ಕನ ತಲೆದಸಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅವಳ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದೆ. ನಮ್ಮವರು ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನೂ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತೆ. ಮೇಲೆ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿದೆ.

ಒಂದುಸಾರಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಚ್ಚುಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾರರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಊರಹೊರಗೆ ಒಂದು ಕೊಂಬಿನಕೂಗಿನವೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಇತ್ತು. ಅದು ದೊಡ್ಡಗುಡಿ. ಕೈಸಾಲೆ ವೊನಲಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು

ಅಲ್ಲಿಹೋಗಿ ಕೈನಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಡು ಜೀ ಎನ್ನುತಾಡುತ್ತ. ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಮಟ್ಟಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಕೂಡ ಬಿಸಿಲುಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕಿರಬ ತೋಳ ಬಹು ಬಲವಾಗಿದ್ದವು. ಗುಡಿಗೆ ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆ ಹಳ್ಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡತುಳಸಿ ಕಾಡಮಲ್ಲಿಗೆ ವನಸಂಪಿಗೆ ಪಗಡೆ ಮೊದಲಾದ ಹೂವುಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಕುಯ್ಯುವವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹೂಗಳ ವಾಸನೆ ಗಮಗಮನೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನ್ನಾನಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಹುಪ್ಪನ್ನು ಕುಯಿದು ತಂದು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವರುಗಳ ತಲೆಯಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಒಂಜೊಂದು ಹಿಡಿ ಇರಿಸುತ್ತಾಬಂದೆ. ನಾನು ಆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋದಾಗಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಅಳುತ್ತಾಡುತ್ತಾಹಾಗೆ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತಾಡುತ್ತ. ನಾನು ಎಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿನೋಡಿದರೂ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭಗೃಹದಬಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಆ ಸದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಯಾರಿದಾರೋ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೋದೆ. ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬೀಗಾಹಾಕಿತ್ತು. ಆ ಬೀಗವನ್ನು ಮುರಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಬೀಗಾ ಮುರಿದವನಿಗೆ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಳಕ್ಕೆಹೋದೆ. ಒಳಗೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದೀಪ ನೋಣನೋಣನೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮೀಟಿ ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಹಸೇಮಣೆ ಹಾಕಿ ಮೇಲುಹಾಸುಗೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ
 ತ್ತು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಅರಿಶನ ಕುಂಕುಮ
 ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹುವು ಬಳಯವಲೆ ಅಡಕೆ ಒಂದುಸೇರು ಅಗ್ಗಿ
 ನಾಲ್ಕು ಬಾಳೆಲೆ, ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನಿ
 ರಿಸಿತ್ತು. ಯಾವುದೋ ಪ್ರಸ್ತಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿ
 ತು. ನಾನು ಬಳಕ್ಕೆ ಹೋದಕೂಡಲೆ ಸದ್ವಿದ್ಯಾಗುತಾಇದ್ದುದು
 ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ನಾನು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿದೆ. ಒಂದು
 ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಷಣವಾದ ಹೆಂಗಸು ಕೂತಿದ್ದಳು.
 ನೀನು ಯಾರಮ್ಮ ಎಂದೆ. ಆಕೆ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ; ಆಕೆಗೆ
 ಕೈಕಾಲು ನಡುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಭೀತಿಯಿಂದ
 ಹೀಗಾಗುತಾಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು—ನೀನು ಯಾರಮ್ಮ ಮಾತ
 ನಾಡು, ನಿನಗೆ ಯಾವಕಷ್ಟವ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನಿವಾ
 ರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಹೆದರಬೇಡ, ಎಂದೆ. ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿ
 ಯಾಗಿ ಆಳುತ ಆಳುತಲೇ—ನೀನು ಯಾರಪ್ಪ ಎಂದಳು.
 ನಾನು ಯಾರೋ ಪರದೇಶಿ, ಯಾರಾದರೇನು ಎಂದೆ. ನನ್ನ
 ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಮಾಣ
 ಮಾಡು ಎಂದಳು. ನಾನು ಪ್ರಮಾಣಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ. ಆಗ
 ಆ ಹೆಂಗಸು—ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಕ
 ಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆ ಎಂದಳು. ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಡಿ
 ನೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಂಡೆ
 ಇತ್ತು. ಅವರಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಪೊಟ್ಟರೆ ಇತ್ತು. ಅದರ ಕೆಳ
 ಗೆ ನುಸಿದು ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹಜಾರವಹಾಗಿ

ಸ್ಥಳವಿತ್ತು. ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿರೀನ ಚೆಲುವು ಇತ್ತು. ಆ ಬಿಲ್ಲದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ಪೊಟ್ಟರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾವಿದೇವೆ ಎಂದು ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಗೊತ್ತಾಗುವಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆ ನಾನು ಕೂತುಕೊಂಡೆವು. ಆಗ ಆ ಹೆಂಗಸು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ:—

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರುಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆ ಇದೆ. ನಾವು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಲಿಗರು. ನನಗೆ ಗಂಡಇದಾನೆ. ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಯದವನು. ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿದಾನೆ. ಈ ಪೂರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣಗಾರನಾದ ಒಬ್ಬ ಉಪ್ಪಲಿಗ ಇದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ೬೦ ವರುಷವಾಗಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಮೂರುಜನ ಹೆಂಡಿರಿದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ನನ್ನ ಮದುವೇತೆರವನ್ನೂ ಮೇಲೆ ೧೦೦ ವರಹವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ತಾಳಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿ ತರುವಾಯ ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮುದುಕ ಜಾತಿಯ ಯಜಮಾನನಂತೆ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗಂಡನು ಅಳುತಾಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಈ ಮಾತನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ನಾನು—ಛೇ, ಏಂಥಾವಾತು? ಇದ್ದರೆ ಒಬ್ಬ

ಗಂಡ ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಬೇಕು, ಈ ಹಾಳ ಉಪ್ಪಲಿಗರ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸುಡಬೇಕು; ಒಬ್ಬರಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯೇ? ಒಂದುಕಾಲಕ್ಕೂ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವರ ಒಡವೆಯೂ ಬೇಡ ಹಣವೂ ಬೇಡ, ನೀನೇ ನನಗೆ ಒಡವೆ, ನಿನ್ನನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಹೋಗತಕ್ಕವಳಲ್ಲ ಎಂದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೊರಗಿದ್ದವರು ಕೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಇಲ್ಲದಸಮಾಧಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರು. ಹರಗೀಸನಾನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದರು. ತರುವಾಯ ೮-೧೦ ದಿವಸವಾಯಿತು. ಹಗಲು ಊಟದಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜನರು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಯಾರೋ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಂಠನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತೆ ಯಾರೋಬಂದು ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಗಿಡಿದರು. ಹಿಟ್ಟಿನಗೂಡೆಯೂ ಉವಕದ ಅಂಡೆಯೂ ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆಯೂ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಇಬ್ಬರುಬಂದು ನನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕೊನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುತಂದು ಕಂಠಬಿಚ್ಚಿದರು. ನೋಡಿದರೆ ಮದುವೇನೂಮಾನ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಇಂಥಾ ವಿಸತ್ತು ಬಂತು, ಎಂದು ದಾಖಲೆ ಪಟ್ಟಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು—ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳು ಇರು

ವಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ತಲಪಿಸುತ್ತೇನೆ, ಭಯಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನೀನು ಆಷ್ಟು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನೀನೇ ನನ್ನಭಾಗದ ಈಶ್ವರ, ಎಂದಳು. ನಾನು ರೊಪ್ಪಿತ್ತೆಂದೆ. ಅವಳಿಗೂ ಒಂದು ರೊಪ್ಪೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ತರುವಾಯ ಕೂತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅಲ್ಲಿಇನ್ನೊಂದು ವ್ರಾಣಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ರೂಪವನ್ನೂ ಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕಳವಳಗೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೇಆಗಲ ಪರಸ್ತ್ರೀಆಶೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮೂರೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ನಮ್ಮಪ್ಪ (ಮಾದ) ಹೇಳಿದ್ದಮಾತು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆಗ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಡಗಮೆಟ್ಟಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕನಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅವಳೂ ನಾನೂ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆವು. ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕೂಡ ಪಾರಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಗಂಡನ ಉರಿಗೆ ಗಟ್ಟಿದವೋಳೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅವರ ಸದಾಸಕ್ತಿ ಹೋದೆವು. ಆ ಪುರು ಒಂದು ಹರಿದಾರಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ೧೦-೧೫ ಜನ ದುಂಡಾಳುಗಳು ಓಡಿವೋಡಿ ಬಂದರು. ಇವರನ್ನು ಆ ಹೆಂಗಸು ವೊದಲು ಕಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ 'ಸತ್ತೆ' ಎಂದು ಅರಿಚಿಕೊಂಡಳು. ಹಿಂತಿರುಗಿನೋಡಿದೆ. ಆಕೆಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ಜನರನ್ನು ಕುರಿತು—ನೀವು ಎಷ್ಟುಜನವಾದರೂ ಇರಿ, ನಾನು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೆಂಗಸಿನ ತಂಟೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯರ ತಾಳಿ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಕಡೆದುಹೋಯಿ

ತೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಅಂಜದೆ ಆ ಜನರು ಮುಂದರಿದು ಆ ಹೆಂಗಸಿನಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಬಂದರು. ಆಗ ನಾನು ಅಕೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ, ಕೂರಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಪ್ತಿ ಎಂಬ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು ಪಟಾ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಬಂದೆ. ನಿಂತಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಆಕೆಗೆ ಲೇಶವೂ ಕುಂದಕವಾಗದೆ ಎಲ್ಲವರಸೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾಬಂದಕಾರಣ ೮-೧೦ ಜನರು ಕತ್ತೀನಿಟ್ಟು ತಗಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಕಾಲುಹೋದವರು ಕೈಹೋದವರು ಹೊಟ್ಟೆ ಶೀಲಿದವರು ಮೂಗು ಕುಯಿದವರು ತಲೆಚಿಪ್ಪು ಹಾರಿದವರು ಹೀಗೆ ನಿಧನನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೃಗಕ್ಕೆ ಏಳದಹಾಗೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೋದಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಜನ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಅರಿಚುತ್ತಾ ಓಡಿಹೋದರು. ಉಳಿದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕಾದಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಕಾಡೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತಮಯವಾದವಾಗಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಅವರ ಮೂಲೆಗಿಳಿದೆ. ರಾತ್ರಿ ಉಟದಹೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅವರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಬಾಗಿಲತೆಗೆಯಿಸಿದೆ. ಆಕೆಯೂ ನಾನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದವು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಅಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅವಳ ಗಂಡ ಅನ್ನತಿನಿದು ಮೂರುದಿವಸವಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿಟ್ಟುಹಾಕತಕ್ಕವರು ಯಾರೂಇಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಹೆಂಗಸು ಬಹು ಮುಖಪಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು.

ಎಲ್ಲರೂ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ತತರುವಾಯ ಮೊವಲಿನಿವ
ಲೂ ಆ ಅಬಲೆಗೆ ಬಂದವಿಪತ್ತನ್ನೂ ಅದು ಪರಿಹಾರವಾದಬ
ಗೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಅಕೆಸಹಾ ವಿಮುಸಿದವು. ನನ್ನ ಪ್ರತಾ
ಪವನ್ನು ಹೇಳುವಕಡೆ ನಾನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಮಾ
ದಿದರೆ ಅದನ್ನು ಆಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸುವಳು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತರೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.
ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಪರಮೇಶ್ವರ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದನೆಂದು
ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿದರು
ನನ್ನನ್ನು ಮೂರುದಿವಸ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಔತನಮಾಡಿ ನನ
ಗೆ ಉಡುಗರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ನಾನು ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿ
ಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ನಾಹಸಕ್ಕೆ ಆ ಪೂರವರೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು.

ತರುವಾಯ ಆ ಪೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇದಾರಿಯಿಂದ
ಸಂಜವಾಡಿಗೆ ಬಂದು ತಲವಿದೆ. ಅದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿ
ನವರೆಲ್ಲಾನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಾಣದೆ ಯಾರೋ ಕೊಂದುಹಾ
ಕಿರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಾವು ಊರಿಗೆಬಂದರು.
ನಾನು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮ್ಮಪ್ಪನು ಬಹಳ ಪೇಚಾಡುತ್ತಾ
ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಜನರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು
ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋದೆ. ನಮ್ಮ
ಪ್ಪನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—ನೀನು ಯಾಕೆ
ಒಬ್ಬನೇ ಹಿಂದಿನಂತೆ? ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ೧೦-೨೦ ದಿವಸವಾ
ದರೂ ನೀನು ಬರಬೇಡರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು.
ಉಪ್ಪರಿಗಿತ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ನಮ್ಮಪ್ಪ

ನು—ನೀನು ಬಹು ಒಳ್ಳೆಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ಗಂಡನಾದನಿಗೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಮಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪರಾಕ್ರಮವಿಲ್ಲ; ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮುದುಕರನ್ನೂ ದೀನರಾದವರನ್ನೂ ದುರ್ಬಲರನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಾಗೆಯೇ—ಇದುವರೆಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಈ ವೂರವರು ನಡೆಸುತ್ತಾಬಂದರು. ಪರಸ್ತ್ರೀಮೇಲೆ ಕಂಠಹಾಕದೆ ಇರುವುದು ನಾವು ಇದ್ದ ವೂರಿನ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ನಾವು ಆಶೆಬೀಳದೆ ಇರುವುದು, ಇವೆರಡೂ ನಮಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಪರಮಧರ್ಮವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂತು. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಲೋಪಬರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಇಂಥಾ ಕೆಟ್ಟತನದಿಂದ ಉರೇ ಹಾಳಾಗುತ್ತೆ. ಆ ತಾಯಿ, ಆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಅಮ್ಮನೇ ಕಾಪಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡನು.

ತರುವಾಯ ೨-೩ ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮೋಹಿಂ ಹೊರಟಿವು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ಅಮಾಸೆ—ಪರಸ್ತ್ರೀಗೂ ನಾವು ಇರುವ ವೂರಿನಲ್ಲಿ ಪರರ ಸ್ತುತಿಗೂ ಆಶೆಬೀಳಬಾರದು. ಈ ಧರ್ಮ ಈಗ ಕೆಟ್ಟಿತು ಎಂದು ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೇಳಿದ. ಕಾರಣವೇನೋ ಅರಿಯೆ.

ಕಳ್ಳವರದ—ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಎಷ್ಟೋಕಾಲ ಕಂಡ ಮುದುಕ; ಅವ ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ. ಅವ್ವಾಜಿಯಬುದ್ಧಿ ಈಚೆಗೆ ಬಲೆಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ಹಾರವ ಉಸಾದ್ರಿಬಂದು ಅವನ ಹತ್ತ

ರ ಸೇರಿದಾಗಿನಿಂದ ಪೂಜಾರಿಯ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಅದಕ್ಕೇ ಮುಂಚೆ ಅವನು ಆಡಿದ್ದೇರಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಅವ ಹೇಳಿದ್ದು ಯಾವುದು ತಪ್ಪುತಿತ್ತು ?
 ಅಮಾಸೆ—ಸಿದ್ದ, ಆಪ್ಪಾಜಿ ಏನವಾಡಿದ? ಕೂತಕಡೆಬಿಟ್ಟು ಎಳುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಅಂತು ಅವನಮುಖ ಒಂದುಬಗೆಯಾಗಿದೆಯಪ್ಪ. ಮೊದಲಿನಹಾಗೆ ಕಳೆಯಾಗಿಲ್ಲ.
 ಸಿದ್ದ—ಅದುಹೇಗೆಇದ್ದಾತುಅಮಾಸೆ? ಮನಸಿನಂತೆ ಮನಸು. ಮಾಡೋಕೆಲಸ ಎಂತೇದಾ, ಮನೇ ಕುಲಕ್ಕನಾಗೋ ಕೆಲಸವ?

ಕಳ್ಳವರವ—ಉವಾದ್ರಿದೀಕ್ಷಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ. ಅವರು ಇವನಿಗೆ ಬಲೇ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದರು. ಓದಿಸುವಾಗ ಹೈಕಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡ ಎಂದರಂತೆ. ಅದಕೆ ಮುನಸಿಕೊಂಡು ಬಳಗೇ ಇಸಾಕಾರುತಾಇದ್ದ. ಮಾದೇವನ ಹೆತತಿ ಕೆಟ್ಟವಳು ಹಾಗೆಹೀಗೆ, ಯಾರುಬೇಕಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಎನ್ನೇನೋ ಹೇಳಿ ಆಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡಿಸಿದನಂತೆ. ಅದರಮೇಲೆ ಉಪಾದ್ರಿಮಾತಕೇಳಿ ಅವಳಮೇಲೆ ಆಪ್ಪಾಜಿ ಬೀಳಾಕೆ ಹೋದನಂತೆ, ಅವಳೇನೋ ಇವನ ಎದೆಗೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಓಡಿದಳಂತಪ್ಪ. ಅಂತೂ ಆಪ್ಪಾಜಿಯೇನೋ ಎದೆ ಬಹುನೋವು ಎನ್ನುತಾ ನರಳುತಾ ಇದಾನೆ. ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ.

ಅಮಾ—ಆ ಬೊಡ್ಡಿ ಬಲೆ ಸೆಡಕಿನವಳು, ಇವನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಾಡ

ತವಳೆಯ? ಊರವರೊಡನೆಗೆ ಆಶೆಬೀಳೋದು ಎಂತ ಏನೇನೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ, ಅನ್ನುತಿದ್ದ, ಅದೇನೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವರದ—ಹಾಗೆ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಿಲ್ಲೇವಾರ ಸುಬೇವಾರ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಲೇ ತಿಪ್ಪೇನಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಮಾದೇವನ ಹೆಡತಿಗೆ ಚಳಿ ಜರಬಂದು ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಕೊಂಡಿದ್ದಳಂತೆ. ಉವಾದ್ರಿ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲಾಕಂಡುಕೊಂಡು ಆವ್ವಾಜಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಆ ಕಿರುಮನೆಗೆ ಕನ್ನ ಹೊಡಿಸಿದ. ಆವ್ವಾಜಿಯೇ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ್ದ. ಅವಳು ಆ ರಾತ್ರಿ ಹೊರಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಳಂತೆ. ಈ ಪೂಜಾರಿ ಕೆಟ್ಟಮುಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಲ್ಲರೆ ಚೀಟಿಪಾಟಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಿಡಬಂದ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಆಗಿ ೬-೭ ದಿನವಾಯಿತು ನೆಲಗವಿಸಿದ್ದನೇ ಕನ್ನ ಹೊಡಿಯಾಕೆ ಹೋಗಿದ್ದವ, ಅವನೇ ಹಿಂಗೆಹಿಂಗೆ ಆಯಿತು ಎಂತ ಹೇಳಿದ.

ಅಮಾಸೆ—ನಮ್ಮಪ್ಪ ಏಷ್ಟೋನೋಡಿವವ, ಅಷ್ಟಕಾಣದ ಹೇಳಿದನ? ಇದೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದಮೇಲೆ ನನಗೇನೋ ಕೈಕಾಲೇ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಈ ನಾರಿ ನಾವು ಹೋದಾಗ ಏನಾಗುತ್ತೋ? ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ನಾವು ಹೋಗಿ ವಾಮನೂರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜೀವಾಂಗದವನ ಕುನೆಗೆ ಕನ್ನಾಯಾಕಿದವು. ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನವರಿಸುತ್ತಾ ಗುರುಣಾಗ ಕರೀಬಿಟ್ಟ ಹೊದ್ದು

ಕೊಂಡು ಮಲಗದ್ದ ಒಬ್ಬನಮೇಲೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ತುಳಿದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದೊಂಣೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎರಡುಸಾರಿ ಬೀಸಿದ. ಮೊದಲನೇ ಏಟು ಬಲದರಟ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಕೈಲಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಸದ್ದಾಯಿತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದರು. ಕೈಲಿದ್ದ ಬಾಕು ಎಲ್ಲಿಯೋಹೋಯಿತು. ಅವನು ಎರಡನೇಸಾರಿ ಬೀಸಿದಾಗ ದೊಂಣೆಪೆಟ್ಟು ನನ್ನ ತೊಡೆಗೆ ಬಿತ್ತು. ನಾನು ಜ್ಞಾನತಪ್ಪಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆ. ದೀಪಾಹತ್ತಿಸಿದಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ನನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ನವಾರದಿಂದ ಬಿಗಿದಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ಬೆಳಗಿನಜಾವದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಬಂತು. ಈಗ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಾರರನ್ನು ಹಿಂಗಟ್ಟುಕಟ್ಟಿ ತಂದು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಂದು ನೋಡಿ ನಾವು ಮೈಸೂರುಸೀಮೆಯವರೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದರು.

ಅಮಾಸೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಳ್ಳಬಂಟನು ಇದನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದೀಖಾನೇ ದರೋಗನಿಗೆಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದನು.

೧ ೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ .

ಅಮಾಸೆಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜ್ಞತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೂರುದಿವಸಗಳ ತರುವಾಯ ಮೈಸೂರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದು ನಗರದ ಆಮಿಾಲರಮನೆಯನ್ನೂ ಕಿಲ್ಲೇ

ದಾರರಮನೆಯನ್ನೂ ತಾಲ್ಲೋಕಿನ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನೆಯನ್ನೂ ರುಡತೀಸಾಡಿದರೆಂತಲೂ ಅವರ ಮನೇ ನಗಗಳು ಅನೇಕವನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ್ದಲ್ಲದೆ ಆಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಾನತ್ತುಮಾಡಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದರೆಂತಲೂ ಬಲವಾದ ವರ್ತಮಾನ ಹುಟ್ಟಿತು. ಕಾರಣವೇನೋ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಾರಮಣರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯು—ಅಯ್ಯೋ ಈ ಕೇಡು ಉಂಟಾ? ಯಜಮಾನರು ತಾಲ್ಲೋಕು ಧೂರಿ. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದಾ? ಕೇಳೋರೇ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಹಾಂಗದಲ್ಲ. ಅವರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕದಾವುದು ದೂಡ್ಡದು. ಕೊಡುತಾರ ತಕ್ಕೋತಾರ ಲಾಕ್‌ನಕಮಾಡಧಾರ ಏಕ್‌ಲಾಕ್‌ಮಾಡಧಾರ, ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಏನವ? ಇಂಥಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಾನ ಹೀಂಗ ಹೋಗಬಹುದಾ? ನಮ್ಮ ಮನಿ ಎಲ್ಲ ಗುಡಿಸಿದಹಾಂಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರಲ್ಲ. ಯಜಮಾನರು ಒಂದುಕಾಸು ಮುಟ್ಟುತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಸೀನ್ಯಾಗ ಬಂದು ಹೀಂಗಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಹಾಂಗೆ ಹೋಗುತಿದ್ದೆವಾ? ಅಂಥಾ ಧೂರಿ ಈ ತಾಲ್ಲೋಕಿಗೆ ಎಂದಿಗೆ ಬಂದಾನು? ನಮ್ಮ ಮನಿಯವರೂ ಹಾಂಗೆ ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಕೇಳೋಣಿಲ್ಲ. ದಾವುದೂ ಮುಟ್ಟುಬೇಡಿ ಅಂತ ಆಗಾಗ ಹೇಳಿದ್ದೇನು. ಆತಗದಾವುದು ಲಕ್ಷ್ಯ? ನಾನು ಆಮೀಲರ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲವ, ಇವರು ಹ್ಯಾಂಗಾಪರೂ ಹೋಗಲಿ, ನನಗ ಅವಮಾನವಲ್ಲವ? ಇಂಥಾ ಗ್ಯಂಡ ಇದ್ದೇನು? ಸುಮ್ಮನೆ ಕಂಠಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆ ಕಡಿ ಹಾಳಾದರ

ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಈ ಹಾಳತಲಿ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಗಾರಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದೆನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಾಗಳ್ ಇಲ್ಲದ ಹೀಗೆ ಈತನಾಗಿ ನಾನು ಹೊರಗ ಮುಖವಡಲೀಕ್ಕಾಗ ದಹಾಂಗಾಯಿತು. ಏನಬಡಿಕೊಳ್ಳಿ? ಏಂದು ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಸಂಗಡ ಆಡಿಕೊಂಡಳು.

ಅತ್ತ ಮೈಸೂರಿಂದ ಸವಾರಕುದುರೆಯವರೂ ಬಾರಿನವರೂ ಸಹಾ ನುಡುಗುಂಡು ಕತ್ತಿ ಚರ್ಚಿಗಳಸಮೇತ ಜಾಮ ರಾಜನಗರದಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಐದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ತೊಪ್ಪೂರು ಕಣವೆ ಗೆಜ್ಜಲಹಟ್ಟೆ ಕಣವೆ, ಈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಣವೆಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಜನರನ್ನು ಕಳ್ಳರು ದರೋಡೆಮಾಡಿ ಸುಲಿಗೆಮಾಡಿ ಅನೇಕರನ್ನು ತಲೇ ಒಡೆಯುತ್ತಾಇದ್ದರು. ಇವರ ಬಂದೋಬಸ್ತಿಗಾಗಿ ಆ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರುನಾಡಿದ ಬಂದೂಖನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ಸವಾರರೂ ಗಸ್ತುಮಾಡುವ ಏರ್ವಾಡು ಇತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ "ಬಾರಿನವರೂ ಸವಾರರೂ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಜನರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇತರವಿಧವಾದ ಪುಕಾರೆ ಲೇಶವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕಣವೆಕೆಳಕ್ಕೆ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಜನರು ಯಾರೂ ಸಂಬವಾಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಏಂದಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೆ ಏಂದು ಆ ಗ್ರಾಮದವರೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಗ ನಡೆದ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಏನಹೇಳಲಿ! ಸದಾಶಿವದೀ

ಕ್ಷೇತ್ರನು ಊರಿಗೆಬಂದಮೇಲೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸೀತಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿ ಬಿಕರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಧ್ಯೆ ಕಿಟ್ಟ ಚೋಯಿನನು ನಸ್ಯದ ಆಶೆಗೋಸ್ಕರ ಅಮ್ಮನಗುಡಿಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಹರಬೀಬಡಿಯುತಿರುವಾಗ, ಪೂಜಾರಿ ಅಮ್ಮಾಜಿಯು ಲೋಕಾಫಿರಾಮನಾಗಿ ಯಾವದೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ—ಏನುಕಿಟ್ಟಪ್ಪ, ದೀಕ್ಷಿತರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರಲ್ಲ, ಯಾರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ? ನಿಮ್ಮ ಮಹಾದೇವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಏನಮಾಡಿಸಿದರು? ಎಂದನು. ಅವಕ್ಕೆ ಕಿಟ್ಟಜೋಯಿಸನು—ನಮ್ಮ ಭಾವ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದರು, ದೊಡ್ಡ ಮಂತ್ರವಾದಿ ೩-೪-ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಅದು ಎಂಥಾ ರೋಗವೇ ಆಗಲಿ ಭೀತಿಯಂಕೆಯೇ ಆಗಲಿ ವೇದವಕುಶಲವಾದರೂಸರಿಯೆ ಮನುಷ್ಯರಕಣ್ಣೆಯದಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಒಂದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಏನೂಮಾಡಲಾರವೇ ಹೋದೆ; ಇನ್ನೇನುಮಾಡುವುದು? ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕರೆದು ತಂದು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕು, ಏನು ಐದೈಲಾಗಿ ನೆನ್ನದ ಸಿಂಬಳವನ್ನು ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯಿಂದ ಜಾಯಿಗೆ ಹರಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆದನ್ನು ಅಗಾಗ್ಗೆ ತೆಗೆದು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಈ ಮಾತ ಕೇಳಿದಕೂಡಲೆ ಅವ್ವಾಜಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಳವಳವಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಮಂತ್ರವಾಟಿಯ ಹೆಸರುವಾಸಿಯು ಏಷ್ವಾದರೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತೆ? ಅವನು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಯೇಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ದಿಗಲು

ತಟ್ಟಿತು. ಈ ಮಾತು ಜರಗಿವದಿರಸ ಮಘ್ಯಾಕ್ಷ ಸೀತಮ್ಮ ನಸ್ಥಿತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸನಾಯಿತು. ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಮೇಲುಬ್ಬುಸ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆಹೊರಟಿತು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶ್ವಾಸ ತುಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭೀತಿಪಟ್ಟರು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು—ಇಷ್ಟಾದಿವಸ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಈಗೇನಂತೆ ಇವಳಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ? ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮಾವನವರು ಅಪ್ಪೊಂದು ವ್ಯಾರಂ ದಹತ್ತಿಸುತಾ ಇದಾರಲ್ಲ. ಹೀಗೂ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತೆ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಆಟಹತ್ತುತಾಳೆ. ಬೇಕು ಎಂತ ಕೆಂಪು ತೊಗಲಿನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದಾರೆ. ಏನು ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಕರೀಮೂತಿಯೇ? ಎಂದಳು. ಆಗ ಪಾರ್ವತಮ್ಮನು ತಿಮ್ಮಮ್ಮ, ಆ ಹುಡುಗಿ ನಾಯುತಾ ಬಿದ್ದಿದಾಳೆ ಗಳಿಗೆಯೋ ಕ್ಷಣವೋ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಇದೆ, ಈಗಲೂ ಅವಳಮೇಲೆ ನಿನಗೇನು? ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ನಿಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀವು ಬಿದ್ದಿರಿ. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನೀವು ಬರಬೇಡಿ. ಇನ್ನೇನು ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು? ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ಬರಿದಾಯಿತು. ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ತಾನಬಾಜಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಹಾಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಆ ದಿನ ಮೂರನೇ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹೊರನಡುವೆಗೆ ಹಿಡಿದರು. ಅದುವರೆಗೆ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಗಾಬರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಊಟವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಏನಾದೀತೋ ಜಾಗ್ರತೆ

ಯಾಗಿ ಉಟಾಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹೊರ
ಟರು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ನ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಪಾರ್ವ
ತಮ್ಮನು ನುಗನಿಗೆ, ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡತಾ ಅವನನ್ನು
ಕುರಿತು— ಮಗು, ತಿಮ್ಮ ಹಂಗಣೆ ಸಾಕಾಗಿದೆಯಪ್ಪ; ಈವೂ
ರಿಗೆ ನಾವು ಬಂದವ್ವು ಹಂಗಿನ ಕೂಳ ತಿನ್ನುವಹಾಗಾಯಿತು.
ಬಾಯಿ ಹಿಡಿಯದ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಡುತಾಳೆ. ಇವಳ ಸಂಗ
ಡ ಹೊಡ ಬಂಡಲ ಹತ್ತಿ ನನಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ
ನಾವು ತಿರಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದದೇನು ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ
ಇವರ ಅಪ್ಪನಮನೇ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಹೊತ್ತುಕೊಂ
ಡು ಹೋದ್ದೇನು ? ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ; ಮತ್ತೊಬ್ಬರಮನೆ
ಯಲ್ಲಿರುವುದು ನಮಗೆ ಮಾನವಲ್ಲ. ಈ ಊರಿಗೆ ನಾವು ಬಂದ
ವ್ವು ನಮಗೆ ಆಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡವಾಸ ನಮಗೆ ಪಲ
ಸಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಇನ್ನೇನು ರತ್ನ
ದಂಥಾ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ತಂದು ಕಾಡುವಾಲುಮಾಡಿ ಬಿಡು
ತೇವೆ. ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದುಗಳಿಗೆಯೋ ಎರಡುಗಳಿಗೆಯೋ, ಅ
ಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಇಂಥಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳು ಹೀಗಾ
ಡುವುದು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ತಾನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆಯೆ ? ಬಂದಿ
ರುವುದು ಅಸವಲ್ಲದರೋಗ. ಹಿಂದೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಕೇಳು
ವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಇವಳು ಹೀಗಾಡುತಾಬಂದರೆ, ಇವಳೇ
ಎನೋ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು ಎನ್ನುತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಈಶ್ವರಬಲ್ಲ
ಯಾರ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಇರುವುದೋ ! ನಮ್ಮ
ಮನಸ್ಸು ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಿ. ಅದೇನಾದರೂ ಆಗಲಿ.

ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಈ ಊರಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗೋಣ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡು. ಸಶುಪತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಒಂದು ತುತ್ತ ಅನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತ ಹಾಕಲಾರನೆ? ಸಾಯುವ ಕಡೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಹಂಗಿನಕೂಳು ಇಲ್ಲದೆ ಮೂರುದಿನವಾದರೂ ಇರೋಣ, ಮೈಸೂರಿಗೆನಡೆ, ಎಂದು ಕಂಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರಹಾಕುತ್ತಾ ಎಂದಳು. ಆಗ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಅಮ್ಮನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆ. ಈಗ ಆಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ನೀನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತೀಯೆ, ನಾನು ಒಳಗೇ ಕೊರೆದುಕೊಂಡು ಪೇಚಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಊರಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಬರುತ್ತೆ. ಅದುವರೆಗೆ ಬಂದದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿ ತೀರಬೇಕು, ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮಡಿ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಲೇ ಮುಂದೆ ಕೂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿದರು, ಕಂಣಿಗೆ ಒಂದು ತುತ್ತ ಮೂಗಿಗೆ ಒಂದುತುತ್ತ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ನೋಡುವಾಗ್ಗೆ ಸೀತಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿ ಅಸ್ತವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು—ಎಲೆ ಮಗು ನಾಕಿ, ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡಮ್ಮ. ಹೆದರಿಕೊಂಡೀಯೆ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಮಗಳನ್ನು ಕೂಗಿದಳು. ಸಾರ್ವತಮ್ಮನು ಸೀತನ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಆ ನೀರು ಕಟವಾಯಿಲ್ಲ ಸುರಿದು ಹೋಯಿತು. ತಟ್ಟನೆ ಮೈ

ಕೈಯೆಲ್ಲಾ ತಂಣಗಾಯಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ತುಯ್ಯು
 ತ್ತಾ ಇದ್ದ ಶ್ವಾಸ ಒಂದು ಸಾರಿ ಗೊರೆಂದ ಹಾಗಾಯಿತು.
 ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ರುದ್ರನಾಡಿ ಹಿಡಿದು ನೋ
 ಡಿದರು. ಅದೂ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದುಹೋ
 ಯಿತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಗೊಳ ಎಂದು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ
 ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಸೀತಮ್ಮನ ಮಗುವಾದ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾ
 ಮಿಯು ದಿಗಲಿನಿಂದ ತಾನೂ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿ
 ತು. ತಾಯಿಯ ಹತ್ತರ ಕೂತುಕೊಂಡು, ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮ,
 ಹು್ವ ಹು್ವ, ಎನ್ನುತಾ ಅವಳ ತುಟಿ ಬಿಡಿಸುವುದು, ಎದೆಯ
 ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೆರಗ ತೆಗೆಯುವುದು, ಸೀರೇ
 ಎಳೆಯುವುದು, ಅಳುವುದು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.
 ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದುಃಖ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ
 ಗೋಳಿನಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೂ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೆಂಕ
 ಮ್ಮನು ಕೇವಲ ಮುದುಕಿ, ಕೈಹಿಡಿದು ಇಬ್ಬರು ಎಬ್ಬಿಸ
 ಬೇಕು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಹೆಣದ ಸಮಾ
 ಪಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹಸುಳೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಲಾ
 ರದೆ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. ನಾ
 ಲ್ತಾರು ತಿಂಗಳು ಅನ್ನು ನೀರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸೀತಮ್ಮ
 ನಿಗೆ ಮುಖ ಕೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ, ಮೈ ಕುಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿದವ
 ರೆಲ್ಲಾ—ಅಯ್ಯೋ ಗಾಬರಿ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಮುಖ ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲ,
 ಪ್ರಾಣವಿದೆ, ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು ಎನ್ನುತಾ ಬಂದರು.
 ನಾಶಿಯು—ಅಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆ ಸತ್ತಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ, ನಿದ್ರೆಮಾಡು

ತಾಳಮ್ಮ ಎಂದಳು. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಪೂರ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ಆದಿಯಾಗಿ ಬಂದು ನೆರೆದರು. ಈ ಸೀತಮ್ಮ ಸತ್ತುಹೋದಳೆಂದು ಕೇಳಿ ಸಮೀಪ ಗ್ರಾಮದವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರು.

ಆಗ ಪುರೋಹಿತರು ವಾಹಕರು ವೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದೀಕ್ಷಿತನು ಕರಸಿದನು. ಅಪರಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಗೆ ತ್ರಿಪಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರವಿರುತ್ತೆ. ಈಗಲೇ ಶವವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಬಿಡೋಣ. ಇವತ್ತು ವಾರ್ಣಮಿ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳದಿಂಗಳಿದೆ, ವೈಶಾಖಮಾಸ, ಮಳೆ ಬರುತ್ತೆ ಎಂಬ ಭಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ಶವವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಬಿಡೋಣ ಎಂದನು. ಚಿತಿ ವೊದಲಾದ್ದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಹೆಣವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಚಟ್ಟದಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರು. ಮುತ್ತೈದೆ ಯಾದ್ದರಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿದರು. ಅರಿಸಿನವನ್ನು ತೊಡೆದು ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೊವನ್ನು ಮುಡಿಸಿದರು. ವಾಹಕರು ಚಟ್ಟಕ್ಕೂ ಹೆಣಕ್ಕೂ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸುತ್ತತಾ ಬಂದರು. ಆಗ ಪೂರ್ವತಮ್ಮನು ಆ ಶವದ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕೂತುಕೊಂಡು ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ— ಆಯ್ಯೋ ಸೀತ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗಮ್ಮ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಿ, ಪಶುವಿಗೆ ಎನಹೇಳಲಿ, ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಲಮ್ಮ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ರೋಗವೇ ನಿನಗೆ ಬಂತಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರು ಮುದುಕರು ಇದ್ದೆವು. ಹಾಳ ಜವರಾಯ ನಿನ್ನನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಬಾರದಾಗಿತ್ತು ? ಯಮನಿಗೆ ಕಣಿಲ್ಲವೆ, ತಾಯಿ ? ಮಗುವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆಯಲಿ. ಅದರ ಗೋಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಲಿ, ಅಯ್ಯೋ ಈಶ್ವರ, ಇಂಥಾ ಹೊತ್ತ ಕೊಟ್ಟಿಯಾ ? ಏಂದು ಹಲುಬಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದುವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಶವದಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎಸೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ನಾರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎರೆಚಿದಳು, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ದುಃಖ ಬಂತು. ಅಯ್ಯೋ ಸೀತ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ; ಇನ್ನು ನಿನ್ನಂಥಾ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಲೇ ? ಬಿಳುಪು ಎತ್ತಿ ದರೂ ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನನ್ನಮ್ಮ, ನಿನ್ನವಾಡುವವಳ ಹಾಗೆ ಮಲಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಂದು ಆಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡೆಯೆ ತಾಯಿ ? ನಾನು ಏನ ಅಂದರೂ ಒಂದು ಮಾತನ್ನಾದರೂ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಆಡಿದವಳಲ್ಲವಲ್ಲೇ ನೀನು ; ಈಗ ಒಂದು ಮಾತನಾಡಮ್ಮ, ಬಂದು ಮಾತನಾಡು. ನಾನು ಅನ್ನುತಾ ಇದ್ದದು ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಕಣಮ್ಮ, ಒಂದು ಮಾತನಾಡು. ನೀನು ನಗುತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಏನೋ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲೇ. ನಾನು ಒಳಗೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲೇ. ಸೀತಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಒಂದಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಇರಿಕೆ ಒಂದಲ್ಲವಲ್ಲೇ. ನಿನ್ನ ಸಂಕಾರ ನೆಟ್ಟಗಿಡೆ, ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಗೆ ಸಮಾನವಿಲ್ಲ ಏಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲೇ. ಮಗು ಹೊಡಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತೆಯಲ್ಲೇ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಲಿ. ಮಗು

ವನ್ನು ತಬ್ಬಲಿಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ? ತಾಯಿ. ನಿನಗೆ ಯಾರೇನುಮಾಡಿ ಅವರ ಕೈಸೇದಿಸಿಕೊಂಡರೇ ? ಅವರ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ. ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ ! ನಿನಗೆ ವಾಸಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹದಿನೆಂಟು ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ. ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಅಮ್ಮನ ಗುಡಿಗೆ ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ದೀಪಾ ವಾರವಾರಕ್ಕೂ ಹೊತ್ತೆ ನಲ್ಲಮ್ಮ. ನಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಯಾವ ದೇವರೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತೇ ? ಅಯ್ಯೋ ಸೀತ, ಸೀತಮ್ಮ, ಅಯ್ಯೋ ವಿಧಿಯೇ, ನಾವು ಏನು ಪಾಪಮಾಡಿದೆವು ? ಹಾಳ ಜನರಾಯನೇ, ನನ್ನ ಸೊಸೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣ ತುಂಬುತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ, ಈ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಮುಖವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಹಾಳಪಟ್ಟಣ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ, ಪಾಪೀ, ಯಾರೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾರೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಂಥಾ ರೋಗ ಬಂತೆ ನಿನಗೆ ? ಅಯ್ಯೋ ಮಗುವೇ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನ ಗೋಳನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲೋ ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಯಲೋ ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ ? ನಾನು ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲೇ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಬಿಳಮ್ಮ, ಹಾ ಸೀತಾ, ಸೀತಾ ! ಏಂದು ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಹಾಡಿಹಾಡಿ ಹಲ್ಲುಬಿ ಹಲುಬಿ, ಹೆಣದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಉರುಳಾಡುತ್ತಾ, ಹಣೆ ಚೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಎದಬಿಡೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಂಡು,

ಛೃತಾ ಶವವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಲಿಸದೆ ಪ್ರಳಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತರು. ಶವವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಾಹಕರು ಹೊರಟರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣದಮೇಲೆ ಆಲಿಶಿನ ಎರೆ ಚಿದವರು, ಕುಂಕುಮ ಎರೆಚಿದವರು, ಹೂ ಎರೆಚಿದವರು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಎಂದು ಗುಂಪೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಊರಿಗೆ ಸ್ತುಶಾನವು ಬಹಳ ದೂರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಕಲ್ಲು ಎಸೆಗೇ ದೂರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಹೆಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಳುಕಿದರು. ಸದಾ ಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೇ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಚಿತಿ ಒಡ್ಡಿತು. ಕಾಡು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದ್ವಕಾರಣ ಬೇಕಾವಷ್ಟು ಸೌದೆನ್ನು ಒಡ್ಡಿದ್ದರು. ಮಗುವಾದ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯ ಹೆಸರಿನಮೇಲೆ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೇ ಮಂತ್ರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಶವಕ್ಕೆ ಉಡಿಸಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀತ್ಯಾ ತೆಗೆದು ಹಾಕಲು ಪುರೋಹಿತನು ಮಂತ್ರಹೇಳಿದಾಗ ವಾಹಕರು ಹೆಣದ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆಗ ದೀಕ್ಷಿತನು— ಕಂಣಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನೀರಸುರಿಸುತಾ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿ ಅಳುತ್ತಾ— ನಮ್ಮ ಸೀತಮ್ಮ ಬಹು ಮಾನಿಷ್ಮಳು. ಆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಬೇಡಿ, ಕಮಃ ಲೋಪವಾದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ತೆಗೆ

ಯದೆ ಹೆಣದವೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತುವುದು ತಡವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಇದ್ದು— ಇನ್ನೇನು ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದರು. - ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತುಗ ಳಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಕೊಯಮುತ್ತೂರು ವೊದಲಾದ ವ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗು ವದಾರಿಯು, ಈ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾ ಗಿ ಇತ್ತು. ಕಣವೇಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಹಿಂದಿನ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಲ ತಂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಡಿಚೀಲದ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ಸೇದಿಕೊಂ ಡು ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬೀಸಿ ಕಾಲನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒ ಬ್ಬನು ಅಂಧ್ರದೇಶದವನು. ಇವನ ಹೆಸರು ಆನಂದ ಭಟಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕರ್ಣಾಟಕ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ವಾಸಸ್ಥ. ಇ ವನ ಹೆಸರು ಗಿರಿಯಣ್ಣ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದೂ ರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಇನ್ನೂ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮುಷಾಣದ ಬೆಂಕಿ ಕಂಡಿತು. ಆಗ ಭಟಿಯು ದೂರದಿಂದಲೂ ಆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಗಿರಿಯಣ್ಣನ ಸಂಗಡ ಯಾವ ಮಾ ತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ತಟ್ಟನೆ—

ಭಟಜಿ — ಗಿರಿಯಂಣ, ಈ ಬೆಂಕಿ ನೋಡಿದೆಯೆ ?

ಗಿರಿಯಂಣ— ನೋಡಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದಾರೋ, ಇಲ್ಲ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದಾರೋ, ಯಾವುದೋ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಭಟಜಿ—ಇದ್ದು ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿ. ಯಾವುದೋ ಊರು ಹತ್ತಿರವಾಯಿತು. ಸಂಜವಾಡಿ ಯಾಗಿರಬೇಕು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತೆ.

ಗಿರಿ— ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿ. ಹೆಣವೆಂತಲೇ ತೋರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೂ ಈಗತಾನೇ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿ ಹೊರಬಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಟಜಿ—ಇದು ಹೆಣ ಎನ್ನುವೆ. ಮನುಷ್ಯದೇಹವೇನೋ ಹವುದು. ಅದು ಸತ್ತಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣವಿದೆ. ಆದರೂ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿ ಹೋಗಿದಾರೆ.

ಗಿರಿ— ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ಉರಿ ಎಳುತಾ ಇದೆ. ಪ್ರಾಣವಿದೆಯೆಂದರೆನು ?

ಭಟಜಿ—ಬೇಕಾದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡು. ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಿದೆ.

ಗಿರಿ— ಪ್ರಾಣವಿದೆ ಎಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ ?

ಭಟಜಿ—ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕೇಳು. ಆ ಶರೀರ ಕೂಗುತ್ತಾ ಇರುವ ಸದ್ದು ಕೇಳುತ್ತೆ.

ಗಿರಿ— ಸ್ವಲ್ಪ ಸದ್ದೇನೋ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಸಂಣಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಗಾಳಿಬೀಸುವ ಸದ್ದೆ ? ಅ ಹೆಣದ ಸದ್ದೆ ?

ಭಟಚಿ—ಹೆಣದಲ್ಲಿ ಸದ್ದಲ್ಲಿಯದು ? ಕೂಗು ಆ ಶರೀರದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತೆ.

ಗಿರಿ— ಹೆಣ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತಾ ಇದೆ. ಅದು ಅರಿಚುತ್ತೆ ಎಂದರೆ ನಂಬುವ ಮಾತಲ್ಲ.

ಭಟಚಿ—ಬಂಡಿತವಾಗಿ ನಾನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನೋಡುತಾ ಒಂದುಕಡೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯ ? ಈ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಯಾರೋ ನೀಚ ಬಲವಾಗಿ ಕೈಕೊಟ್ಟಿದಾನೆ. ಒಳ್ಳೆದು ಇರಲಿ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಹೆದರಬೇಡ.

ಗಿರಿ— ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ.

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತಾ ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಊರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಭಟಚಿಯು ತನ್ನ ಮಡಿ ಚೀಲದ ಗಂಟನ್ನು ಗಿರಿಯಂಣನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ತಾನು ಮಡಿಪಂಚೆಯನ್ನುಟ್ಟು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹಣೆಗೆ ವಿಳಾಸಿಯನ್ನೂ ಮಡಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಂಕುಮವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಏನೋ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತಾ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದ ತರುವಾಯ ಕೂತುಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿಯಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು; ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೊನೆಗೂ ಬೆಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಒತ್ತೋಳುದ್ದ ಕರೀ ಬೆತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀರು ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಡಿಯುತಾ ಪುನಃ ಬೆತ್ತದಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಬಡಿಯುತಾ, ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳ

ಹೆಸರನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹ್ರಾಂ, ಹ್ರೀಂ, ಹ್ರೂಂ, ಪಟುಸ್ವಾಃ ಎನ್ನುತಾ,—ಮುವ್ವತ್ತಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆ; ಭೂತ, ಭೇತಾಳ, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಶಾಕಿನಿ, ಧಾಕಿನಿ, ಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆ, ಮಷ್ಟರ ಕೈಕಟ್ಟುವೆ, ನೀಚರ ಮನವನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆ, ಓಂ ಪಟುಸ್ವಾಃ, ಓಂ ಪಟುಸ್ವಾಃ, ಓಂ ಪಟುಸ್ವಾಃ; ಹೀಗೆಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ತರುವಾಯ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಡಿ ಮರಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಮಂತರಿಸಿ— ಈ ಕಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿ, ಈ ಮರಳನ್ನು ಹಿಡಿ. ನೀನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಕೂತುಕೊ. ನಿನ್ನ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಲ್ಲನ್ನು ಎಸೆ. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಭಯ ತೋರುತ್ತೋ ಆ ಕಡೆಗೆ ಒಂದೊಂದು ಚುಟಗಿ ಮರಳನ್ನು ಎಸೆಯುತಾ ಬಾ, ಎಂದು ಗಿರಿಯಂಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಮಹಾಮಂತ್ರವಾದಿಯು ಪುನಃ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನೀರನ್ನು ಸುತ್ತಕಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಜುಟ್ಟಿನ ನೀರನ್ನು ಆ ಬೆಂಕಿಯಮೇಲೆ ಹಿಂಡುವುದು, ಪುನಃ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದು, ಪುನಃ ಜುಟ್ಟಿನ ನೀರನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಮೇಲೆ ಹಿಂಡುವುದು, ಹೀಗೆ ಮೂರುಸಾರಿ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಬೆತ್ತದಿಂದ ನೆಲದಮೇಲೆ ಒಂದು ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎನೇನೋ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಮುಂದೆ ತಾನು ಕೂತು ತನ್ನ ಬೆ

ತ್ವನನು, ಅದರಮೇಲೆ ಬಡಿಯುತಾ ಮುಂತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ರಂಭಿಸಿದನು.

ಅಯ್ಯೋ! ಆಗ ನಡೆದ ಅದ್ಭುತವನ್ನು ಏನೆಂದು ವಿವ ರಿಸಲಿ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ರಹಸ್ಯಗಳಿವೆಯೋ ಅವು ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಹೊರಡುತಿದ್ದ ಕೂಗು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿಗೆ ಶೋ ಎಂಮು ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆಗ ಗಿರಿಯಂಣನು ಭಯದಿಂದ ಕೆಟ್ಟಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆರಿಚಿಕೊಂಡನು. ಭಟಜಿಯು ತನ್ನ ಕೈಬೆತ್ತದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮೂರುಸಾರಿ ನಿವಾಳಿಸಲು ಗಿರಿಯಂಣ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತುಕೊಂಡನು. ಪು ನಃ ಆನಂದ ಭಟಜಿಯು ನ್ನಾನವಾಡಿ ನೀರು ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸೋರುತಾ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರುಬೊಗಸೆ ಜಲವನ್ನು ಬಿಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಎರೆಚಿ ಏನೋ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿರಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೂತುಕೊಂಡನು. ಚಿತಿ ಯಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅಡುತಾ ಇದ್ದ ಮೋಡದಿಂದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಮುಂಕಾಯಿತು. ಚಿತಿ ಅಲ್ಲಾಡಿತು. ಅದರಮೇಲೆ ಕೈಕಾಲು ಅಡಿದಹಾಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನುಷ್ಯಶರೀರ ಬಿಳುವಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ಗಿರಿಯಂಣ ಪುನಃ ಕೆಟ್ಟ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅರಚಿಕೊಂಡು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿ ಎಂಫವರಿಗೂ ಭಯವಾಗತಕ್ಕದ್ದೇ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ; ಸ್ಮಶಾನ; ಮಹಾನಿಶಿ; ಮೇಲ್ ಮೋಡದ ಕತ್ತಲೆ;

ವಿಶಾಚಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕುಣಿಸುವ ಮಂತ್ರವಾದಿ; ಸುತ್ತಲೂ ಬೂದಿರಾಸಿ; ಮೂಳೆರಾಸಿ; ನಾಯಿ ನರಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತಿರುವ ಹೆಣಗಳ ವಿಚಾರರೂಪು; ನಿರ್ಮಾನುಷ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶ; ವಿಪರೀತವಾದ ಹೆಣದ ನಾತ; ಈ ಮಧ್ಯೆ ಚಿತಿಯಿಂದ ಹೆಣವು ಎದ್ದು ಬಂದು ಮಾತನಾಡುವುದು : ಏನು ಭಯಂಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿ! ಭೀತಿಯುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ಯಾವುದು ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ? ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಣವು ಎದ್ದು ಬಂದು “ಅಪ್ಪಾ ಹೆಣ್ಣುಜನ್ಮ, ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡಿ,” ಎಂದು ಕೂಗಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಿರಿಯಂಣನಿಗೆ ಪಂಚವ್ರಾಣವೂ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಭಟಚಿಯು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದನು; ಹೆಣದಕಡೆ ತನ್ನ ಧೋತ್ರವನ್ನು ಎಸೆದನು; ಒಂದುಕಡೆ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಗಿರಿಯಂಣನಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಉಭಶುಭ ಎನ್ನದಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಭಟಚಿಯು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಏನೋ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೈ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸ್ತ್ರೀ ಜನ್ಮವು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಈ ಮಹಾಮಾಂತ್ರಿಕನು ಅವಳಿಗೆ ಶಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೂ ತನ್ನ ಕೈಬೆತ್ತದಿಂದ ನಿವಾಳಿಸಿದನು. ಅವಳನ್ನು ಕೂರಿಸಿದನು. ಅವಳ ಸುತ್ತಲೂ ಗೀಟಹಾಕಿ ಏನೋ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಬರೆದನು. ತನ್ನ ಭರಣಿಯಿಂದ ಒಂದು ಚುಟಗಿ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ಮಂತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೊದಲು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಉರಕಡೆ ಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕೂಗಾಯಿತು. “ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಒಂದು ನ್ಯಕ್ತಿಯು ಓಡಿಬಿಡಿ ಬರುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಡವಿ ಬೀಳುತ್ತಾ “ಅಮ್ಮಾ ಉರಿ, ತಾಯೇ ಉರಿ; ತನ್ನಾಯಿತು ತನ್ನಾಯಿತು” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೊಂಡು ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನನುಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಮಾಂತ್ರಿಕನು ತನ್ನ ಮುಂದಿರುವ ಚಕ್ರದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಇವನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲಾ ಓಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದವನ ಅರಚಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಅದು ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ಬಂದು ಬೆಟ್ಟದಿಗೆ ನನುಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೈಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಭಟಜಿಯು ಬಹು ಕ್ರೂರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ “ಹೂಳಿರುವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಾ” ಎಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಓಡಿಹೋಗಿ ಸಹಗಮನದ ಜೋಡೀ ಬೃಂದಾವನದ ಒಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತಮ್ಮನು ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹೋಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಡೆ ತಾನು ಹೂಳಿದ್ದ ಗೇಣುದ್ದದ ಮರದ ತುಂಡನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು ಭಟಜಿಯ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದನು. ಅದು ಮರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೆಣುಬೊಂಬೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬೊಂಬೆಯ ತಲೆ ಕೈಕಾಲು ಮೈ ನೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಮೊಳೆ

ಹೊಡೆದಿತ್ತು. ಭಟಜಿಯು ಆ ಬೊಂಬೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ “ ಅವನ್ನು ಆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಡು ” ಎಂದು ಘರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವರಂತೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಅದು ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು. “ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಯಾರು ನೋಡಮ್ಮ ” ಎಂದು ಭಟಜಿ ಹೇಳಿದನು. ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸೀತಮ್ಮನು—ಓಹೋ, ಇವ ನಮ್ಮೂರ ಆಮ್ಮನಗುಡಿ ಪೂಜಾರಿ, ಎಂದಳು. ಮಂತ್ರನಾದಿಯು ತನ್ನ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಆ ಪೂಜಾರಿಯ ಎರಡುಕೆನ್ನೆಯನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿದನು. ಆಕೂಡಲೆ ಆ ನೀಚನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಸಂಕಟವುಂಟಾಯಿತು; ಅಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿಕೊಂಡನು. ಆ ರಕ್ತದ ಸಂಗಡಲೇ ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದಹಾಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೋದವು. ಪ್ರಸಂಗ ಭಟಜಿಯು ತನ್ನ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಂದೇಟನ್ನು ಹೊಡೆದು “ ನಿನ್ನ ಹಲ್ಲನ್ನು ಉದುರಿಸಿದೇನೆ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ಯಾರಿಗೂ ಇಂಥಾ ಕೇಡನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆ. ನೀನು ಪರಮನೀಚ. ಈ ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ನೀನು ಎರಡಬಗೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸೀಯೆ, ತೊಲಗಾಚೆಗೆ ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು. ಆ ಮಾರ್ಗಗನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಸೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ— “ ಹಾಳ ಉಪಾದ್ರಿಯ ಮಾತ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಾಯಿತು ದೇವರೇ ” ಎಂದು ಅರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಹೀಗೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯು

ತಾ ಇದ್ದ ಸೀತೆಯು ಬದುಕಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದಳು.

ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಒಳ ಘಳಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಭಟಜಿಯು ಪುನಃ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೇರೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಸೀತಮ್ಮನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಕೇ ಬಾಯಿಂದ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನೂ ಗಿರಿಯಂಣನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಜೋಯಿಸರ ಮನೇ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದನು; ಕದಾ ತೆಗೆಯಿರಿ ಎಂದನು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕೂತಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುರುಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸದಾ ಶಿವದೀಕ್ಷಿತ, ತಿಮ್ಮಮ್ಮ, ಮಹಾದೇವ, ಇವರು ಮಾತ್ರ ಸೀತಮ್ಮನ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹಲಬುತಾ ಕೂತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಂಬದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥಾ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದವರು ಯಾರೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಯಾರೋ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಮಹಾದೇವನು ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲೆತ್ತೆದನು. ಭಟಜಿ ಗಿರಿಯಂಣ ಸಹಿತ ಸೀತಮ್ಮನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಬಿಳಿಪಂಚೆಯನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೀತಮ್ಮನ ಗುರುತು ಯಾರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಅನ್ನ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಮುಳುಗಿದ್ದ ಆ ಮನೆಯ ಜನರಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ನೋಡುವುದೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀಪವಿದ್ದರೂ ಅದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದುಕಡೆ ಸಂಣಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸೀತಮ್ಮನು ಒಂದು ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿರುವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಆಗ ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನು ಭ್ರಮೆಯಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ದೀಕ್ಷಿತ—ಯಾರು, ಘಾವಯ್ಯನೆ ?

ಭಟಜಿ— ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ಕೊಯಿಮುತ್ತೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಿಂದ ಬಂದೆವು. ಹಗಲು ಬಿಸಿಲು. ಆವಕಾರಣ ರಾತಿಯೆಲ್ಲಾ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆವು. ಬಹು ಆಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆವು. ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಸುದಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

ದೀಕ್ಷಿತ—ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಇನ್ನು ಯಾರಮನೆಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿಂದ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ನೀವು ಮೈಸೂರಿನವರಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆಶಾಚ. ಬೇರೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ.

ಭಟಜಿ—ತಮಗೆ ಎಂಥಾ ಆಶಾಚ ?

ದೀಕ್ಷಿ—ನಮಗೆ ಮೃತಾಶಾಚ.

ಭಟಜಿ—ಕಾರಣವೇನು ?

ದೀಕ್ಷಿ—ನಮ್ಮ ಸೊಸೆ ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಸ್ಮರಣಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದಹನಮಾಡಿ ಬಂದು ಜಾವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು.

ಭಟಜಿ—ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ? ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆ ಸತ್ತಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ?

ದೀಕ್ಷೆ—ಸುಟ್ಟುಬಂದು ಕೂತಿರುವವ ನಾನು. ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ?

ಭಟಜಿ—ತಾವು ಏನೋ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ತಮ್ಮ ಸೊಸೆ ಸತ್ತಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷವನ್ನು ಬಲ್ಲೆ.

ದೀಕ್ಷೆ—ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಡೆದದಕ್ಕೆ, ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಜ್ಯೋತಿಷವೇತಕ್ಕೆ ? ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದುಃಖ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವಾಗ ತಮ್ಮ ವಿತಂಡ ವಾದ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಈ ಸೂತಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಸಮನಲ್ಲ. ಬೇರೇ ಯಾರಮನೆಗಾದರೂ ದಯಮಾಡಿ. ಅಥವಾ ಗುಡಿಯ ಕೈಸಾಲೆ ಚಿನ್ನಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಭಟಜಿ—ತಮಗೆ ದುಃಖದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏನೋ ಅರಿಯದೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟವು. ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕಾದರೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ. ಈ ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ. ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ನಮ್ಮ ತಂಗಿ ಬಂದಿದಾಳೆ. ಆಕೆಗೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವು.

ಸದಾ—ಹಾಗಾದರೆ ಬೀದಿ ನಡುವೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಲಿ ಇಡೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಡುವೇ ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಭಟಜಿ ಗಿರಿಯಣ್ಣ ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಸೀತಮ್ಮ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ

ಕೂತುಕೊಂಡಳು. ಬೆಳಕು ಹರೆಯುತಬಂತು. ಭಟಜಿಯು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೀಕ್ಷಿತರವರೆ, ಬೆಳಗಾಯಿತು, ನಾವು ಹೊರಡಬೇಕು. ನನ್ನ ತೆಲಗಿಯ ಸೀರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗೆ ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದು ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ನಮ್ಮ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದಾಳೆ. ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯ ಒಂದು ಹಳೇಸೀರೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದರೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯಲಾರೆ. ತಾವು ಬಹು ಸತ್ಯವಂತರೆಂದು ಕೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆವು, ತಾವಾಗಿ ಮಾನಾ ಕಾವಾಡಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತೆ. ಹಾಗೂ ನರಿ ಹೀಗೂ ಸರಿ. ದಾನಕ್ಕೆ ಸಕಾಲವಾಗಿದೆ. ನಾವೂ ಆರ್ತರಾಗಿದೇವೆ, ಒಂದು ವಿನಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ದೀಕ್ಷಿತನು ವಾರ್ತಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಅಮ್ಮ, ಆ ಹುಡುಗಿ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಹಳೇಸೀರೆಯನ್ನೂ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವಳ ಕುಪ್ಪುಸವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು, ಎಂದನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಮುಂದಿಕೆಯು ತಂದು ಭಟಜಿಯ ಮುಂದಿರಿಸಿದಳು. ಆಗ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು—ಅವಳಿದ್ದು ಈ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದು ಯಾತಕ್ಕೆ? ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ದುಃಖಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳು ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಬರುತ್ತಾಳೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ! ಅಂಥಾ ರೂಪೋ ಆ ಗುಣವೋ! ಇನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕಂಡೇವು! ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿಯಪ್ಪ, ಯಾರಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿ ಏಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಟಜಿಯು—ತಾಯಿ ತಮಗೇನು ಕಡಮೆ?

ಯಾತಕ್ಕೆ ದುಃಖವಡುತ್ತೀರಿ. ಅಂಥಾ ಸೊಸೆಯೇ ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಕುಂ ಕುಮುವನ್ನು ಅದರ ಸಂಗಡ ಇಸುಕೊಂಡು, ನಡುವೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವಳು ಆ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಕುಪ್ಪುಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಳು. ಇವಳು ನಡುವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಭಟಜಿಯೂ ಗಿರಿಯಂಣನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು— ಮತ್ತೇನು ಸ್ವಾಮಿ? ಎಂದನು. ಭಟಜಿಯು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಾದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಸೊಸೆ ನತ್ತು ಹೋದಳೆಂದು ತಾವು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ತಾವು ಹಾಗೆಯೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿರಿ. ನನ್ನದೊಂದು ಮನುವೆ ಇದೆ, ಅದನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮನೇ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ, ನಾನು ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷಿತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— ಪದೇ ಪದೇ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ನಲ್ಲ? ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ? ಯಾವರೋಗವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಸತ್ತದ್ದೇನೋ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಇದು ಭೀತಿ ಶಂಕೆಯೇ ಶಾಬರ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಎಂಬ ವಿಚಾರಕುರಿತು ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ವಿಚಾರಿಸಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಪ್ಪೆ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಏನೋ ಹೀಗೆ ಕುಣಿಬಿ ಕುಣಿಬಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆ ಗಂತುಕರಾಗಿ ಬರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಮಹತ್ವಗಳಿರುವುದುಂಟು. ಈತ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೋ ಪರೀಕ್ಷಿಸೋಣ

ವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

ಆಗಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಏನಹೇಳಲಿ ? ಯಾಕೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆಯಿಸಿದಾರೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಮಾನವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಭಟ ಜಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಯಾರೂ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳದಹಾಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, “ ಸೀತಮ್ಮ, ಬಾ ” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿದನು. ಸೀತಮ್ಮ ತಟ್ಟನೆ ನಡುವೆಯಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ತಲೆ ಬಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಂಠು ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ದೃಷ್ಟಿಸೇ ತನಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಿತು. ಬಾಯಿ ತಾನಾಗಿ ತೆರೆದುಹೋಯಿತು. ಭಯ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತೋಷ ಮೂರೂ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮುಂದರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ವಾರ್ತಮ್ಮನು “ ಸೀತ ? ” ಎಂದಳು. ಸೀತನು “ ಆ ” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ಮನೇ ಹೆಗಸರೆಲ್ಲಾ ಬಂದು “ ಆಯೋ ನನ್ನ ತಾಯಿ, ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ ? ನಿನಗೇನಾಗಿತ್ತು ? ” ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರು, ಒಬ್ಬರು ತಲೆ ತಡವರಿಸಿದರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು, ದೀಕ್ಷಿತನು ಸೀತಾದೇವಿ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಿಂದ ಬಂದಹಾಗೆ ಬಂದೆಯಾ ಆಮ್ಮಾ ? ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾ ಎಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಅದುವರೆಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ತಿಮ್ಮಮ್ಮನು ಸೀತಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಅವಳನ್ನು ಆರ್ಥ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ

ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ತಡವರಿಸುತಾ— ಆಮ್ಮಾ, ನೀನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ ತಾಯಿ ? ಹೇಗೆ ಬದುಕಿ ಬಂದೆ ? ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ ! ನಿನಗೆ ಏನಾಯಿತಮ್ಮ ? ಯಾವದುಮಾರ್ಗರು ಏನಮಾಡಿದ್ದರೆ ? ನಿನ್ನ ಭಾಗದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಹಾಗೆ ಬಂದು ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಕಾವಾಡಿದರೆ ಅಮ್ಮ ? ಪುನಃ ತಾಯಿಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆ, ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾವೆಯೆ, ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಾದೆಯೆ ? ಎಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ಸುರಿಯಿತು. ದೀಕ್ಷಿತನು ಎದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ— ನ್ನಾಮಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲವ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು, ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ, ಎಂದು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಟಜಿಯು— ಸೀತಮ್ಮನೇ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲಿ, ಎಂದನು. ಆಗ ಸೀತಮ್ಮನು ಪರಮ ನೀಚನಾದ ಅಮ್ಮನಗುಡೀ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಅಕೃತ್ಯವನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಾನು ಮೊದಲು ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬರುತಾ ಇರುವಾಗ್ಯೆ ಜ್ಞಾನ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ ತನಕ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಆ ತರುವಾಯ ಗಿರಿಯಂಣನು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಬೊಂಬೆ ಕೆತ್ತು ತಂದು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ, ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದುರಿ ಹೋದ್ದನ್ನೂ ಅವನು ರಕ್ತಕಾರಿಕೊಂಡು ಅಳುತಾ ಊರಿಗೆ ಓಡಿಹೋದ್ದನ್ನೂ ತಾವುಗಳು ಊರಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಭಟಜಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ—ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತಮ್ಮ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿದಾನೆ, ಒಂದು ಹತ್ತು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದರು.

ಕೂಡಲೆ ಆಪರಕರ್ವಾದಿಗಳ ಆಜರಣೆಯಿಂದ ಅಶುಭಿಯಾಗಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಸುಂಟದ ನೀರನ್ನು ಎರಚಿ, ಪುಣ್ಯವರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಸಿಷ್ಟ ವಾನುದೇವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿ, ದೀಕ್ಷಿತನು ಈ ಸಂಗತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಂತುಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪಶುಪತಿ ಸಂಬಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಒರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಸತ್ತುಹೋದ ಸೀತಮ್ಮ ಬದುಕಿಬಂದಳು ಎಂಬ ವರ್ತಮಾನವು ಹೇಗೋ ಬೆಳಕು ಹರೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯದವಾಸನೆಯಹಾಗೆ ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂತು. ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಎಷ್ಟು ಇತ್ತೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದಕ್ಕಿ ಹತ್ತರಷ್ಟು ಜನ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದೆ ಅವಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ದಣಿಯದೆ ಅವಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು. ಜನ ಒಬ್ಬರಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಸದಾ ಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಗಿರಿಯಂಣ ಭಟಜಿ ಇವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ಉಪಚರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮರಾಧೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಅತ್ತ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನವು ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನ ಕಾಗದ ತಲಪುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರೀಗೆ ಕಾಗದದ ಮೂಲಕ ನೇಟಾದ ವರ್ತಮಾನವೇ ತಲಪಿತು. ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಅವರ ಮನೇಜನರೂ ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಿಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಜಾ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನ ಕಾಗದವನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಪ್ರಭುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಆರಿಕೇ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜರೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಭೆಯೂ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ—ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ? ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯದೇ ಇವ್ವ ಸಂಗತಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜರಗಿದೆ. ಸತ್ತ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಆತನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ಅವರ ಮನೇಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಹೊರಟು ಅತಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಸಂಜವಾಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಇವರುಗಳ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಹೋಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಮಾತನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕುಣಚಿಕುಣಚಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಂದರು.

ಅತ್ತಲಾ ದಂಡಿನ ಜನರು ಜಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿದಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಇವರು ಸೀತಮ್ಮನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉರಿಯವೇಲೆ ಇಟ್ಟ ರಾತ್ರೆಯೇ ದಾರಿಬಿಟ್ಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಹೊರಟು ಸಂಜೆ ವಾಡೀ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಊರಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಅಮ್ಮನಗುಡೀ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರ ನುನೆಯ ಮತ್ತು ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಚ್ಚುಬಿಗಿಯುಳ್ಳ ಪಹರೇ ಬಂದು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಊರ ಜನಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅಮಾಸೆ ಹೇಳಿದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶದವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರ ಹುತ್ತವೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಜನರು ಯಾತಕ್ಕೂ ಹೇಸತಕ್ಕವರಲ್ಲ. ಸಮಯ ಬಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನರನ್ನಾದರೂ ಕೊಂದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಅಭ್ಯಾಸವೂ ಇವರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಮತ್ತು ಪೂಜಾರಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಡೆಯವರು ಕೇವಲ ಸಹಸಿಗಳೆಂದೂ, ಇವನು ಈಚೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಬಂದ ಗುಡಿಯ ಪೂಜಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ದೇವರ ಭಕ್ತರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬರಬಹುದೆಂದೂ ಸಹ ಭಯವಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸೇನೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಸೀತಮ್ಮ ಊರೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಬೆಳಗಾವಮೇಲೆ, ದಂಡಿನವರು ಬಂದು ಈ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಂಗಟ್ಟು ಮುರೀಕಟ್ಟಿ ಕೂರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ

ಮನೆಯನ್ನೂ ರೂಡತೀಮಾಡಿದರು; ಮನೆಗಳ ಹಾರನ್ನು ಎತ್ತಿದರು, ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿದರು, ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆದರು. ಅನೇಕ ಒಡವೆಗಳೂ, ವರಹಗಳೂ, ರತ್ನಪಡಿ ನಗಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲವಷ್ಟು ಒಡವೆಯೂ ಹಣವೂ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದೆ ರಕ್ತ ಸೋರುತಾ ಮುಖವೆಲ್ಲಾ ಬಾತುಕೊಂಡು ಮೈ ಬಲ್ಲಾ ತರೆದುಹೋಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಳಲಾರನೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿಯವರಿಗೂ ನಿಗಳ ಬಂಧನವಾಯಿತು. ಉವಾದ್ರಿ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೈಕೋಳವಾಯಿತು. ಇದೂ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಸರಕಾರದವರು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಧ್ಯೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ದೂರತ ನಗ ನಾಣ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮೊಹರು ಮಾಡಿ ಗಾಡಿಗಳಮೇಲೆ ಹೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಾರಿನವರೂ ಕುದುರೇ ಸವಾರರೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದರು. ಈ ಹಾಳ ಕಳ್ಳರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿ ಸರ್ಕಾರದವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದೇ ಹೋದ ಜನರು ಕೆಲವರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಡುಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು. ಒಂದೆರಡು ದಿವಸದೊಳಗಾಗಿ ಊರೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಯಿತು. ಈ ವದಂತಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತು ಗಾವುದದ ವರೆಗೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ತಮ್ಮನ್ನೂ ಎಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಯಾವ ಊರವರೂ ಸಂಜವಾಡಿಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕೂಡಾ ನೋಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅಮ್ಮನಗುಡಿಗೆ ದೀಪ ಹತ್ತಿಸುವವರು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರು.

ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇಕಡೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದಳು. ಆಕಡೆ ನಗರದ ಅಮಲ್ದಾರರೂ ಕಿಲ್ಲೇದಾರರೂ ಹೆಡ್‌ಮುನ್ಸಿಯವರೂ ಇತರ ಕರಣೀಕರೂ ಗುಮಾಸ್ತೆಯವರೂ ಪಟೀಲರೂ ಶಾನುಭೋಗರೂ ದೇವರ ಪೂಜಾರಿಗಳೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ ಉಳಿದ ಸಾಮಾಜಿಕರೂ ಮೋಹಿಂವಿಜಯ ಯಾತ್ರಗೆ ಸೇರಿದ ಚೋರಭಟರೂ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನರು ಬಂದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ್ಯೆ ದಂಡಿನವರು ಸಂಜವಾಡಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ನಗಗಳನ್ನು ದೇಶಾಂತರಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಜನರು ನಮ್ಮದು ತಮ್ಮದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರು. ವಿಚಾರಣೆ ಅನೇಕ ತಿಂಗಳು ಜರಗಿತು. ಈ ಕಳ್ಳರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವ್ವಾಜಿ ಮೊದಲಾದ ಜನರನ್ನು ನಿರೀನಮೇಳೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು, ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬಂದೀಖಾನೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಉಪಾದ್ರಿ ನಾರಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಐದುವರುಷ ಜ್ಞಾನಮಂಟಪವಾಸ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ಕೆಲವರಿಗೆ ಬಂದೀಖಾನೆಯಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಕೆಲವು ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು.

ಇತ್ತ ಸಂಜವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಭಟಿ ಗಿರಿಯಂಣ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನ ಸ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತರುವಾಯ ಒಂದುದಿನ ಅವರಿಗೆ ಔತ್ತನಮಾಡಿ ಬೇಕಾದ ಉಡುಗರೆಯನ್ನೂ

ಐವತ್ತು ಬಹದರಿ ವರಹಾವನ್ನೂ ಒಂದು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ
 ಭಟಜಿಗೂ, ಸಾಧಾರಣ ಉಡುಗರೆಯನ್ನು ಗಿರಿಯಂಣನಿಗೂ,
 ತಂದು ಇರಿಸಿದರು. ಸೀತಮ್ಮನೂ ಮಹಾದೇವನೂ ಆ ಬಾ
 ಹ್ಮಣರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಭಟಜಿಯು
 ಸ್ವಾಮಿ ತಾವು ಸತ್ತುರುಷಗು, ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯ
 ನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಾವು ಹೀಗೆ ನನಗೆ
 ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಇದನ್ನು ತಂದು ಇರಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸ
 ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವುದು ತಮ್ಮ ಸತ್ಸಂಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ
 ಮಾಡುತ್ತೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸತಕ್ಕ
 ವನಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ
 ಎಲ್ಲಾ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಆದು ನನಗೆ ಒಂದು ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದು
 ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಏನನ್ನೂ
 ಮುಟ್ಟತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇದು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪ
 ಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋ
 ಗಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರವನ್ನು ತಾವಾಗಿ
 ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆರ್ತರಾದವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಾವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿ
 ದಂತಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಾವು ಗುರಿಯಾಗುತ್ತೀರಿ, ಎಂ
 ದು ಬಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾ
 ಸ್ತ್ರಿಯೂ ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೂ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು— ಸ್ವಾಮಿ
 ತಾವು ಯಾರೋ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಸರಿ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ
 ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿದೀರಿ. ತಮ್ಮ ದ
 ಶ್ಚನವಾದ್ದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯ ಫಲವೇ ಹೊರ
 ತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಮಾತಿಗೆ

ಏನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದು. ಆದರೂ ತಾವು ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಉಡುಗರೆ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ನಾವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಮಾಡಿ ತಂದ ಕಾರಣ ಅದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದತ್ತ ವಾದಂತಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗ ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕು ? ತಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆಯಾದ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ತಾವುಗಳು ವಸಿಷ್ಠ ವಾಮದೇವರಂತೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಂಶವಿರುವವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜೆಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಹವನ್ನೇ ತಮಗೆ ತೆದು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಲದು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಲಾರೆವು, ಎಂದರು. ಆಗ ಭಟಜಿಯು— ಗಿರಿಯಂಣ, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಯಾಕೆ ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು ? ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಗಿರಿಯಂಣನು ಭಟಜಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಒಂದು ಧೋತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಪುನಃ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು— ನಾವು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದು ಅಂಶವೇನೋ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಹೋಯಿತು. ತಾವೇನೋ ಮಹಾತ್ಮರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿಸ್ಸೃಹರು. ತಾವು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣದಾನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಆಸ್ಪದವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೃತ

ಘ್ನರನ್ನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದು ಅಂತಿರಲಿ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವು ಕೃಷ್ಣ ರಾಜಪ್ರಭುಗಳ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತಮ್ಮಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ದೊರೆಯು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಾರೆ. ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ತಾವು ಮೈಸೂರಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಭುಗಳ ಭೇಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರುವಾಯ ತಾವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ತೆರಳಬಹುದು, ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಭಟಜಿಯು— ಇದು ಆಗಲಾರದು, ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಇಂಥಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಮರ್ಯಾದೆ ನಡೆಯುವುದು. ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಹಾ ಪದವಿಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತೆ. ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿದಂತಾಗುತ್ತೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಅಂಥಾ ಮಹಾಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಟ್ಟಿನ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಮಗೆ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂಬ ದುರಹಂಕಾರವು ನನಗೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರವಾದರೂ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಅಂಥಾ ಅಹಂಕಾರ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿ ಹೋಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದನು. ಪುನಃ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯು—ತಮ್ಮ ಮನೋನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂದಕ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರ ನನ

ಗಿರಲಿ, ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಾವು ಮೈಸೂರಿಗೆ ದಯಮಾಡಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಆ ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಗಿರಿಯಂಣನೂ ಭಟಜಿಯೂ ಅವರ ಮನೆಯನಡುವೇ ಜಗಲಿಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ನೋಡುವಾಗ ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲು ಅರೆಕದಾ ತೆಗೆದಿತ್ತು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರು ಹೊರಟು ಹೋದರಲ್ಲಾ ಏಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಪೇಚಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಸಂಜವಾಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಮೂರು ದಿನಸದಲ್ಲಿ ಹಾಳ ಊರಿ ನಂತೆ ಆಯಿತು. ಬಿದ್ದುಹೋದ ಗೋಡೆಗಳು, ಮುರಿದು ಹೋದ ಹಾರುಗಳು, ಅಗೆದು ಗುಂಡಾಂತರ ಮಾಡಿದ ನೆಲ, ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲು, ಒಡೆದ ಮಡಕೇನಾಲು, ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹಾಳುಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆ ಊರ ಜನರೆಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾದರು. ಒಂದೆರಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೈಲಾಗದ ಮುದುಕರು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಊರಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲಾ ಬೇರೇ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಇಂಥಾ ಊರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನಾವು ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನೂ ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾರನೇದಿವ ಸವೇ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೂ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹದಿನೈದು ದಿನಸದೊಳಗಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಊರೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಯಿತು. ಪಶುಪತಿ ಸಾಂಬಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ

ಸದಾಶಿವ ದೀಕ್ಷಿತನೂ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಭೇಟಿ ನಾಡಿಕೊಂಡರು; ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿತ್ತಾರವಾಗಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಗಳು ಅಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಪೇಚಾಡಿದರು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಯೆಲ್ಲಾ ಬೆರಗಾಯಿತು. ಸದಾಶಿವದೀಕ್ಷಿತನು ಸಂಸಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತನು. ಸೀತಮ್ಮನೂ ಮಹಾದೇವನೂ ಅನೇಕ ಕಾಲ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು.

ಅತ್ತ ಸಂಜವಾಡಿಯ ಕಳ್ಳರ ಹುತ್ತವೇ ಒಡೆದು ಹೊರೆಯಿತು. ಆ ಗುಂಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತಷ್ಟೆ. ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮಾಸೆಯವೆಸೆಯಿಂದ ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾರಣ ಅವನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಮಾಡದೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಸಂಜವಾಡಿ ಮಹಾಜನರೆಲ್ಲಾ ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಅಮಾಸೆಯು ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು— “ ಮಾಡಿದ್ದು ಉಣ್ಣೆ ಮಹಾರಾಯ, ಮಾಡಿದ್ದು ಉಣ್ಣೆ ಮಹಾರಾಯ, ಮಾಡಿದ್ದು ಉಣ್ಣೆ ಮಹಾರಾಯ ” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು, ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಗಳಮಹಾ.

ಸಂಪೂರ್ಣ .

